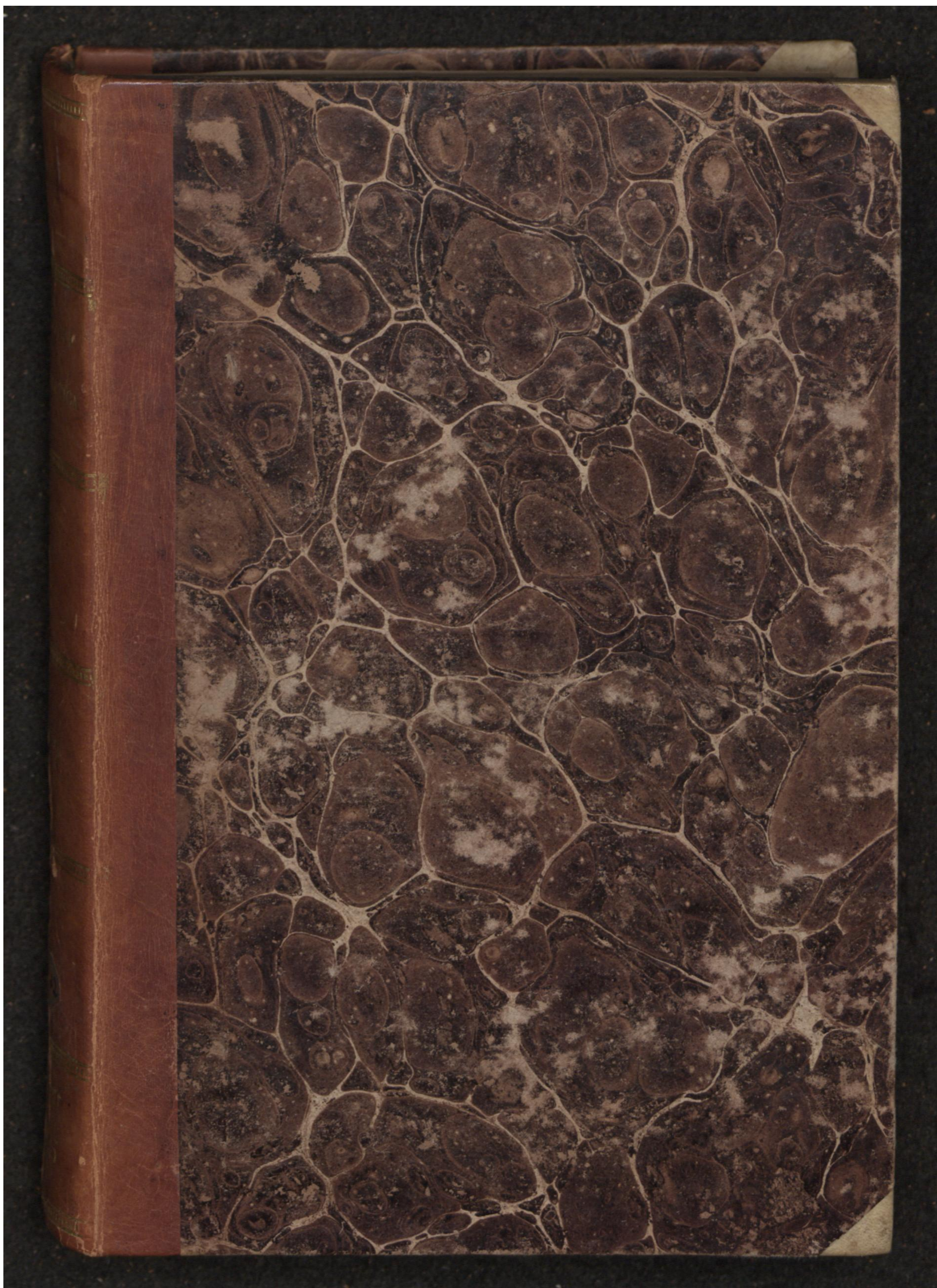
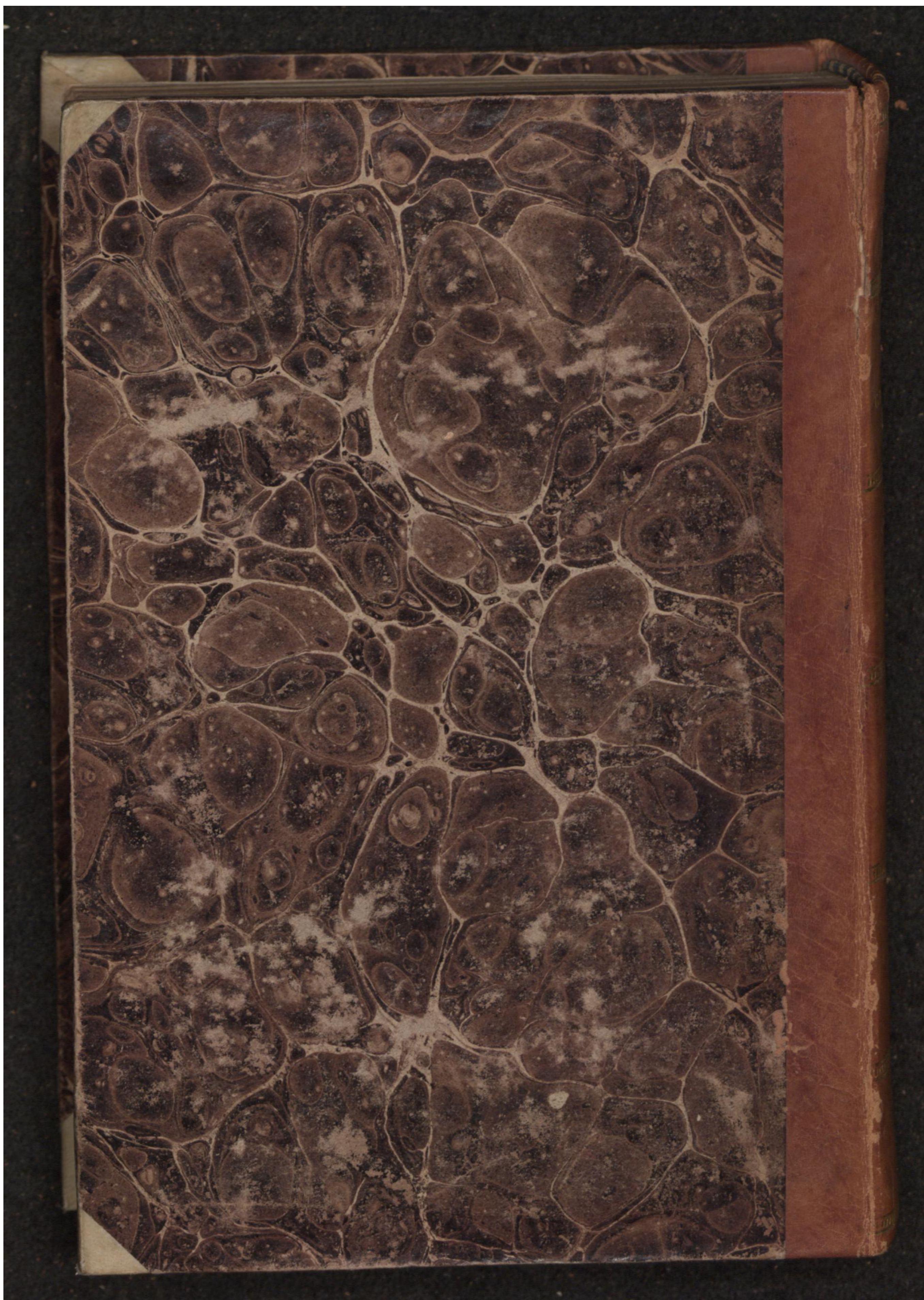

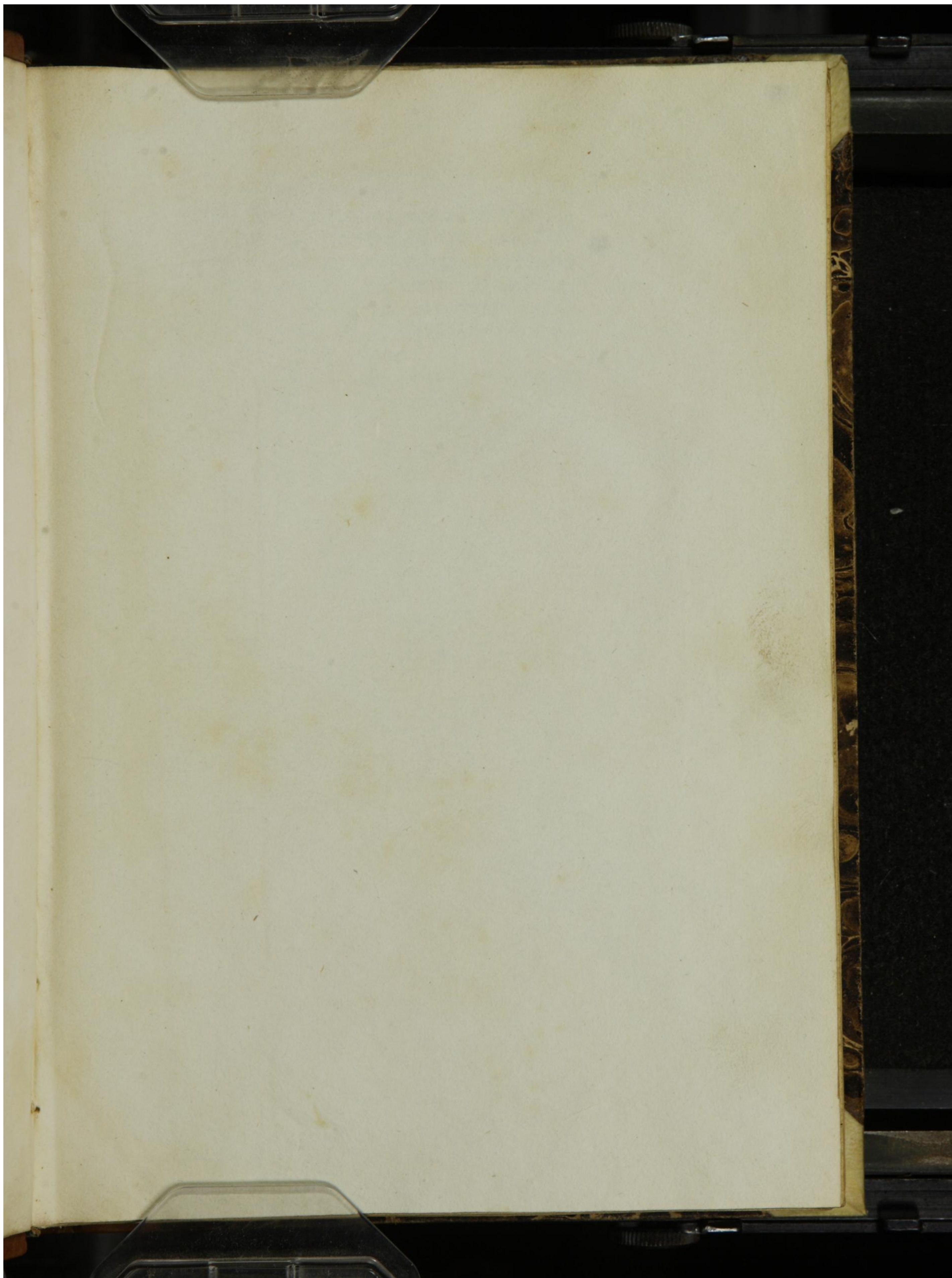

VII
PEROTTI
GRAMMATICA
77
22
UTINI
1485

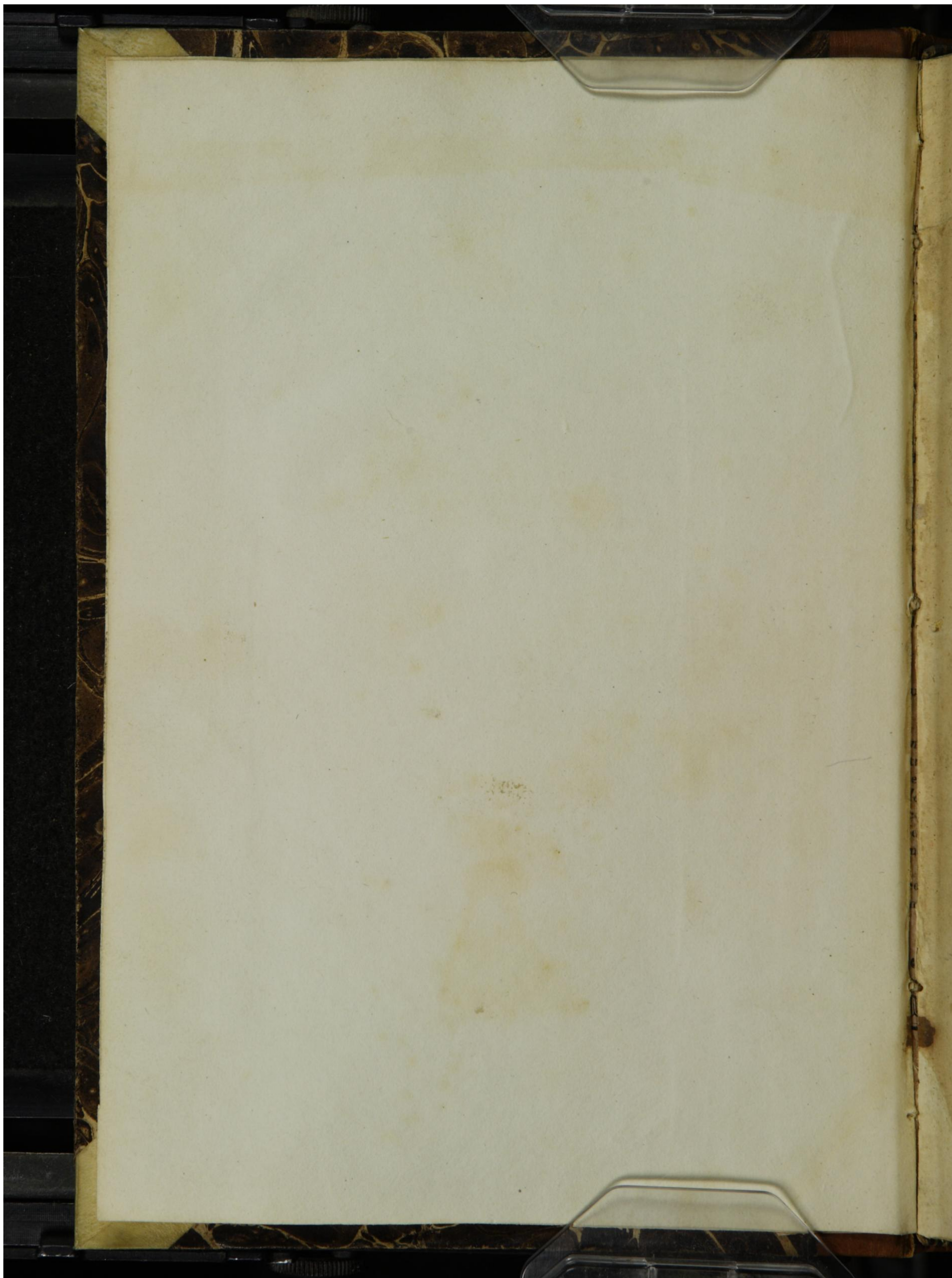

De Dictione.

Dictio qd est? Est minima pars orõis cõstructe. Que differẽtia ẽ iter syllabã & dictionẽ? Syllaba est pars dictiõis: et nihil p se significat. Dictio aũt p se significat. Dictio ũde dicitur? A dicẽdo qꝫ dicat aliqd. hoc est significet. Quot syllabarꝫ ẽ maxima dictio apd latios? tredeci. diocliãopolĩãoznm.

De Oratione.

Quid ẽ oratio? Est ordĩatio dictionũ congruã sentẽtiam perfectãqꝫ demõstrans.

Partes orõnis quot sunt? Octo. Nomẽ verbũ participiũ pnomẽ pposition aduerbiũ intiectio & cõiũctio.

Quot sunt partes orõis declĩabiles? quatuõ. Nomen. Uerbũ. Participiũ. & Pronomen.

Quot partes orõis indeclinabiles? quatuor. Prepositio. Aduerbiũ. Interiectio. et Cõiunctio.

De Nomine.

Quid est nomẽ? Est pars orõnis cum . . . pus aut rẽ pprie cõiterue significãs

Unde dicit̃ nomen? Nomẽ dicit̃ quasi notam . . . hoc notemus uniuscuiusqꝫ substãtie qualitatẽ. vel a greco: quod est.

Quot accidũt nomini? quiqꝫ. Species. Genꝰ Numerus. Figura. et Casus.

Quotuplex ẽ nomẽ? duplex. substãtiuum & adiectiuũ.

Quod ẽ nomen substantiuum? Est illud cui (uũ. preponitur unum articulare tãtum. ut hic liber. vel duo ad summũ. ut hic & hec homo.

Quotuplex est nomẽ substãtiui? . . . iplex. propriũ et appellatiuũ.

Quod est nomẽ pprium? quod uni soli conuenit. ut Pyrrhus et penelope.

Quod ē appellatiuū: qđ est cōe multorū. ut hic leo
Quod ē nomen adiectiuū: quod variatur ꝑ tres diuersas voces. ut probꝰ ꝓba probum. vel ꝑ tres articulos. ut hic ⁊ hec et hoc felix.
Quot sunt spēs noīuz tā ꝓpriorꝝ q̄z appellatiorꝝ: duo. ꝑmitiua ut iulꝰ mōs. deriuatiā ut iuliꝰ mōtāꝰ
Quot sunt spēs ꝓpriorꝝ noīuz: quatuor. pronomē quod ꝓponitur differēcie causa. ut Cneus. Nomen quod est cuiusq̄z ꝓpriū. ut Paulus. Cognomen qđ est cognatiōis cōe. ut Scipio. Agnomen ab aliquo euentu imponitur. ut affricanus.
Quot sunt spēs tā ꝑmitiuorꝝ q̄z diriuatiorꝝ noīuz cōes: vigītiquīq̄z. corpale īcorpale omonymū synōimū ꝓpriū. appellatiuū. substātiuū. adiectiuū. ad aliqd dictū. quasi ad aliqd dictū. gētile. patriū. īterrogatiuū. īfinitū. relatiuū. collectiuū. diduū. ficticiū. gērale. spāle. ordīale. nūerale. absolutū tēpōale. loca (le.
Q. đ ē nomē corpale: qđ corpꝰ sigīficat. ut hō.
[illegible] īcorporale: qđ nō sigīficat corpꝰ. ut virtus
Omonima que sunt: que voce nō sigīficatiōe ꝯueniūt. ut nepos. filiꝰ filii vel luxuriosus.
Que sunt synonyma: que nō voce sed significatione cōueniūt. ut ensis. gladius. mucro.
Quod ē ad aliquid: quod sine ītellectu eius ad qđ dicit̄ ꝓferri nō potest. ut filius pater.
Quasi ad aliqd quod ē: quod quāuis habeat ꝯtrariū ⁊ quasi semꝑ adherēs: tamē neq̄z ipso nomine significat etiā illud nec secum īterimit. ut nox dies.
Gētile qđ est: quod gentē sigīficat. ut grecꝰ. latinꝰ.
Patriū qđ est: quod a patria sumit̄. ut Romanꝰ.
Quod ē interrogatiuū: quod cum interrogatione profertur. ut quis qualis quātus quot.

Infinitũ quod est: qđ est interrogatio ꝯtrarium. ut quis. q̃lis. quãtus: cũ graui accẽtu ꝓferuntur.
Relatiuũ quod est: quod refert ãtecedens. ut qui que quod et talis tantus.
Collectiuũ quod est: quod ĩ singulari nũero multitudinem significat. ut populus.
Diuiduũ quod est: quod a duob⁹ vel a pluribꝰ ad singulos hẽt relatiões. vl' ad plures ĩ nũeros pares distributos. ut uterqȝ. alter. quisqȝ. singuli.
Ficticiũ quod est: quod a ꝓprietate sonoꝝ factum est. ut turtur. grus. taratantara.
Quod est generale: quod in diuersas species põt diuidi. ut animal. arbor.
Quod ẽ speciale: qđ a gẽre diuiditur. ut hõ. laur⁹.
Ordiale ẽ qđ ordinem significat. ut pm⁹ secũd⁹.
Quod ẽ nũerale: qđ nũerũ sigĩficat. ut un⁹. duo.
Quod ẽ absolutũ: qđ ꝑ se ĩtelligit̃. ut ens. deus.
Temporale ẽ qđ tẽpus significat. ut mẽsis. ãnus.
Locale ẽ qđ locũ significat. ut ꝓpiquus. lõgiqu⁹
Quod sunt deriuatioꝝ noĩum spẽs ꝓprie: nouẽ patrõymicũ. possessiuũ. cõpatiuũ. suplatiuũ. dĩnutiuũ. denõinatiuũ. verbale. participiale. aduerbiale.
Quod ẽ nomẽ patrõymicũ: qđ a nõibus ꝓpriis patrũ deriuat̃: secũdũ formã grecã. et sigĩficat cum gẽitio ꝑmitiui filiũ vl' nepotẽ. ut aeacides. filius vl' nepos aeaci.
Quod ẽ nomẽ possessiuũ: qđ cuȝ gẽitio ꝑmitiui sigĩficat aliqđ eoꝝ que possidentur. ut euãdrius ensis. i. ensis euãdri.
Cõparatiuũ qđ est: quod sigĩficat magis cũ positiuo. ut fortior. id est magis fortis.
Que nõia cõparãtur: Appellatĩa dũtaxat qualitatẽ aut quãtitatẽ significãtia. qualitatem. ut bonus

malus. quātitatem: ut magnus paruus.

Cōparatiuū cui casui seruit? ablatiuo utriusq3 nūeri sine ppositiōe. dicius. n. doctior illo vł doctior illis.

Suplatiuū qđ est? quod p se ꝑlatū intellectū habet cum valde aduerbio positum. vł ad plures sui gēris cōparatū: suppōitur oibus. ut aeneas piissim⁹. id est valde pius. optius teucroꝝ. i. bon⁹ sup oēs teucros.

Suplatiuū cui casui seruit? genitiuo tātu3 plurali. dicimus enī doctissimus poetarum.

Diminutiuū qđ ē? qđ diminutione3 sui deriuatiui absolute demōstrat. ut regulus. i. paruus rex.

Quot causis ꝑferunt diminutia? trib⁹. necessarie significatiōis: urbanitatis: et adulationis gratia. ut tantillus. ingeniolum. corculum.

Denōinatia q̄ sunt? q̄ a noie deriuāt. ut a saxo sa(xosus.

Uerbalia que sunt? que a verbo deriuā-tur. ut a domo domito.

Participialia q̄ sunt? q̄ a participiis deriuāt. ut amādus ⁊ reuerēd⁹. hoc est. dign⁹ amari ⁊ reuereri

Aduerbialia que sunt? q̄ ab aduerbiis deriuātur. ut hodiernus. crastinus.

De gēribus nōium

QUot sunt genera noium? septem masculinu3 femininū. neutꝝ. cōe. ōne. ꝑmiscuū ⁊ icertum

Masculinū: cui pponit unu3 articlare ꝑnomē hic ut hic pyrrhus Feminū: cui ppōit unū articulare pronomē hec. ut hec penelope. Neutrū: cui ppōit unū articlare ꝑnomē hoc. ut h° aial. Cōe cui duo articularia ꝑnōia pponūtur hic ⁊ hec. ut hic et hec homo Ōne: cui tria articlaria ꝑnoia pponuntur. ut hic ⁊ hec ⁊ hoc felix Prōiscuū: qđ ⁊ epicenū dicitur: qđ sub una voce ⁊ uno articlo denotat aialia

utriusq3 sexus.ut hic passer.hec aquila. Incertuz quod nulla ratiōe cogēte:sola auctoritas veterū sub diuerso gēre ptulit.ut hic vel hec silex .finis.talpa. cortex.grus.dāma.dies.margo.bubo.pāthera.clu nis.serpēs.lynx.aluus.adeps.vl adipes.

Prima regula.

Pyrrhus cui9 generis? masculini.qre? q2 oīa nōi na ppria viroꝝ cuiuscūq3 sint tminatiōis:masculini sunt gēris.

Secūda regula.

Penelope cui9 gēris? femini.q2 omīa noīa muli eruz:cuiuscūq3 fuerit terminatiōis:femini generis sunt.ut penelope.glicerium.

Tertia regula.

Pirus cui9 gēris? femini.q2 oīa noīa arboꝝ femi nini sunt gēris. fructuū vero ⁊ lignoꝝ ut plurimuz neutri.Excipiuntur hic oleaster.et hec ficus p fru- ctu.nā hoc siler.hic rub9.et hic dumus non inueni- untur inter arbores.

Quarta regula.

Aprilis cui9 gēris? masculini.q2 omnia nomina mensium sunt gēris masculini.

Quita regula.

Decem cui9 gēris? oīs quia oīa noīa nūeralia a quatuor usq3 ad centū sunt ōis gēris ⁊ indecliābi lia.Cetera vero ⁊ declinātur ⁊ discreta sunt. preter mille:qđ trium generum ⁊ indeclinabile est.

Sexta regula.

Metaurus cui9 generis? masculini.q2 oīa nomīa fluuioꝝ sunt generis masclīni.

Septima regl'a.

Cōuiua cuius gēris? Cōmūis.q2 omīa noīa cuius cūq3 sint termiatiōis:si ex ipa significatiōe rerū ad

mares vel femīas solū ptinent: masculini vel feminini sunt generis. Sin utriusq; sex⁹ esse pōssunt: nisi diuersas habeāt voces: coīa sunt. Si ī significatione neutris etiā ꝯiūgi possunt: oīs sunt generis. ut hic vir. hec mulier. hic ꝛ hec parricida. hic et hec et hoc sospes.

Octaua regula.

Bon⁹ cui⁹ generis? masculini. q2 est prima vox adiectiui. Bona feminini: q2 est secūda vox adiectiui. Bonū neutri. q2 est tertia vox adiectiui.

Nona regl'a.

Musa cui⁹ generis? feminini. q2 oīa nomīa latina q̄ ī ntīo singl'ari desinūt in a: femina sunt. ut aqua cera. pluralia vero ī a desinētia: neutr̄ sunt. ut arma

Decima regula.

Greca noīa cuius generis? greca que ī as vl' ī is lōgam desinūt et similiter in a apō eos desinentia: neutra. ꝛ q̄cūq; termīationē suā seruāt gen⁹ suum apud nos seruant. ut hic boreas. crater. titan. sosia poeta. schema: et reliqua.

Undecima regula.

Cubile cui⁹ generis? neutri. q2 oīa noīa q̄ ī ntīuo singulari in e correptā vl' in i desinūt: neutra sunt. ut monile gūmi. excipiūtur a gtīs ꝯposita oīs gēris ut eiusmodi. Nā nihili: frugi: mācipi: obliqui sunt casus: cū oībus casib⁹ ꝛ gērib⁹ figurate adiuncti.

Duodecīa regula.

Sermo cui⁹ generis? masclini. q2 oīa noīa que ī ntīo singl'ari in o desinūt: nisi sint verbalia ātecedēte i: ꝛ nisi ī do vl' ī go exeāt: o ī i mutātia ī gtīo que feminini sunt gēris. pter hic ordo. cardo. et cupido pro deo. ut hec actio. oratio. dulcedo. origo:

masculia sunt.pter caro carnis qd ē femīnuʒ.mar-
go tā masculī q̄ʒ femīni gēris īuenit̄.virgo āt cōis.

Deciatertia regula.

Cornu cuis gēris?neutri.q2 ōia nomia ī u.vl̄ in c.
vel ī d.vl̄ in l.vel in m.vel ī t.in nomiatio singula
ri desinētia: neutra sunt.ut genu.lac.aliquod.ceruī
cal.tēplum.caput. Excipit̄ hic sal. quod tamē apd
veteres neutrū īuenitur.hic pugil.hic sol.hic ⁊ hec
presul.exul.vigil.hic ⁊ hec et hoc nequā.

Deciaquarta regula.

Numen cui⁹ gēris?neutri.qa oia noia ī n desinētia
si pducūt ultimā:aut si a canēdo cōponunt̄: mascu
lina sunt. Sin corripiūt:nisi a canēdo cōposita:neu-
tra sunt.ut hic lien.ren.splen.hoc solamē semē fla-
men.hic tubicen cornicē fidicē. Excipit̄ hic pecten
hic flamēpro sacerdote. Greca vero ī n gen⁹ suum
suāt.ut hic titan.hic syrē.hic delphin.hec beleusin

Deciaquita regula.

Laquear cui⁹ gēris?neutri. qa oia noia desinētia ī
ar neutra sunt.ut instar.lacunar. Excipit̄ hic bo-
star.hic lar.hic ⁊ hec ⁊ hoc par. et sua cōposita.

Deciasexta regula.

Cancer cui⁹ gēris?masculini. qa oia nōina in er de
sinētia:masculia sunt.pter noia tertie declītionis: b
vel u loco cōsonātis āte r hn̄tia.vel terre fetus sigi
ficātia.ut hic puer.ager.auster.hoc tuber.suber. ca
dauer.hoc siler.papauer.cicer. Excipit̄ hic imber.
et ab eo cōposita.septēber.mulciber.hoc iter spiter
cancer p morbo. Degener.papauer.uber cōmunis
vel potu⁹ omnis sunt generis.

Deciaseptima regula.

Uir cuius gēris?masculini.qa in ir desinētia noia:

masculina sunt.ut hic leuir.treuir.abadir. Excipi-untur hoc gadir.z hoc ir.

Decīaoctaua regula.

Honor cui⁹ generis? masculini. qa ōnia noīa in or desinētia masculīa sunt.ut labor.lector. pter cōpa-ratiua:q̄ coīs sunt generis. Excipiuntur hic senior. hec arbor.hoc marmor.equor.ador.cor.hic et hec memor īmemor.et a dedecore corpore vel colore cōposita.que coīa sunt.ut dedecor.bicorpor.disco-lor.Auctor etiā est coīs gēris. nisi cū eum sigĩficat qui auget. tūc enī auctrix facit femininum.

Decimanona regula.

Robur cuius gēris? neutri.qa in ur desinentia noīa neutra sunt.ut iecur.guttur.pter noīa deoꝝ vl' gēti lia.vel appellatiua auiū. vel x aut t āte ur habētia. q̄ masculīa sunt.ut anxur.astur.turt.fur fur.verba-lia vero que hōib⁹ imponūtur: si sunt tertie declina tiōis: coīa sunt.ut augur.fur.trifur. qbus additur ligur.Sin secūde: masculīa.ut satur.

Uigesima regula.

Ciuitas cui⁹ generis? Feminini. qa ī as desinentia noīa femina sunt.ut pietas. pter patria z gētilia. q̄ coīa sunt.ut arpinas.capenas.archas. Excipiūtur hic mas maris.vas vadis.as assis.hoc vas vasis. fas.nefas.et nugas.ōnis gēris z indeclīabile.

Uigesimaprima regula.

Surges cui⁹ gēris? masculini. quia in es correptā desinētia:q̄ nullā significatiōis naturalē cōmunionē habēt cū feminis: masculina sunt.ut trames limes Excipiūtur duo in ges.ut hec seges z teges. cōpes cōpedis.Item inquies.quod ōnis generis īuenit.

Uigesimasecūda regula.

Datiuus et ablatiuꝰ plurales in is desinunt. Femina tamē pauca trāsfigurata ex masculis nō habētibꝫ neutra q̄ per sexū discernūtur: faciūt dtiuꝫ et ablatiuꝫ ī bus. ut natabꝰ. filiabꝰ. liberabꝰ. asinabus. His addūtur animabꝰ. ābabus. ⁊ duabus.

Octaua regula.

Accusatiuus pluralis semp terminatur in as.

De modo examinādi.

Poeta que pars est? Nomē est. Quid ē nomē? Est pars orōnis cū casu corpꝰ aut rem ppe cōmuniterue significans.

Poeta ē pars declīabilis aut indeclīabilis? Declīabilis. Quot sunt partes orōnis declīabiles? quatuor. Nomē. verbū. participiū. ⁊ pronomen. Quot sunt partes orōnis indeclīabiles? quatuor. ꝑpositio aduerbiū. iteriectio. et cōiunctio. Quare dicr̄ nomē: quasi notamē. qꝛ hoc notemus uniuscuiusqꝫ substātie qualitatē. vel a greco: quod est.

Nomini quot accidūt? qnqꝫ. Spēs. Genꝰ. Numerꝰ. Figura. ⁊ Casus. Cuiꝰ spēi? Deriuatie. Unde deriuat: A poesis. Quot sunt spēs noīum? due. ꝑmitiua. ut iuliꝰ ⁊ mōs. Deriuatia: ut Juliꝰ ⁊ mōtanꝰ.

Quale nomē est? Substātiuū. qꝛ ꝑpōit ei unum articulare tātum. ut hic poeta. Quotuplex ē nomē Duplex. substātiuū ⁊ adiectiuū. Substātiuū cui ꝑpōitur unū articulare tātuꝫ. ut hic liber. vel duo ad plus. ut hic ⁊ hec homo. Et adiectiuū: qđ variatur per tres diuersas voces. ut probus pba probū. vel tres articulos. ut hic ⁊ hec ⁊ hoc felix.

Quale nomē substātiuū est poeta? Appellatiuū.

Quotuplex est nomē substātiuū? Duplex. Quod Propriū: qđ uni soli rei ꝯuenit. ut Pyrrhus ⁊ pene

lope. Et appellatiuū: qđ ē cōe mltoꝝ. ut homo leo
Qui⁹ spēi tam pmitioꝝ q̄ʒ deriuatioꝝ est poeta:
Corporalis. q2 corp⁹ significat. Quot sunt spēs tā
pmitiuoꝝ q̄ʒ deriuatiorū noīuʒ: Uigitiqnqʒ. Cor
porale. icorporale. omonimū. synōimū. pprīū. ap
pellatiuū. substātiuū. adiectiuū. ad aliqd dictum. q̄si
ad aliqd dictū. gētile. patrium. iterrogatiuū. isinitū
relatiuū. collectiuum. diduuʒ. ficticiuʒ. gērale. spe
ciale. ordīale. nūerale. absolutuʒ. tēporale. ⁊ locale.
Qui⁹ spēi deriuatioꝝ pprie: denoīatie. q2 a noīe
deriuat: qđ est poesis. Quot sunt deriuatioꝝ nōī
nuʒ spēs pprie: nouē. Patronicuʒ. possessiuū. ꝯpa
tiuuʒ. suplatiuuʒ. dīnutiuuʒ. denoīatiuuʒ. verbale.
participiale. aduerbiale. Qui⁹ gēris poeta: mascu
lini. q2 p̄ponitur ei unum articlare pnomē hic.
Quot sunt gēra noīnʒ: septē. Masclinuʒ cui p̄po
nit hic. ut hic pyrrhus. Feminuʒ cui p̄pōit hec. ut
hec penelope. Neutruʒ: cui p̄pōitur hoc. ut h⁹ aīal.
Cōe cui p̄ponunt hic ⁊ hec. ut hic ⁊ hec homo. Om
ne cui tria articlaria pnoīa p̄ponuut. ut hic ⁊ hec ⁊
hoc felix. Pmīscuum: qđ sub una voce ⁊ uno arti
culo denotat aīalia utriusqʒ sex⁹. nt hic passer. hec
aquila. Incertuʒ: qđ nulla ratiōe cogēte: sola aucto
ritas veteꝝ sub diuerso gēre ptulit. ut hic vl hec fi
nis talpa. ⁊ reliqua. Poeta p quā regulā ē generis
masclini: per decimā de gērib⁹: qua notat ꝙ omīa
noīa greca: q̄ in as vl in is lōgaʒ desinunt: ⁊ simlr
ī a apđ eos desinētia neutra: ⁊ q̄cunqʒ termiatōeʒ
suam seruāt: genus suum apud nos seruāt. ut hic
boreas. crater. tirā. sosia. poeta. et reliqua.

Prima decliatio per quot genera decliat: Tria.
masculinum. femininum. et neutrum.

Quius nũeri poeta; singl'aris. qr singl'arit pferf.
Quid ē numer⁹: Est dictiõis forma: q̃ discretionē
quãtitatis facere põt. (ut hoĩes.
Quot sunt nũeri nõium: duo singl'aris ut hõ. pl'is
Quius figure poeta: simplicis. qr simpl'r pfertur.
Quot sunt figure noĩum: Tres. simplex ut aĩus.
cõposita ut magnãim⁹. decõposita ut magnãimitas
Quot modis noĩa ↄponũtur: quatuor. ex duobus
integris. ut suburbanus. ex duob⁹ corruptis. ut effi
cax mũiceps. ex integro et corrupto. ut inept⁹ isul
sus. ex corrupto ⁊ integro. ut nugigerulus. Aliqñ
ex pluribus. ut inexpugnabilis. imperterritus.
Capsis quõ ↄpõit: ex plurib⁹ corruptis. cape si vis
Poeta cui⁹ casus: Nõiatiui vocatĩ ⁊ ablt̃i singl'a
ris. qr in talib⁹ casibus declinando repitur. Poete
cuius casus: gẽitiui ⁊ datiui singularis: nt̃i ⁊ voca
tiui pluralis. In hoc loco poeta currit: poeta cui⁹
casus: Nõiatiui. qr est suppositũ huius verbi cur
rit. quod requirit ãte se nominatiuum.
Quid est casus: est motus casualiũ dictionũ: qui
maxime fit in fine. Unde dicit casus: a cadẽdo. qꝛ
q̃si a recto cadere videat. ũde rct⁹ iprope dr̃ casus.
Quot sunt casus noĩum: sex. ntũs. gtũs. datiuus.
accusatiu⁹: vtũs. ⁊ abltũs. Qua littera terminatur
poeta: a vocali. Quot sunt termiãles littere nõiũ
quib⁹ latini utũt: quatuordeciꝫ. vocales qnqꝫ. a. e.
i. o. u. semiuocales sex. l. m. n. r. s. x. mute tres. c. d. t
Quot sunt declinatões nõiũm: qnqꝫ. p̃ma cuius
gtũs singl'aris in ae diptõgon: vel in es lõgã desi
nit. ut poeta poete. ⁊ rhetorice rhetorices. Secũda
cuius gtũs: et reliqua ut supra.
Poeta cui⁹ declĩnatõis: p̃me. qr ei⁹ gtũs singl'aris

in ae diptõgon desinit. Ntũs singularis pme de-
cliatõis quot terminatões habz: quatuor. a. e. as. es
et unã hebreã am. ut poeta. rethorice. aeneas. ãchi
ses. abraaz. Poeta qũo facit i gtõ: Facit i gtõ et
dtõ singulari ꝛ ntõ ꝛ vocatõ plurali poete. Per
quã regulã: per secũdã prime decliatõis. qua di-
citur. ꝙ gtũs ꝛ dtũs singłares ꝛ ntũs et vocatiuus
plurales in ae diptõgon desinũt semp. exceptis gẽi
tiuis singłaribus eorũ que terminãt in e lõgũ: qui
gẽitiui terminãtur i es. Poeta qũo facit i accusa-
tõ singłari: poetã. per quã regulã: per terciã pme
decliatõis. qua notaẽ: ꝙ accusatiuꝰ singłaris i am
vel in an vł in en terminatur. ut poetam. aenean.
et anchisen. Quomodo facit in vocatõ singłaris:
facit in vocatõ ꝛ abltõ singulari poeta. per quã re
gulã: per quartã ꝛ qntã prime decliatõis: quibus
notaẽ: ꝙ vocatiꝰ ꝛ abltũs singulares in a terminã
tur. vel in e qñ veniũt ab es vł ab e. ut o aenea. an-
chise. rhetorice: ab aenea. anchise. rhetorice.
Qũo facit in gtõ plurali: poetaꝝ. per quã regulã:
per sextã prime declinatõis. qua notaẽ: ꝙ gtũs plu
ralis in arũ desinit. et plerũqz p cõcisionẽ in um. ut
troiugenaꝝ ꝛ troiugenũ. Qũo facit in datõ plura
li: facit in dtõ et abltõ plurali poetis. per quã regu-
lam: per septimã prime declinatõis: qua notatur:
ꝙ datiuus et ablatiuꝰ plurales in is desinunt. Femi
nina tamen pauca. et reliqua.
Poeta qũo facit in accusatõ plurali: poetas. per
quã regulam: p octauã pme declinatõis. qua notaẽ
ꝙ accusatiuꝰ pluralis semp terminatur in as.
Poeta qũo declinatur:
Nõinatiuo hic poeta. Gẽitiuo huiꝰ poete. Datõ

huic poete. Acsūo hunc poetam. Uocatiuo o poeta Abltio ab hoc poeta. Et plr ntio hi poete. gtio hoꝝ poetaꝝ. d tō his poetis. accusatiuo hos poetas. Uocatiuo o poete. abltio ab his poetis.

Ntō hec musa. gtō huius muse. dtio huic muse. accusatio hāc musam. vtio o musa. ablatio ab hac musa. Et pluralr̄ ntio he muse. genitiuo haꝝ musarum. dtio his musis. accusatio has musas. vocatio o muse: ablatiuo ab his musis.

Ntio hic ⁊ hec aduena. genitiuo hui⁹ aduene. datiu o huic aduene. accusatiuo hūc et hanc aduenam vocatiuo o aduena. ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac aduena. Et pluraliter nominatiuo hi ⁊ he aduene. genitiuo hoꝝ ⁊ harum aduenarū. dātiuo his aduenis. accusatiuo hos ⁊ has aduenas. vocatiuo o aduene ablatiuo ab his aduenis.

De secunda declinatione.

Prima regula.

NOminatiuus secunde declinatiōis quot terminationes habet? Sex. Er. ir. ur. us. um. eus. ut caper. alexander. hiber. hispanus. et fluuius. qui etiam hibarus dicitur. qđ solum ꝓduxit er in hac declinatiōe. et ab eo cōpositum celtiber. nam pro gēte q̄ est iuxta armenos hiber hiberis dicit. In ir ⁊ ur latinoꝝ tātum masculoꝝ. ut vir et satur. In us ut planus. In um neutroꝝ et figurate femininorū. ut regnum glycerium. In eus greca tātum et masculina. ut theseus. thideus.

Secunda declinatio per quot gēra declinatur? p tria. masculinum. feminīnum. ⁊ neutrum.

Secūda regula.

Genitiuus singularis in i desinit. Et in ir vl in ur

vel in eus desinētia: una semper syllaba vincūt in gtio. In us vero et i um pares hn̄t syllabas.

Tertia regula.

Dtūs et abltūs secūde decliationis fiūt a gēitiuo: i mutata in o. ut huius luciferi. huic et hoc lucifero huius Thiphei: huic et hoc Thipheo.

Quarta regula.

Accusatiu9 singularis secūde decliatiōis desinit i um. ut priamū. theseū. greca vero in eus desinunt etiā in a. ceta vero ī on terminat̄. ut thesea. p̄amon

Quinta regula.

Vocatiu9 singlaris secūde decliatiōis qn̄ in er vl in m desinit: ntūs similis ei est. In eus vero desinē-tib9 pp̄riis: grecus est vtūs: qui a ntō fit: ablata s ut o theseu. In us desinētia: mutata us in e: faciunt vtūm. Si autē āte us i sit ī pp̄riis: abiecta us faci-mus vocatiuū. ut Uirgilius o virgili. Dicim9 etiā fili pro filie: Dicūt etiā cristiani. deus: agnus: vul-gus: pelagus: poplus: fluuius in vocatiuo.

Sexta regula.

Pluralis ntūs et vocatiu9 tā masculin9 q̄z femi9 secūde decliatiōis similis ē gtio singulari. Neutri vero generis: ntūs et accusatiu9 et vtūs plurales fi-niūt in a. In ōnib9 eni neutris tres sunt similes. no-miatiu9 accusatiu9 et vocatiu9. et in plurali nūero semper desinūt in a: nisi sint greca. ut tēpe. cepe.

Septima regula.

Gtūs pluralis secūde decliatiōis fit i ōni genere addita rum abltio singlari. ut magistro magistro-rū. Multa tamen per syncopen dicūtur. ut denum. septenū. senuz. tricenū. numū. sextertium. modium. liberū. fabrum. elemētum. iugerum.

Octaua regula.

Datiu⁹ ⁊ abltūs plurales secū̄de declinatiōis fiūt ab abltō singulari: mutata o in is longam.

Nona regula.

Accusatiuus pluralis secū̄de declinatiōis tā̄ masculin⁹ q̄₃ femīnus fit addita s abltīo singulari.

Decima regula.

Noīa que secū̄dum modū̄ ꝑnōis declinā̄tur sunt octo. Unus. totus. solus. alius. ull⁹. uter. alter. ⁊ qs vel qui cū̄ suis ꝯpositis: que etiā̄ secū̄dum mobiliū̄ noīum regulā̄ veteres declinabant. preter quis. Neuter tamē̄ neutra neutrū̄: cum utroq₃ mō̄ sicut simplex suum diceret: apud iuniores secū̄du₃ mobilia noīa declinā̄tur. Vox femina sunt una. tota. sola. alia. ulla. altera. utra. Que neutra: unū̄. solū̄. totū̄: aliud. ullum: alterū̄. utrū̄. quid vl quod. quorū̄ genitiui unius. solius. toti⁹. alius. ullius. utrius. Et corripiunt et producunt penultimam. alterius semper corripit.

Nomīatiuo hic magister. Gtīo huius magistri. Datiuo huic magistro. Accusatīo hū̄c magistrum Uocatīo o magister. Abltīo ab hoc magistro. Et pluralr ntīo hi magistri. Gtīo hoꝝ magistrorum. Datiuo his magistris. Accusatiuo hos magistros Uocatīo o magistri. Abltīo ab his magistris.

Ntīo hec pinus. Gtīo huius pini. Dtō huic pino Accusatiuo hā̄c pinum. Uocatiuo o pine. Ablatiuo ab hac pino. Et plr nōiatiuo he pini. Gēitiuo harū̄ pinoꝝ. Dtīo his pinis. Accusatiuo has pinos. Uocatiuo o pini. Abltīo ab his pinis.

Nomīatiuo hoc templū̄. Gtīo huius tē̄pli. Dtīo huic templo. Accusatīo hoc templum. Uocatiuo o

templuз. Abltio ab hoc templo. Et plura l'r noīatio hec tēpla. Gtio hoꝝ temploꝝ. Datio his tēplis. Accusatiuo hec templa. Uocatio o tēpla. Ablatiuo ab his templis.

Nomīatiuo ullus ulla ullum. Genitio ulli⁹. Dtio ulli. Accusatio ulluз ul'ā ullum. Abltō ab ullo ulla ullo. Et plr noīatiuo ulli ulle ulla. gtio ulloꝝ ullarū ullorum datiuo ullis. accusatio ullos ullas ulla. ablatiuo ab ullis.

De tertia decliatione

Tertia declinatio per quot genera declinatur? Per omnia.

Prima regula.

Quot sunt termīationes noīum tertie decliatōis Quīquagintaquatuor. Que? in a. ut poema. in e. ut monile. in o. ut leo. in ac. ut lac. in ec. ut allec. ī id hebrea ⁊ barbara. ut dauid. in al ut sal. in el ut mel. in il ut pugil. in ol ut sol. in ul ut cōsul. in an ut titan. in en ut splen. in ī ut phorcin. ī on ut sydō. ī ar ut par. in er ut pater. in ir ut gadir. ī or ut amor. ī ur ut turtur. in as ut pallas. ī es ut comes. in is ut collis. in os ut cōpos. in us ut lep⁹. in abs ut trabs. ī ebs ut celebs. ī ibs ut calibs. in obs ut scrobs. ī urbs ut urbs in uls ut puls. in ēs ut hyems. in ans ut dodrās. in ens ut dēs. in ins ut tiris. in ōs ut fons. ī uns ut arūs. in aps ut daps. in eps ut āceps. ī ips ut cinips. ī ops ut ops maī deoꝝ. ī irps ut stirps. ī ax ut fax. ī ex ut fex. ī ix ut phenix. ī ox ut velox. ī ux ut crux in aes ut praes. ī aus ut fraus. in ut ut caput. ī alx ut calx. ī anx ut lāx. ī arx ut arx. in unx ut cōiunx.

Secunda regula.

Genitiu⁹ singl'aris tertie decliatōis ī is correptā

desinit. Excipit vis huius vis. qd pducitur.

Tertia regula.

Datiuus singularis tertie declinationis fit a geni
tiuo abiecta s.

Quarra regula.

Accusatiuus singularis tertie decliatõis fit a gtõ
singulari is mutata i e m. In is tamẽ termiata pp
a vl greca similẽ habẽtia ntũm gtio: i im terminãt
accusatiuũ. ut tybrim. ararim. neapolim. pterea la
tina hec iueniũtur. turrim. tyburi. burim. securim.
puppim. sitim. resti. vim. pelui. tussim. maguderis
puppẽ etiã et securẽ et turrẽ & restẽ ineniās. In gre
cis vero tã in hac q̄z in aliis declinationibus greca
termiatio in a inuẽitur. ut peana titana.

Quinta regula.

Vocatiuus singularis tertie decliationis similis est
nomiatiuo singulari. nisi sit vocatiuus grecus: qui fit
a ntio ablata s. vl a gtio ablata tis. ut Thebai. chal
can. palla. xenophon.

Sexta regula.

In e correptã neutra (nisi sint ppria) similẽ habẽt
abltũm singularẽ dtio singlari. ut ab hoc mari. na-
tali. monili. Excipit hoc gausape. qd veteres & hic
gausapes. & hec gausapa. & hoc gausape et gausapi
ũ dixerũt. Simlr i ar neutra & i al penultiaz in o-
bliqs pducẽtia. et i ar & in is adiectia: si faciũt in e
neutra. et q̃ in im tãtum terminãt accusatiuũ. & i is
vel i r noia mẽsiũ: i i pductã faciũt abltũm singu-
larẽ. ut tribunali. lupiari. celeri. utili. tibri. apli. sep-
tẽbri. excipĩ ab hoc farre. Oia vero que i im vel in
em faciũt acstũm: & q̃ omis gẽris sunt: & q̃ in uis vl
in ctis. vel in ptis. vel in mnis. vel in guis. vel in

guis exeūt.et oīa fere q̄ duas ante is ɔſonantes in eadē habeāt ſyllaba.cōpatiua et ſimil̄r in ix feminina verbalia et circūflexa: que apd̄ veteres ī us deſinebāt: tam ī e q̄ȝ in i faciūt ablatiuū. ut ſecure vel ſecuri.vigile vl̄ vigili.vetere vl̄ veteri. pare vl̄ pari.inope vel inopi.ācipite vl̄ ancipiti.naue vl̄ naui. vecte vel vecti. nepte vel nepti. amne vel amni. igne vl̄ igni.āgue vl̄ āgui.poſte vl̄ poſti.miore vl̄ minori.victrice vl̄ victrici.arpiate vl̄ arpiati. hoſpes ꝛ ſoſpes cū ſint oīs generis: hoſpite ꝛ ſoſpite faciūt.nec ſunt ɔtra regulā:cū habeāt feminū in a. Excipiū veſtis.peſtis.teſtis.ꝛ pauper.degēer. uber que per e ſolū faciunt abltūm.mēore vl̄ memori dr̄ q̄m ntūs mēoris ꝛ hoc mēore dictū eſt. ut ɔcorde l̄ ɔcordi.Inueīt etiā cōcordis et hoc cōcorde. ſicut amētis ꝛ hꝰ amente.Oīa nomīa tertie decliatiōis p̄ter ſupradicta in e faciūt abltūm. ut patre. claſſe. Auctoritas tamē ꝛ in i q̄nqȝ profert.ut Uirgilius. Adductam aeneam claſſi.

Septima regula.

Noīatiuus pluralis tertie decliatiōis in maſculīs femīnis ꝛ cōibꝰ: fit a gtīo ſingl̄ari mutata is in es. ut matres felices. Excipiūtur ſardis.trallis.alpis ſyrtis.que is ꝑductā habēt ꝑ greca diptōgo. Neutra vero ſi abltūs in i ſola vel in e deſinit: preter cōparatīa correpta i et addita a. Si vero ī e ſolam ſimil̄r ɔpatiua mutata e in a faciūt ntūm pluralem ut monilia.paria.felicia.tēpora.maiora.Excipiuntur vetera.ludrica.pluria.vel plura.ampluſtria ul̄ ampluſtra.

Octaua regula.

Gēitiuus pluralis tertie decliationis cū in i ſoluȝ

vel in e ꝛ in i desinit abltūs: in ium facit. ut sedile se diliū. felice vł felice feliciū. Cōpatiua vero i ū faciunt. ut a maiore vł maiori maioꝝ. a miore vł mio ri mioꝝ. In e vero solū faciētia abltiuꝫ: si ntius in duas termiatur ꝯsonātes: i iū fatiūt. ut fonte fonti um. frōte frōtiū. exceptis i ms vł i ps: si non sunt a capite ꝯposita. q̄ in ū faciūt. ut hyems hyemū. mūi ceps mūicipū. A capite ꝯposita i ium termināt gēi tiuū. ut triceps tricipitū. q̄ vero gtūm parē hn̄t ntīo i ium faciūt. ut collis colliū: cedes cediū. Excipit iu uenū. canū. panū. Uetus. vigil. memor. supplex. artifex. quāuis i e ꝛ in i terminēt abltūm: nō tamē in iū sed i um faciūt gtūm. Pluralia i es q̄ carēt singu larib⁹: gtūm in iū faciūt. ut vires viriū. penates pe natiū. Simłr in is lōgum desinētia. ut lis litiū. sam nitis samnitiū. Nox etiā noctiū facit. Cetera omīa desinūt in um. ut poema poematū. Excipitur bouꝫ a boue pro bouū. In es terminata pares habentia syllabas cū gēitio: et in as freq̄ntius per syncopen dicūtur. ut vatū. probitatū. nam supplicū artificum iudicum differētie causa dicta sunt.

Nona regula.

Datiuus ꝛ abltūs pluralis tertie decliatiōis nasci tur a gtīo singulari interiecta bu. ut felicibus. bōib⁹ penatibus. Excipit bobus. Frequēter tamen greca neutra i a in is longā termināt datiuos ꝛ ablatiuos plurales. ut poematis ꝓbleumatis.

Decima regula.

Accusatiu⁹ ꝛ vocatiu⁹ plurales tertie decliatiōis similes sunt ntīo plurali. ut latrones. matres. syrtis alpis. Omīa que habēt similē nomīatio genitiuū: et que in i solā termināt abltīum: et q̄ pluralia sunt

in ns vel in rs desinētia: plerūq3 per is raro per es termināt accusatiuū pluralē. ut ōnis alacris. penatis. fontis. partis. In x vero desinētia triū generū raro per is. plures et lites tā per es q3 per is.

¶Nōiatiuo hic pater. Gtio hui⁹ patris. Datio huic patri. Accusatiuo hunc patrem. Uocatio o pater Abltio ab hoc patre. Et plr ntō hi patres. Gtio horū patrū. Dtio his patrib⁹. Accusatiuo hos patres Utio o patres. Ablatiuo ab his patribus.

¶Noiatio hec virtus. Gtio hui⁹ virtutis. Datio huic virtuti. Accusatio hāc virtutē. Utio o virtus Abltio ab hac virtute. Et plr ntō he virtutes. Gtō harū virtutū. Dtō his virtutib⁹. Acstio has virtutes. Utio o virtutes. Abltō ab his virtutibus.

¶Noiatio hoc opus. Genitio hui⁹ operis. Datiuo huic operi. Accstio hoc opus. Utō o opus. Ablatio ab hoc opere. Et plr ntō hec opa. Gtio hoꝝ opeꝝ. Dtio his operib⁹. Accusatio hec opera. Uocatiuo o opera. Ablatiuo ab his operibus.

¶Ntio hic ⁊ hec homo. gtō huius hoīs. datio huic homini. accusatiuo hunc ⁊ hāc hominē. vocatiuo o homo. ablatiuo ab hoc et ab hac homine. Et pluraliter ntio hi ⁊ he homīes. genitiuo hoꝝ ⁊ harum hominū. dtio his homībus. accusatiuo hos et has homīes. vtō o homīes. abltō ab his homībus.

¶Ntio hic et hec ōnis et hoc ōne. gtō hui⁹ ōnis. datiuo huic ōni. acstio hūc ⁊ hāc ōnem ⁊ hoc ōne. vtō o ōnis et o ōne. abltō ab hoc ⁊ ab hac et ab hoc ōni. Et plr ntō hi ⁊ he ōnes et hec ōnia. gtio hoꝝ ⁊ harū ⁊ hoꝝ oīum. dtō his oīb⁹. accusaio hos et has ōnes ⁊ hec ōnia. vocatiuo o ōnes ⁊ o ōnia. ablatiuo ab his omnibus.

Noiatio hic ꝛ hec pulchrior ꝛ hoc pulchriꝰ. Gtō huiꝰ pulchrioris. Dtīo huic pulchriori. Accusatiō hunc ꝛ hāc pulchriorē ꝛ hoc pulchriꝰ. Uocatiuo o plchrior ꝛ o pulchriꝰ. Abltō ab hᵒ ꝛ ab hac ꝛ ab hᵒ pul chriore vel pulchriori. Et plr ntīo hi ꝛ he pulchriores ꝛ hec pulchriora. Gtīo hoꝝ ꝛ haꝝ ꝛ hoꝝ pulchrioꝝ. Dtō his pulchrioribꝰ. Accusatio hos ꝛ has pulchriores ꝛ hec pulchriora. Uocatio o pulchriōes ꝛ o pulchriora. Abltio ab his plchrioribꝰ

Nōiatō hic ꝛ hec ꝛ hoc felix. gtīo huius felicis. datiuo huic felici. accusatio hūc ꝛ hāc felicē ꝛ hᵒ felix vocario o felix. abltio ab hoc ꝛ ab hac ꝛ ab hoc felice vel felici. Et plr ntio hi ꝛ he felices ꝛ hec felicia. gtio hoꝝ ꝛ harū ꝛ hoꝝ feliciū. dtio his felicibꝰ. accusatiuo hos ꝛ has felices ꝛ hec felicia. vocatiuo o felices ꝛ o felicia. abltio ab his felicibus.

De quarta decliatiōe.

Quarta decliatio per quot genera declinatur? Tria. masculinū. femininū. ꝛ neutrum.

Prima regula.

Quot termiatiōes habet ntūs quarte decliatōis? Duas. In us correptā masclioꝝ et feminoꝝ. et ī u productā neutroꝝ. que etiā indecliabilia sunt ī singulari numero.

Secunda regula.

Gtūs singlaris quarte declinationis fit a nomīatiuo producta us.

Tertia regula.

Datiuus quarte decliationis fit a genitio abiecta s ꝛ addita i penultima correpta. ut currui.

Quarta regula.

Accustiꝰ fit a ntīo. mutata s in m. ut senatum.

Quinta regula.
Uocatiu⁹ similis ē ntō.ut o senatus.
Sexta regula.
Ablatiuus fit a nōīatiuo remota s. ut a senatu.
Septima regula.
Nōīatiuus acstūs ⁊ vtūs plurales quarte decli-
natiōīs similes sunt gēitiuo singulari.ut senatus.
Octaua regula.
Gtūs pluralis quarte declinatōīs fit a ntō singu-
lari abiecta s ⁊ addita um.ut curruum.
Nona regula.
Dtūs ⁊ abltūs plurales quarte declinatōīs: fiunt
a ntō singulari mutata u in i: et interposita bu. ut
māibus senatibus. Excipiūtur differētie cā artubus
arcubus partubus. portubus vero: tribub⁹: lacu-
bus: ficubus: q̄rcubus: specubꝫ. nulla cogēte cā diffe
Decima regula. (rētie.
Neutra quarte declinationis correpta u nōiatiui
singularis ⁊ assumpta a faciūt ntūꝫ acstūm ⁊ voca
tiuū plurales. In reliquis casibus sequūt̄ declinati
onē masculinoꝝ ⁊ femininoꝝ ut supra.
Ntō hic visus. gtō huius visus. dtō huic visui. ac
cusatiuo hūc visuꝫ. vtō o visus. abltō ab hoc visu.
Et plr̄ ntō hi visus. gtō hoꝝ visuū. dtō his visibus
acstō hos visus. vtō o visus. ablrō ab his visibus.
Ntō hec manus. gtō huius māus. dtō huic māui.
accusatiuo hāc manum. vtō o manus. abltō ab hac
manu. Et pluralr̄ ntō he māus. gtō haꝝ manuum
dtō his māibus. accusatiuo has māus. vocatiuo o
manus. ablatiuo ab his manibus.
Ntō hoc cornu. gtō huius cornu. dtō huic cornu.
accusatiuo h° cornu. vocatiuo o cornu. ablatiuo ab

hoc cornu. Et plr ntio hec cornua. gtio hoꝝ cornu
um. dtio his cornibus. accusatio hec cornua. voca-
tiuo o cornua. abltio ab his cornibus.

De quīta declīatione.

Quinta declinatio ꝑ quot gēra declīatur? ꝑ unū
maxime femīnum. excipit unum. dies: quot
in singulari numero tam masclini q̄z femīni gene-
ris īuenit. ī plurali vero semꝑ masclini gēris est.

Prima regula.

Quīta declīatio quot termīatiōes habet? unā ī es
ꝓductā.

Secunda regla.

Gēitiu⁹ et dtīus qnte declīatiōis fiunt a ntio sin-
glari: abiecta es: ⁊ assūpta i. ut fides fidei. acies aci
ei.

Tercia regula.

Accusatiu⁹ singularis qnte declīationis fit a nomi
natiuo: mutata s in m. ut hāc rem. diem.

Quarta regla.

Vocatīus singlaris ⁊ ntīus ⁊ accusatiu⁹ et voca
tiuus plurales qnte declinationis similes sunt nōi-
natiuo singlari.

Quīta regula.

Abltīus singlaris fit a ntīo abiecta s. ut die.

Sexta regla.

Genitiuus pluralis qnte declīatiōis fit ab ablati-
uo singulari: addita rum.

Septima regula.

Datiuus ⁊ ablatiu⁹ plurales fiūt ab ablatīo singu
lari addita bus. ut diebus.

Ntīo hec res. gtīo hui⁹ rei. dtō huic rei. acsīo hāc
rē. vtō o res. abltō ab hac re. Et plr ntō he res. gtō
haꝝ reꝝ. dtō his reb⁹ acsīo has res. vtō o res. abltō
ab his reb⁹.

Ntio hic vl hec dies. gtō hui⁹ diei. dtō

huic diei. Accusatiuo hūc vel hāc diē. Vocatio o dies. Abltio ab hoc vł ab hac die. Et plr ntō hi dies Gtio hoꝝ dierū. Dtio his dieb⁹. Accusatio hos dies. Vtio o dies. Abltio ab his diebus.

Ntio hec spes. gtio hui⁹ spei. dtio huic spei. accusatiuo hanc spem. vocatio o spes. abltio ab hac spe. Et pluratiter ntio he spes. accusatiuo has spes. vocatiuo o spes. Reliquis caret.

Quō declinātˀ adiectiā q̄ variātur p̄ tres voces:

Nomiatio bonus bona bonū. Gtio boni bone boni. Dtio bono bone bono. Accusatio bonū bonam bonum Vtiuo o bone bona bonū. Abltiuo a bono bona bono. Et plr ntio boni bone bona. Gtio bonorū bonaꝝ bonoꝝ. Dtio bonis. Accusatio bonos bonas bona Vtio o boni bone bona. Ablatio a bonis.

Pluratr ntio hi duo he due hec duo. gtio duorū duaꝝ duoꝝ. dtio duob⁹ duab⁹ duob⁹. accusatio duos duas duo. Vocatio o duo due duo. ablatio a duobus duabus duobus.

Pluratr ntio ambo ambe ambo. gtio āboꝝ ambarū amboꝝ. dtio ambob⁹ ambabus ambobus. accusatiuo ambos ambas ambo. vocatio o ambo ambe ambo. abltio ab ambob⁹ ambab⁹ ambobus.

De verbo.

Verbum qd est: est pars orōis decliābilˀ cum modis ⁊ tēporib⁹ sine casu agēdi vł patiendi significatiua. Unde dicī verbū: a verberatu aeris. qꝛ proferēdo aer verberatˀ. Licet ei hoc accidat ōnibus partibus orōis: tamē p̄cipue ī hac dictiōe q̄si propriū eius accipiī, qꝛ hac freqnti⁹ utiur ī ōi orōe

Verbo quot accidūt: Octo: Gēus. Tēpus. mod⁹ spēs. figura. ꝯiugatio. persona. cum numero.

Quot sunt genera verboꝝ? qnqȝ. Actiuū. Passiuum. Neutrū. Cōmune. et Deponens.
Quod est verbum actiuum? quod in o desinens facit ex se passiuum ī or.
Quod est verbū passiuum? quod in or desinēs descendit ab actiuo.
Quod est verbum neutrum? quod in o desinens: non facit ex se passiuum.
Quod est verbum cōe? quod in or desinens: nō descēdit ab actiuo. ⁊ retiet utrāqȝ significationē.
Quod est verbū deponēs? quod ī or desinēs nō dscēdit ab actio. et retiet unā significationē.
Quot sunt tēpora verboꝝ? quiqȝ. Pñs. ꝑtitū īperfectū. ꝑtitū pfectū. ꝑtitū plq̄ȝpfectū. et futurū.
Amo cuius tēporis? Presentis. quia presentē habet significationem.
Amabam cuius tēporis? pretiti iperfci. qr significat quod cepit geri ⁊ nōdum est perfectum.
Amaui cuius tēporis? pteriti perfecti. qr res perfecta monstratur.
Amauerā cuius temporis? preteriti plusquāperfecti. qr res iā pridē perfcā ostēditur.
Amabo cuius tēporis? futi. qr res futura mōstrat.

De modis verboꝝ.

Quid est modus? Est inclinatio animi declinationē verbi significans.
Quot sunt modi verboꝝ? Quiqȝ. Indicatiꝰ. Imparatiuus. Optatius. Subiūctiꝰ. et Infinitiuus.
Quid ē modꝰ idicatiuus? quo idicāus qd agitur.
Quid ē modꝰ impatiuꝰ? quo ut fiat aliqd iperāus
Quid est modus optatiuꝰ? qui eget aduerbio optandi ut perfectū significet sensum.

Quis est modus subiūctiu⁹? qui nō solum eget ad
uerbio vł cōiunctiōe: verū etiam altero verbo: ut
perfectum significet sensum.
Quis est modus īfinitiu⁹? q caret nūeris ꝛ psonis
ꝛ eget aliq° alioꝝ modoꝝ: ut pfctū significet sensū
Quid īterest īter infinitū ꝛ impsonale? qꝺ īfiniti⁹
altero verbo finito ōnino eget. Impersonale vero
perfectū actum significat per omnes modos.
Indicatiu⁹ quot tēpora habet? qnq;. pn̄s. p̄ṫitū ī
pfcūm. p̄ṫitū pfcūm. p̄teritū plq̄pfectū. ꝛ futurū.
Impati⁹ quot tēpōa habet? duo. pn̄s et futurum.
Optatiu⁹ quot tēpora habet? qnq;. Duo ꝯiūcta
videlicet pn̄s et p̄teritum ipfcūm. preṫitum pfectū
et plusq̄perfcūm. et futurum per se.
Subiūctiu⁹ quot tēpōa hꝫ? qnq; p se uti īdicatiu⁹
Infinitiuus quot tēpora habat? quīq;: duo ꝯiūcta
et unum per se. sicut optatiuus.
Quam vim habet infinitiu⁹? habet vim noīs rei
ipsius unde nomē verbi dictū est. ut si dicā: bonum
est legere. id est. bona est lectio.
Gerūdia infiniti vice fungūtur. qꝺ solet apꝺ gre-
cos articulos iungi. et in actiuis et cōibus verbis u
trāq; hn̄t sigificationē. ī neutris ꝛ deponētib⁹ alte-
(ram.

De speciebus verboꝝ.

Quot sunt spēs verboꝝ? Due. Primitiua ꝛ de
riuatiua. Primitiua est: que primā positio
nem a natura accepit. ut ferueo.
Deriuatiua est que a positiuis deriuatur: ut lectu
rio. feruesco. et domito.
Quot sunt spēs deriuatioꝝ verboꝝ? qnq;. Incho
atiua. meditatīa. freq̄ntatīa. desideratīa. ꝛ dīnutīa.
Quod ē verbū īchoatiuū? qꝺ iniciū act⁹ vł passiois

primitiui significat. et formatur semp a secuda psona pmitiui addita co. pter hio: qd facit hisco. et sua cõposita. ut dehisco fatisco. Oia ichoatia tertie sunt cõiugationis et neutra. et carẽt pteritis et supinis.
Que sunt meditatia: que desinũt in rio. et significãt meditationẽ cum primitio. Formantur ab ultio supino: addita rio. ut esurio mictario. Omnia meditatiua sunt quarte cõiugationis. et sunt neutra. et carent preteritis et supinis.
Frequẽtaia sunt: q frequẽtiã eius pmiti significãt: ut agito. i. freqnter ago. Quo formãt frequẽtatiua? si pteritũ pmitiui desinit in gi: formãt a sa psona pñtis: abiecta s et addita to. ut agito. cogito. legito. qd et lectito dicit. si nõ desinit i gi: formãt ab ultio supio u mutata i o. a quoqz i i breuẽ: si sint a pma piugatiõe. ut merso. curso. iperito. Omia freqntatiua sunt pme piugatiõis. et suãt sigificatõez pmitiox.
Que sunt desyderatia? Desideratia sunt q significãt infinitiuũ primitiui cũ cupio. ut viso. arcesso. facesso. id est. cupio videre. arcere. facere. Omnia desyderatiua sunt tertie piugatiõis.
Que sunt diminutiua? que in o desinũt. et diminutionem significant. ut a sorbio sorbillo.
Sunt et alie quoqz deriuatões verbox a noibus. ut a patre patro et patrisso. a greco grecisso et grecor. a poeta poetor. A verbis. ut ab albo albico. a vello vellico. Ab aduerbiis. ut a perẽdie perẽdino. a cras procrastinor. A ppositiõibus. ut ab intra intro. a supra vel super: supero superas.

De figuris verbox.

Quot sunt figure verbox? Tres Simplex. Cõposita et decõposita.

Cupio cuius figure? simplicis. q2 simpl'r pfertur.
Cocupio cui9 figure? 9posite. q2 9poit ex co 7 cupio.
Cocupisco cui9 figure? decoposite. q2 no per se co pcitur: sed a cocupio 9posito verbo deriuat.
Que sunt verba 9posita: quoz simplicia no iueniunt? sunt hec. defendo. pcutio. allicio. 9pleo. aspicio. reperio. suffragor. appello. delco. defensor ofen
Notadum q pncipale litterā quācunq3 (faris. habuerit positio verbi: i suo loco seruāus p onem decliationem. preter ago egi. eo iui vel ii.
Cum quot partib9 orōnis 9ponit verbū? cū quatuor. Noie. s. verbo. aduerbio. et prepositione. sicut participia. ut āplifico. calefacio. maledico. pduco.

De coiugatione.

Quid e coiugatio? Est cosequēs verboz decliatio: q vocalib9 secūde psone 9pre hēditur.
Quot sunt 9iugatiōes verboz? quatuor. Prima e que i secunda psona pntis idicatiui habet a pductā ante s vl' āte ris. ut amo amas 7 amor amaris.
Secunda: q i secunda psona pntis idicatiui habz e pductā āte s vl' āte ris. ut doceo ces. 7 doceor ceris. Tertia q in secunda psona pntis idicatiui habet i correpa āte s: vel e correptā ante ris. ut lego legis 7 legor legeris. Quarta que habit i pductā āte s vel ante ris. ut audio audis 7 audior audiris Et onia verba quarte 9iugatōis in io desinunt. preter queo et eo 7 veneo cum compositis.

De personis verborum.

Persone verboz quot sunt? Tres. Prima secūda 7 tertia. ut lego legis legit.
Que est prima persona? que de se sola: vel cum aliis loquitur. ut dico dicimus.

Quid est secunda persona? Ad quam vel sola vl cū aliis prima loquitur. ut dicis dicitis.

Que est tertia persona? De qua extra se et ext̄ illā posita: ad quam dirigit sermonem: loquit̄ prima. ui dicit. dicunt.

Notādum q̄ prima p̄sona et secūda verboꝝ: solis pronōibus iūgi possunt. exceptis verbis substantie vl vocādi. ut Priscian⁹ sum. vl priscianus vocor. Tertia vero cūctis nōibus iungitur.

Quare imperatiuus caret p̄ma persona in singl̄ari? quia naturaliter nullus sibi imperat.

Infinita omīa et impersonalia gerūdia et supina carēt numeris et personis.

Pluit tonat fulmīat et similia: quare primis et secūdis persoīs carēt? qr ad hoīes nō pertinēt nisi figurate per apostrophen iupiter introducatur

De numeris.

Quot sunt nūeri verboꝝ? Duo. sigl̄aris et pluralis. Singl̄aris ut lego. Pluralis ut legim⁹

De temporibus.

Prima regula.

Docebam cuius tēporis? preteriti impfci. qr quod cepit geri nōdum ē perfectū. Unde format̄? a secūda persona p̄ntis idicatiui. qr prima et secūda coniugatio abiecta s secū de p̄sone p̄ntis idicatiui: tertia et q̄rta o positōe mutata i e lōgā et addita bā: faciūt preteritum impfectum. ut amabā docebā legebā audiebam. Dicimus tamē ibam veniebam quibam.

Secūda regula.

Omne p̄teritū pfectū in i desinit. et mutata i i e correptā et assupta rā: facit p̄teritū plusquāperfectū.

Tertia regula.

Futurū indicatiui modi ī prima ꝛ secūda ꝯiugatione fit a ꝑa persona pn̄tis indicatiui abiecta s ꝛ addita bo. ut doceo doces docebo. In tertia ꝛ q̄rta: o positiōe mutata ī am. ut audiā. Excipit eo ꝛ queo ꝛ veneo quarte cōiugationis: que secūdum primam et secūdam coniugationē formāt futurum.

Quarta regula.

Secūda ꝑsona singl'aris pn̄tis īperatiui modi fit a secūda ꝑsona pn̄tis indicatiui abietta s. In tertia tamē cōiugatione: abiecta s ꝛ i in e mutata.

Tertia persona singl'aris impatiui modi fit o positiōe verbi mutata ī pma ꝯiugatōe ī et. ī aliis in at.

Prima ꝑsona pluralis tā pn̄tis q̄ȝ futi impatiui fit a sua tertia singl'ari: abiecta t ꝛ addita mus. Secūda persona pluralis fit a sua secūda singl'ari: addita te. sed in tertia etiā e in i reuertit. Tertia fit a sua tertia singl'ari: n littera āte t interposita. Secunda vl' tertia ꝑsona singl'aris futi impatiui fit a tertia singulari indicatiui addita o ꝛ ꝓducta pēultima. p̄ter quā in tertia ꝯiugatiōe. Secūda pl'is futi impatiui fit a sua secūda vl' tertia singl'ari: addita te syllaba Tertia pl'is futi fit a tertia pn̄tis pl'is īdicatiui: addita o.

Quita regula.

Prima ꝑsona pn̄tis ꝛ p̄titi īperfecti optatiui modi et p̄teriti īperfci subiūctiui fiūt a secūda ꝑsona singulari īperatiui addita rem. Preītū perfectum et plusquāperfcūm optatiui et preteritum plusquāpfectum subiunctiui formātur a prima ꝑsona p̄teriti indicatiui addita s ꝛ sem. Futurū optatī ꝛ pn̄s subiūctiui formātur ab ipsa positiōe verbi: o ī pma ꝯiugatiōe mutata ī em. ꝛ ī ceteris ī am. Preītū pfectum subiūctiui formatur a preītito pfecto īdicatiui

mutata i in e correptā & addita rim. Futuꝫ subiūcti formaꝝ a p̄terito pfcō eiusdē modi mutata rim i ro

Sexta regula.

Infinitū fit a prima psona impatiui addita re. p̄teritū perfectum & plquāpetfcūm ifinitiui fit a p̄terito perfcō idicatiui addita s & se. Futuꝝ cū supino i um et ire. vel addita esse neutrali participio futuri: ut amatum ire vel amaturum esse.

Septima regula.

Impersonalia in tur formātur a tertiis psoīs singularibus actiuis addita ur. ut amat amatur.

Octaua regula.

Amor ūde formatur? a prima psona actiui p̄ntis indicatiui. Quare? qꝛ ōnia actiua que in o desinunt addita r: que vero i m mutata m i r faciūt passiua. Preteritūꝫ perfectū & que ab eo fiūt p participium p̄teriti tēporis et sum es est. Imperatiui pa psona presentis singularis numeri fit a singlari actiua: addita re. et est similis actiuo infinitīo p̄ntis & p̄teriti imperfcī temporis. Tertia a tertia addita ur. Prima pluralis a sua actiua: mutata s in r. secunda pluralis imperatiui: a secūda p̄ntis indicatiui: abiecta tis: et addita mini. et est similis secūde plurali p̄ntis indicatiui passiui. Tertia a tertia actiui: addita ur. Prima pluralis īperatiui futuri tēporis fit a sua actiua: mutata s in r. secūda futuri passiui īperatiui fit a secūda sui p̄ntis: mutata i in or. Infinitum passiui ab actiuo: mutata e in i. que mutatio i tertia cōiugatiōe fit prius abiecta re.

Nona regula.

Actiua si in o desinūt addita r. si vero i t: addita ur. si in m vl in es in plurali nūero: ultima littera

mutata in r in singulari: interposita ri vł re. et si ante s i breuis esset: mutata i e faciunt ꝯsimiles passiuorum personas.

Decima regula.

Quot sunt anomala verba. id est. inequaliter declinata? quatuor. Que? Fero. edo. volo. ⁊ sum. sed fero per syncopen secūdā ⁊ tertiā personā habet. fers fert. In ceteris sequit̃ regulā tertie cōiugatiōis. ita tamē: ut que nascūtur a concisis: secūdum formationis regulā cōcisa ꝓferātur.

De p̃teritis ꝑfectis p̃me ꝯiugatiōis.

Prima regula.

AMo quō facit i preterito? Amaui. per quā regulā? Nā prime ꝯiugatiōis verba a secunda persona p̃ntis īdicatiui abiecta s ⁊ addita ui faciūt p̃teritū ꝑfectum. Excipiunt̃ sexdecī. quoꝝ duodecī abiecta as ⁊ addita ui diuisas syllabas formāt preteritū. Domo domui. crepo crepui. frico fricui. seco secui. sono sonui. tono tonui. veto vetui. plico plicui cubo cubui. nexo nexui. mico micui. neco necui. increpo increpui. p̃ter hec. sto facit steti. do dedi. iuuo iuui.

Secūda regula.

Amico cōpositum dimico dimicaui facit.

Tertia regula.

Plico cū noīe cōpositum ī aui facit. ut duplicaui. cum ꝓpositione plerūqꝫ in ui. ut implicui.

Quarta regula.

Neco necas: cū ferro peremptū significat: necaui necatum facit. Cum alia ui. necui nectum.

Quinta regula.

Do das cum mōosyllabis ꝯpositū trāsit ī tertiam ꝯiugatiōem. ⁊ semper duplicat p̃teritū. ut reddidi.

credidi. circundo a dissyllabo compositum prime cõiugationis facit circundedi.

De preteritis pfectis secũde ꝯiugationis.

Prima regula.

Ferueo quõ facit preteritũ: ferui. per quã regulã. qꝛ ĩ ueo verba secunde ꝯiugatiõis: eo ĩ i muta tata: ꝛ pducta penultima: faciũt preteritũ. ut moneo moui. faueo faui. ꝯniueo tñ qđ ꝛ cõniuo dicit: tã ꝯni ui q̃z cõnixi facit. ꝛ ferbeo cũ p b dicit: ferbui facit p̃teritũ.

Secũda regula.

Ardeo quõ facit p̃teritũ: arsi. Per quã regulã: In deo desinẽtia verba secũde ꝯiugatiõis: si lõga vocalis vel ar ãtecedat: deo ĩ si cõuersa. si vero e l i. breues precedũt deo: pductis eisdẽ: ꝛ eo mutata ĩ i faciũt preteritũ. ut suasi. risi. arsi. sedi. vidi. Excipit strideo. qđ quãuis pducit i: tamẽ stridi facit. Si vero p̃ma syllaba ĩ deo termĩatoꝝ mutã aliquã vl m semiuocalẽ l o correptas habuerit: ĩ aliquã liqdã desinẽtes: quã deo sequat: duplicata p̃ma syllaba et eo ĩ i cõuersa: ꝛ priori gemĩataꝝ syllabaꝝ extre ma cõsonãte subtracta faciũt p̃teritum perfectum. ut pependi. momordi. spopondi. quod s euphonie causa subtraxit. Si autẽ au diphtongus ante deo fuerit: per participium declinãtur. ut ausus sum. gauisus sum. Inuenitur ausim in subiũctiuo. Alia vero omnia in deo: mutata eo in ui diuisas sylla bas faciunt preteritum. ut candui. studui. Excipit prãdeo prandi et pransus sum.

Tertia regula.

Turgeo quõ facit preteritum: tursi. per quã regulã. In geo verba i vel r antecedẽte: geo in si. natura lit vero lõga vocali: geo ĩ xi. Alia oĩa eo ĩ ui diui

sas syllabas cõuersa: faciunt pteritũ. ut indulsi mulsi. tersi. Quidã differẽtie causa mulsi dixerũt. ptere a luxi. auxi. frixi. egui. vigui. rigui.

Quarta regula.

Fleo quõo facit pteritũ: fleui. p quã regulã: In leo verba q̃ ãte l aliã cõsonãtem habẽt i eadẽ syllaba: et ab oleo & leo cõposita: o i ui syllabã. alia omnia in leo: eo i ui diuisas syllabas ꝯuersa: faciũt pteritũ. ut ipleui. suppleui. exoleui. deleui. absoleui. Oleo cũ redoleo adoleo aboleo tã in eui q̃z i ui diuisas syllabas faciũt pteritũ. pterea volui. calui. excellui.

Quinta regula.

Habeo per quã regulã habui facit: q2 oĩa alia verba secũde cõiugatõis quacũqz ꝯsonãte ãtecedẽte eo in ui diuisas syllabas ꝯuersa faciũt pteritũ. ut enitui. rubui. docui. timui. iacui. licui a liq̃o. liceo quoqz licui facit. Excipiũtur iussi. sorpsi vl' sorbui. mulsi. mãsi. neui. hesi. luxi. polluxi. torsi. qd solũ i queo secũde cõiugatiõis inueuenitur: sic composita eius cõtorqueo. extorqueo. cõtorsi. extorsi.

De pretitis tertie ꝯiugatiõis.

Prima regula.

Facio quõo facit in preterito: feci. Dic regulã: In cio desinẽtia verba tertie cõiugatiõis a vl' i antecedẽte: mutãt eam i e pductã. et si a pcedit io: i i lõgam. Si vero i: cio in xi ꝯuersa faciũt pteritu; ut feci. abieci. asperi. illexi. pellexi. allexi. que & allicui. pellicui veteres ptulerũt. excipitur elicui.

Secũda regula.

Fodio & fugio quare i pterito faciũt fodi et fugi: q2 i dio & i gio desinẽtia tertie ꝯiugatiõis verba: o i i lõgam cõuersa & pducta faciũt preteritum.

Tertia regula.

Capio ⁊ cupio quõ faciũt ĩ preterito: capio facit cepi. et cupio cupiui vl' cupii. sicut rapio rapui. sapio sapui. cepio qð nõ est in usu cepi. pario peperi. percutio ⁊ oĩa a quatio ĩ ssi faciũt preteritum. ut percussi.

Quarta regula.

Suo quõ facit preteritũ: sui. Per quã regulã: ĩ uo diuisas syllabas desinẽtia tertie ↄiugatiõis: o ĩ i cõuersa faciũt preteritum. ut spui. dilui. metui. excipitur struxi. fluxi. Nã ungo. fingo. lingo. migo. strigo in xi faciũt preteritũ. ut coquo coxi. linquo liqui. sꝫ hec quãdo u amittit vim littere: regulã eoꝝ sequũtur: que in go vl' in co desinũt.

Quinta regula.

Soluo quõ facit preteritum: solui. per quã regulã: in uo desinẽtia tertie ↄiugatiõis: u loco cõsonantis posita: si penultia in l desinit: o ĩ i. si ĩ vocalẽ natura lõgam: uo ĩ xi ↄuersa faciũt preteritũ. ut volui. (vixi.

Sexta regula.

Scribo quõ facit preteritũ: scripsi. per quã regulã: In bo desinẽtia verba tertie ↄiugatiõis: si nõ ãtecedit lõga vocalis: o in i. si antecedit: bo ĩ psi cõuersa faciũt preteritum. ut bibi. nupsi. Excipiũtur a cubo cõposita: siue prime siue tertie sint ↄiugatiõis. que in ui diuisas faciũt preteritum. Nupsi scribitur per b vl' per p. Quare: quia nũquam b ante s in pricipio syllabe potest inueniri.

Septima regula.

Uinco quõ facit ĩ preterito: vici. per quã regulã: In co desinẽtia verba tertie ↄiugatiõis: si n pcedit: abiecta n ⁊ o in i cõuersa. s vero pcedente co: ĩ ui syllabã. si aũt vocalis pcesserit natura longa; co in xi

cōuersa: faciūt p̄teritū. ut vinco vici. linquo liqui. quieui. asciui: creui. paui. cōsueui. Itē dixi duxi. Excipit̄ compesco cōpescui. ⁊ depesco depescui. ⁊ geminata didici. poposci. parco peperci et parsi. Ideo ultima breui preteritum ici facit penultima longa. glisco caret preterito.

Octaua regula.

Ledo quō facit preteritum? lesi. per quā regulā? In do desinētia verba tertie ꝯiugatiōis: longa vocali naturaliter p̄cedēte: do in si. i ceteris vero o i i cōuersa. ⁊ si āte n vł i habuerit: ea abiecta faciūt p̄teritū: ut lesi. radi. rosi. vasi. lusi. claudo vł cludo clausi vł clusi. scādi. fudi. scidi. findo quoqꝫ fidi. Licet quidam fisi putauerit. excipit̄ cedo cessi. diuido diuisi. strido stridi. ab eo qđ ē scido preteritū nō īuenitur. cudo cussi vł cudi. et ea que duplicāt pricipalem syllabam. cedo cecidi. tendo tetēdi. pendo pependi. pedo pepedi. tundo tutudi.

Nona regula.

Mergo quō facit preteritū? mersi. per quā regulā? In go desinētia verba tertie ꝯiugatiōis: si go ātecedit r: go in si. alter i xi ꝯuersa faciūt preteritum. ut mersi. sparsi. tergo vł tergio tersi. cinxi. iunxi. anxi. Nec obstāt regule: porrigo porrexi. pergo perrexi. surgo surrexi. qm̄ a rego cōposita sunt. et cōposita primitiorū declinationē sequūtur. Sic etiā porrigo corrigo arrigo i exi faciūt. excipiūtur fregi. egi. et legi. Cogo ⁊ dego ab ago p syncopen coegi ⁊ degi. Intelligo tamē qꝫ āntiqui īterlego ꝓferebāt. negligo et diligo a lego ꝯposita: i xi faciūt ītellexi vł īterlexi. neglexi dilexi. Pāgo quoqꝫ pegi ⁊ pepigi ⁊ pāxi facit. tāgo tetigi. pungo pupugi vel punxi. expun-

go vero expunxi.

Decima regula.

In ho aspirata desinẽtia verba mutata o in xi faciunt preteritum. ut vebo vexi. trabo traxi.

Undecima regula.

Alo quõ facit p̃teritum: alui. Per quã regulã: in lo desinẽtia verba tertie ꝯiugatiõis: o in ui diuisas sed si duplicãt ll: et a muta ĩcipiunt gemiata pricipali: nec ubique eadẽ vocali seruata: aliter o in ĩ cõuersa faciũt pꝛeteritum. ut alo alui. colo colui. malui. cõsului. pello pepuli. fallo fefelli. tollo totolli. ꝓ quo freq̃ntiꝰ utũr sustuli. A tulo etiã (quo veteres utebãtur) tetuli dicebatur. Pꝛeterea psallo psalli. vel lo velli uł vulsi. ꝓcello ⁊ excello: quoꝝ simplex ĩ usu nõ est. ꝓculi ⁊ exculi. vł ut alii excellui ab excelleo.

Duodecima regula.

In mo desinẽtia verba tertie ꝯiugatiõis: lõga vocali ãtecedẽte: o in psi. aliter ĩ ui diuisas ꝯuersa: faciũt p̃teritũ. ut como cõpsi. pꝛõpsi. dẽpsi. vomo vomui. gemo gemui. excipiũtur. emo emi. pꝛemo p̃ssi

Deciatertia regula.

Sino siui prr quã regulã: In no desinẽtia verba tertie ꝯiugatiõis nisi o vł g uł auł m ãtecedat: in ui syllaba faciũt pꝛeteritum: ut sino siui. sterno straui cerno creui. ⁊ sperno spꝛeui. lino liui lini uł leui. p̃terea pono posui. gigno genui. cano cecini. tẽpno tẽpsi. Sed a cano ꝯposita ĩ ui diuisas faciũt p̃teritũ. ut succino succĩui. cõcinui. occinui. qđ etiã occanui dicit̃. Salustiꝰ. Iussu metelli cõnicines occanuere.

Deciaquarta regula.

Carpo carpsi per quã regulã: In po desinẽtia uerba tertie coniugatiõis. l uel r vel e pꝛodũctã ãte po

habētia: o i i. e vero breuē hūtia ī penultima: o ī ui diuisas ꝯuersa faciūt p̄teritū. ut sculpsi. carpsi. sepsi. scarpsi. repo repsi. crepui. rumpo qđ solum habꝫ m āte p: eiecta m: et cōuersa o in i: faciūt preteritū. utrupi corrupi. abrupi.

Quītadecia regula.

Tero triui per quā regulā? In ro desinētia verba tertie cōiugatiōis: per ui syllabā faciūt p̄teritum. ut quero quesiui. sero seui. facit tamē etiā serui. Unde īsero īserui. et participiū insitus nō insertus. Gero et uro duplicāt. ss. gessi ⁊ ussi. Uerro versi et verri curro cucurri. et ī cōpositis utroqꝫ modo. ut decur ri et decucurri.

Sextadecia regula.

Lacesso lacessiui per quā regulā? In so desinentia verba tertie cōiugatiōis: nisi sint desyderatiua: o ī i cōuersa ⁊ assumpta ui syllaba: faciūt p̄terituꝫ. ut capessi. viso visi. queso tamē quesiui facit. et quesi. pinso pinsui facit preteritum.

Deciaseptia regula.

Pecto quō facit p̄teritū? ut pleriqꝫ dicūt pexui. ut asper pectus pectiui. ut carisius ꝓtulit pexi. Necto tā nexui q̄ꝫ nexi. flecto flexi facit. plecto plexi. quod nunc plector ⁊ āplector dicimus. Peto petiui facit. meto messui. verto verti. sterto stertui. mitto gemi nata t: misi. Sisto qñ actiuū ē caret prefito. quādo absolutū: habet cū sto cōe. ut resisto vł resto restiti consisto vł cōsto cōstiti. persisto vł persto perstiti.

Deciaoctana regula.

In xo desinētia quot verba inueniūtur? duo. texo et nexo: que faciūt preteita texui et nexui.

De quarta cōiugatione.

prima regula

Prima regula.

Audio quo facit preteritum? Audiui. per quam regulam? Quarte coniugationis verba: abiecta s secunde persone presentis: addita ui: faciunt preteritum perfectum. ut audiui. Excipiuntur in cio desinentia excedentia numerum duarum syllabarum. simplicia n antecedente cio in xi. Si vero n non habuerint: cio in si vertunt. ut vicio vinxi. sancio sanxi. farcio farsi. fulcio fulsi. quamuis nonnulli differentie causa fulxi posuerunt. Excipiuntur venio veni. haurio hausi. sepsi. sensi. aperui. operui. cooperui. reperio duplicauit p diminuta una syllaba repperi. Simile est preteritum a coperio coperi. Deponentia vero a pareo: expior et operior: expertus et opertus participia faciunt. salio saliui et salui. cambio campsi

De supinis.

Prima regula.

Munio muniui quod facit supinum? munitum. per quam regulam? In ui syllaba facientia preteritum: cuiuscunque coniugationis: ui mutata in tum faciunt supinum. ut amatum. sopitum. et aboletum. potatum. et per syncopen potum. cupitum. ignotum. scitum. auditum. Excipiuntur differentie causa lautum vel lotum: quod etiam lauatum inuenitur. cautum. fautum. solutum. pastum. amictum. et que corripiunt penultimam in supino. satum a sero seui. nam a serui sertum facit. situm. litum. itum. quitum scitum: quando est a tertia coniugatione. nam a quarta producit. Composita tam producta quam correpta inueniuntur. agnitum. cognitum. et agnotum cognotum. a caluo calui. a quo puto calumpniam deriuari: supinum non inuenitur.

Secunda regula.

Habeo habui quod facit supinum? habitum. Dic regulam In ui diuisas facientia preteritum: cuiuscunque sint

ꝯiugatiōis(e vł l vł r aṅcedēte)ui in tum. Si vero sint a verbis ī uo sepatis: i ī tum. ꝛ ꝓducta penulti ma. in ceteris nisi x ātecedat: ui ī i breuē mutata: ꝛ addita tum faciūt supinū. ut frictum. nectū. doctuꝫ. cultum. cōsultū. altum quod ꝛ alitum facit. desertū. apertum. indutum. imbutū. cōpescitum. abolitum. tonitum. quāuis Horatius itonita scripsit. Excipi ūtur mistū. tostum. tētum. sensum. elicitū. raptū. pi stū. mestū. excelsum. explicitū. nā explicatū ab expli cani. ruitum vł rutū. A mico micui: supinū nō est in usu. A cano ꝯposita: simplicis seruant supinū a. quā ī pñti mutāt in i breuē. ꝛ in e cōuersa. ut cantū. succētum. accētum. nexum. pexum. a xi termīatiōe potius sunt. ab alo tā altuū q̄ꝫ alitū dicit̃. a volo no mē participiale vultus. e ātecedēte x tria inueniunt̃ pexui. nexui. texui. q̄ faciūt supīa pexū. nexū. texū.

Tertia regula.

Mordeo quō facit supinū: morsum. quā ob regu lā: Oīa ī deo vł ī dio vł in do verba: ꝛ ī dior depo nētia secūde vel tertie ꝯiugatiōis nō faciētia p̄teri tū in ui diuisas. nec a do das ꝯposita. deo vł dio vł dior vł do in sum mutata faciūt supinū: Et notādū ꝙ hñtia n ante do: que n āte do amittunt: eandem amittūt in supīo. et gemināt. ss. si penultīa preteriti corripiatur: si vero ꝓducit̃: unā s habēt. ut morsuꝫ. ausum. risum. exorsum. ingressum. lusum. rasum. tōsum. fissum. scissum. fusum. tusum. Excipiunt̃ ga uisum: qđ cā euphōie assūp̄sit i. cedo cessum. fossuꝫ. cussum gemināt. ss. Do das datū facit. ꝛ ab eo ꝯpo sita: q̄ in tertiā ꝯiugationē trāseunt: vertūt a in i. que vero p̄mā seruāt: a quoqꝫ seruant: ut cōdituꝫ. creditum. vēditum. circūdatum. Preterea passum

quod non solum a pando: sed etiam a pateo ⁊ a pa
teor dicit̃.comesum ⁊ cōmestū̃.tentuz et tensum.et
ostendo ab eo compositum similiter facit.A pedo:
supinum in usu nō inueni.

Quarta regula.

Ledo lesi qūo facit supinū: lesum.per quā regulā
Omīa verba q̄ in si faciūt p̄titum secūde aut tertie
cōiugatiōis: si in sum.quarte vero si ī tum cōuersa
faciūt supinū.ut lesum.arsum.alsuz.quassuz.lusuz
fultum.excipit̃ īdultū vł indulsum.multū ł mulsuz
a mulgeo.Nā a mulceo mulsum facit solum.Item
tortum vł torsum.haustū.ustū.gressuz missuz du
plicata ss.preterea sensum ⁊ ausum ⁊ capessitū.

Quinta regula.

Lugeo luxi qūo facit supinū: luctum.per quā regu-
lā: In xi faciētia preteritum: cuiuscūqz sint ꝯiugati
onis: xi in ctum ꝯuersa faciūt supinū. ut luctuz.vi
ctū.frictum.intellectū.tinctum.unctū.excipiūtur fi-
ctum.pictum.strictum mictū.: q̄ causa eufonie ab-
iiciūt n.preterea fluxū ⁊ fluxurū. quāuis vetustissi
mi ⁊ fluctus ꝓ fluxus ⁊ flucturus ꝓfluxurus dixe-
rit.unde et fluctus ipse motus aquarū.

Sexta regula.

Facio qūo facit supinū: factū.Da regulā: In ci fa
ciētia p̄teritū tertie ꝯiugatiōis: ci ī ctū cōuersa fa-
ciunt supinū.ut factum.iactū.ictum.victū. liq licitū
derelictū.feci factū deberet facere.sed in ōni verbo
siue in ultima siue ī penultīa sit a: in simplicibꝰ ser
uat̃ etiā ī supīo.quāuis mutet̃ in p̄tito.In ꝯpositis
vero si mutat̃ a ī i in p̄nti: hec iuēitur ī supīo ī e.ni
si ī do ł ī go desiāt positio verbi.tūc.n.ī supio sem
per s̄uat̃ a.ut captū.raptuz.casum.īceptuz.infectū.

ereptum.occasum.infractū.ipactuz.exactū.excipit posco poscitū.disco discituz. parco parsum a parsi.

Septima regula.

Iungo iunctuz per quā regulā: In go desinētia ōnia tertie ɔiugatōis verba: nisi i si terminēt p̄tituz go i ctum mutata. ⁊ si a vł i āte n habeāt i penultia abiecta n faciūt supium.ut iunctum.pūctuz. fractū pactum.strictum.mictum.ringo rictum. excipiunt que seruāt n.cinctum.tictum.distictum.anctū.

Octaua regula.

Fugio fugitum per quā regulā: In gio verba: o i tum mutata: faciūt supinum.ut fugitum.

Nona regula.

Bibo quō facit supinum: bibitum. Da regulā: In bi terminātia p̄terita correpta ⁊ assumpta tū faciūt supinum.ut bibitum.lambitum.

Decima regula.

Emo emptum per quā regulā: Oia i mi vł i ni ł in pi vel psi terminātia p̄teritū tertie ɔiugatōis: in ptum faciunt supinū.ut adēptum.captum.ruptum. sculptum.cōptum.dēptum.emptū. ꝓmptū. scriptū

Undecima regula.

Fallo quō facit supinum: falsum. per quā regulā: In lo desinētia verba tertie ɔiugatiōis duplicātia l in sum faciūt supinum.ut falsum.pulsuz.vulsuz. excelsum.perculsuz.nō iuenitur a psallo supium. nec a tollo,sed ꝓ eo utuntur sublatum.

Duodecima regula.

Curro cursum p quā regulā: In ro desinētia duplicātia r āte o i p̄ti: ro i sum ɔuersa faciūt supinū ut curro cursum.verro versum: q̄ vero duplicāt.ss. āte i: mutāt si i tū.ut gessi gestū. In rio unū pario

q͞d facit supinū partū. & participiū part⁹ & paritur⁹

Tertiadecia regula.

A verto sicut a verro versum dicī. texo textum. & nexum facit supinū. A sto statum. et ꝯposita astitū vel astatū. prestitum vel prestatum.

Quartadecima regula.

Labor lapsum per quā regulā: cōmunia vł depo- nētia tertie ꝯiugatiōis in bor: mutata ea ī psum fa ciūt supinum. ut lapsum. in gor vero mutāt gor in ctū. ut functū. In tor mutāt eā ī suz. ut usuz nisum. īuenitur & nixuz. In quor mutāt quor ī cu: & assup ta tum faciūt supinū. ut locutū secutū. Deponētia in scor: hn̄tia ī ātepenultima a vł e vł i correptas: in ctum faciūt supium. paciscor pactū. proficiscor ꝑfe ctum. expergiscor exprectū. nāciscor nactū. Alia ve ro absq; r: ī tum faciūt supinū. iratū. ultum. oblitū. Excipiī defessum. Preterea cōmiscor et adipiscor quāuis i breuē habeāt ī antepēultima: cōmētum fa ciūt & adeptum. A remiscor nō īuenit supinū. ab o- rior ortum & oritū. unde oritur⁹. a morior moritū. et ī ꝑterito gemiat u mortuus. a potior potitū. a re or ratum. misereor misertū. cōfiteor cōfessuz. q̄ror questū. metior mēsum. Que a pario vidētur deri- uari: r hn̄t ā te tū. cōpertū. reptū. exptum. opertum.

De examīatiōe verbi.

Amo que pars est: verbum ē. Quare ē verbū: q2 est pars orōis decliabilis. cū modis & tēpo ribus sine casu agēdi vel patiēdi significatiuum.

Unde dicitur verbum: A verberatu aeris. quia proferendo aer verberatur.

Verbo quot accidūt: Octo. Gēus. Tēp⁹. Mod⁹. Spēs. Figura. Cōiugatio. Persona. & Numerus.

Quius gēris? Actiui. Quare? quia in o desinens facit ex se passiuum.

Quod est eius passiuum? Amor. Quia ī or desinens descēdit ab actiuo.

Quod est eius impersonale? Amatur.

Quomodo decliatur actiuum? Amo: amabam: amaui: amaueram: amabo.

Qūo decliatur passiuum? Amor: amabar: amatus sum vel fui: amatꝰ erā vel fuerā: amabitur.

Qūo decliatur impersoāle? amatur: amabatur.

Quot sunt genera verboꝝ? quinqꝫ. Actiuum qđ ī o desinēs facit ex se passiuum. passiuū qđ ī or desinēs descēdit ab actiuo. Neutruꝫ: qđ ī o desinens nō facit ex se passiuum. Cōe: qđ ī or desinēs: non descēdit ab actiuo. ⁊ habet utrāqꝫ sigificationē. Deponēs: quod ī or desinēs: nō descēdit ab actiuo. et retinet unam significationem.

Quiꝰ tēporis? pn̄tis. qr pn̄tem habet sigifica tōeꝫ.

Quot sunt tēpora verboꝝ? quinqꝫ. Que? pn̄s quod pn̄tem habet sigificationē. Pretitum īperfcum: qđ significat qđ cepit geri et nōdum ē ꝑfectuꝫ. Pretitū perfectum: quo res ꝑfecta mōstratur. Preteritum plusquāꝑfectum: quo res perfcā iam pridē ostēdit et Futurum: quo res futura mōstratur.

Quius modi amo? īdicatī. qr hoc īdicāus qđ agit.

Quid ē modꝰ? est incliatio āimi decliationē verbi sigificās. Quot sunt modi verboꝝ? qnqꝫ. Indicatiꝰ quo īdicamꝰ qđ agitur. Impatiuꝰ: quo ut fiat aliqđ īperāus. Optatiꝰ: qui eget aduerbio optādi: ut perfcūm sigificet sensuꝫ. Subiūctiꝰ: q nō solū eget aduerbio vel ꝯiūctōe: vex ēt alīo verbo: ut ꝑfectuꝫ sigificet sensuꝫ. Infinitiꝰ: q caret nūeris ⁊ ꝑsonis.

et eget aliqno alioꝝ modorũ : ut perfcũʒ significet sensum. Quid interest iter infinitũ ⁊ impſonale? qꝛ infinitiuus altero verbo infinito õnino eget. Impersonale vero perfcũm actum significat p ões mõs.

Indicatiuus quot tẽpora habet? quiqʒ. Impatiuꝰ duo. pñs ⁊ futurũ. Optatiuus quiqʒ. duo ꝯiũcta : et unũ per se. Subiũctiuꝰ quot? Quiqʒ per se sicut indicatiuꝰ. Infinitiꝰ quiqʒ. duo ꝯiũcta : ⁊ unũ per se sicut optatiꝰ. Quot sunt spẽs verboꝝ? due. Primitiᷓ : que primã positionẽ a natura accepit. ut ferueo. Deriuatiua : que a primitiuis d̃riuat᷑. ut feruesco. Cuius spẽi amo? primitiue. qꝛ a nullo deriuat᷑ sed primã positionẽ accepit a natura.

Quot sunt spẽs deriuatioꝝ verboꝝ? quiqʒ. Inchoatiua : que ĩicium actꝰ vł passiõis primitiui significat. ut hisco. Meditatiᷓ : que significat meditationẽ cũ primitiuo. ut esurio. Frequẽtatiᷓ : q̃ frequẽtiam actus p̃mitiui significat ut agito. Desideratiᷓ que significat infinitiuũ primitiui cũ cupio. Diminutiua : que ĩ lo desinũt. ⁊ dimĩutionẽ significãt.

Quot alie sunt deriuatiões verboꝝ p̃ter sup̃dcãs? quatuor. Aut enĩ a noibus fiũt. ut a patre patrisso. Aut a verbis. ut a vello vellico. Aut ab aduerbiis. ut a perẽdie perendino. Aut a prepositionibꝰ. ut ab intra intro.

Quot sunt figure verboꝝ? Tres. Siplex q̃ simpliciter ꝓfert᷑. ut cupio. Cõposita : que ex duabꝰ aut pluribus vocibus cõponit᷑. ut cõcupio. Decõposita : que nõ per se cõponit᷑ : sed a cõposito verbo deriuat᷑ ut cõcupisco. Cuius figure amo? Simplicis. quia simpliciter profertur. Que sunt verba composita : quoꝝ simplicia nõ inueniũtur? Sunt hec. Defendo

percutio.allicio.cōpleo.aspicio.reperio.suffragor. appello.deleo.defensor defensaris. Cū quot parti bus orōis cōponit verbū: Cū quatuor: Noīe. verbo aduerbio.et prepositiōe: sicut participia. ut amplifico.calefacio.maledico.produco.

Quius cōiugatiōis amo: Prime. quare: q2 habet a pductā āte s. Quot sunt cōiugatiōes verborum: Quatuor. Prima que habet a pductā āte s vl āte ris.ut amo amas amor amaris. Secūda q̄ i secūda psona pñtis indicatiui habet e pductā ante s vel ante ris. ut doceo doces et doceor doceris. Tertia: que in secūda persoā pñtis indicatiui habet i correptam āte es vel e correptā āte ris.ut lego legis et legor legeris. Quarta: que habet i pductā āte s vl āte ris.ut audio audis et audior audiris.

Quius persone amo: Prime.quare: q2 de se sola loquitur. Quot sunt psone verbo4: Tres. Prima que de se sola l cū aliis loqtur.ut dico dicius Secūda: ad quā vel de qua vl sola vel cū aliis prima loquitur.ut dicis dicitis. Tertia: de qua extra se et extra illā posita: ad quā dirigit sermonē loqtur prima.ut dicit dicunt. Quare īperatiuus caret prima persona singlari: q2 naturalit null9 sibi īperat.

Pluit tonat fulgurat et similia q̄re carēt primis et secūdis personis: Quia ad hoīes nō pertinēt. habēt tamē p̄mas et secūdas personas: si figurate p apostrophen iupiter introducatur.

Quius nūeri amo: singlaris.q2 singlarit pfert. Quot sunt nūeri verbo4: duo.singularis ut lego. pluralis ut legim9. Amo q̄uo facit preteritū imperfectū: amabā.per quā regulā: quia prima et secūda coniugatio abiecta s a secunda persona indicatiui:

25

et addita bam faciūt pteritum imperfectum. Quo facit pteritum pfectū: amaui. per quā regulā: prime ꝯiugationis verba a secūda psona pñtis idicatiui abiecta s ⁊ addita ui faciāt preteritum pfectum.
Quo facit preteritum plquāperfcūm: amauerā. per quā regulā: Om̄e pteritū perfectum in i desinit. et i mutata i e correptā ⁊ assumpta rā: facit pteritum plusquāpfectū. Quo facit futurū: amabo. per quā regulā: q2 futurū idicatiui modi i pma ⁊ secūda cōiugatiōe fit a secūda psona pñtis idicatiui modi: abiecta s et addita bo. ut amas amabo. Quo facit secūdam psonā pñtis impatiui: ama. q2 secūda psona singlaris iperatiui modi fit a secūda persona pñtis indicatiui abiecta s. In tertia vero ꝯiugatiōe abiecta s et i e mutata. Tertiā psonā singularis iperatiui quo facit: amet. quare: q2 tertia psona fit o positiōe verbi mutata i prima cōiugatiōe i et. ⁊ in aliis in at. Et quo facit primā personā pluralis tā pñtis q3 futuri imperatiui: amem9. per quā regulā: quia pme persone pluralis iperatiōꝝ fiūt a sua tertia singlari abiecta t et addita mus. Secūdā quo facit: amate. quare: q2 secūda psona pñtis iperati. fit a sua secūda addita te. ⁊ i tertia ꝯiugatiōe e mutata i i. Et quo facit tertiā: amēt. q2 fit a sua tertia singlari n. littera iterposita āte t. Secūdā ⁊ tertiā siglaris futuri quo facit: amato. quia fit a tertia singlari pñtis idicatiui addita o. Secūdā pluralis futuri quo facit: amatote. q2 fit a sua secūda ⁊ tertia singulari: addita te syllaba. Tertiā pluralis futi quo facit: amanto. q2 fit a tertia pñtis idicatiui plis addita o.
Quo facit primā psonā pñtis ⁊ preti ipfci optatī modi: et pteriti impfecti subiūctiui: amarē. q2 fiunt

a secūda persona singularis īperatiui addita rem. Preteritū perfcū₃ ⁊ plusquāperfcū₃ tēpus optatī modi ⁊ ṗtitū plusq̄₃perfcū₃ ꝯiūctiui quō formāt pmā personā: a pria persoā preteriti īdicatiui: addita s et sem. Amo quō facit priā₃ personā futuri optatī ⁊ p̄ntis subiūctiui: amem. quare: q2 forātur ab ipa positōe verbi o ī pria ꝯiugatiōe mutata ī em. ī ceteris ī am. Quō facit preteritum perfcūm subiūctī: amauerī₃. q2 forātur a p̄terito perfcō īdicatiui: mutata ī ī e correptā ⁊ addita rim. Futuru₃ subiuncti quō facit: amauero. q2 forātur a p̄terito perfcō eiusde₃ modi: mutata rim ī ro. Quō facit p̄ns ⁊ p̄teritum īperfcūm īfiniti: amare. q2 fit a secūda persona īperatiui: addita re. Quō facit preteritum perfcūm et plusquāperfcūm īfinitiui: amauisse. q2 fit a preterito perfcō īdicatiui addita s ⁊ se. Quō facit futurū īfinitiui: amatum ire vel amatu₃ esse. q2 fit cum supino ī um ⁊ ire. val addita esse neutrali: participiofuturi. Amo quō facit supinū: amatum. per quā regulā: In ui syllabā facientia preteritum cui⁹cunq₃ cōiugatiōis: ui mutata ī tum faciunt supinū. Quō facit impersonale: amatur. q2 īpersonalia ī tur formantur a tertiis persōis singularib⁹ actiuis: addita tur. Quō facit p̄ns ⁊ preteritu₃ īperfcūm passiui īdicatiui: Amor ⁊ amabar. quare: q2 oīa actīa que in o d̄sinūt: addita r. q̄ vero ī m: mutata m ī r faciunt passiuum. Quō facit p̄teritum pfectu₃ passiui īdicatiui: ⁊ q̄ ab eo fiunt: amat⁹ sum vel fui. amatus erā vel fuerā. amat⁹ essem vel fuissem. ⁊ reliqua. quare: q2 p̄teritum perfectum ⁊ q̄ ab eo fiunt formātur p participium p̄teriti tēpōis ⁊ sum es est. Quō facit secundā psonā p̄ntis īperatiui singula-

ris:amare. quare: qꝛ fit ab actiua addita re. Quō
facit tertiā personā: ametur. qꝛ fit a tertia addita ur
Quō facit p̄mā pluralis: amemur. qꝛ fit a sua acti
ua : mutata s in r. Quō facit secundā pluralis: a-
mamini. qꝛ fit a secunda p̄ntis indicatiui : remota
s ⁊ addita mini. Quō facit tertiā: amētur. quia fit
a tertia actiui: addita ur. Quō facit secundā ⁊ ter-
tiam fut̄i imperatiui: amatoꝛ. qꝛ fiunt a suo actiuo
amato: addita ꝛ. Quō facit pꝛimā pluralis futuri
īperatiui: amemur. qꝛ fit a sua actiua : mutata s in
r. Quō facit secundā pl̄is fut̄i īperatiui: amāminoꝛ
qꝛ fit a secunda sui p̄ntis : mutata i in oꝛ. Quō fa
cit infinitiuum: amari. qꝛ fit ab actiuo mutata e ī i
que mutatio ī tertia ꝯiugatiōe fit p̄us abiecta re.

Amo quō declinatur. Declinat̄ sic. Indicatiuo
mō tēpōe p̄nti. Amo amas amat. Et plural̄r
amamus amatis amant. Pꝛet̄ito imperfcō amabā
amabas amabat. Et pl̄r amabamꝰ amabatis ama
bant. Pꝛeterito perfcō amaui amauisti amauit. Et
pluraliter amauimus amauistis amauerūt vl̄ ama
uere. Pꝛet̄ito plusquāperfcō amauerā amaueras a
mauerat. Et plural̄r amauerāus amaueratis ama-
uerant. Futuro amabo amabis amabit. Et plural̄r
amabimus amabitis amabunt.

Imperatiuo modo ad secūdā et tertiā p̄sonā ama
amet. Et pl̄r amemus amate ament. Fut̄o amato
tu amato ille. Et pluraliter amemus amatote amā
to vel amantote.

Optatiuo modo tēpoꝛe p̄nti ⁊ p̄terito imperfcō uti-
nā amarē amares amaret. Et pl̄r utinā amaremꝰ
amaretis amarēt. Pꝛet̄ito perfcō ⁊ plusquāp̄fecto
ūt amauissem amauisses amauisset. Et pl̄r utinam

amauissem⁹ amauissetis amauissent. Futuro utīaz amē ames amet. Et plr̄ ūt amēus ametis amēt.
C ōiunctio modo tēpore p̄nti cū amē ames amet Et plr̄ cū amēus ametis amēt. Preterito impfcō cum amarem amares amaret. Et pluralit̄ cū amarēus amaretis amarēt. Preterito pfcō cum amauerī ama ueris amauerit. Et plr̄ cū amauerī⁹ritis. rit. Prete rito plusquāperfcō cū amauissem ses. set. Et plr̄ cuz amauissemus setis. sent. Futuro cuz amauero ris. rit. Et pluraliter cum amauerimus ritis. rint.
Infinitio modo sine nūeris ⁊ persoīs: tp̄e p̄nti et p̄terito īperfcō amare. preterito perfcō et plusquāpfe cto amauisse. futuro amatū ire vel amatuꝝ esse.
Gerundia sunt hec. amādus. amāda. amādum.
Supina sunt hec. amatum. amatu.
Quot sunt participia que trahunt a verbo actio: duo. Unū p̄ntis ⁊ p̄teriti īperfci tēpōis ī ans vel in ens. ut amās ⁊ docēs. alterū futuri ī rus. ut amatu rus. ra. rum.

De verbo passiuo.

Indicatio mō tēpōe p̄nti. Amor amaris vel a mare amatur. Et plr̄ amāur amāini amātur. Preterito īperfcō amabar baris. vel bare. batur. Et plr̄ amabāur bamini. bātur. Preterito perfcō amat⁹ sum vel fui es vel isti. est vel it. Et plr̄ amati sum⁹ vel fuimus estis vel fuistis. sunt fuerunt vel fuere. Preterito plusquāperfcō amatus eram vel fueram. eras vel fueras erat vel fuerat. Et pluralit̄ amati e ram⁹ vel fuerā⁹ eratis vel fueratis erāt vel fuerāt Futuro amabor amaberis vel amabere amabitur. Et plr̄ amabīur amabimini amabūtur.
Imperatio mō tēpore p̄nti ad secūdam ⁊ tertiam personā amare ametur. Et plr̄ amēur amemini a.

mentur. Futuro amato2 tu amator ille. Et pluralit amemur amamino2 amanto2.
Optatio modo tēpo2e pñti et p2eťito imperfcō ūt amarer amarerif vľ amarere amareť. Et plr utiāȝ amaremur amaremini amarētur. P2eťito perfcō et plusquāperfcō utinā amatus essem vľ fuissem esses vľ fuisses esset vľ fuisset. Et plř utinā amati essemus vľ fuissem⁹ essetis vľ fuissetis. eēnt ľ fuisseut. Futuro utinā amer ameris vľ amere ameť. Et plř utinā amemur amemini amentur.
Cōiunctiuo modo tēpo2e pñti cū amer ameris vel amere ametur Et plr cū amemur amēini amētur. P2eťito īperfcō cū amarer amareris vel amarere amaretur. Et plř cū amarēur amarēini amarētur. P2eťito perfcō cū amatus sim vľ fuerim sis vel fueris sit vel fuerit. Et plr cum amati simus vľ fuerimus sitis vľ fuertis sint vel fuerint. P2terito plusquāperfecto cum amatus essem vel fuissem esses ľ fuisses esset vľ fuisset. Et pluraliter cum amati essemus vľ fuissemus essetis vel fuissetis essent vel fuissent. Futuro cum amatus ero vel fuero eris vľ fueris erit vel fuerit. Et pluraliter cum amati erim⁹ vel fuerimus eritis vel fueritis erūt vel fuerīt.
Infinitiuo modo nūeris et persoīs tpe pñti et pterito imperfcō amari. pterito perfcō ⁊ plusquāpfecto amatum esse vel fuisse. futuro amatum iri.
Quot participia deriuātur a verbo passiuo? Duo unū pñti pfci ⁊ plusquāpfci tēpo2is ī tus vľ ī sus ľ ī xus. ut amat⁹. Alterū futuri ī dus. ut amādus.
Nota ꝙ actiui verbi regulā neutrale verbū sequitur. passiui: cōmune et deponens.

De secūda ꝯiugatione.

Doceo quõ decliatur? Doceo verbũ actiuum indicatiuo modo dictum tēpõis pñtis: numeri singularis: persone prime: coniugationis secũde: sic declinatur.

Indicatiuo mõ tēpore pñti. Doceo doces docet. Et plr docemus docetis docent. Preterito ipfcõ docebã docebas docebat. Et plr docebamus batis. bant. Preterito pfecto docui docuisti docuit. Et plr docuimus docuistis docuerũt vl docuere. Preterito plquã perfecto docuerã docueras docuerat. Et pluralit docueramus docueratis docuerant. Futuro docebo docebis docebit. Et plr docebimus bitis. bunt.

Impatiuo modo tēpore pñti ad secundam et tertiã psonã doce doceat. Et plr doceamus docete doceant. Futuro doceto tu doceto ille. Et pluraliter doceamus docetote docento.

Optatiuo modo tēpore pñti et preterito ipersfcõ ũt docerē res. ret. Et plr ũt docerēmus retis. rēt. Preterito pfcõ et plquãperfecto ũt docuissem ses. set. Et plr ũt docuissemus setis. sent. Futuro ũt doceã doceas doceat. Et plr utinã doceãmus doceatis doceant.

Cõiunctiuo modo tpe pñti cũ doceã as. at. Et plr cũ doceãmus atis. ant. Preterito ipersfcõ cũ docerem res. ret. Et plr cũ docerēmus retis. rēt. Preterito pfcõ cum docuerim ris. rit. Et plr cũ docuerimus ritis. rint. Preterito plquãperfcõ cum docuissem ses. set. Et plr cum docuissemus setis. sent. Futuro cũ docuero ris. rit. Et plr cũ docuerimus ritis. rint.

Infinitiuo mõ nũeris et persoĩs tēpore pñti et pterito impfcõ docere. pterito pfcõ et plquãpfcõ docuisse. futuro doctũ ire vel docturum esse.

Gerũdia docendus. docenda. docendum.

8

Supina doctum doctu.
Participia. docens ꝛ docturus.

DOceoꝛ quõo declĩatur? Indicatĩo modo tẽpoꝛe pñti. Doceoꝛ doceris vł docere docetur. Et pluralr̃ docẽur docemĩ docentur. Pꝛeťito ĩperfecto docebar baris. vł bare. batur. Et plr̃ docebamur bamini. bantur. Pꝛeťito perfcõ doctus sũ vł fui es vł fuisti est vel fuit. Et pluraliter docti sumꝰ vł fuimꝰ estis vł fuistis sunt fuerũt vł fuere. Pꝛeťito plq̃uã perfecto doctus erã vł fueram eras vł fueras erat uel fuerat. Et plr̃ docti eramus uel fuerãus eratis uel fueratis. erãt uel fuerãt. Futuro doceboꝛ beris. uel bere. bitur. Et plr̃ docebĩur bimini. buntur.

Imperatĩo mõ tẽpoꝛe pñti docere doceať. Et plr̃ doceãur amini. ãtur. Fuťo docetoꝛ tu docectoꝛ ille. Et plr̃ doceãur docemĩoꝛ docentoꝛ.

Optatĩo mõ tp̃e pñti ꝛ pꝛeťito ĩperfcõ utinã docerer reris. uel rere. retur. Et plr̃ ũt docerẽur remini. rẽtur. Pꝛeťito perfcõ ꝛ plusq̃uãperfcõ ũt doctꝰẽẽm uel fuissem esses uel fuisses esset uel fuisset. Et plr̃ utinã docti essemꝰ uel fuissemꝰ essetis uel fuissetis essent uel fuissent. Fuťo ũt docear docearis uel doceare doceať. Et plr̃ ũt doceãur doceãini doceãtur.

Cõiunctiuo mõ tp̃e pñti cũ docear aris. vel are. atur. Et plr̃ cũ doceãur amini. ãtur. Pꝛeťito ĩpfcõ cũ docerer reris. uel rere. retur. Et plr̃ cũ docerẽur remini. rẽtur. Pꝛeťito pfcõ cũ doctus sim uł fuerĩ. sis uel fueris. sit uł fuerit. Et plr̃ cũ docti simꝰ uł fuerĩus. sitis uel fueritis. sint uel fuerĩt. Pꝛeťito plusq̃uãpfcõ cũ doctus essem vel fuissez. ẽẽs vel fuisses ẽẽt uel fuisset. Et plr̃ cũ docti ẽẽmus vel fuissemus. ẽẽtis vel fuissetis. ẽẽnt vel fuissent. Futuro cũ doctꝰ

ero vel fuero eris vel fueris erit vł fuerit. Et plr cū docti erimus vel fuerimus eritis ł fueritis erūt ł fuerit

Infinitio modo nūeris ⁊ psonis tpe pñti ⁊ pterito imperfcō doceri. pterito pfcō ⁊ plusquāpfcō doctuȝ esse uel fuisse. futuro doctum iri.

Quot sunt participia huius verbi? Duo. Unum preteriti temporis doctus: alterum futuri docēdus.

De decliatiōe tertie ꝯiugatiōis.

Lego quō decliatur? Indicatio mō tpe psenti Lego legis legit. Et plr legimus legitis legūt. Preterito impfcō legebā bas. bat. Et plr legebamꝰ batis. bant.. Preterito per fcō legi legisti legit. Et plr legimus legistis legerunt uel legere. Preterito plquāp fecto legerā ras. rat. Et pluralit legerāmus ratis. rāt Futuro legam ges. get. Et plurlit legēmus getis. gēt.

Impatio modo tpe pñti lege legat. Et pluralit legamus legite legant. Futuro legito tu legito ille Et pluraliter legamus legitote legunto.

Optatio modo tpe pñti ⁊ pterito impfcō ūt legerē res. ret. Et plr ūt legerēmus retis. rēt. Preterito pfecto et plusquāpfcō utinā legissem ses. set. Et pluraliter utinā legissemus setis. sent. Futuro utinam legam gas. gat. Et plr utinā legamus gatis. gant.

Cōiunctiuo modo tpe pñti cum legā gas. gat. Et pluralit cū legāmus gatis. gāt. Preterito impfcō cuȝ legerē res. ret. Et pluraliter cum legerēmus retis. rēt. Preterito pfecto cum legerim ris. rit. Et pluraliter cum legerimus ritis. rint. Preterito plusquāperfecto cum legissem ses. set. Et pluraliter cuȝ legissemus setis. sent. Futuro cum legero ris. rit. Et pluraliter cum legerimus ritis. rint.

Infinitio modo numeris ⁊ psois tpe pñti ⁊ pteri-

to imperfcõ legere. preterito p̃fecto ⁊ plq̃uãpfecto legisse. futuro lectum ire vł lectuꝝ esse.
GErundia legendus legenda legendum.
Supina lectum lectu.
Quot participia trahũtur ab hoc verbo? Duo. Unum p̃ntis tẽporis legẽs. Aliud futuri lecturus.
LEgor q̃uo declinatur. Indicatiuo mõ tẽpore p̃ñti. Legor legeris vł legere legitur. Et plr̃ legimur legimini legũtur: Preṫito impfcõ legebar baris. vł bare. batur. Et plr̃ legebãur bamini. bantur.
Preṫito pfcõ lectus sum vł fui es vł fuisti est ł fuit. Et plr̃ lecti sum⁹ vł fuimus estis vł fuistis sunt fuerunt vł fuere. Preṫito plusq̃uãperfcõ lect⁹ eraꝫ vel fuerã eras vł fueras erat vł fuerat. Et plr̃ lecti erãus vel fuerãus eratis vł fueratis erãt vł fuerãt Futuro legar legeris vel legere legetur. Et plꝫ legemur legemini legentur.
Impatiuo modo tp̃e p̃nti legere legaṫ. Et plr̃ legamur legamini legãtur. Fuṫo legitor tu legitor ille. Et plr̃ legamur legimior leguntor.
Optatiuo modo tẽpõe p̃nti ⁊ preṫito impfcõ ũt legerer reris. vł rere. reṫ. Et plr utinã legerẽur remini. rẽtur. Preṫito pfcõ ⁊ plusq̃uãpfcõ utinã lect⁹ ẽẽm ł fuissem ẽẽs vł fuisses ẽẽt vł fuisset. Et plr̃ utinã lecti ẽẽmus vł fuissem⁹ ẽẽtis vł fuissetis essent vł fuissent. Fuṫo utinã legar legaris vł legare legatur. Et pluraliter utinã legãur legãini legantur.
Cõiunctiuo mõ tp̃e p̃nti cum legar garis. ł gare. gatur. Et plr̃ cum legãur gamini. gãtur. Preṫito ĩpfcõ cũ legerer reris. vł rere. retur. Et plr̃ cũ legeremur remini. rẽtur. Preṫito pfcõ cũ lect⁹ sim ł fueriꝫ sis vel fueris sit vel fuerit. Et pluralꝫ cũ lecti sim⁹

vel fuerim⁹ sitis vł fueritis sint vel fuerit̃. Preterito plusquãperfcõ cũ lecu⁹ essez vł fuissez ẽẽs ł fuisses esset vł fuisset. Et plr cum lecti ẽem⁹ vł fuissem⁹. essetis vł fuissetis essent ł fuissent. Futuro cũ lect⁹ ero vel fuero eris vel fueris erit vel fuerit. Et pluraliter cum lecti erimus vł fuerius eritis vel fueritis erunt vel fuerũt.

Infinitio modo numeris et persoĩs tẽpore pñti et pterito iperfcõ legi. preterito perfcõ ⁊ plusquãpfecto lectum esse vł fuisse. futuro lectum iri.

Quot participia trahũtur ab hoc verbo? duo. unũ tẽporis pteriti perfci lectus. alterũ futuri legẽdus.

De quarta ꝯiugatione.

Audio quõ decliatur? Indicatio modo tẽpore pñti. Audio audis audit. Et plr audius audi tis audiũt. Preterito impfcõ audiebã bas. bat. Et plr audiebam⁹ batis. bãt. Preterito perfcõ audiui audiuisti audiuit. Et plr audiuius audiuistis audiuerunt vel audiuere. Preterito plusquãpfcõ audiueraz ras. rat. Et plr audiverãus ratis. rãt. Futuro audiaz audies audiet. Et plr audiẽus audietis audient.

Imperatio modo tpe pñti audi audiat. Et plr audiam⁹ audite audiãt. Futuro audito tu audito ille. Et plr audiãus auditote audiunto.

Optatiuo mõ tẽpore pñti ⁊ pterito iperfcõ ũt audirẽ res. ret. Et plr utinã audirẽus retis. rẽt. Preterito perfcõ ⁊ plusquãpfcõ ũt audiuissem ses. set. Et plr utinã audiuissẽus setis. sent. Futuro utinã audiam as. at. Et plr ũt audiãus audiatis audiant.

Cõiunctiuo mõ tẽpore pñti cũ audiã as. at. Et plr cũ audiãus atis ant. Preterito imperfcõ cũ audirem res. ret. Et plr cũ audiremus retis. rent. Preterito

perfecto cū audiuerim audiueris audiuerit. Et plr̄
cū audiuerimus audiueritis audiuerit. Preterito plr̄
quāperfcō cū audiuissem audiuisses audiuisset. Et
pluralr̄ cū audiuissemus audiuissetis audiuissent.
Futuro cum audiuero audiueris audiuerit. Et plr̄
cum audiuerimus audiueritis audiuerint.

Infinitio mō numeris ⁊ persouis tp̄e pn̄ti ⁊ p̄teri
to impfcō audire. preterito perfcō et plusquāperfecto
audiuisse. futuro auditum ire vl̄ auditurū esse.

Gerundia audiēdus. audiēda. audiendum.

Supina auditum. auditu.

Quot participia trahūt ab hoc verbo? Duo. Unū
pn̄tis tēporis audiēs. et alterū futuri auditurus.

AUdior quō decliatur? Indicatio modo tēpōe
pn̄ti. Audior audiris vl̄ audire audit. Et plr̄
audimur audimini audiūtur. Preterito imperfcō au
diebar audiebaris vel audiebare audiebat. Et plr̄
audiebamur audiebamini audiebātur. Preterito per
fcō audit⁹ sum vel fui es vl̄ fuisti est vl̄ fuit. Et plr̄
auditi sum⁹ vel fuimus estis vl̄ fuistis sunt fuerūt
vel fuere. Preterito plusquāperfcō auditus eram vl̄
fueram. eras vl̄ fueras erat vel fuerat. Et plr̄ audi
ti eramus vl̄ fuerāus eratis vel fueratis erant vel
fuerant. Futuro audiar audieris vel audiere audie
tur. Et plr̄ audiemur audiemini audientur.

Impeatiuo modo tēpore pn̄ti audire audiatur. Et
pluraliter audiamur audiamini audiantur. Futuro
auditor tu auditor ille. Et pluraliter audiamur au
diminor audiuntor.

Optatio modo tp̄e pn̄ti ⁊ p̄terito īperfcō ūt audi
rer audireris vel audirere audiret Et plr̄ utinā au
diremur audiremini audirentur. Preterito perfecto

alre

et plusquãperfcõ utinã auditus essem vl fuissem es ses vl fuisses esset vel fuisset. Et plr utinam auditi essemus vl fuissem⁹ essetis vel fuissetis essent vel fuissent. Futuro utinã audiar audiaris vl audiare audiat. Et plr audiãur audiamini audiãtur.

Cõiunctiuo modo tẽpore pñti cũ audiar audiaris vl audiare audiat. Et plr cũ audiãur audiãini audiantur. Pterito imperfcõ cum audirer audireris vl audirere audiret. Et plr cũ audiremur audiremini audirẽtur. Preterito perfcõ cum auditus sim vl fuerim sis vl fueris sit vl fuerit. Et plr cũ auditi sim⁹ vel fuerĩus sitis vl fueritis sint vel fuerint. Preterito plusquãperfcõ cum auditus essem vl fuissez ẽẽs vel fuisses esset vel fuisset. Et plr cum auditi essez⁹ vel fuissemus essetis vel fuissetis essent vl fuissent. Futuro cum auditus ero vel fuero eris vel fueris erit vl fuerit. Et pluraliter cum auditi erimus vl fuerimus eritis vl fueritis erũt vel fuerint.

Infinitiuo modo nũeris et personis tẽpõe pñti et pt̃ito iperfcõ audiri. p̃tito perfcõ et plusquãperfecto auditum esse vel fuisse. futuro auditum iri.

Quot participia deriuãtur ab hoc verbo? Duo. unũ p̃ñti tẽporis auditus. alterũ futuri audiẽdus.

De verbis anomalis.

Quot sunt verba anomala? Quatuor. Sũ volo fero ꝛ edo. Quare dicuntur anomala? qsi nullius ꝯiugatiõis regulã sequũtur. Et ideo quasi inequalia sunt inequale sigĩficat.

Sum quõ decliat? Indicatiuo modo tpe pñti. Sum es est. Et plr sumus estis sunt. Preterito imperfecto eram eras erat. Et pluraliter eramus eratis erant. Preterito perfecto fui fuisti fuit.

Et plr fuim⁹ fuistis fuerūt vel fuere. Preterito plus quāperfcō fuerā ras.rat. Et plr fueramus fueratis fuerant. Futuro ero eris erit. Et pluraliter erimus eritis erunt.

Imperatiuo modo tempore presenti sis vel es sit Et plr simus este sint. Futuro esto tu esto ille. Et pluralr̄ sumus estote sumpto vel sumptote.

Optatio modo tēpore pn̄ti ꝛ p̄terito ĩperfcō utinā essem esses esset. Et plr̄ ūt esseūs essetis, essent. Preterito perfcō et plusquāperfecto ūt fuissem ses. set. Et plr utinā fuissem⁹ setis. sent. Futuro utinā sim sis sit. Et plr utinā simus sitis sint.

Coniunctiuo mō tp̄e pn̄ti cū sim sis sit. Et plr cum simus sitis sint. Preterito ĩperfcō cū essez esses esset. Et plr cum ēēmus essetis essent. Preterito psecto cū fuerim fueris fuerit. Et plr cū fuerīus fueritis fuerint. Preterito plusquāperfcō cum fuissem ses. set. Et plr cum fuissemus setis. sent. Futuro cū fuero ris. rit. Et plr cum fuermus ritis. rint.

Infinitiuo modo tp̄e pn̄ti ꝛ p̄terito ĩperfcō esse. p̄terito pfcō ꝛ plusquāperfcō fuisse. futuro caret.

Gerūdia essendus. essenda. essendum.

Supinis caret.

Quot participia deriuātur ab h⁹ verbo: unū. ens.

Volo quō decliatur: Indicatio mō tp̄e p̄senti. Volo vis vult. Et plr volum⁹ vultis volūt. Preterito imperfcō volebā bas. bat. Et plr volebāus batis. bant. Preterito perfcō volui voluisti voluit Et pluraliter voluimus voluistis voluerūt vel voluere. Preterito plusquāperfcō volueraz volueras voluerat. Et plr volueramus ratis. rant. Futuro volam voles volet. Et pluraliter volemus voletis

volent.

Imperatiuo caret. Sed i cōpositiōe habet noli et nolite. Futuro nolito. Et plr nolitote.

Optatiuo mō tpe pnti et pterito imperfecto utinaȝ vellem velles vellet. Et plr utinā vellēus velletis vellent. Preterito perfcō et plusquāpfcō ūt voluisseȝ ses. set. Et pluraliter utinā voluissemus setis. sent. Futuro utinam velim velis velit. Et pluraliter ūt velimus velitis velint.

Cōiunctiuo mō tēpōe pnti cuȝ velim velis velit. Et plr cum velimus velitis velint. Preterito iperfe cto cū vellem velles vellet. Et plr cuȝ vellem9 velletis vellent. Preterito perfcō cum voluerim volueris voluerit. Et plr cuȝ voluerimus volueritis voluerint. Preterito pluspuāperfecto cum voluisseȝ voluisses voluisset. Et plr cum voluissemus voluissetis voluissent. Futuro cum voluero ris. rit. Et pluraliter cum voluerimus ritis. rint.

Infinitiuo modo nūeris et personis tēpore pnti et pterito imperfcō velle. preterito perfecto ⁊ plusquāpfecto voluisse. futuro caret.

Gerūdia volendus. volenda. volendum.

Supinis caret.

Quot participia trahūt ab hoc verbo: unū. volēs.

Fero quō declīatur: Indicatiuo mō tēpore pnti Fero, fers fert. Et plr ferimus fertis ferunt. Preterito imperfcō ferebā bas. bat. Et plr ferebāus batis. bāt. Preterito perfcō tuli tulisti tulit. Et plr tulimus tulistis tulerūt l tulere. Preterito plusquāperfecto tuleram tuleras tulerat. Et plr tuleramus tuleratis tulerāt. Futuro feram feres feret. Et pluraliter feremus feretis ferent.

Imperatiuo modo tempore presenti fer ferat. Et pluralr faramus ferte ferant. Futuro ferto tu ferto ille Et pluralr feramus fertote ferunto.
Optatio modo tēpore pn̄ti & preterito imperfcō ut/ ferrem res. ret. Et plr ut ferrēus retis. rēt. Preterito perfcō & plusquāperfcō ut tulissem ses. set. Et plr ut tulissemus setis. sent. Futuro utinā feram ras. rat. Et plr utinā feramus ratis. rant.
Coniunctiuo modo tpe pn̄ti cū ferā ras. rat. Et plr cū ferāus ratis. rāt. Preterito iperfcō cū ferrem res. ret. Et pluraliter cum ferremus retis. rent. Preterito perfcō cū tuleri ris. rit. Et plr cū tulerius ritis. rit. Preterito plusquāperfecto cum tulissem tulisses tu lisset. Et plr cū tulissemus tulissetis tulissent. Futo cum tulero tuleris tulerit. Et pluraliter cum tulerimus tuleritis tulerint.
Infinitio mō tēpore pn̄ti et preterito imperfcō ferre. preterito perfcō et plusquāperfcō tulisse. futuro latum ire vl laturum esse.
Gerūdia ferēdus. ferenda. ferendum.
Supina latum latu.
Quot participia trahūtur ab hoc verbo? Duo. Unū pn̄tis tēpōis. ut ferēs. alterū futuri. ut laturus.
Feror quō decliatur? Indicatio mō tpe pn̄senti Feror ferris vel ferre fertur. Et plr ferimur feriminī ferūt. Preterito imperfecto ferebar baris. vl bare. batur. Et pluraliter ferebamur bamini. bātur. Preterito perfecto latus sum vel fui. es vel isti. est vel it. Et pluraliter lati sumus vl fuimus estis vel fuistis sunt fuerūt vl fuere. Preterito plusquamperfecto latus eram vel fueraz eras vl fueras erat vl

rat. Et pluraliter lati eramus vel fueramus eratis vel ratis. erãt vel rant. Futuro ferar reris. vl' rere. retur. Et plr feremur remini. rentur.

Imperatiuo modo tempore pñti ferre feratur. Et plr feramur rimini. rãtur. Futuro fertor tu fertor ille. Et plr feramur riminor. runtor.

Optatiuo modo tẽpore presenti et preterito iperfcõ utinam ferrer reris. vel rere. retur. Et plr̃ ũt ferremur remini. rẽtur. Preterito perfecto et plusquam perfecto utinã latus essem vel fuissem esses vel fuisses esset vel fuisset. Et plr ũt lati essem⁹ vl' fuissem⁹ essetis vel fuissetis essent vl' fuissent. Futuro ũt ferar raris. vl' rare. ratur. Et plr utinam feramur feramini ferãtur.

Cõiunctiuo modo tẽpore pñti cum ferar raris. vl' rare. ratur. Et plr cum ferãur ramini. rãtur. Preterito imperfcõ cum ferrer reris. vel rere. retur. Et pluraliter cũ ferremur remini. rẽtur. Preťito pfcõ cum latus sim vel fuerĩ sis vl' ris. sit vl' rit. Et plr cum lati simus vel fuerimus. sitis vel ritis. sint vel rint. Preťito plusquãperfcõ cũ latus essem vl' fuissem esses vl' ses. esset vel set. Et plr cuĩ lati ẽẽmus vel fuissemus essetis vel setis. essent vel sent. Fuťo cum latus ero vel fuero eris vel fueris erit vel fuerit. Et plr̃ cum lati erimus uel fuerim⁹ eritis uel ritis. erunt vel rint.

Infinitiuo modo tẽpore pñti et preterito impecfcõ ferri. preťito perfcõ et plusquãperfcõ latum esse ul' fuisse. futuro latum iri.

Quot participia trahuntur ab hoc verbo: Duo. Unum preteriti temporis ut latus. Alterum futuri ut ferendus.

E Do es est. Et plr̃ edim⁹ editis edũt. Preterito ipfcõ edebã bas. bat. Et plr edebã⁹ batis. bãt. Preterito perfecto edi edisti edit. Et pluralr̃ edimus edistis ederũt vel edere. Preterito plusquãperfecto ederã ras. rat. Et plr̃ ederãus ratis. rãt. Futuro edam edes edet. Et plr edem⁹ edetis edent.

Imperatiuo mõ tẽpore pñti ede edat. Et pluralir̃ edamus edite edãt. Futuro edito tu edito ille. Et plr edamus editote edunto.

Optatiuo mõ tpe pñti et preterito imperfcõ ũt ederes. ret. Et plr̃ ũt ederem⁹ retis. rent. Preterito perfecto ꝛ plusquãperfcõ ũt edissem ses. set. Et pluraliter utinã edissemus setis. setis. Futuro utinã edã edas edat. Et plr̃ ũt edamus edatis edant.

Cõiunctiuo mõ tẽpore pñti cum edam edas edat Et plr̃ cum edamus edatis edant. Preterito impfcõ cum ederem res. ret. Et plr̃ cum ederẽus retis. rẽt. Preterito perfcõ cũ ederim ris. rit. Et plr̃ cũ ederĩus ritis. rint. Preterito plusquãpfcõ cũ edissem ses. set. Et plr̃ cũ edissemus setis. sent. Futuro cum edero ris. rit. Et cũ ederimus ritis. rint.

Infinitiuo mõ tẽpore pñti ꝛ pterito ĩperfcõ edere. pterito pfcõ ꝛ plusquãpfcõ edisse. futo esuꝫ ire ł esuꝛ esse.

Gerũdia edẽdus. edẽda. edẽdum.

Supina esum esu.

Quot participia deriuãtur ab hoc verbo: duo. Unũ pñtis tẽporis edẽs. Alterũ futuri esurus.

E O is it. Et plr̃ imus itis eunt. Preterito imperfecto ibã ibas ibat. Et plr̃ ibãus ibatis ibant. Preterito perfcõ iui iuisti iuit. Et plr̃ iuimus iuistis iuerũt vel iuere. Preterito plusquãperfcõ iuerã ras. rat. Et plr̃ iuerãus ratis. rãt. Futuro ibo ibis ibit. Et

pluraliter ibimus ibitis ibunt.

Impatiuo modo tp̄e p̄nti i eat. Et plr̄ eamus ite eant. futuro ito tu ito ille. Et plr̄ eam⁹ itote eūto.

Optatio mō tp̄e p̄nti ꝛ p̄terito impfecto utinā irez ires iret. Et plr̄ utinam iremus iretis irent. Prete rito pfecto et plusquāpfecto utinaz iuissem ses. set. Et plr̄ utinam iuissemus setis. sent. Futuro utinam eam eas eas. Et plr̄ ūt eamus eatis eant.

Coniunctiuo modo tēpore p̄nti cum eam eas eat. Et plr̄ cum eamus eatis eant. Preťito imperfcō cū irem ires iret. Et plr̄ cū irēus iretis irent. Preťito perfcō cum iuerim ris. rit. Et plr̄ cuz iuerimus iue ritis iuerint. Preťito plusquāpefcō cum iuissez ses. set. Et plr̄ cum iuissemus setis. seut. Futuro cū iue ro ris. rit. Et plr cū iuerius ritis. rint

Infinitio modo tp̄e p̄nti ꝛ preťito imperfcō ire. p̄ terito pfcō ꝛ plusquāperfcō iuisse. futuro itū ire vel iturū esse.

Gerūdia eūdus eūda eūdum.

Supina itum. itu.

Quot participia descēdunt ab hac verbo: duo. Unū p̄ntis tp̄is iens euntis. Alterū futuri iturus. itura. iturum.

Queo: quis: quiui: similr̄ decliatur. Unde etiā similia sunt participia. quiens. queuntis. quiturus. quitura. quiturum.

Fio fis fit. Et plr fimus fitis fiunt. Preťito imperfcō fiebā bas. bat. Et plr fiebāus batis. bāt Preťito perfecto factus sum vel fui es vl̄ fuisti est vel fuit. Et pluraliter facti sumus vel fuimus estis vel fuistis sunt fuerūt vl̄ fuere. Preťito plusquamperfcō factus eram vel fueram eras vel fueras erat vel fuerat. Et plr̄ facti erāus vl̄ fuerāus eratis, vel

fueratis erant vel fuerant. Futuro fiam fies fiet. Et plr fiemus fietis fient.

Imperatiuo modo tpe pñti fi fiat. Et fiatis fite fiāt Futuro fito tu fito ille. Et plr fiam⁹ fitote fiūto.

Optatiuo mō tēpore pñti ꝛ pterito iperfcō ūt fierē res. ret. Et plr ūt fierēus retis. rent. Preťito perfcō et plusquāperfcō ūt factus ēēm vel fuissem ēēs vel fuisses ēēt vel fuisset. Et plr ūt facti ēēmus vel fuissem⁹ ēētis vel fuissetis ēēnt vel fuissent. futnro utinam fiam as. at. Et pluraliter ūt fiamus atis. ant.

Cōiunctiuo modo tpe pñti cū fiam as. at. Et plr cum fiamus atis. ant. preťito imperfcō cuȝ fierem res. ret. Et plr cū fierēus retis. rent. preťito perfcō cum factus sim vel fuerim sis vel ris. sit vel rit. Et pluraliter cum facti sim⁹ vel fuerim⁹ sitis vel ritis. sint vel rint. preťito plusquāperfcō cuȝ factus ēēm vel fuissem ēēs vel ses. ēēt vel set. Et pluraliter cuȝ facti ēēm⁹ vel fuissem⁹ ēētis vel setis. ēēnt vl' sent. Futuro cum factus ero vel fuero. eris vel ris. erit vel rit. Et pluraliter cum facti erīus vel fuerimus eritis vel ritis. erunt vel rint.

Infinitiuo modo tpe pñti ꝛ pterito impfcō fieri. preterito perfecto et plusquāperfcō factum esse vel fuisse. futuro factum iri.

Gerundiis caret.

Supina factum factu.

Quot participia deriuātur ab hoc verbo? Unum. factus. facta. factum.

Gaudeo quō declīatur? Indicatiuo mō tēpore pñti. Gaudeo des. det. gaudemus detis. dēt. Preterito imperfcō gaudebam bas. bat. gaudebam⁹ batis. bāt. Preťito pfcō gauisus sum vel fui es

vel fuisti est vel fuit. Et plr̃ gauisi sumꝰ vel fuius e
stis ꝟ istis. sunt fuerũt vꝉ ere. Preterito plusquãpfcõ
gauisus erã vel fuerã eras vel ras. erat vel rat. ga-
uisi eramus vel fuerãus eratis vel ratis. erant vel
rãt. Futuro gaudebo bis. bit. gaudebimus. bitis. bũt.
Imperatiuo modo tp̃e pñti gaude gaudeat. gaude
amus gaudete gaudeãt. Futuro gaudeto tu gaude
to ille. gaudeãus gaudetote gaudento.
Optatiuo modo tp̃e pñti et p̃terito iperfcõ ũt gau-
derẽ res. ret. gauderẽus retis. rent. Preterito pfecto
et plusquãperfcõ ũt gauisus essez vel fuissem esses
vel ses. esset vel set. gauisi essemꝰ vel fuissemus esse
tis vel setis. essent vel sent. Futuro ũt gaudeã as. at.
gaudeãus atis. ãt. Cõiunctiuo mõ cũ similr̃ Preteri
to imperfecto cũ gauderẽ res. ret. gauderẽus retis.
rent. Preterito perfcõ cũ gauisus sim uꝉ fuerĩ sis uel
ris. sit vꝉ rit. gauisi simꝰ uꝉ fueriꝰ sitis uꝉ ritis. sint
vel rit. Preterito plꝰquãpfcõ cũ gauisus ẽẽm ꝉ fuissez
ẽẽs uꝉ ses. ẽẽt uꝉ set. gauisi ẽẽmꝰ uꝉ fuissemꝰ ẽẽtis ꝉ
setis. ẽẽnt uꝉ sent. futuro cũ gauisus ero ꝉ fuero eris
ris. erit uel rit. erĩus uel fuerĩus eritis uel ritis. erũt
Infinitiuo mõ tp̃e pñti ⁊ p̃terito iperfecto (uel rit.
gaudere. p̃terito pfcõ ⁊ plusquãpfcõ gauisuz esse uꝉ
fuisse. futuro gauisuz ire uel gauisurũ esse. Gerũdia
gaudẽdus. da. dum. Supina gausum gauisu.
Quot participia descẽdunt ab hoc verbo? Tria. p̃
sentis gaudẽs. p̃teriti gauisus. ⁊ futuri gauisurus.
Memini sic decliatur. Memini meministi memi-
nit. meminimus meministis mẽinerũt uel memi
nere Preterito plusquãpfecto memineram ras. rat.
memineramus ratis. rant. Futuro caret.
Imperatiuo mõ tp̃e pñti et futuro memento tu. Et

pluraliter mementote vos.
Optatio mō tēpore pñti ꝛ preterito plusquāperfecto utinam meminissem meminisses memisset. Et plr utinā meminissemus memissetis meminissent
Cōiunctio modo tpe pñti ꝛ preterito perfecto cum meminerim ris.rit.meminerimus ritis.rint. Preterito pfcō ꝛ plusquāperfcō cum memissem ses.set. meminissemus setis.sent. Futuro cum meminero ris.rit.meminerimus ritis.rint.
Infinitiuo modo tpe pñti: pterito imperfcō: preterito perfcō ꝛ plusquāperfco.meminisse.
Futuro: Gerūdiis: Supinis: ꝛ participiis caret.
Similiter declinātur Odi odisti odit.
Noui nouisti nouit. Cepi cepisti cepit

De impersonaliū decliatione.

Impersonalia que deriuātur a verbis in o: significātib⁹ actionē qūo declinātur: In tertiis tantum personis.hoc modo.

Indicatio modo tpe pñti.	amatur.
preterito imperfcō.	amabatur.
preterito perfcō.	amatum est vl fuit.
preterito plusquāperfcō.	amatū erat vl fuerat.
futuro.	amabit.
Impatiuo mō tēpore pñti.	ametur.
futuro.	amator.
Optatio mō tpe pñti ꝛ pterito iperfcō.	ūt amaret.
preterito pfcō ꝛ plusquāpfcō.	ūt amatū esset ul fuisset.
futuro.	utinā ametur.
Cōiunctio modo tpe pñti.	cū ametur.
preterito imperfcō.	cū amaretur.
preterito perfcō.	cū amatū sit vl fuerit.
preterito plusquāperfcō	cū amatū ēēt vl fuisset.

futuro. cum amatum erit vel fuerit
Infinitio mō tp̄e p̄nti et p̄terito impfcō. amari.
preterito perfcō ⁊ plusquāperfcō. amatū esse vl' fuisse
futuro. amatum iri.
VErbo ipersoāli idicatio mō tp̄e p̄nti. oportet.
preterito impfcō. oportebat.
preterito perfecto. oportuit.
preterito plusquāperfecto. oportuerat.
futuro. oportebit.
Imperatio modo tp̄e p̄nti. oporteat.
Optatio mō tp̄e p̄nti ⁊ p̄tito iperfcō. ūt oporteret.
preterito perfcō et plusquāperfcō. ūt oportuisset.
futuro. ūt oporteat.
Cōiunctio mō tēpōe p̄nti. cū oporteat.
preterito impfecto. cū oporteret.
preterito perfcō. cū oportuerit.
preterito plusquāperfecto. cū oportuisset.
futuro. cū oportuerit.
Infinitiuo mō tp̄e p̄nti ⁊ p̄terito impfcō. oportere.
preterito pfcō et plusquāperfcō. oportuisse.
futuro caret.

Quot sunt verba que in iperatiuo patiūtur apocopen? Quatuor. Dic. duc. fac. et fer.

De participio.

PArticipiū quid est? Est pars orōis declinabil' que pro verbo pōitur ex quo deriuat'. genus ⁊ casum habēs ad similitudinē noīs.

Quare dicit' participium? quia partem capit a nomine et partem a verbo.

Participio quot accidunt? Sex. Gēus. Casus. Tempus. Significatio. Numerus. ⁊ Figura.

Quot sunt genera participioꝝ? Quatuor. masculi

num ut amatus. feminuz ut amata. neutrũ ut amatum. omne ut hic et hec et hoc amans.
Amatus cuius generis? masculini. Quare? qꝛ õne participium desinẽs in us est masculini generis.
Amata cuius generis? feminini. Quare? qꝛ omne participiũ desinẽs in a est feminini generis.
Amatuz cuius generis? Neutri. Quare? qꝛ omne participium desinẽs ĩ um ẽ generis neutri.
Amans cuius generis? Omnis. Quare? qꝛ omne participiũ desinẽs in ns: est omnis generis.
Casus participioꝝ quot sunt? Sex. Ntũs. Gtũs. Datiuus. Accusatiuꝰ. Vocatiuꝰ. et Ablatiuus.
Quõ declinãtur participia? Ad regulã noĩum. exceptis illis que nascũtur a verbo quarte ꝯiugatõis in eo: quoꝝ gtũs ie vocales in eu mutat. ut iens euntis. quiẽs queuntis. rediens redeuntis.
Quot sunt numeri participiorum? Duo. Singularis ut amãs. Pluralis ut amantes.
Quot sunt tẽpora participioꝝ? Quinqz. Presens ꝛ pteritũimperfectũ simul: õnium participioꝝ ĩ ans vel in ens desinẽtium: ut amãs et legẽs. Preteritũ perfectũ ꝛ plusquãperfcũm simul: õnium participioꝝ ĩ tus sus ꝛ xus desinẽtium: ut amatus. nisus. nexus. et mortuus: quod solum in uus termĩatur. et Futurũ per se: õnium participioꝝ in rus et in dus desinẽtium ut amaturus et amandus.
Legens cuius tẽporis? pñtis ꝛ preťiti imperfci. qꝛ omne participium desinens in ans vel in ens pſentis et pteriti imperfci temporis est.
Amatus cuius tẽporis? pteriti perfci ꝛ plusquãpfecti. Quare? qꝛ õne participiũ desinẽs ĩ us vel in a vel ĩ um: d ul r nõ antecedẽte: pteriti perfci ꝛ plus

quamperfecti temporis est.
Lecturus et legēdus cuius tēporis: futuri. Quare: quia quotiēscūq3 participiū desinit ī tus vel in dus futuri tēporis est.
Participia in ns desinētia quō formātur: a prima persona pteriti imperfecti īdicatiui modi. bā muta ta in ns. ut amabā amās. Excipiūtur in eo dsinētia ꝯiugatiōis quarte. ut iens. quiens. adiens.
Participiū in rus quō formatur. Ab extremo supi no addita rus. ut amatu amaturus.
Participiū in dus quō formatur: A gēitiuo sui p̄sentis participii. tis syllaba mutata in dus.
Participiū p̄teriti tēporis quō format: ab extrēo supino correpta u et addita s. ut amatu amatus.
Quot sunt sigīficatōes participiorum: quīq3. Actiā cū ab actiuo descēdit participiū. ut ab amo amās.
Passiua: ut ab amor amatus. Neutra: ut a sedeo sedēs. Cōis ī utraq3 significatōe. ut ab hortor hortatus. Deponēs ut a proficiscor pfectus 7 pfecturus.
A Verbo actiuo quot participia descēdunt: Duo. in ns et in rus: quādo nō caret supino.
A verbo passiuo quot descēdunt: Duo. Unū pteriti in tus. et alterū futuri tēporis ī dus.
A verbo cōmuni quot participia descēdunt: q̄tuor Duo ī actiua significatiōe ī ns et ī rus. ut criminās crimīaturus: In passiua unū in dus. ut crimiādus. Et in cōmuni unū p̄teriti perfci et plusquāperfecti temporis. ut crimīatus.
A verbo deponēti quot participia descēdunt: Tria. Unū in ns. alterū in rus. 7 unū in tus.: preteriti perfecti 7 plusquāperfcī temporis.
A verbo neutro quot participia descendūt: Duo.

ſicut ab actiuo: niſi ſint trāſitiua. a quibus deſcen-
dūt qtuor. ut arās aratur⁹ aratus ⁊ arādus. Sunt
tamē aliqua neutra: que tria ī uſu habēt participia
et ſunt hec cenās. cenatus cenatus. prādens pran-
ſus prāſurus. placēs placit⁹ placiturus. nubēs nu-
pta nuptura aſſueſcēs aſſuetus aſſuetur⁹. quieſcēs
quietus quietur⁹. carēs caſſus cariturus. titubās ti
tubatus titubatus. et neutra paſſiua qnq3. gaudēs
gauiſus gauiſur⁹. audēs auſus auſur⁹. ſolēs ſolit⁹
ſoliturus. fidēs fiſus fiſur⁹. fiēs fact⁹ factur⁹. diffe-
rētie cauſa. ne ſi factur⁹ dicāus: a facio eē videatur.
Sūt etiā alia. patēs paſſus paſſur⁹. merēs meſtus
meſturus. licēs licit⁹ liciturus. tacēs tacitus tacitu-
rus. iurans iuratus iuraturus.

Quot ſunt q̄ in formādis participiis duplicare vi
dētur ſupinū? ortus oriturus. mortuus moriturus.
partus paritus. natus naſcitur⁹. rutus ruitur⁹. fru
ctus fruitur⁹. ignot⁹ ignoſcitur⁹. lauo lautur⁹ vel
loturus. Ouidius tamen dicit lauaturus. Sacra la
uaturas mane poſcebat aquas.

Omnia verba que carēt ſupinis: carēt participiis
que deſcendūt ab eis. Que ſunt verba q̄ carēt ſupi
nis? Oīa meditatīa. inchoatīa. impſonalia. et plera
q3 ī uo diuiſas ſyllabas. et neutra ſecūde ꝯiugatio-
nis: faciētia p̄teritū in ui diuiſas. p̄terea q̄cunq3 ca
rēt preterito. ut ābigo. ſcādo. niteo. uergeo. arceo. mā
do. ſtrideo. Similiter gliſco. ſiſto. ferio. veſcor. me
deor. remiſcor. Que ſunt neutra verba ſecūde cō-
iugationis: que quāuis p̄teritū in ui diuiſas faciāt
tamē habēt ſupina? Noceo. valeo. placeo. careo. pa
reo. liceo. oleo. taceo. torreo. doleo.

Que ſunt que carēt participiis p̄ntis tēporis? Odi

noui. cepi. et memini. quia presenti carent. quãuis veteres meminens dixerint.

Quot sunt participia: que duplicato supino dupliciter efferũtur? Salitus et salsus. sonitus et sonatus altus et alitus. astitum et astatũ. pstitũ et prestatum

Que sunt q̃ cum formã habeãt participiorum: quia tñ carẽt tẽpõe semp noĩa sunt, galeatus. scutatus. pileatus. tunicatus. manicatus. caligatus. brachatus. penulatus. bachatus. paludatus. pretexatus. trabeatus. comatus. soleatus. cristatus. ocreatus. astatus. lunatus. stellatus. litteratus. turritus. pollitus. cornutus. astutus. irsutus.

Quot sunt figure participiorum? Tres. simplex ut fractus. cõposita ut effractus. decõposita ut effractio.

Quot modis ĩ vim noĩs trãseunt participia? quatuor modis. Cõpositiõe. Cõstructiõe. Cõparatione et tẽporis amissione. Cõpsitiõe: si dictiõi adiũgit: que cũ verbo suo nõ cponitur. ut innocẽs. Cõstructiõe: si nõ habet casum q a verbo reqritur. ut amãs iusticie. Cõparatiõe: cũ cparat. ut ĩdulgẽs indulgẽtior. Tẽpõis amissiõe. ut amãdus. i. dignus amari.

Legẽs participiũ quõ declinatur? Ntõ hic et hec et hoc legẽs. Gtĩo huius legẽtis. Dtio huic legẽti. Accusatio hũc et hãc legẽtem et hoc legẽs. Uocatio o legẽs. Abltĩo ab hoc et ab hac et ab hoc legẽte vel legẽti. Et plr ntĩo hi et he legẽtes et hec legẽtia. Gtõ horũ et harum et horum legẽtiũ. Dtõ his legẽtibus. Accusatõ hos et has legẽtes et hec legẽtia. Uocatio o legẽtes et o legẽtia. Abltĩo ab his legẽtibus.

Ntĩo lectus lecta lectũ. Gtio lecti lecte lecti. Dtĩo lecto lecte lecto. Accusatĩo lectum lectã lectũ. Utõ o lecte lecta lectũ. Ablatĩo a lecto a lecta a lecto. Et

pluraliter nominatiuo lecti lecte lecta. Gtio lectorum lectarum lectorum. Dtio lectis. Accusatio lectos lectas lecta. Utio o lecti lecte lecta. Abltio a lectis.

De Pronomine. REGULE

Quid est pnomē? Est pars orōis decliabilis q̄ pro noīe ppo uni⁹cuiusq₃ accipi? psoāsq₃ finitas recipit.

Pronōini quot accidūt? Sex. Spēs. Gen⁹. Nūerus. Figura. Persona. et Casus.

Quot sunt spēs pnōinu₃? Due. Primitiua ut ego Deriuatiua ut meus.

Quot sunt pnoīa primitiā? Octo. Ego. tu. sui. ille ipse. iste. hic. ⁊ is.

Quot sunt pnōia demōstratiā? qtuor. ego. tu. hic. iste.

Quot sunt pnōia relatiā? Duo. sui. et is.

Quot sunt pnomīa modo demōstratiā modo relatiua? Duo. ille et ipse.

Quot sunt pnōia deriuatiā? Septē. Meus. tuus. suus. noster. vester. nostras. et vestras.

Quot sunt genera pnōim? Quiq₃. Masculinū ut meus. Femininū ut mea. Neutrū ut meum. Cōe ut qualis. Triū generū ut ego tu sui.

Quot sunt numeri pnōium? Duo. qui: singularis ut ego. pluralis ut nos.

Quot sunt figure pnoīum? Due. simplex ⁊ ɔposita. Simplex ut is. Cōposita ut idem.

Quot pnoīa cōponātur per noīatiuos? Tria. iste hic is. Nam iste et hic secū ɔponūtur. ut istic. istec. istoc. Is vero cū aduerbio demū ɔponit. ⁊ fit idem: quod significat is demum. id est. iterum is.

Cum quot partibus orōis ɔponūtur pnoīa? cum quatuor. Cū nomib⁹ ut huiusmodi. eiusmodi. istiusmodi. Cū pnōibus. ut istic. meme. tete. sese. Cum aduerbiis. ut eccū. eccā. eccos. eccas. Cū prepositōe

ut mecum.tecum.secum.nobiscum.vobiscum.
Quot sunt persone pronomium? Tres.prima ut ego secunda ut tu.tertia ut ille.
Ego cuius psone? prime. Quare? qz ōnia nomīa et pnoīa sunt tertiaz psonaz: exceptis ego qđ est prime.et tu quod ē secūde.et vocatiuis casib⁹ alioz qui sunt persone secūde.
Persone quō se cōcipiūt? Prima tā secūdam quaz tertiā cōcipit.ut ego ⁊ vos et illi fecim⁹. Secunda vero tātum tertiā.ut vos et illi fecistis. Tertia vero tertiam solam.ut isti et illi fecerūt.
Quot sunt casus pnoīum? Sex.Noīatiu⁹.Gtūs Datiu⁹.Accusatiuus.Uocatiuus.et Ablatiuus.
Quot pnoīa habēt vocatiuum? Quatuor.tu.meus.noster.et nostras.
Quot sunt modi declinationū ī pnoībus? qtuor. Prius mod⁹ ē cui⁹ gtūs ī i ł ī is desinit.⁊ dtī⁹ in i.
Quot pnoīa declinātur h⁹ modo? tria.ego.tu.sui.
Ntīo ego.Gtīo mei vł mis.Dtīo mihi.Accusatiuo me.Abltō a me.Et plr ntō nos.Gtō nostrū vel nostri.Dtō nobis.Acstīo nos.Abltīo a nobis.
A genitiuo mei deriuatur meus mea meum.
A genitīo nostri deriuaī noster nostra nostrū.
Noīatiuo tu.Gtō tui uł tis.Dtīo tibi.Accusatīo te Utīo o tu.Abltīo a te.Et plr ntīo vos.Gtīo vestrū vł vestri.Dtō vobis.Accstīo vos.Uocatīo o vos.Ablatiuo a vobis.
A gtīo tui deriuatur tuus tua tuum.
A gtīo vestri: vester.vestra.vestrū.et vestras.
Genitiuo sui.datiuo sibi.accusatīo se.ablatīo a se.
Et pluralitēr genitiuo sui.datiuo sibi.accusatiuo se.ablatiuo a se.
A genitiuo sui deriuatur suus sua suum.

Secundi modi pnōina sunt: q gtiūm singlarē in ius termināt & dtm i i. pter pronomē hic. qd facit dtūm huic addita c: ut differat ab hui itertectiōe.

Quot pnōia declinātur hoc modo? Quinq3. Iste Ille. Is. Hic. Ipse.

Ntio ille illa illud. Gtio illi9. Dtio illi. Accusatio illum illā illud. Ablatio ab illo ab illa ab illo. Et plr nominatiuo illi ille illa. Gtio illoꝝ illaꝝ illoꝝ. Dtio illis. Accusatio illos illas illa. Ablatio ab illis.

Ntio iste ista istud. gtio istius. datio isti. accusatio istum istā istud. ablatiuo ab isto ab ista ab isto. Et pluraliter nomiatio isti iste ista. gtio istoꝝ istarum istoꝝ. datiuo istis. accusatiuo istos istas ista. ablatiuo ab istis.

Ntio ipse ipsa ipsum. gtio ipsius. datiuo ipsi. accusatiuo ipsum ipsam ipsum. ablatiuo ab ipso ab ipsa ab ipso. Et pluraliter nomiatiuo ipsi ipse ipsa. genitiuo ipsoꝝ ipsaꝝ ipsoꝝ. datiuo ipsis. accusatio ipsos ipsas ipsa. ablatiuo ab ipsis.

Ntio hic hec hoc. genitiuo huius. datio huic. accusatiuo hūc hanc hoc. ablatiuo ab hoc ab hac ab hoc. Et plr ntio hi he hec. genitio hoꝝ haꝝ hoꝝ. datio his. accusatiuo hos has hec. abltio ab his.

Ntio is ea id. gēitiuo eius. datiuo ei. accusatio eū eam id. ablatio ab eo ab ea ab eo. Et plr noīatio ii ee ea. genitiuo eorum earum eoꝝ. datiuo eis. accusatiuo eos eas ea. ablatiuo ab eis.

Nomina que secūdo modo pnoīum declinantur quot sunt? Octo. Unus. totus. sol9. alius. ullus. uter alter. quis vl qui: cum suis cōpositis.

Nomiatiuo quis vl qui que quod vl qd. gtio cuius. dtio cui. accusatio quē quā qd vl qd ablatiuo a quo vl a qui a qua vl a qui a quo vel a qui. Et plr

nominatiuo qui que que. genitiuo quorum quarum quorum. datiuo quis vel quibus. accusatio quos quas que. ablatio a quis vel a quibus.
Ntio alius alia aliud. gtio alius. datio alii. accusatiuo alium aliam aliud. Et cetera.
Ntio alter altera alterum. gto alterius. dto alteri. &c.
Ntio uterq; utraq; utrunq;. gto utriusq;. datiuo utriq;. accusatio utrumq; utramq; utrumq;. ablatiuo ab utroq; ab utraq; ab utroq;. Et plr noiatio utrique utreq; utraq;. gtio utrorumq; utrarumq; utrorumq;. dto utrisque. accusatiuo utrosque utrasque utraq;. ablatiuo ab utrisque.
Ntio neuter neutra neutrum. genitio neutrius. datiuo neutri. accusatiuo neutrum neutram neutrum. &c.
Nominatiuo aliquis aliqua aliquod vel aliqd. gto alicuius datio alicui. accusatio aliquem aliquam aliqd vel aliquid. ablatiuo ab aliquo ab aliqua ab aliquo. Et plr ntio aliqui alique aliqua. gtio aliquorum aliquarum aliquorum. datio aliquibus. accusatiuo aliquos aliquas aliqua. ablatio ab aliquibus.
Ntio quidam quedam quoddam vel qddam. gto cuiusdam. datio cuidam. accusatio quendam quandam quoddam vel qddam. abltio a quodam a quadam a quodam. Et plr ntio quidam quedam quedam. gtio quorumdam quarundam quorundam. datiuo quibusdam. accusatio quosdam quasdam quedam. ablatiuo a quibusdam.
Notandum quod interrogatia: infiuita: abnegatiua: distributia: relatiua: quoniam carent demonstratione: carent etiam vocatiuo casu. ut quis: qualis. talis. alius. nullus. alter. uter. bini. terni. et similia.
Tertii modi pronomina sunt: que per omnes casus sequuntur declinationem mobilium nominum secunde declinationis.
Quot pronomina hoc modo declinantur? Quinq;.

Meus tuus suus noster ꝛ vester. Sed meus ĩ vocatiuo cũ deberet facere mee: duas ee breues in i longam cõuertit: et facit o mi.

Ntĩo meus mea meũ. Gtõ mei mee mei. Datio meo mee meo. Accusatio meũ meam meũ. Utio o mi mea meũ Abltõ a meo mea meo. Et plr ntõ mei mee mea: Gtõ meoꝝ meaꝝ meoꝝ. Dtõ meis. Accusatio meos meas mea. Utõ o mei mee mea. Ab/ Ntõ tu⁹ tua tuũ: eodẽ mõ. caret vtõ. (ltio a meis.

Ntõ suus sua suuz. Noster nostra nostrũ. Uester vestra vestrum. eodem modo.

Quarti modi ꝓnoĩa sunt: que per ões casus sequũtur tertiã decliatiõẽ. ut nostras et vestras. q̄ antiqui etiã in ntĩo dicebãt nostratis ꝛ vestratis. et ideo circũflectũtur qꝛ sunt per syncopen dicta.

Ntĩo hic et hec nostras et hoc nostrate. Gtĩo hũius nostratis. Dtĩo huic nostrati. Accusatio hũc et hãc nostratẽ ꝛ hoc nostrate. Utĩo o nostras ꝛ o nostrate. Abltĩo ab hoc ꝛ ab hac ꝛ ab hoc nostrate vł nostrati. Et plr ntĩo hi et he nostrates ꝛ hec nostratia. Gtĩo hoꝝ ꝛ haꝝ ꝛ hoꝝ nostratiũ. Dtõ his nr̃atibus. Accusatio hos ꝛ has nostrates ꝛ hec nostratia. Utĩo o nostrates et o nostratia. Ablatio ab his nostratib⁹. Ntõ hic et hec vestras. ꝛ reliqua.

De Prepositione.

Quid ẽ prepositio? Est pars orõis ĩdeclinabił: que aliis partibus orationis in appositiõe vel in compositione preponitur.

Prepositiõi quot accidũt? Unũ. Quid? Casus tãtũ

Qui casus accidũt ꝑpositiõi? Duo. acti⁹ ꝛ abltiuus

Que sunt ꝑpositiões seruiẽtes accſtio casui? Ad apud. ante. intra. aduersus. vł aduersum. cis. citra. circũ. circa. ꝯtra. erga. extra. inter. intra. ĩfra. iuxta.

Ob.pone.per.prope.pp̄ter.secūdum.post.trans.
ultra.supra.preter.circiter.usq3.secus.penes.

Dicimus enim.ad patrē.apud villā.ante edes.ad
uersum inimicos.cis rhenū.citra forum.circū vici-
nos.circa tēplum.cōtra hostes.erga ppinquos.ex
tra termīos.inter naues.ītra menia.infra tectum.
iuxta macellum.ob auguriū.pone tribūal.per pari
etes.prope fenestrā.ppter disciplinā.secūdū fores
post terga.trās ripam.ultra fines.preter officium.
supra celum.circiter annos.usq3 occeanum.secus
viam.penes arbitros.

Que sunt prepositiōes seruiētes ablatīo casui? A.
ab abs cum.coram.clam.de.e.ex.pro.pre.palam.
sine.absq3.tenus. Qūo? Dicius ei a domo.ab ho-
mine.abs te.cū exercitu.corā testib⁹.clā custodib⁹.
de foro.e iure.ex prefectura.pro cliētib⁹.pre tiore.
palam omnibus.sine labore.absq3 iniuria.ten⁹ pu-
be.quod nos dicim⁹ esse pubetenus.

Quot sunt prepositōes utriq3 casui seruiētes? In
sub.super.⁊ subter. Quādo accusatīo casui serui
unt? qñ nos vl' quoslibet ad locu3 ire isse vl' ituros
esse significā⁹. Quādo abltīo? qñ vl' nos vl' quosli
bet ī loco esse vel fuisse vl' futuros esse sigīficam⁹.

In accusatīo casui: itur ī antiquā siluā. In abltīo
casui: stans celsa in puppi. Sub accusatīo casui:
postes sub ipsos nitūtur gradib⁹. Sub abltō casui:
Arma sub aduersa posuit radiātia quercu.

Que sunt prepositiōes q̄ dūtaxat ī ꝯpositiōe repi-
ūtur? Di.dis.re.se.am.et con. Dicim⁹.n.diduco.
distrabo.recipio.secubo.amplector.congredior.

Que sunt q̄ cōponi nō possunt? Apud et penes.

Que cōiungūtur et seperātur? Relique ōnes.

Quot prepositōes dīsinūt ī x? Una tātū.que ē ex.

et nulla alia pars orationis desinit in x: preter noīa et vix et mox ⁊ pax: aduerbiū comicum.

De Aduerbio.

Quid ē aduerbiū? Est pars orōis indecliabilis que adiecta verbo significationē ei⁹ explanat

Quare dicit aduerbiū? quia stat ad (vel implet) verbum. hoc est. iuxta verbum.

Aduerbio quot accidūt? Tria. Que? Spēs. Significatio. et Figura.

Quot sunt species aduerbiorū? Duo. Primitia ut sepe. Deriuatiua ut sepissime.

Aduerbia unde deriuātur? vel ab aliis aduerbiis ut a clam clāculū. a sepe sepi⁹. vel a noībus. ut Tulius tuliane. latin⁹ latine. vel a verbo siue participio. seu participiali nomīe. ut sensio sensus sensim. sto status statim. singultio singultus singultī. vel a nomīe et verbo. ut a pede et tēto pedetētim. vel a pnomine. ut hicillic. ab hic et ille. vel a prepositione. ut ex extra. in intra. con contra.

Quot sunt deriuatiorū aduerbiorū spēs? Tres. aut enī cōpatiua sunt. aut suplatiua. aut dimīutiua. ut bene melius optime. belle. clare clarius clarissime. primum primulum. longe longule.

Quot sunt significatiōes aduerbiorū? Diuerse. aut enī tēporis sunt. aut loci. aut nūeri. aut negādi. preterea affirmādi. demōstrādi. optādi. hortādi. ordīs interrogādi. similitudīs. qualitatis. quātitatis. dubitādi. Aliqua enī sunt aduerbia personalia. vocādi. respōdēdi. separādi. iurādi. eligēdi. cōgregādi. prohibēdi. euētus. comparādi.

Da aduerbia loci. hic vel ibi. illuc. ūde. intro. foras intus. et foris.

Da tēporis.hodie.nuper.cras.aliquando.nunc.olim.iamiam.iamdudum.
Da nūeri.semꝉ.bis.ter.q̄terdecies.cētiės.millies.
Da negādi.haud.non.nec.neqꝫ.et nequaquā.
Da affirmādi.ꝓfcō.scilicet.qppe.videlicet.qdni.
Da demōstrandi.En.ecce.
Da optādi.utinā osi.outinam.
Da ordis.deīde.deinceps.postea.preterea.
Da interrogādi.Cur.quare.quāobrem.
Da similitudis.Ceu.quasi.velut.veluti.ut.uti.
Da qualitatis.Bene.male.docte.pulchre.fortiter et suauiter.
Da quātitatis.multū.parum.mīmum.magnope.
Da dubitādi.fors.fortassis.fortasse.forte.
Da psoālia.mecū.tecū.secū.nobiscū.ꝛ vobiscū.
Da vocādi.Eus.o.
Da respondēdi.Eu.oe.o.
Da separādi.Seorsum.secus.secreto.sigillatim.bifariam.omnifariam.
Da cōgregādi.simul.una.pariter.cōiunctim.
Da iurādi.Edepol.castor.hercle.mediusfidius.
Da eligēdi.potius.immo.
Da prohibendi.Ne.
Da euētus.Forte.casu.forte.fortuna.
Da hortādi.Eya.age.agite.
Da remittēdi.Sensim.paulatim.pedetētim.
Da intendēdi.valde.nimiū ꝓrsus pēitꝰ.ōnino.
Da cōparatiui.magis minꝰ.plus.celeriꝰ.tardiꝰ.
Da superlatiui.Maxime.mīme.ocyssime. quod a greco vocabulo deriuatur.
Quot sunt figure aduerbiorꝫ: tres.simplex.ut diu.huc.cōposita.ut interdiu.adhuc.decōposita: que a

compositis deriuatur. ut a misericorde misericorditer. ab indocto idocte. ab efficace efficaciter.

De Interiectione.

Quid est interiectio? Est pars orōis indeclinabilis: voce īcognita mētis affectū significās. Quare dicit interiectio? q2 interiacet aliis partib9 orōis. Cur greci interiectionē inter aduerbia ponūt? Quoniā hec quoq3 vl' adiungitur verbis. ut si dicā. pape qd video. vl' verba et subaudiūtur. ut si dicā pape (etiā si nō addatur) miror: habet in se eius verbi significationem.

Interiectiōi quot accidūt? Unū tantū. significatio. Quot sunt significatiōes interiectionū? Diuerse. Aut. n. dolētis sunt. ut heu. hei. ha. Aut gaudentis. ut euax. io. euoe. euge. Aut metuentis. ut atat. Aut admirātis: ut pape. Aut excreātis. ut ah. Aut illūdendi. ut eugeleuge. Aut ridendi. ut ababa.

De Cōiunctione.

Quid est cōiunctio? Est pars orōis indecliabilis adnectēs ordināsq3 sententiam.

Cōiunctioni quot accidūt? Tria. Species. Figura et Ordo.

Quot sunt spēs cōiunctionum? Decē 2 octo. Que? Copulatiua. Cōtinuatiua. Subcōtinuatiā. Adiunctiua. Causalis. Approbatiua. Disiunctiā. Subdisiūctiua. Dissertiua. Electiua. Aduersatiā. Abnegatiua. Collectiua. vl' Illatiā. Ratōalis. Dubitatiua. Cōpletiua. Effectiua. Distributiā. Dimiutiua.

Que est cōiūctio copulatiā? que copulat tā verba q3 sensuz. ut et q3 ac atq3 qdē quoq3 at ast s3 autez

Que sunt 9iūctiōes 9tiuatiue? q cōtinuati (verooné et cōsequētiā rerū significāt. ut si cū grecū si

gnificat. quãdo enĩ significat causalis est. simil'r siue sin. seu. tã cõtinuatiẽ q̃3 causales. ut si eum volo manere: quid ad te. et si stertit dormit.

Que sunt subcõtinuatiue? que causam cõtinuationis ostẽdunt cõsequẽtem cũ essentia rerum. ut quia quoniã. ut quia sol est super terrã dies est.

Que sunt adiũctiue? que verbis subiũctiuis adiunguntur. ut si. cũ. dum. et quaten⁹. Quedã tamen ex his sunt etiã causales.

Que sunt causales? que adiũcte verbo ĩdicatiuo significãt causam p̃cedentẽ. Et hoc ĩterest ĩter causales et adiũctiuas: q causales cũ affirmatione: adiũtiue cũ dubitatiõe proferũtur.

Que sunt approbatiẽ? que approbãt rem. ut qdez equidẽ. et aliquãdo si: ut apud Uirgiliũ. Dii si qua est celo pietas.

Que sunt disiũctiue.? que quãuis dictiões ꝯiungãt sensum tamẽ disiungunt. et alterã quidẽ rem esse: alterã non esse significãt. ut ve. vel. aut. seu. siue. ut aut lux est aut tenebre.

Que sunt subiũctiue? Que voce subiũctiuaꝝ utrũq3 tamẽ esse significãt: vl' simul vl' discrete. Siml' ut apud Terẽtium. vel rex semper maxias tibi gratias agebat. pro etiã rex. vel alexãder siue paris: p alexãder qui et paris dicit'. Discrete. ut toto die vel legit iste vel cogitat. significat enim utrunq3 facere sed non simul.

Que sunt dubitatiue? que dubitationẽ ostendunt. ut aut ꝓdest aut non ꝓdest diuitias querere.

Dissertiue vel electiue que sunt? cũ diuersis propositis aliqd ex eis nos eligere ostẽdim⁹. ut diues ẽẽ volo q̃3 pauper. Terẽti⁹. que inhoneste hic vola

it diuitias parare: q̄ȝ honeste i patria viuere.
Aduersatiue que sunt: Que aduersum ꝯueniēti significāt.ut tamē.quāq̄ȝ.quāuis.etsi.etiāsi.
Abnegatiue que sunt: Que verbis cōiuncte: posse rem fieri ostēdunt: sed ꝓpter causaȝ aliquā īpediri.ut iuissem nisi hostes impedissent.
Collectiue vł ratiōales que sunt: que ratiōe ꝯfirmāt supradicta.ut ergo.igitur.itaqȝ.quin. alioquin imo.utiqȝ.atq. Dicūť ēt illatię. q̄ ꝓpositis aliis īfe.
Interrogatiue que sunt: que dubitationeȝ (rūtur. cum īterrogatione significant. ut an.ne.necne.
Completiue que sunt: De.vero.autē.quidē.eq̄dē quoqȝ.enī.nā.nāqȝ. et fere ubicūqȝ ꝯiūctiōes ornatus causa ł metri:nulla sīgificatōis necītate ponūť.
Effectiue que sunt: Que significāt effectū ex causa.ut legi nam doctus sum.
Distributiue que sunt: que diuersis diuersa distribuūt.ut ego lego.tu vero dormis.
Diminutiue que sunt: que dīnutionē significant. ut si nō potes utrūqȝ cōcedere: saltē cōcede alterū.
Quot sunt figure cōiunctionū: Due. Simplex.ut at.sed. Composita.ut atqȝ.sedenim.
Ordo cōiunctionis quotuplex est: Triplex. Aut enī ꝑpositię sunt ꝯiūctiōes: aut subiūcię: aut cōes.
Que sunt cōiunctōes prepositię: que semꝑ preponūtur ī ordine orōis.ut at.ast.aut.ac.vel.nec.neqȝ si.quin.quatenꝰ.sin.seu.siue.ni.
Que sunt snbiūctiue cōiunctiōes: que semper subiūguntur ī ordine orationis. ut qȝ.ve.ne.que etiā encletice dicūtur.quidem.quoqȝ.autem.
Que sunt cōiunciōes medię: que īdifferēter ⁊ ꝑponi et subiungi possunt. ut Ergo.igitur.itaqȝ. et alie pene omnes coniunctiones.

De cōstructione orōis.

QUid est cōstructio? Est debita dispositio partiū orationis in ipsa oratione.

Adiectiuū cum substātiuo ī quot accidētibus cōuenire debet? In tribus. In genere numero & casu. ut Pyrrhus modestus. et Penelope pudica.

Nominatiuus cū verbo in quot accidētibus cōuenire debz? In duobus. Persona & nūero. ut Pyrrhus discit

Relatiuū cum ātecedēte ī quot accidētibus cōuēire debet? In genere: numero: persona. et aliqn̄ ī casu. ut Pyrrhus qui legit. Penelope que cātat. templa que edificātur. urbē quā statuo vestra est.

Que sunt verba que tā ante se quā post se exigūt noīatiuū casum? Duo substātiua verba. Sū et existo. ut sum bonus. suz doctus. Itē quiqz vocatiua. vocor. dicor. nomīor. nūcupor. et appellor. ut dicor pyrrhus. Item fio. ut ego fio quottidie doctior. et ego factus sum eques. Preterea omīa fere verba que reciproce dicūtur. ut ego euado doctus. efficior fortis. scribor magnāimus. cātor liberalis. p̄dicor pius. sto īmobilis. et simīr tu euadis: efficeris: scriberis cantaris: predicaris. ille euadit: efficitur: scribitur: cantatur: predicatur doctus. fortis. magnanimus. liberalis. pius. īmobilis.

Quotuplex est verbum? Duplex. Personale & impersonale. Personale est: qd̄ habet distictos numeros & p̄soās. Impsoāle: qd̄ caret nūeris & personis.

Quid ē verbū actiuū? qd̄ in o desinēs: facit ex se passiuū in or. ut amo amor. Excipiūtur facio & ꝯposita eius. ut frigefacio. calefacio. paruifacio: quorū passiua sunt fio. frigefio. calefio. paruifio. et reliqua

Verba actiua quos casus exigunt? Noīatiuū semper ante se ꝓ re agente. et post se accusatiuum vel

datiuum ꝑ re patiente. ut amo te. et inuideo tibi.

Nõne exigunt etiã infinitũ: ut cupio legere? Infinitũ eo loco in vim nois trãsit: et est indeclinabile. unde cũ adiectio cõiungit. ut apud Persiuz. Scire tuum nihil est: nisi te scire hoc sciat alter. Et alibi. Velle suum cuiqz est nec voto viuitur uno.

Nota ꝙ interdum absolute ponũtur verba actiua ut ego amo. id est. amore captus sum. et cogito. id est. cogitabundus sum.

Nota etiã. ꝙ ultra ꝓprios casus õne verbũ potest habere datiuũ post se. Itẽ abltium unũ significãtez causam efficiẽtem. aliũ significãtem instrumẽtum. alium significãtem causam finalem. alium etiã cuz prepositiõe. ut ego summo studio scribo mihi librũ calamo in membranis bonitate eius. utilitate mea. quocunqz loco ⁊ tempore.

Nota etiã ꝙ eadẽ verba possunt esse diuersorum ordinũ: et diuersoꝝ geneꝝ. ut audio te ẽ pmi ordinis ⁊ gẽris actiui. itẽ septimi ordĩs: ⁊ põt ẽẽ gẽris neutri cũ dicĩus audio tibi: ut inferius explicabit. Itẽ sexti ordinis: cũ dicĩus audio virgiliuz abs te.

Cum quib⁹ accusatĩs iungũtur verba actiua? Interdum cũ accusatĩs significãtib⁹ aĩal ratiõale. Interdũ cum accusatĩs significãtib⁹ rem. ut amo hõinem. amo agrum. quod nõ accidit neutris. nõ enim possum⁹ dicere aro hoĩem: sicut aro agrum.

Variat ne significatio verbi qñ variat significatio accusatiui? Aliqñ non variat. ut amo hoĩez amo agrum. eadem est utrobiqz significatio. Aliquãdo variat. ut oro te. id est. pcor te. et oro vitã. id ẽ. peto vitã. ũde exoraui te.: est persuasi tibi. et exoraui vitam: est impetraui vitam.

Quot sunt ordines verboꝝ actiuorum? Septem.

Que sunt verba primi ordinis? Que exigunt noīatiuū āte se ꝓ re agēte: ⁊ accusatiuū post se pro re patiēte. ut Pyrrhus amat Penelopen.

Diligo	gis	xi	ctum.	
Amo	as	aui	atū.	per amare.
Audio	is	iui	itum.	per odire.
Exaudio	dis	iui	itum.	per exaudire.
Fastidio	dis	iui	itum.	p hauer fastidio.
Tango	gis	gi	ctum.	per tochare.
Colo	is	ui	cultū.	p amare: ornare coltiuare: honorare: et habitare.
Fero	fers	tuli	latū.	per portare.
Uideo	des	di	sum.	per vedere.
Uerbero	as	aui	atum.	
Cedo	dis	cidi	sum.	per batere.
Percutio	tis	cussi	cussuz.	per percottere.
Aspicio	cis	exi	ctum.	
Respicio	cis	exi	ctum.	per reguardare.
Despicio	cis	exi	ctum.	
Contemno	nis	psi	ptum.	
Sperno	nis	eui	etum.	per dispresiare.
Desidero	as	aui	atum.	
Cupio	is	iui	itum.	p desiderare ap(petere ⁊ hauer voglia.
Opto	as	aui	atum.	
Appeto	is	iui	itum.	
Nosco	is	oui	otum.	
Cognosco	is	oui	gnitū.	per cognoscere.
Expecto	as	aui	atum.	per aspettare.
Fallo	is	fefelli	falsum.	
Decipio	is	epi	eptum.	per inganare.
Capio	is	epi	ptum.	
Sumo	is	psi	ptum.	per pigliare.
Intelligo	gis	exi	ectū.	per intendere.

Adamo as aui atū p amare lasciciamen(te

Redamo as aui atū p amare chi ama te

Deamo as aui atū p amare p fectam(ente

Consulo	lis	lui	sultũ.p domãdar ɔsiglio
Voco	as	aui	atum. p chiamar
Appello	as	aui	atum. p chiamar o no-
Nomino	as	aui	atum. (miare
Rego	is	xi	ctum. p gouernare
Guberno	as	aui	atum.
Administro	as	aui	atum. per gouernare.
Perficio	is	eci	ctum..
Compleo	ples	eui	etum.
Absoluo	is	ui	tum. per finire.
Finio	is	iui	itum.
Torqueo	es	orsi	ortũ.p torcer o tormẽta
Occido	is	si	sum. (re
Interficio	cis	eci	ctum.
Interimo	is	emi	emptũ.
Perimo	is	emi	emptum.
Neco	as	aui	atũ.p amazar o per ta-
Obtrũco	as	aui	atum.)gliar a peze.
Terreo	es	ui	itum. per spauẽtare.
Timeo	es	ui.caret supino.	
Metuo	is	ui.caret supino.	
Formido	as	aui	atum. per temere.
Facio	cis	eci	actum.
Ago	is	egi	actũ. per fare.
Frigefacio	is	eci	actum.per refredare.
Calefacio	is	eci	actum.p scaldare.
Paruifacio	is	eci	actum.
Nihilifacio	is	eci	actum.
Floccifacio	is	eci	actum.
Paruipẽdo	is	di	sum.
Nihilipẽdo	is	di	sum.
Floccipẽdo	is	di	sum. p far poca o nul-
Pronihilohẽo	hes	hui	hitum. (la stima.

Perdedi colorē … io son impaledito Perdedi corpus io son smagrato.

Veritas odium parit, …

Perdo	is	didi	itum.	
Amitto	is	si	issum.	per perdere.
Quero	is	siui	situm.	
Inquiro	is	siui.	situm.	
Exquiro	is	siui	situm.	
Uestigo	as	aui	atum.	per cerchare.
Inuenio	is	ni	entum.	
Reperio	is	eri	ertum.	
Comperio	is	eri	ertum	
Inuestigo	as	aui	atum.	per trouare.
Acquiro	is	siui	situm.	per aquistare o
Lucrifacio	cis	eci	actū.	guadagnare.
Pario	is	eperi	artū.	per parturire.
Gigno	is	enui	enitū.	
Genero	as	aui	atum.	per generare.
Pono	is	ui	itum	per portare.
Libero	as	aui	atum.	per liberare.
Recipio	is	epi	eptum.	
Suscipio	is	epi	eptum.	per receuere.
Adiuuo	as	ui	iutū.	per aiutare.
Duco	is	xi	ctum.	per menare.
Moueo	es	ui	otū.	per mouere.
Cōmoueo	es	ui	otum.	per cōmouere.
Remoueo	es	ui	otū.	per remouere.
Uerto	tis	erti	ersum.	per reuolgere.
Cōuerto	is	erti	ersum.	per cōuertire.
Laudo	as	aui	atum.	per laudare.
Uitupero	as	aui	atum.	per vituperare
Uulnero	as	aui	atum.	
Saucio	as	aui	atum.	per ferire.
Fugio	is	gi	itum.	per fugire.
Fugo	as	aui	atum.	
Expello	lis	uli	ulsum.	per discaciare.

Repello	lis	uli	ulſum.
Cõpello	lis	uli	ulſum. per diſcaciare.
Cogo.	gis	egi	actũ. per cõſtrengere.
Uinco	cis	ici	ictum.
Supero	as	aui	atum. per vencere.
Augeo	es	xi	ctum. per accreſcere.
Minuo	is	ui	utum.
Diminuo	is	ui	utum.
Extenuo	as	aui	atum. per diminuire.
Jacio	is	eci	actum.
Proiicio	is	eci	ectum.
Deiicio	is	eci	ectum. per gettar o pre
Precipito	as	aui	atum. [...]cipitare.
Mergo	gis	erſi	erſum.
Submergo	gis	erſi	erſum. per afundare.
Recreo	as	aui	atum. per recreare.
Foueo	es	oui	otum. per couare.
Mordeo	es	momordi.	orſuȝ. ꝑ mordere.
Paro	as	aui	atum. ꝑ apparechiar ⁊
Apparo	as	aui	atum. (metter ĩ ponto.
Effero	ers		
Extollo	lis	uli	latũ. per inalȥare.

Q̃uo differunt ĩter ſe diligo colo ⁊ amo? Diligĩus leuiter. Amãus vehemẽter. Colimꝰ cũ veneratiõe.

Fero quot ſignificatiões habet. Quĩqȝ. ferre. portare. ferre dicere. ferre optare. ut fert animus. ferre producere. arbor fert bonos fructus. ferre pati.

Cõſulo quot ſigĩficatões habet? Tres. cõſulere. n. cũ accuſatiõ ẽ primi ordĩs actiõꝝ. et ſignificat petere cõſiliũ. ut cõſule iuriſperitos. id eſt. pete cõſilium a iuriſperitis. Cõſulere cũ dtĩo ſeptimi ordĩs actiuoꝝ: ẽ dare cõſiliũ. ut conſulant tibi iuriſcõſulti. id eſt. dent cõſiliũ. Cõſulere neutrũ ſecũdi ordinis

Queste

est iuuare & presidium ferre. ut consule honori tuo. consule calamitati bonium. Unde cõsultor quamuis proprie dicatur qui cõsilium ab alio querit: significat tamẽ eum qui consulit. ut est in prouerbio illo malum consilium cõsultori pessimũ.

Occido quãtam habet penultimã? Longã: quãdo actiuum ẽ primi ordis. et significat interficio. Nã quãdo penultimã breuẽ habet: neutrũ est absolutũ & significat mori. quãq3 dicatur etiã de sole occidit cũ a cõspectu nostro terre interpositiõe aufertur. et occasus solis quasi mors. Ita etiã potest dici ortus hõis & occasus: sicut ortus solis et occasus.

Timeo & metuo cũ primi ordis sint et accusatiuũ habẽt: significãt formidare. ut discipulus timet preceptorem. Quando autẽ hñt dtiuum: sunt septimi ordinis: & significãt vereri: ne quid mali alicui accidat. ut timeo tibi. timeo mihi. timeo amico.

Perdo perdis quãdo habet accusatiuũ significantem rem. idez ẽ q amitto. ut perdidi pecuniã. hoc ẽ. amisi pecuniã. quãdo autẽ habet accusatiuũ significãtem animal. interdũ significat amittere. ut perdidi patrẽ. perdidi fratrẽ. Interdũ significat dẽstruere ut perdã inimicos meos. hoc est. destruã eos.

Quid interest iter parere & parturire? Parturire neutrũ est et desideratiuũ. significat autẽ eniti. & q̃si partũ desiderare. Parere autẽ actiuũ est. et significat in lucem iã emittere enixam esse. ut quod iã diu parturiit: aliquãdo pariet.

Recipio si accusatiuum habet sine ablatio cũ a vl ab primi ordis actiorũ est. et significat accipere. Si aũt cũ abltio & a vl ab: sexti ordis est. et idẽ significat. Si vero dtiuum habeat: secũdi ordis neutrorum est. et significat promittere. ut recepisti mihi.

hoc est. promisisti mihi.

Cogere aliqñ significat cõpellere. aliqñ coniungere et coadunare. ut cogite capellas. id est. coadunate.

Superare aliqñ est vincere. cum ẽ actiuum primi ordinis. aliqñ autẽ est neutrũ: et significat supesse. ut superant pecunie. id est. supersunt

Que sunt verba secũdi ordĩs? Que exigũt nominatiuũ ante se et post se accusatiuũ cũ gtĩo vel ablatiuo. ut tu implesti domũ tritico. et consulo te remedii.

Emo	is	emi	ẽptum.
Cõparo	as	aui	atum. per cõprare.
Uendo	is	didi	itum.
Uenũdo	as	di	atum. per vendere.
Reuẽdo	is	di	itum. per reuendere.
Estimo	as	aui	atum. per estimare.
Redimo	is	mi	ptum. per recõperare.
Culpo	as	aui	atum. per inculpare.
Arguo	is	ui	utum.
Reprehẽdo	is	di	sum.
Increpo	as	aui	atum. p reprehẽdere.
Accuso	as	aui	atum.
Incuso	as	aui	atum. per accusare.
Damno	as	aui	atum.
Condẽpno	as	aui	atum. per condẽnare.
Castigo	as	aui	atum. per castigare
Punio	is	iui	itum. per punire.
Mulcto	as	aui	atum. p punir ĩ denari
Impleo	es	eui	etum. per empire.
Euacuo	as	aui	atum. per vudare.

Quid interest inter accusare ⁊ incusare? Incusamus maiores, accusam⁹ pares vl' inferiões. Et põt habere dtĩuũ: vl' abltĩuz cũ coram. vl' accusatiuũ

cum apud aut ante. ut Pyrrhus accusat Penelopē superbie corā matre sua. vł apd. vł āte matrē suā.
In verbis preciū sigificātib⁹: in quo casu pōitur p̄cium: In abltīo. ut emi equū decē nūmis. vel emi equum magno p̄cio. et potest addi abltūs cū a vł ab ut emi a Platone aut Socrate. sicut cū vendo: pōt addi dtūs. ut vendidi tibi librū decem aureis.

Ceterū hec aduerbia tāti et quāti ⁊ sua ꝯposita. ut tātidem. quātiuis. quāticūqȝ. quātilibet. Itē pluris et minoris: cū sine substātiuo sunt: semp ponūtur ī gtīo. et p̄ter hec: ōnia alia ī abltīo ponūtur. ut plautus. quāti eam emit vili. et Horatius. quāte empte paruo. Eādem legem seruant hec adiectiua: cū aliis etiā verbis similib⁹: valeo. estimo. redimo. veneo. luctor. cōduco. loco. et aliis huiusmodi. Quod si addātur substātiua: statim ī abltīos ꝯuertūtur. Et sicut nō dicim⁹ quāto emisti: sed quāti emisti: ita nō possum⁹ dicere quāti p̄cii emisti: sed quāto precio emisti. Sic dicius quātiuis emisti. ⁊ quātouis p̄cio emisti: quātilibet emas. Excipit tātidem: qđ ī ablatiuū resolui non potest. q: duos tātum casus habet. tātundem et tātidem. Eadē ratio est de pluris ⁊ minoris. Dicim⁹. n. pluris emit. et mīoris vēdit. Dicimus etiā carius et vilius. nō tamē carioris ⁊ vilioris emi vel vēdidi. Plinius libro. xxxv. cū de Pāphilo pictore scribit. Neminē inquit mīoris docuit talento. id est neminē mīori p̄cio docuit: qȝ talēto. cōtra Laurētium vallēsem: qui vult huiusmodi genitiuos iūgi dumtaxat cum verbis emo. valeo. vendo. consto. sto. estimo.

Que sunt verba actīa tertii ordīs: que exigūt noīatiuū ante se: et post se accusatiuū ⁊ datiuum. ut trado te studiis philosophie.

Do	as	dedi	atum.
Trado	dis	didi	itum.
Pedo	is	di	itum.
Tribuo	is	ui	utum.
Prebeo	es	ui	itum.
Impẽdo	is	di	sum. per dare.
Prepono	is	ui	itum.
Antepono	is	ui	itum.
Prefero	ers	tuli	latum. per preferire.
Premitto	is	isi	issum. ꝑ mãdar ĩnãzi.
Dico	is	xi	ctum. per dire.
Dico	as	aui	atum. ꝑ dedicar o cõse
Subiugo	as	aui	atum. (crare
Subiicio	is	eci	ectum.
Subdo	is	didi	itum. ꝑ subiugare e so
Suppono	is	ui	itum. (tomettere.
Mitto	is	isi	issum.
Destino	as	aui	atum.
Lego	as	aui	atum. per mandare.
Oppono	is	sui	itum.
Obiicio	is	ieci	iectũ. per opponere.
Predico	cis	xi	ctum.
Prenũcio	as	aui	atũ. per predire.
Edico	cis	xi	ctum.
Indico	cis	xi	ctum.
Iubeo	es	ssi	ssum.
Impero	as	aui	atum.
Precipio	is	epi	eptum. per comãdare.
Nũcio	as	aui	atum.
Renũcio	as	aui	atum. per auisare.
Interdico	cis	xi	ctum.
Prohibeo	es	ui	itum. ꝑ vetare ꝛ ꝑ ĩter
Veto	as	aui	atum. (dire.

Confero	ers	tuli	latum ?
Comparo	as	aui	atum. per parāgonare
Cōmendo	as	aui	atum. per recōmādare
Prodo	is	didi.itū	.p demōstrar e tradire.
Indico	as	aui	atum.
Declaro	as	aui	atum.
Manifesto	as	aui	atum.
Ostendo	is	di	sum.
Explico	as	aui	atum.
Enucleo	as	aui	atum.p demōstrar e de
Dilucido	as	aui	atum. (chiarare e ex
Aperio	is	ui	ertum. (plicare.
Cōmodo	as	aui	atum.
Mutuo	as	aui	atum. per imprestare.
Reddo	is	didi	itum.
Restituo	is	ui	utum. per rendere.
Promitto	is	si	ssum.
Spondeo	es	di	sum. per promittere.
Addico	is	xi	ctum. per maniculare.
Accōmodo	as	aui	atum. per assetare.
Dono	as	aui	atum. per donare.

Legare quot significatiões habet? Duas. Legare enī est mittere. Unde dicūt legati: q oratores mittātur. Hic etiā dicūtur collegē: quasi simul mittātur ad idem officiū. Item legare est testamēto relīquere. Unde dicūt legata: hoc est relicta. et legatarii.

Dare litteras dicius nō ei ad quē scribimus: sed ad eum. Et ecōuerso nō ad eū qui fert litteras: sed ei. ut do tibi litteras ad Ciceronē. id est. do tibi litteras quas feras ad Ciceronē. et dedi litteras ad te Ciceroni. i. dedi Ciceroni litteras: quas ferret ad te.

Commodare quot significationes habet? Duas.

Est eni͂ aliq͂n p͞rimi ordinis: ⁊ significat laudare. ut cõmendaui te ĩ senatu: ⁊ apud cesarẽ. hoc ẽ laudaui Aliq͂n est tertiũ ordinis. ⁊ significat tradere fidei. ut cõmendo me tibi. id est. tue trado fidei. ⁊ cõmendo tibi pecuniã. aut cõmendo rem memorie.

Quid interest ĩter mutuo et cõmodo? Cõmodamus: que eadẽ restituũtur. ut libros. vestes. vasa. et similia. Mutuãus: que nõ reddũtur eadẽ. et consistunt ĩ pondere fere ⁊ nũero ⁊ mẽsura. ut pecunias oleum. triticum. et similia. Unde dicitur mutuum: quasi meum tuum. qꝛ ex meo fiat tuum.

Quod verbũ huius ordinis habere põt post accusatiuum duos datiõs? Do das. ut do tibi virginem dono. dedi filie tue talentum doti.

Reddo quot sigificatiões habet? Tres. Reddere eni͂ huius ordinis significat restituere. ut reddo tibi pecunias. significat etiã cõsignare. ut reddo tibi litteras: quas Cicero mihi ad te dedit. sigĩficat etiã facere: q͂n quarti ordinis est. et duos habet accusatiuos. ut reddã te doctũ. id est. faciam te doctum.

Reddo q͂uo cõponitur? Ex re ⁊ do. Quare geminat͂ d? ut ĩ secunda p͛sona differat a redeo redis. in quo verbo ideo ĩterpõitur d: ut euitetur hiat⁹: qui esset in reeo. eufonie gratia. queãdmodum fit in redintegro et redimo.

Que sunt verba hui⁹ ordinis: q͂ pñt etiam esse ordinis quĩti? Sũt hec. dono. impartio. augeo. cõduplico. accumulo. et si qua sunt similia. Dicĩus enim dono tibi libertatẽ. et dono te libertate. Impertio tibi res meas. ⁊ impertio te reb⁹ meis. augeo tibi fortunas. et augeo te fortunis. conduplico ⁊ accumulo tibi diuitias. cõduplico ⁊ accumulo te diuitiis.

Que sunt verba huius or͂dis: que ĩũguntur tã da

tiuo q̄z accusatio cū ad: duo. rescribo ꝛ mitto. dicī⁹ rescribo tibi ꝛ rescribo ad te. mitto tibi. mitto ad te.

QUe sunt verba actiua quarti ordis: Que exigūt noīatiuū et accusatios duos. ut ego doceo te artem grāmaticam.

Doceo	es	ui	ctum. per insegnare.
Moneo	es	ui	itum. per monire.
Flagito	as	aui	atum.
Peto	is	tii	itum.
Posco	is		itum. Sine supino
Postulo	as	aui	atum. per domādare.
Rogo	as	aui	atum.
Oro	as	aui	atum. per pregare.
Celo	as	aui	atum. per ascōdere.
Calceo	as	aui	atum. per calzare.
Induo	is	ui	utum.
Uestio	is	iui	itum. per vestire.
Exuo	is	ui	utum. per spogliare.
Cingo	is	xi	ctum. per cengere.
Interrogo	as	aui	atum. per domādare. ...sedubie

Quid interest īter orare ꝛ exorare: Orare ē precari. Exorare est impetrare.

Celo quot aliis modis cōstruitur cū casibus suis: Tribus modis. Dicimus enī. celo tibi hanc rem. celo te hac re. celo te de hac re.

Que sunt verba huius ordinis: que post primuz accusatiuū pñt habere etiā ablatiuū loco secūdi accusatiui: Sūt hec. cīgo. calceo. exuo. vestio. induo. Dicīus. n. induo te vestē et veste. accigo me gladium vel gladio. calceo me coturnos vł coturnis. exuo me ꝛ induo. et vestio paliū ꝛ palio.

Peto etiā et postulo plerūqz abliūm hñt cum a vł ab. ut ego peto et postulo hec abs te.

QUe ſunt verba actiua quinti ordinis? que exigũt ntũum:et accuſatiuũ cũ ablatiuo ſine ꝑpoſitione.ut paſce te liberalibus ſtudiis.

Spolio	as	aui	atum. per ſpoliare.
Priuo	as	aui	atum. per priuare.
Onero	as	aui	atum.
Aggrauo	as	aui	atum. per incargare.
Premo	is	eſſi	eſſum. per premere.
Exonero	as	aui	atum.
Alleuio	as	aui	atum.
Leuo	as	aui	atum. per allegerire.
Impleo	es	eui	etum.
Imbuo	is	ui	utum. per implire.
Euacuo	as	aui	atum. per voidare.
Inficio	is	eci	ectũ. per tengere.
Fartio	is	ſi	tum. per inſarcare.
Orno	as	aui	atum.
Exorno	as	aui	atum. per ornare.
Alo	is	ui	litum.
Nutrio	is	iui	itum. per nutrire.
Lacto	as	aui	atum. per lactare.
Munio	is	iui	itum. per fortificare.
Inquino	as	aui	atum.
Maculo	as	aui	atum. per machiare.
Tego	is	xi	ctum.
Cooperio	is	ui	ertum.per coprire.
Impertio	is	iui	itum.per far participe.
Paſco	is	aui	ſtum.
Cibo	as	aui	atum: per paſcere.
Educo	as	aui	atum. per aleuare.

Paſco quot modis ꝯſtruitur? Octo. Dicimꝰ enim. boues paſcunt herbã.herba paſcit oues. boues paſcũtur herba.herbis paſcũtur boues.Ego paſco bo-

nes.ego pasco herbã.boues pascũtur.boues pascũt
Lacto ⁊ lacteo qũo differũt inter se? Lactare est la cte nutrire.ut matres lactãt pueros. Lactere vero est lac sugere.ut infantes lactẽt.id est.lac sugunt.
Impertio quot modis ꝯstruit? Quatuor. Dicius eni.impertio tibi bona mea.impertio te bonis meis ĩpertior te bõis meis.⁊ tu ĩpertiris a me bõis meis
Que sunt verba que suscipiunt etiã datiuũ? Sunt hec septẽ. Onero.exonero.spargo.fundo.figo.sterno.leuo.ut onero te donis. ⁊ onero tibi dona. figo terrã hasta.et figo hastã terre. sterno lectũ lodice. et sterno lodicem lecto.spargo fundo tibi aquam.⁊ spargo fundo te aqua.leuabo te hoc fasce.et leuabo tibi hũc fascẽ Possunt addi huic ordini etiã aliorũ ordinũ verba.ut tãgo te digito.video te oculis.secũdo te erũnis.audio te auribus. cũ alioquin primi ordinis sint hec verba.audio etiam sexti.

Que sunt verba actiua sexti ordĩs? Que exigũt nomĩatiuũ ⁊ accusatiuũ cũ ablt̃io a vl' ab mediãte.ut ego audiui hoc a pretore. ego quesiui hoc abs te.

Audio	is	iui	itum. per odire.
Ausculto	as	aui	atum. per ascoltare.
Amoueo	es	oui	otum.
Remoueo	es	oui	otum.
Abigo	is	egi	actum.per remouere.
Intelligo	is	exi	ctum. per intendere.
Diuido	is	si	sum.
Separo	as	aui	atum. per partire.
Accipio	is	epi	eptum.per torre.
Recipio	is	epi	eptum.per receuere.
Quero	is	siui	itum. per domãdare.
Eripio	is	ui	eptũ.p torre e liberare.

E

Audio et ausculto iungunt etiā datiuo soli. et significāt obedire. fiūtq3 sequētis. hoc est. septimi ordinis et recipio similiter: quod significat promittere.

Amoueo hoc est remoueo sine d scribit. nā si cum d scriberetur admoueo: esset tertii ordinis. et significaret adiūgere. siue appropinquare.

Eripio duob9 modis cōstruitur. Dicimus enī eripio te a malis. et eripio te malis. et est tertii ordinis. ut iste eripuit tibi filiam tuam.

Quero cui9 figure? Cōposite. Cōponit enī ex que et res. cū nihil aliud sit querere: q3 que sit res aliqua dubitare. ideoq3 per diphtongon scribit. quāq3 et alia ratio esse possit. ut eius passiuum differat a queror deponēte: quod ē lamētor. Quero i cōpositiōe mutat diphtōgon in i longā. Inquiro: cui9 verbi regimē varie auctores accipiūt. Dicimus eī quero vel requiro hāc rem abs te. et quero vl requiro te de statu reipublice. quēadmodū etiā deponēte eiusdem significatōis utimur. ut habeo quos percōctor et perconctare hanc rem ab illo.

Que sunt verba actiua septimi ordīs? que exigāt ntīum ane se et dtīum post se sine aliquo accusatiuo. Sunt tamē qui hec putāt magis neutra dici debere. sed nos cōtrariū censemus. cū etiā passiua eorū reperiātur. ut ego inuideo tibi. et tu īuideris a me. Horatius in poetica. Ego cur acquirere pauca: si possim inuideor.

Inuideo	es	di	sum. per inuidiare.
Recipio	is	epi	ptum. per receuere. promettere
Audio	is	iui	itum.
Ausculto	as	aui	atum. per obedire.
Impero	as	aui	atum. per signorizare.
Benedico	is	xi	ctum. per benedire.

Maledico is xi ctum. per maledire.
Timeo es ui ca.su.
Metuo is ui ca.su. per timere.
Interdico cis xi ctum. per interdire.
Nota q̄ nō potest dici hoc verbū non esse actiuū: quia habet ī usu passiuū interdicor. nec potest dici q̄ hēe possit accusatiuū post se. Nō.n.possum⁹ dicere: interdico tibi aquā ⁊ ignē. nec interdico te aqua et igni. sed dūtaxat dicius. ītērdico tibi aqua ⁊ igni. quāq̄z possum⁹ dicere: tu īterdictus es aqua ⁊ igni et aqua ⁊ ignis interdictus ē tibi. et tibi īterdictū est aqua et igni. sed hoc postremū est magis īpersonale. Officio etiā officis huius ordīs est. id est. noceo. cuius passiuū est officior. Lucreti⁹ in secūdo. officior uti cogantur tardius ire.
Inuideo cuius figure: Cōposite. Unde cōpnitur: ex in et video. q̄ oculos et animū in eos qbus īuidem⁹: cōtinue intētos teneāus. propter qd̄ veteres hoc verbū nō dtio sed accusatio iūgebāt. ut Enni⁹. Quisnā liberum florem inuidit meum.

De verbo passiuo.

Quid est verbū passiuū: quod ī or desinēs formatur ab actiuo.
Quot sunt ordīes verbor passiuor. Septē sicut actiuor. Et ōnes exigūt āte se ntium psone patiētis et post se ablēiuz cū a vl ab psone agētis. ut pceptor amat pyrrhum. pyrrhus amatur a pceptore. Casus eni qui ultra duos pncipales sunt: nō mutātur in passiuo. ut doceo te grāmaticaz. tu doceris a me grammaticam. Ego summo studio scribo mihi librum calamo in membranis bonitate eius: in utilitate mea: quocunq̄z loco et tempore. A me summo studio scribitur mihi liber calamo: in mem-

brāis bōitate eius utilitate mea quocūq3 loco ꝛ tpe.

Diligoꝛ	ris	ctus sum.	ꝑ esser amato.
Emoꝛ	ris	ēptus sum.	ꝑ esser ꝯparato.
Doꝛ nō ē ī usu	ris	tus sum.	per esser dato
Doceoꝛ	ris	ctus sum.	ꝑ esser īsegnato.
Spolioꝛ	ris	tus sum.	ꝑ esser spogliato
Audioꝛ	ris	tus sum.	per esser odito.
Inuideoꝛ	ris	sus sum.	per ēēr inuidiato.

De Uerbis neutris.

QUid est verbū neutrū: Quod in o desinēs: nō format ex se passiuum in oꝛ.

Unde dicitur neutrū: quia hec verba neutra sunt. hoc est. nec actiua nec passiua.

Quot sunt ordīes verboꝝ neutroꝝ: Nouē. Substātiuū: quāq3 impꝛope dicat̄ neutrū. q2 nō desinit ī o. Possessiuū Acqsitiuū. Trāsitiuū. Effectiuū. Absolutū. Impfectū. neutrūpassiuū. ꝛ neut° passiuum.

QUe sunt verba neutra pmi ordīs: que dicunt̄ substātiua. ut sum es est. quod ꝑ se substat. ut sum. et in ipsum cetera verba resoluūtur. ut amo. i. amans sum. legebā. id est. legēs eram. et ab eo ꝯposita. ut absum adsum. Copulat aūt similes casus. ut ego sum fortis. Cōstruūtur etiam cum gtīo. ut hic liber est Pyrrhi. cū dtīo. ut est mihi pater. et cū ablatiuo. ut sum magno animo. et cū duobus datiuis. ut sum tibi cure. sum tibi impedimēto. et cū ablatīo cū ꝑpositiōe in vł sub. ut sum ī foro. sub tecto. vł cū accusatīo et cū3 hac ꝑpositiōe apud. ut sum apō marcellum. Interdum sine casu posteriore. ut deus est. deus fuit semper. et deus erit semper. Cōposita autem iūgunt̄ fere semper cū datiuo. ut ego intersum lectioni. illi interest virtus. multa mihi desunt.

Sum es fui per essere.

Intersum	es	fui	per esser presente.
Obsum	es	fui	per nocere.
Prosum	es	fui	per giouare.
Presum	es	fui	per soprastare.
Adsum	es	fui	per esser appresso.
Absum	es	fui	per esser absente.
Desum	es	fui	per mancare.
Insum	es	fui	per esser dentro.
Subsum	es	fui	per esser sotto.
Supersum	es	fui	p esser sop ꝛ auãzare.

Nota ꝙ adsum nõ significat p̃sens sum: ut q̃dam existimãt: sed ꝑpe sum. sicut absum: significat longe sum. qđ ex ipsa significatiõe ꝑpositiõis cõponentis intelligit. Ad eni sigĩficat apud et quasi ꝑpe. Cicero de officiis. inter hoĩem ꝛ beluã hoc maxĩe iter est: ꝙ hec tãtum quantũ sensu mouet ad id solum qđ adest. quodq3 p̃sens ẽ se accõmodat. hoc est ad id quod ꝑpe est. et qđ p̃ñs est. quod ipsemet declarat: subiũgens paululum admodũ sentiẽs p̃teritu3 aut futurũ. id est sentiẽs tãtum quod adest. hoc est quod mox abiit vel mox futurum est.

Que sunt verba neutra secũdi ordinis? Que dicũt possessiua. et exigũt ñtium ãte se: et post se abltũ3 sine ꝑpositiõe. ut Pyrrhus abũdat libris.

Egeo	es	ui	ca. su.
Indigeo	es	ui	ca. su. ꝑ hauer bisogno
Careo	es	ui	itũ vł sum. ꝑ mancare.
Abundo	as	aui	atum.
Affluo	is	xi	xum.
Exubero	as	aui	atum. per abundare.
Satago	gis	egi	ctum. per ẽẽr diligente
Memini	sti	nit	ca. su. per recordarse

Que sunt ex his que ꝛ gtĩo iungũtur? Egeo. indi-

geo.satago. ut Terentius. hic satagit rerum suarũ id est.anxius et curiosus est rerum suarum.

Memini huius ordis neutrũ est. licet i o nõ desi nat.et tamẽ aliqñ iũgit accusatio.ut Virgili⁹. For-san et hec olim meminisse iuuabit. Aliqñ etiã iũgitur abltio cum de prepositiõe. sed qñ accusatio et gtio iũgitur: significat recordari. ut nõ memini hãc rez vel huius rei.hoc est.nõ recordor. Quãdo aũt iũgi tur abltio cũ prepositiõe vl interdũ gẽitiuo: signifi cat mẽtionem facere.ut Priscĩaus.non meminit de hac re vel huius rei.id est.mẽtionem non fecit.

Abundo et affluo põt etiã esse possessiua. Dicius enĩ.ego abundo et affluo rebus omnibus.⁊ res oẽs abundãt et affluũt mihi.

Careo ⁊ indigeo differũt. quia no indigẽus omni bus quibus caremus. ut puta. carẽus multitudine seruoꝝ: qua non indigemus. Omibus aũt qb⁹ idi gẽus carem⁹.q2 si nõ carerẽus: nõ indigerem⁹.

Deficio deficis huius ordis est.ut ego deficio pe-cunia.potest tamẽ etiã esse possessiuũ secũdi ordis ut pecunia deficit mihi. põt quoqz esse actiuũ pmi ordis.ut inopem deficiũt õnes amici.i.deserũt.

Que sunt verba actiua tertii ordis: que dicũtur acquisitiua.et exigũt noĩatiuũ ante se. ⁊ post se datiuũ.ut ego indulgeo amori nostro.

Seruio	is	iui	itum.
Inseruio	is	iui	itum. per seruire.
Faueo	es	ui	autum.
Aspiro	as	aui	atum. per fauorizare.
Benefacio	is	eci	actum.per benfare.
Derogo	as	aui	atum. per detrazere.
Detraho	is	xi	actum.per biasmare.
Studeo	es	ui	ca.su. per studiare.

Ex probl blus aui tum. p rifaciare

Hereo	es	si	sum.
Inhereo	es	si	sum.
Adhereo	es	si	sum. per acostarse.
Obuio	as	aui	atum.
Occurro	is	ri	sum. per incōtrarse.
Succurro	is	ri	sum.
Subuenio	is	ni	entum. per soccorrere.
Prouideo	es	di	sum. per prouedere.
Placeo	es	ui	itum. per piacere.
Displiceo	es	ui	itum. per dispiacere.
Proficio	is	eci	ectum. per far ꝑfecto.
Parco	is	peperci	parsuz.
Indulgeo	es	dulsi	ultum. per perdonare.
Pareo	es	ui	caret supino.
Obedio	is	iui	itum. per obedire.
Obtempero	as	aui	atum.
Annuo	is	ui	utum. per consentire.
Abnuo	is	ui	utum. per denegar.
Soluo	is	ui	utum. per pagare.
Caueo	es	aui	autū. per guardarse.
Obsisto	is	stiti	statū.
Obsto	as	steti	atum. per resistere.
Repugno	as	aui	atum. per repugnare.
Cedo	is	essi	essum. per dar logo.
Cōsulo	is	ui	ultum. per cōsigliare. et prouedere
Debeo	es	ui	itum. p esser debitore.
Satisfacio	is	eci	actum. per satisfare.
Incumbo	is	ui	itum. per attēdere.
Sapio	is	ui	itum. per hauer sapor
Acquiesco	is	eui	etum. per star cōtento
Uaco	as	aui	atum. per attēdere.

Hereo quot significatiōes habet? Duas. Aliqñ. n. significat adherere, ut adhereo parieti. Aliquando

Debitore

q mihi ...

dubitare.et tunc est absolutuz. unde fit freqntatiuz hesito.ut Juuenalis.et tamē heret. Et dubitat alta Chionem deducere sella.

Placeo quod facit pteritū: placui et placitus sum sicut etiā pleraqz alia neutra. Juro iuraui iuratus sum.prādeo prādi et prāsus sum.ceno cenaui ꝛ ce- tus sum.careo carui ꝛ cassus sum.pateo patui pas- sus sum.titubo titubaui titubatus sum.poto potaui et potus sum. Potus tamē cenatus ꝛ iuratus aliqñ passiue capiūtur.ut e poto medicamēto efflauit ani mā.et iratus discessit.et it in cenatus cubitum.

Caueo pōt etiā in actiua ꝯnumerari septimi ordi nis.et eius passiuū est caueor.ut caue tibi.id ē.attē de ne quid tibi mali accidat. Potest etiā iūgi cū ab- latio cū ꝑpositiōe.ut caue ab illo. Itē cū acītio.ut ca ue illū. Itē cū alio verbo. ut caue cadas. Ubi notā- dum ē.ꝙ cū negatiōe ꝛ sine negatiōe eadē ē signifi- catio.ut caue cadas.et caue ne cadas: idē sigīficāt

Seruio ꝛ inseruio qūo differūt: illō nccitatis ē: hº.

Cōsulo debeo ꝛ sapio interdū etiam (voluptatis. hūt post se accusatiuū.ut ꝯsulo tibi cōmodū tuuz.et debeo tibi talētum. ꝛ carmia sapiūt demorsum un- guē. Sed tūc cōsulo ꝛ debeo sunt actiua. sapio vero nō est actiuū. sed figurata ē hec locutio. sapit mel. hoc est. habet saporē mellis. quēadmodū fit ī qbus- daz aliis verbis actis passiuis ꝛ neutris.ut ille agit uxorem.i.agendo repñtat uxorē. et uxor temulēta vomuit maritū.i.vomitu sparsit maritū. ꝛ tu viuis bacchanalia.id est.viuēdo bacchanalia exerces. so nas asinū.id est.sonādo refers asinū. Et epistola re dolet antiquitatē.i.bene olēdo repñtat antiqtatem. Ad hec dicūt aliqui.expuisti me: exsybilasti me. ex- creasti me.i.exibilādo: excreādo: deridisti me.

Quot verbũ ex his cõtrariã ſibi habet ſignificatio nẽ: cũ abltio iũgitur: Uaco. Nã ſi dtio iũgit: ſigni- ficat do operã. ut vaco litteris. Si vero ablatio: ſi- gnificat cõtrarium. ut vaco curis. hoc eſt. careo. Si abſolute põatur vacare: ĩterdum ſignificat ſuper- fluum eſſe. ut. xv. carmĩa vacãt. i. habũdant ⁊ ſup- flua ſunt. Interdũ cõmodum eſſe. et ocium eſſe. ut ſi vacat noſtros audire labores. id eſt. ſi commodũ ſi ocium eſt.

Que ſunt verba neutra quarti ordis: que trãſi tiua dicũtur. et exigũt ntĩum ãte ſe: et poſt ſe accuſatiuum: ſicut actiuũ. ut tu aras terrã. et ego ſero agrum. põt etiã addi dtĩus. ut Uirgiliꝰ. En qs cõſeuimus agros. Et hñt paſſiuũ in tertiis pſonis: ĩ utroqꝫ numero. ut terra aratur a te. et agri ſerũtur a me. Poete tamen per proſopeiã utũtur etiã aliis perſonis. ut ſi terra loquẽs dicat: aror.

Aro	as	aui	atum. per arare.
Colo	is	ui	ultũ. per lauorare.
Semino	as	aui	atum.
Sero	is	ui	atum. per ſeminare.
Inſero	is	ui	ertum. per incalmare.
Cõſero	is	ui	ertum. per porre.
Planto	as	aui	atum. per piantare.
Poto	as	aui	atum.
Bibo	is	bi	itum. per beuere.
Edo	is	di	ſum.
Cõmedo	is	edi	ſtum. per mangiare.
Ceno	as	aui	atum. per cenare:
Coquo	is	xi	ctum. per cocere.
Decoquo	is	xi	ctum. ꝑ padir o ꝯſuma-
Digero	is	eſſi	ſtum. (re.
Sorbeo	es	ui	ca. ſu. per ingiottire.

Absorbeo	es	ui	ea.su. per ingiottire.
Mingo	is	xi	ctum. per pisare.
Suo	is	ui	utum. per cusire.
Dissuo	is	ui	utum. per discusire.
Neo	es	eui	etum. per filare.
Glomero	as	aui	atum. per naspare.
Texo	is	ui	xtum. per texere.
Uoluo	is	ui	utum. per volgere.
Euoluo	is	ui	utum. per suolgere.
Inuerto	is	ti	sum per reuersare.
Retexo	is	ui	xtum. per texere.
Implico	as	aui	atum. per auilupare.
Impedio	is	iui	itum. per impedire.
Explico	as	aui	atum. per suilupare.
Misceo	es	ui	xtum. per mescolare.
Frango	is	egi	ctum. per rõpere.
Scindo	is	di	issum. per spezare.
Findo	is	di	issum. per sfendere.
Diuido	is	di	sum. per spartire.
Incido	is	di	sum. per tagliare.
Seco	as	aui	atum. per segare.
Amputo	as	aui	atũ. per mozare.
Edifico	as	aui	atum per edificare.
Molo	is	ui	ultum. per masinare.
Pinso	is	ui	stum.
Cõtondo	is	di	usum. per pistare.
Pingo	is	xi	ctum. per depengere.
Perforo	as	aui	atum. per forare.
Uello	is	li	ulsum. per cauare.
Cõdio	is	ui	itum. per condire.
Puto	as	aui	atum. per putare.
Meto	is	ui	ssum. per metere.
Repastino	as	aui	atum. per repastinare

Tero	is	iui	itum.	per tritare.
Uindemio	as	aui	atū.	per vindemiare.
Nauigo	as	aui	atum.	per nauigare.
Inbibeo	es	ui	itum.	per fiar la naue.
Pitisso	as	aui	atum.	per gustare.
Pergusto	as	aui	atum.	per far credēza.
Trituro	as	aui	atum.	p bater el grano
Uentilo	as	aui	atum.	per auentare.
Pulso	as	aui	atum.	per batere.

Nota ꝙ sero seris serui satū significat idē ꝙ semino. qñ autē facit i supino sertum: significat plātare ut serit arbores. Uirgili⁹. Insere nūc melibee piros Inde dicit̄ ager cōsitus. i. plēus arborib⁹. Sigificat etiā ordiare. unde dicit̄ series. id est ordo. et desero id est relinquo. et serio aduerbiū. cuius cōtrariū est ioco. Interdū significat inserere ⁊ per ordinē miscere. et intexere. unde serta dicūtur corolle florib⁹ intexte. Dicūtur etiā ipse corone serte hoc est intexte floribus. Lucāus. Accipiūt sertas nardi de flore coronas. Inseritur etiā ram⁹ i arbore. Cōserere etiā significat semiare et plātare. Uirgili⁹. En qs cōseuimus agros. Possum⁹ tamē dicere. seui triticū in agro. ⁊ seui agrū tritico. Cōseui ortos arborib⁹. ⁊ cōseui arbores i ortis. Inseui malū ramusculo pyri. et ramusculū pyri in malo inserui. Unde fit satio et insitio: que duplex est. et cum infixo trunco sterili inseritur surculus secūde arboris. et cū germē aliene arboris inserius libro inciso cortice.

Putare proprie est resecare que superflua sunt. unde dicim⁹ putare vites. Et veteres dicebāt argētuꝫ purum putū. id est purgatissimū. Hinc fit āputareꝫ quod est resecare. ꝓpterea putare dicit̄ cogitare.

quia cogitando quasi resecamus que superflua sunt. et quod melius sit mēte cōcipimus. Hic descēdunt etiā disputare. deputare. reputare. cōputare.

Pitisso quid ꝓprie significat? parce vinum gusto. q̄si tētandi gratia. Terētius. pitissando multū vinum absumpsisti hodie. tale ē verbū quo Plautus utit: cyatisso. quāq̄ sexti potius ordinis sit. ut cyathisso apud te quā poto. Tale est etiā grecisso.

Uentilare quot modis ꝯstruitur? Dicius vētilare triticū: hoc est vētilādo purgare. et vētilare aurum digitis sudātibus. dixit Iuuēalis. Dicius etiā ventilare faciem ⁊ corpus flabello.

Pulsare ꝓprie est percutere. ut pulsat pugnis pectora. Antiqui pulto dicebāt. Unde fit ut sigificet etiā canere siue ludere. ut pulsat cithara. Nec potest dici cāpana pulsat: sed pulsatur. nec cāpanā sono: sed pulso. possumus tū dicere. sono cāpana: sicut sono cithara abltī casus. ut Uirgilius. Cithara crinitus Iopas ꝑsonat aurata. Possumus ēt dicere: cāpana sonuit tertiā ⁊ quartā horā. ⁊ tertia hora pulsata ē. et quarta hora pulsata est. Uirgilius. Iamq̄ eadē digitis: iā pectore pulsat eburno. Aliqū iungit sono cū accusatio. Uirgilius. Nec vox hoīem sonat. id est exprimit sonādo. et silua resonāt amarilida. i. resonādo exprimunt.

Sunt quedā alia verba huius ordīs: que raro ⁊ apud poetas ī primis et secūdis personis ī usu sunt. In tertiis vero personis freq̄ns est usus eoꝝ.

Pluo	is	ui	tum.	per piouere.
Ningo	is	xi	ctum.	per neuegare.
Tono	as	aui	atū.	per tonare.
Corusco	as	aui	atum.	per balenare.
Fulmino	as	aui	atum.	per fulminare.

Grandino. as aui atum. per grandinare.
In his nõ põitur ntĩus expressus. et subaudit̃ deꝰ ut iupiter pluit hodie magnos imbres. Liuiꝰ tamen et Ualerius pluisse lapidibꝰ dicũt. et Uirgiliꝰ ĩ georgicis dixit. Nec dẽsior aere grãdo. Nec de cõcussa tãtum pluit ilice glandis. tantum hoc loco noĩatiui casus esse videtur.

QUe sunt verba neutra quĩti õdinis? Que esse actiua dicũtur. et exigunt ãte se ntĩum: ⁊ post se abltũ sine ꝑpositiõe: vł accusatiuũ cũ ꝑpositõe ob aut ꝓpter. ut ego caleo igni vł ob ignẽ vł ꝓpt̃ ignẽ

Caleo	es	ui	ca. su.	per scaldarse.
Frigeo	es	ui	ca. su.	per hauer fredo
Gaudeo	es	sus sum.		per allegrarse.
Pingueo	es	ui		per ingrassarse.
Palleo	es	ui		per ĩpallidirse.
Areo	es	ui		per secarse.
Uireo	es	ui		per inuirdirse.
Tepeo	es	ui		per intepidirse.
Albeo	es	ui		ꝑ inbianchirse.
Nigreo	es	ui		per anegrirse.
Rubeo	es	ui		per arosirse.
Floreo	es	ui		per fiorire.
Tumeo	es	ui		
Turgeo	es	ui		per giomfarse.
Ferueo	es	ui		per bollire.
Stupeo	es	ui		per stupire.
Horreo	es	ui		ꝑ hauer horror.
Mereo	es			per dolerse.
Calleo	es	ui		ꝑ fargli el callo.
Splẽdeo	es	ui		
Polleo	es	ui		per resplẽdere.
Liqueo	es			per mãifestarse.

Caleo p simplex l: huius ordinis est. et significat calescere. hoc est calefieri. per duplex vero ll: similiter huius ordis esse potest. et significat callũ facere. ut nimio dolore obcalluit. Aliquñ quarti ordis ẽ. hoc est neutri trãsitiui. ꝛ significat callidũ siue astutũ esse. ꝛ optĩe aliqd scire. ut dicẽda silẽdaqꝫ calles.

Merere qñ primã syllabã longã habet cũ diphtõgo: significat mestũ esse ꝛ animo egrũ. et caret pterito. Nã mestus mesta mestũ nomẽ est: nõ participiũ. Mereo vero hñs primã syllabã breuẽ: idẽ est quod mereor. et facit ĩ pterito merui. sicut mereor meritus sum vł fui. ut ego merui laudẽ: siue meritus sum laudem. Illud enĩ neutrũ: hoc deponens est trãsitiuũ. Mereo idem ẽ ꝙ milito sub stipẽdio. ut iste meret sub cesare. id est militat. et est sexti generis neutroꝝ: que absoluta dicũtur. Dicũturqꝫ a mereo: qđ est p mercede aliqđ operor. Unde ipsa merces dicř: potiꝰ qꝫ a mercãdo. Hic meretrices dicte sunt. ipse quoqꝫ suam miliciã exercẽtes: stipẽdia sua faciẽtes. et adiectiuũ meritorius meritoria meritorium. Unde scorta mascula pueri meritorii vocãtur. Hic .n. taberne meritorie dicũtur. Et apđ Aulũ Gelium. Lais meretricãdo magnã pecuniaꝫ demerebat. Mereo etiã ꝛ mereor qñ post se ablatiuum hñt cũ ppositione de: sigificat tractare. ut ego bñ mereor de te. Antõius male meritus est de militibꝰ suis. siue male meruit de militibꝰ suis. Uir. Si bene qđ de re merui. Sic dicũtur etiã pmereo ꝛ p mereor. cõmereo ꝛ ꝯmereor. Inter que hec differẽtia est. ꝙ pmeremur bõa. ꝯmerẽur mala. Demereri etiã dicius. id est. bñ mereri. ut Quĩtiliãꝰ. ut pleniori obsequio demerer amantissimos mei. Unde male usurpant aliqui demerita pro vicijs. Emeriti

milites dicūtur: qui ob ingrauescentem etatem: ab onere militādi liberātur. nec amplius merent.

QUe sunt verba neutra sexti ordis? Que absoluta dicūtur. et exigūt ante se noiatiuū. post se autē nullo idigent casu. ut deus est. Ego viuo. tu viuis. quāq̄z possit esse abltiuus cū in vl sub: vel alia huiusmodi ꝑpositiōe. ut deus est in celo. Nos viuimus sub Romano pontifice.

Uiuo	is	xi	ctum.	per viuere.
Occumbo	is	ui	itum.	
Obeo	is	iui	itum.	
Pereo	is	iui	itum.	
Intereo	is	iui	itum.	
Occido	is	di	sum.	per morire.
Dormio	is	iui	itum.	per dormire.
Deficio	is	eci	ctum.	per māchare.
Quiesco	is	eui	etum.	per riposarse.
Iaceo	es	ui	ca. su.	per iacere.
Sedeo	es	di	ssum.	per sedere.
Sto	as	eti	atum.	per stare.
Surgo	is	xi	ctum.	per drizarse.
Maneo.	es	si	sum.	per star fermo.
Remaneo	es	si	sum.	
Resto	as	aui	atum.	per restare.
Cado	is	cecidi.	ssum.	per cadere.
Ruo	is	ui	utum.	per ruinare.
Nó	as	aui	atum.	
Nato	as	aui	atum.	per natare.
Nauigo	as	aui	atum.	per nauigare.
Emergo	is	si	sum.	per u sir suora.
Uolo	as	aui	atum.	per volare.
Salto	as	aui	atum.	ꝑ saltar e balare.
Laboro	as	aui	atum.	per lauorare.

Sudo	as	aui	atum.	per sudare.
Ludo	is	si	sum.	per zugare.
Uigilo	as	aui	atum.	per vegliare.
Titubo	as	aui	atum.	
Nuto	as	aui	atum.	
Uacillo	as	aui	atum.	per vacillare.
Labo	as	aui	atum.	per cascare.
Hio	as	aui	atum.	
Hisco	scis			per sbadachiare
Euado	is	si	sum.	per scampare.
Sum	es	fui		per essere.
Uesperasco	scis			per farse nocte.
Lucesco	scis			per farse di.

Uiuo Uolo et aliqua aliã ex supradictis hñt aliqñ etiã post se ntiuum.ut viuo felix. hec auis volat hilaris. Uiuo etiã aliqñ habet accusatiuũ post se. ut viuo vitam .sicut etiam vicius: obeo mortem. Dici⁹ etiã.iste viuit asinũ.et hi viuũt bacchanalia. id est. viuẽdo sequãtur asinũ et bacchanalia.quẽadmodũ etiã vicius.tu euigilasti prelia.id est.vigilãdo scripsisti. A viuo deriuatur victus. quod verbũ alimõiam significat.Uirg.Cũ victu reuocãs vires. et Terẽtius.Sẽper erit psidiũ clitipo victus vestitus. Quãdo accusatiuũ habet viuo: actiuũ est pmi ordinis.ut viuo etatẽ.unde ⁊ passiuuz habet. iam tertia viuitur etas. Hic fit cõuiuo cõuiuis cõuixi ɔuictum per viuer ⁊ fare una spexa insieme. Unde cõuictores: qui simĺ viuũt.sed duo hec cõuiuator: qui ad cõuiuium iuitat.et cõuiua: qui iuitatur: a cõuiuor cõuiuaris verbo deponẽti habent originem.

Titubare est eius q nõ potest insistere pedibus.ut faciũt ebrii atqz egroti.trãsferturqz ad ãimũ.ut ille titubat.id est modo ait modo negat: et nescit quid

loquatur. Nutare est alicuius magne molis ruinā minātis. et trāsfertur ad animū. Labare ē repēte ruere. ut labat turris. et ad animū quoqꝫ trāsfertur ut labescit ille uno verbo tā scito. Et differt a labor laberis. nā labi est leuiter ꝛ sensim deorsum ire. itē ab elabor elaberis: quod est periculū fugio. ut hic est elapsus. id est periculum aufugit: instar āguille que elabens manibus fugit.

Quid interest inter hiare ꝛ hiscere? Hiare ē aliqd sui sponte aperiri externa aliqua vi. ut tellus siue lignū. Hiscere est oris tātum: et quidē hūani. Et capitur pro loqui. ut non audeo hiscere.

Sum es est qn̄ absolute pōitur. id est. solū unū nomīatiuū āte se hn̄s: huius ordīs neutror̄ est. ut deus est. et semper erit inuidia. ꝛ huiusmodi. Iūgitur autē ꝛ cū gtīo quīqꝫ modis. Primo qn̄ significat possessionē. ut hoc pecus est melibei. Secundo qn̄ notat laudem vl̄ vituperationē. ut hoc pecus est magne utilitatis: vl̄ magni detrimēti.. cui⁹ loco aliqn̄ pōitur abltīus. ut Catilina fuit magna vi corporis ꝛ animi. Tertio qn̄ nullū habet ntīum: sed gtīum cum infinito. et significat interest. ut discipli est honorare magistrū. Quarto qn̄ sumitur ꝑ valet: et ad p̄cium tēdit. ut quāti est sumito ꝑ quātū valet Cesar tāti eius apud se gratiam esse ostendit uti et reip. iniuriam: et suum dolorem eius voluntati ac p̄cibus cōdonet. Quīto qn̄ māsionē significat. ut ego sum domi mee. tu es domi tue. itē domi vestre. domi nostre. domi aliene. Ubi notādum est. ꝙ cū aliis adiectis non iungeretur. neqꝫ enim diceremꝰ: ego sum domi honeste ꝛ domi pulchre: sꝫ ī domo honesta. ꝛ ī domo pulchra. Et licet dicere sū domi et sum in domo. sicut egredior domo. et egredior e

domo. Jungitur etiã sum cũ datiuo. et significat habeo. ut Sũt mihi bis septẽ prestãti corpore nymphe. Itẽ cũ duob⁹ dtĩs. ut tua verba sunt mihi contẽptui. Itẽ cũ dtĩo et infinito sine ntĩo. ut nõ ẽ cuipiam fallere. Itẽ cũ accusatio cũ prepositiõe. ut hoc ẽ apud Uirgiliũ. Itẽ cũ abltĩo sine prepositiõe. ut est pstanti corpore. Itẽ cũ abltĩo cum ppositiõe in. ut ĩ mea manu est. Itẽ penes vos est. Est aũt penes ẽẽ nõ apud aliquẽ esse: sed in manu et quasi potestate alicuius esse. Aliqñ est idẽ significat q vergit. et expositũ est. iũgiturq; accusatĩo cũ ppositiõe ad. Cesar aquitanea a garumna flumine ad pireneos mõtes. et eam partẽ occeani que ẽ ad hispaniã ptinet. Aliqñ iũgitur cum infinitio sine aliquo casu. ut cernere erat. id est cernere licebat.

Pernoctare ẽ totam noctẽ insomnem ducere.

Peruigilare etiã idẽ significat. sed in hoc differũt: q illud nocte dũtaxat: hoc etiã die fit. Unde pnox et peruigil.

Que sunt verba neutra septimi ordinis: q imperfecta dicũtur. et exigũt ntĩum ante se. et post se obliquum cũ prepositiõe. nisi fuerit noĩa aduerbialiter posita. ut eo in urbem. eo domum.

Abeo	es	iui	itum.	
Recedo	is	ssi	ssum.	
Discedo	is	ssi	ssum.	per partirse.
Eo	is	iui	itum.	
Uado	is	di	sum.	P andare
Incedo	is	ssi	sum.	
Pergo	is	xi	ctum.	per andare.
Uenio	is	ni	tum.	per venire.
Redeo	is	iui	itum.	
Remigro	as	aui	atum.	per tornare.

Introeo	is	iui	itum.	p intrar dentro.
Exeo	is	iui	itum.	per uſire.
Trãſeo	is	iui	itum.	per paſſare.
Contẽdo	is	di	tum.	
Pugno	as	aui	atum.	
Certo	as	aui	atum.	per cõbatere.
Trãſmigro	as	aui	atum.	per paſſare.
Curro	is	ri	ſum.	per correre.

Pergere ꝓprie ẽ iter aut rẽ aliquã ĩceptã ꝓſequi.

Venio apd̾ doctos frequẽter põitur pro eo. ut vẽiebam ad illũ: ſicut cõtra eo pro venio. ut eo ad te. ⁊ ambo ꝯiũguntur cũ dtĩo ſine ꝑpoſitione. ut it clãor celo: venturaqꝫ deſuper urbi. et hoſtes veniũt excidio. hoc eſt. ad excidium.

Migrare eſt domiciliũ mutare. et alio ſe ad habitãdum cõferre. Remigrare ẽ oppoſitũ. hoc eſt. ad p̃rimũ domicilium reuerti. et iccirco hoĩes q obeũt migrare ex hac vita dicũtur. Tranſmigrare ẽ longius ad habitandum ire.

Eo et iter facio idẽ ſunt. ſed nõ ẽ idẽ viã facio: et iter facio. nã facere iter ẽ ire ſeu viam ingredi. facere viam ẽ aperire trãſitum: per quẽ ire poſſit. Munire autẽ viã idẽ ẽ ꝙ reficere. r̃pagiare. ſternere ſilicibus: qñ vel cõtriti ſunt ſilices: vel forte deficiũt.

Incũbere eſt toto animo ſiue corpõe alicui rei ĩſiſtere. et aliqñ eſt hui⁹ ordĩs. ut incũbo ĩ ſtudia et ad ſtudia philoſophie. Aliqñ eſt ordĩs acqſitioꝝ neutrorũ. ut incũbo ſtudiis philoſophie. Sed illd̾ aĩaduertẽdum. ꝙ quando ad anĩum refertur: utriuſqꝫ ordĩs eſt. qñ aũt ad corpus dũtaxat: tertii ordĩs. hoc eſt acquiſitioꝝ. ut incumbo remis. nõ enĩ diceremus. incumbo in remos neqꝫ ad remos.

Currere ĩ agrũ dicĩus: ſi ſim⁹ extra agrũ. Si au

tem simus in agro: dicim⁹ carro in agro. Nam he quatuor ppositiões in sub super et subter: quotiens motum significāt iungūtur accusatiuo. qñ autē non significāt motū de loco ad locū: iungūtur abltō. ut tityrus recubat sub tegmine fagi. nos quiescim⁹ sub tecto. et nos eam⁹ sub tegmē fagi. reducāus nos sub tectum. nauta cecidit in undas: nō in undis. et hostes labūtur sup hostes. nō sup hostibus.

Que sunt verba neutra octaui ordis? Que neutrapassiua dicuntur. qꝛ in voce actiua instar passiuoꝝ ↄstruūtur. ut discipulus vapulat a preceptore. Et sunt quinqꝫ.

Exulo	as	aui	atum.	p esser sbandito
Liceo	es	ui	tum.	p esser apprziato.
Uapulo	as	aui	atū.	p esser batuto.
Ueneo	es	ui	tum.	p esser venduto.
Nubo	is	psi	ptū.	p esser maritata

Exulo cuius figure? Cōposite. Ex quot dictōibus cōponitur? Ex trib⁹. ex una itegra et duab⁹ corruptis. h° est ex ppositione ex et solo noie. et eo verbo. Exulo. n. est. ex solo eo. h° est extra solū eo. Sūt. n. exules: qui natali solo priuātur. q dicūtur ēt extorres: quasi extra terraꝫ suā eūtes. Dicr aūt exulare de loco et ī loco. ut donatus affirmat. ut nos exulam⁹ roma: et exulāus viterbii. id ē. extorres roma: habitāus viterbii: q locus exilii nobis assignat⁹ est

Nubere dicr de mulieribꝰ tātum. ut hec puella nupta est a patre formoso adolescēti. Dicitur aūt nubo a verbo obnubo: quod est obtego et cooperio. qꝛ spōse ad virū pficiscētes: pudoris gratia: obnupta. i. cooperta facie pficiscebātur. Hic nupte. id ē. spōse. Regitur tñ apud veteres: nou⁹ nupt⁹ p spōso

Liceo lices ī usu est. ut tu licebis me paruo precio

Repitur tamen etiaʒ deponēs liceor: cū frequētatiuo eius licitor. que cū accusatio iūguntur. et significat ultra ꝑcium deferre ī actiōe faciēda. hīc fit polliceor: quod est. sponte promitto.

Que sunt verba neutra noni ordīs? que neutro passiua dicūtur. et ī preītis atqʒ his q̄ formātur ab eis: declinātur sicut passiua. in ceteris vero temporibus seruāt vocē actiuoꝝ.

Gaudeo	es	sus sum.	per allegrarse.
Fio	is	ctus sum.	per esser fatto.
Fido	dis	sus sum.	
Cōfido	is	sus sum.	per cōfidarse.
Soleo	es	tus sum.	per solere.
Audeo	es	sus snm.	per ardire.

De verbis Cōibus.

Que sunt verba Cōia? Que ī voce actīa tā actiuā q̄ʒ passiuā hn̄t significationē. ut ego criminor te. ego criminor a te. tu veneraris deum. deus veneratur a te.

Largior	ris	tus sum. p dōar ꝛ esser dōato
Experior	ris	tus sum. p ꝓuar ꝛ ēēr ꝓuato.
Ueneror	ris	tus sum. p hōrar ꝛ ēēr hōrato
Moror	ris. t⁹ sum. p aspetar ꝛ ēēr aspetta.	
Crimīor	ris	t⁹ sum. p incolpar ꝛ ēēr īcolpa
Amplector	ris	xus suʒ. p abrazar ꝛ ēēr abraza
Osculor	ris.	t⁹ sum. p basar ꝛ esser basato.
Hortor	ris	t⁹ sum. p ꝯfortar et ēēr ꝯforta.
Interpretor	ris	t⁹ sum. p expōer ꝛ ēēr exposto
Hospitor	ris t⁹ sum. p albergar ꝛ ēēr alberga.	

Largior. expior. veneror. moror. osculor. hortor. Crimīor. amplector. interpretor. hospitor adde.

Moror ultra ꝓpriā significationē suā: q̄ est expectare aut expectari: significat etiaʒ retinere aut re.

tardare. ut quid omnes venientes ad te tantum re-
moraris? id est. tãtum retines. et Terẽtius. Ne ve-
strũ remorer cõmodum. id est retardem. Aliquã-
do etiã capitur moror ꝓ hereo. id est. dubito. ut ni-
hil moror. i. nihil hereo. nihil dubito.

Osculor unde dicitur? Ab ore. ꝙ basiando: os rei
quã basiamus adiũgitur. Unde dicitur osculum. id
est basium. quãq̃ osculum significat etiã paruũ os
ut meum osculum. meus ocellus.

Hortor per aspirationẽ scribitur differẽtie causa.
Nã veteres horto dicebãt: ideo aspirabant: ut ab
orto noĩe differret. Ei⁹ oppositũ est dehortor. Di-
cius. n. hortor filiũ tuũ ad virtutẽ: tu vero a virtu-
te dehortaris.

Hospitari est recipere vł recipi
queq̃ i domicilium amice. Inde fit hospes cõis ge
neris. et hospita femĩni generis. ut sospes ⁊ sospita.
Inde dicr̃ etiã hospiciũ: qđ nõ sigĩficat diuersoriũ
et cauponã siue tabernã vinariã: ut aliq putãt: sed
ius amicicie: q̃ est ĩter hospites. i. amicos externos

Patior donatus vult esse cõe verbũ. Dicius eniꝫ
patior te ⁊ patior abs te. Priscian⁹ in nũero quorũ
dã deponẽtiũ ponit: que passiuã hñt ꝯstructionem
ut nascor a te. orior a te. mereor a te.

Multa quoqꝫ ꝑter supdicta apud veteres cõia re
periũtur. ut obliuiscor. Uirgili⁹. nũc oblita mihi tot
carmĩa. ⁊ aggredior. Cicero. ut a te aggrederer do
nis. et stipulor. in quo verbo attẽdendum ẽ. ꝙ tam
in actĩa q̃ꝫ in passiua significatiõe abltĩo iungit̃. sti-
pulor a te ꝓ interrogo te. et interrogor abs te. quẽ-
admodũ dicius quero a te pro ĩterrogo te. quãuis
sit actiuũ. ut Iuuẽalis. quãtum vis stipulare. ⁊ ꝓti-
nus accipe quod do. subaudit̃ a me. et actĩe hoc lo
co accipitur. Suetõius vere passiuũ posuit: q̃ vetat

miorem annis qndecim stipulari.hoc ē iterrogari.

De verbis deponētalib⁹.

QUid ē verbū deponēs? Quod ī voce passiua vel actiuā vł passiuā depōit significationem.

Quare dicr̄ deponēs? quia nō habet utrāq3 significationem sicut cōmune: sed alterā deponit. vel actiuam vel passiuam.

Quot sunt ordines verbox deponētiū? Septē. Possessiuū. Acquisitiuū. Trāsitiuū. Effectiuū. Absolutum. Imperfectum. Uocatiuum.

QUe sunt verba deponētia primi ordinis? Que possessiua dicūtur. et exigūt ntīum āte se: et post se gtīum vł abltīum sine prepositione. ut diui vescuntur ambrosia.

Utor	ris. sus su3. p usar ꝛ opar ī cose utili.		
Abutor	ris	sus sum	per usar male.
Fruor	ris. ctus vł uit⁹ su3. p usar cū dilecto		
Fungor	ris	ctus sum.	per usar officio.
Potior	ris. it⁹ su3. p obtener cose desiderate.		
Uescor	ris	sine supīo.	per usar cibi.
Recordor	ris	atus sum.	
Reminiscor	ris		per recordarse.
Obliuiscor	ris	tus sum.	per dismētigarse
Misereor	ris	tus su3.	p hauer misericordia

Uti et frui differūt. nā frui est cū delectatione uti. Unde theologi frui trāsferūt dūtaxat ad res dīnas et peccatū dicūt esse si quis vł utar̄ reb⁹ diui[illegible] vł fruatur humāis. Scriptores utūtur hoc verbo etiā ī rebus humāis: quotiēs nō necītate sed delectatione utūtur. Uerbi gratia. si amici patrocinio in aliq̄ causa egem⁹: dicimur uti amicicia illius. Si vero nulla causa itercedēte: ex amici cōsuetudīe: sermone: aspectu: pͤsentia voluptatē capius: frui dicimur

amicicia illi⁹. Hinc dicitur fructus. et ex utroq₃ verbo cōpositū : usufructus. Fruor enī supinū facit fructū. ut Cicero in hortēsio. ⁊ amenitate summa semper fructus. Ulpiāus tamē ad sabinū fruiturū dixit: non fructurū. queādmodū ab ortū orriturū dicimus non orturū. a partū pariturū : non parturū: ab erutum eruiturū : non eruturum.

Potior potiris vł poteris cū secūdo quarto et sexto casu iūgitur. et esse pōt tertie ⁊ quarte ꝯiugatōis ut orior morior. sed īfinitiu⁹ facit mori secūdū tertiam : ⁊ oriri et potiri secūdum quartā ꝯiugationē.

QUe sunt verba deponētia secūdi ordīs ? Que acquisitiua dicūtur : ⁊ exigūt ncīum āte se : et post se datiuū. ut ego auxilior tibi.

Auxilior	ris	tus sum.	
Adminiſtror	ris	tus sum.	
Opitulor	ris	tus sum.	
Suffragor	ris	tus sum.	per aiutare.
Iniurior	ris	tus sum.	per iniuriare.
Emulor	ris	tus sum. p	inuidiar et imitare.
Blādior	ris	tus sum.	per lusingare.
Minor	ris	tus sum.	
Minitor	ris	tus sum.	per minaciare.
Adulor	ris	tus sum.	
Assentor	ris	tus sum.	per adulare.
Assentior	ris	tus sum.	per cōsentire.
Medeor	ris	ca. su.	per medicare.
Obsequor	ris	tus sum.	per seruire.
Moderor	ris	tus sum.	per temporare.
Feneror	ris	tus sum.	p dar ad usura.
Gratulor	ris	tus sum.	per allegrarse et
Cōgratulor	ris	tus sum.	(far festa.
Insidior	ris	tus sum. p	insidiar ⁊ aguaitar

Dominor ris tus sum. per signorizare.
Imitor ris tus sum. per apogiarse.

Misereor quidam ponūt huius ordis: cū datio interdum iūgatur. ut miserere nobis. tamē supioris ordinis est. et gtio iūgitur. Uirgilius. Nil nostri miserere. et alibi. miserere labor tātorum. miserere animi nō digna ferentis.

Miseror. raris. sigificat flere et lamētari. et semp iūgit acstio. ut ignarosq; vie mecū miserat9 amāte s

Medicor huius ordis est: sicut medeor. et iungit etiā cū acstio: ut medicat9 sum tibi et te. Inuēitur tñ etiā medico medicas. Uirgili9. Semia vidi egdem multos medicare ferētes. Iūgitur etiā cū dtio. Uirgilius. et senibus medicamur anhelis.

Moderor. raris. iūgitur etiā cū accusatio. ut Imperator moderatur militib9 vł milites. Terēti9. q ex sua libidīe moderaī nos. Minor et ei9 freqntatiuū minitor: hñt post se dtium. aliqñ etiā acstium. ut tu minaris vł minitaris mihi mortē vł exiliū.

Iniurior et contrarior multis aliis modis dicitur. loco. n. primi dicif. tu es mihi cōtrari9. tu infers mihi iniuriā. tu nō es mihi equus. tu mihi iniuriā facis tu afficis me iniuria. loco secūdi pōitur. Sēper mihi aduersaris. semp mihi ṗpugnas. semper mihi refragaris. semp mihi obniteris. semper mihi obstas. semper mihi opponeris. semper mihi cōtrarius es. semper mihi aduersus es. semper oppositus.

Irasci et succēsere i h9 differūt. succēsere ē cū ratiōe

Emulari ē inuidere. est et sequi ac imitari. (irasci. ut ego emulor platonē. Unde emuli dicūtur non tātum inuidi: sed etiā imitatores. ut emulus atq; imitator sum Platonis.

Que sunt verba deponētia tertii ordinis? Que

transsitiua siue actiua dicuntur. et exigũt ntiuum ante se: et post se acsiuum. ut ego sequor impatorem.

Sequor	ris	tus sum.	
Prosequor	ris	tus sum.	per seguitare.
Insequor	ris	tus sum.	
Persequor	ris	tus sum.	per perseguire.
Aggredior	ris	sus sum.	
Adorior	ris	tus sum.	per assaltare.
Furor	ris	tus sum.	per furare.
Predior	ris	tus sum.	
Populor	ris	tus sum.	per robare.
Opinor	ris	tus sum.	
Arbitror	ris	tus sum.	
Reor	ris	tus sum.	per pensare.
Percũctor	ris	tus sum.	
Sciscitor	ris	tus sum.	per domãdare.
Fateor	ris	ssus sum.	
Cõfiteor	ris	ssus sum	per confessare.
Ulciscor	ris	tus sum.	per far vindetta
Adipiscor	ris	ptꝰ sum.	
Cõsequor	ris	tus sum.	p acquistare p agiõgere.
Assequor	ris	tus suz.	
Solor	aris	tus sum.	
Cõsolor	aris	tus sum.	per cõsolare.
Opperior	ris	tus sum.	
Prestolor	ris	tus sum.	per aspettare.
Speculor	ris	tus sum.	per speculare.
Contẽplor	ris	tus sum.	per contẽplare.
Operor	ris	tus sum.	per operare.
Imitor	ris	tus sum.	
Emulor	ris	tus sum.	per imitare.
Nitor	ris	sus sum.	
Conor	ris	tus sum.	per sforzarse.

Dignor	ris	tus sum.	per dignare.
Dedignor	ris	tus sum.	per non dignare (o reputar altro indigno
Faris vl' fare	tur	tus sum.	
Loquor	ris	tus sum	per parlare.
Testor	ris	tus sum.	p testificar o chia- (mare testimonio. o far testamẽto.
Precor	ris	tus sum.	
Deprecor	ris	tus sum.	per pregare.
Lucror	ris	tus sum.	per guadagnare
Rimor	ris	tus sum.	per cercar cõ di-
Scrutor	ris	tus sum.	(ligẽtia.
Miror	ris. tus sum.	p guardar cõ marauegliа	
Suspicor	ris. t⁹ su3.	p sospicar pẽsar ⁊ estĩare.	
Aucupor	ris	tus sum.	per ucellare.
Meditor	ris	tus sum.	per scriuer cõpo (ner. exercitar la mente.

Aggredior ⁊ adorior in hoc differũt. ꝙ aggredi ẽ aperte hoĩem vl' rem aliquã ĩuadere. adoriri autẽ est de ĩprouiso ⁊ repẽte ⁊ quasi ex insidiis ĩuadere.

Cõsolari ⁊ solari qd differũt: Cõsolãur verbis. un de dicit' cõsolatio. Solãur aliis rebus. Inde fit sola men. Uirgili⁹. Interea lõgum cãtu solata laborem Arguto cõiunx percutit pectine telas.

Meditari significat ꝓprie exercere. Unde medita tio apud rethores exercitatio appellatur. et originẽ habet a greco. Dicit' mutata l i d. nã he sepe inuicem sibi cedunt. ut sella ꝓ seda a sedendo.

Precor ⁊ depcor quõ differũt ĩter se: pcari est ro gare. Depcari vero ẽ precãdo auertere. ut ouidius Sepe puer morte3 mortem quoq3 depcor idẽ: ne mea sarmaticum contegat ossa solum.

Que sunt verba deponentia quarti ordinis? que effectiua dicuntur. et exigunt ntiuum ante se: post se vero abltiuum sine prepositione. vel accusatiuum cum ob vel propter. ut ego letor tua felicitate.

Letor	aris	tus sum.	per allegrarse.
Tristor	aris	tus sum.	per atristarse.
Irascor	ris	tus sum.	per adirarse.
Indignor	aris	tus sum.	per sdegnarse.
Verecundor	aris	tus sum.	p vergognarse.
Queror	eris	stus sum.	
Lamentor	aris	tus sum.	per lamentarse.
Glorior	aris	tus sum.	per gloriarse.
Miror	aris	tus sum.	p marauegliarse

Letor et gaudeo quo differunt? Gaudium in aio durat est. Leticia autem etiam extrinsecus cernitur per gestus oculos et signa.

Gratulor quidam putant adnumerari debere inter verba huius ordinis. sed errant vehementer. Est.n. gratulor ordis acqsitiuorum. et semp dtiuum exigit. significatque de bono alicuius gaudere. ut gratulor mihi: quod oia pro desiderio meo successerit. gratulor tibi quod preceptori charus sis: quod si aliu casum habeat: habet post se datiuum. Significat tamen gratias agere: cum ad deum refertur. et nihilominus datiuo iungitur. ut gratulor deo quod res nostre secundant. id est gratias ago.

Que sunt verba deponentia quinti ordinis? Que absoluta dicuntur: et exigunt ntiuum ante se. et post se nullo indigent casu. ut ego philosophor.

Expergiscor	ris	ctus sum.	per suegliarse.
Morior	ris	tuus sum.	per morire.
Philosophor	ris	tus sum.	p philosophare.
Rusticor	ris	tus sum.	p andar p villa.

Jocoꝛ	ris	tus ſum.	per motigiare.
Nugoꝛ	ris	tus ſum.	per cianciare.
Uenoꝛ	ris	tus ſum.	per caciare.
Piſcoꝛ	ris	tus ſum.	per piſcare.
Spacioꝛ	ris	tus ſum.	ꝑ ẽdar a ſpaſſo.
Uagoꝛ	ris	tus ſum	per ãdar ſperſo.
Laboꝛ	ris	tus ſum.	per trãſcurrere.
Peregrinoꝛ	ris	tus ſum.	ꝑ ãdar a viagio.
Periclitoꝛ	ris	tus ſum.	ꝑ ãdar a ꝑiculo.
Ratiocinoꝛ	ris	tus ſum.	ꝑ far raſone.
Luctoꝛ	ris	tus ſum.	ꝑ zugar a le braze.
Crapuloꝛ	ris	tus ſum.	per impirſe el corpo
Pergrecoꝛ	ris	tus ſum.	per luxuriare.

Piſcoꝛ ⁊ expiſcoꝛ quõ differũt: piſcari eſt piſces inquirere. expiſcari eſt piſcãdo piſces capere.

Aucupoꝛ põt eſſe huius oꝛdinis. ut aucupoꝛ ſine caſu aliquo. i. aues capio ſiue inſequoꝛ. Itẽ tertii oꝛdinis trãſitioꝝ. ut aucupoꝛ laudẽ. aucupoꝛ gloriã.

Ratiocinoꝛ ĩterdum ſignificat per ratiões demõſtro. Unde ratiocinari dicitur: qui per ſylogiſmos nitit aliqđ ꝓbare. Interdũ ratiociari ẽ: qđ vernacula lingua dicius. far cõto. Unde ratiociatoꝛ dicit lo abachiſta. Cicero. optius ratiociatoꝛ: qui addẽdo et deducẽdo quiq;: videt que reliqua ſumma ſit.

QUe ſunt verba deponẽtia ſexti oꝛdĩs? Que iꝑfecta dicũtur. et exigũt ntium ãte ſe. ⁊ poſt ſe obliquũ cũ aliqua ꝑpoſitiõe. niſi ſint noĩa aduerbialiter poſita. ut ego egredioꝛ de tẽplo. et ꝓficiſcoꝛ ad urbem. et reuertoꝛ domum.

Gradioꝛ	ris	ſſus ſum.	
Proficiſcoꝛ	ris	ctus ſum.	per andare.
Ingredioꝛ	ris	ſſus ſum.	per intrare.
Egredioꝛ	ris	ſſus ſum.	per uſire.

Regredior ris ssus sum.
Reuertor ris sus sum. per retornare.
Castrametor ris tus sum. per metter capo
Cõgredior ris ssus sum. p venir ale mãe.
Altercor ris tus sum. per cõtendere
Tumultuor ris tus sum. p far tumulto
Molior ris. tus sum. p tẽtare ordinare e fare
Grassor ris tus sum. per andare.
Queror ris tus sum.
Lamẽtor ris tus sum. per lamẽtarse

Gradior grassorq3 i quo differũt: gradior est ire. grassari est cũ impetu et malefaciẽdi animo ire. ut solent latrones ire aduersus viatores. Unde dicuntur grassatores.

Queri et lamẽtari quõ differunt: queri est de iniuria cepta verbis cõqueri. lamentari est voce querula et tristi iacturã suam testari.

Tumultuor unde dicitur: A tumultu. Tumultus antẽ dictus est: quasi tumor multus: Unde italica bella dicta sunt italie tumultus.

Que sunt verba deponẽtia septimi ordĩs: que passiua dicũtur. et exigũt ntĩuz ãtese et post se ablatiuũ cũ ꝓpositiõe a vł ab. ut tu es ortus a bono patre

Orior ris tus sum.
Nascor ris tus sum. per nascere.
Patior ris ssus sum. per patire.
Renascor ris tus sum. per renascere

A patior fit unũ cõpositũ. perpatior a mutata in e et potest habere accusatiuũ cum ablatiuo. ut ego patior a te magnam iniuriam.

Sunt qui octauo loco ponũt verba vocatiua. Ideo sic dicta: qr per ea vocãus. ut q° noĩe vocaris: Ego vocor Pyrrhus. ego nomĩor Nicola⁹.

Sunt etiā quedā alia verba supra dictas quasi similia, que licet activa, passivaque sint attamen aliqn regunt duos nominativos, ut videor, Efficior, habeor, ~~Iudicor~~, existimor, Iudicor, et similia, ut tu videris bonus, et Petrus efficitur doctus, Antonius Existimatur iustus, et sic desingulis, sed videor ultra postremū nominatiū et aliqn habet dactiū ut. Cice. videtur mihi primus oratorū Aliqn cōstruitur cū solo nominativo, et dativo. Ter. in Andria quis tibi videor: Et nota che la cosa che pare pomitur in nominativo, A chi la pare in dativo ut tu videris mihy bonus.

Aptius tamen dicitur. quod nomen est tibi ↄ mihi ē nomē Pyrrhus vł Pyrrho. et tu haberis aut dicer is aut appellaris sapiēs. Sunt tamē hec verba.

Dicor	ris	ctus sum.
Vocor	ris	tus sum.
Nominor	ris	tus sum.
Nūcupor	aris	tus sum.
Appellor	aris	tꝰ sum. ꝑ esser chiamato

De Verbis Impersonalibꝰ.

Quid est verbū impersonale: Quod non habet distinctos numeros nec personas.

Quotuplex est impersonale: Duplex. Active vocis et passiue vocis.

Quod ē impersonale active vocis: Quod desinit i t. ut tedet. Quod ē imꝑsonale passiue vocis: quod desinit in tur: et deriuatur a verbis in o nō significātibus passionē. et nulluȝ casum requirit. ut itur. statur. legitur. Quedā sunt verba impersonalia: q̄ in t desinūt: et tamē i significato sunt similia illis: que desinūt i tur. ut satisfit. benefit. malefit. quoꝝ ꝑterita sunt. satisfactū est. bñfactū est. malefactū est.

Ubi notādum ē ꝙ ꝯposita a facio quotiens a retinēt in pñti: totiēs hñt passiuū in o: a fio fis. ut a calefacio: calefio. a frigefacio: frigefio. a patefacio: patefio. a ꝯsuefacio: cōsuefio. a tepefacio: tepefio. a tātifacio: tātifio. a quātifacio: quātifio. a paruifacio magīfacio mł̄tifacio. plurimi facio. nihilifacio. naucifacio floccifacio similiter. At si mutāt a i i: faciūt passiuuȝ in or. ut cōficio: cōficior. ꝑficio: perficior. reficio: reficior. afficio: afficior. īficio: inficior. efficio: efficior. preficio: ꝑficior. ꝓficio: ꝓficior. plerūqȝ sine accusatīo. ut conor ꝓficere lrīs. cuiꝰ impsoāle Lucretiꝰ ꝓtulit i tertio. ꝓficiscit bello. ut sepe

officio cum datiuo tantum. ut in officiis mihi. Lucretius tñ in secũdo. officiũtur uti cogãtur tardius ire. deficio deficior qñ est actiuũ ꝑ relinquo. ut ne te deficiat anim⁹. Quãdo autẽ ẽ neutrum: dicit. nihil mihi deficit. et pro passiuo habet defio. Terẽtius in Eunucho. omnia habeo neqꝫ quicq̃ꝫ habeo. nihil cũ est: nihil desit tamen.

QUot sunt ordines verboꝝ impersonalium in e desinẽtium? Quinqꝫ.

QUe sunt verba ĩpersonalia pmi ordinis? que exigunt ãte se gtĩuum: et post se infinitum. ut preceptoris interest legere. discipuli refert audire. Excipiũtur genitiui quĩqꝫ ꝑnominũ: mei. tui. sui. nostri. ⁊ vestri. Itẽ genitiuus hui⁹ nois cuius cuia cuium. loco quoꝝ ponuntur ablatiui feminini. mea. tua. sua. nostra. vestra. et cuia.

Interest	erat	fuit	
Refert	bat	tulit.	per apertenire.

Laurẽtius valla latine lingue peritissimus: multis verbis conatus est reddere rationẽ: quãobrẽ ablatiuis hoꝝ ꝑnoĩum feminis potĩ⁹ q̃ꝫ gtĩs utãtur. et acute quidẽ multa disseruit: nec tamẽ attigit veritatẽ: q in ꝑmptu ⁊ q̃si ad mãus erat. qđ nõ ẽ magnopere mirãdum. quippe nõ oĩa possum⁹ õnes. Et ut poeta inquit: qñqꝫ bonus dormitat homerus. Uera autẽ ⁊ aperta eius rei ratio est: qꝛ interest ex in ⁊ est cõponitur. Refert autẽ ex res ⁊ fert. Nihil enim aliud est interest: quã i re est. et nihil aliud ẽ refert quã res fert. Non poterat itaqꝫ aliter q̃ꝫ hoc modo dici. in mea re est. i tua. sua. nostra. ⁊ vestra ẽ. Itez res mea fert. et tua sua nostra ⁊ vestra res fert. ⁊ in re platonis seu Ciceronis est. ⁊ platõis seu cicerõis res fert. Et simlr̃ si cuꝫ ꝑnoĩe nomen ipsum ponere

volumus: mea platonis interest.i.in re mea platonis est.tua pyrrhi refert.id est. res tua pyrrhi fert. et in cuia siue cuius res est.ut cuius siue cuiũ pecus est dicim⁹. Cũ itaq3 dicim⁹: interest mea: iterest ciceronis: idem ẽ ac si diceremus.in re mea est. in re Ciceronis est.res mea fert.res Ciceronis fert.

Interest potest esse impsonale et persoále. Impsonale: quãdo habet gtĩum et infinitiuũ.ut sup̃ dictū est. Personale: si ãte se habet ntium. ut sermo tuus interest nostra. et qd mea interest quãtumlibet scribas.cuius sensus est.qd ad rẽ meã pertĩet.⁊ qđ interest meũ est: ⁊ iuriscõsulti loquũtur. Significat etiã aliqñ p̃sentiã.ut tu ĩterfuisti nuptiis meis. Aliqñ distãtiam.ut ex hoc loco ad p̃toriũ duo miliaria passuũ intersunt. Itẽ differẽtiã.ut multũ interest bene an male qs agat.id est.magna ẽ differẽtia. Inuenimus quoq3 aliqñ parui ⁊ magni ĩterest vl' refert Itẽ prudẽs interest a stulto. Terẽti⁹ ĩ adelphis.h° pater hoc dominus ĩterest. Eodẽ modo possumus dicere.hec nõ refert mea: nõ refert Socratis. hoc est.nõ fert res mea.non fert res socratis. id est. nõ pertinet ad utilitatẽ meã et socratis. Oratius refert cum datiuo iunxit.ut dic quia referat intra nature fines viuenti.

Que sunt verba impersonalia secũdi ordinis? Que exigunt datiuum ante se: et post se infinitum.ut mihi contingit legere.

Accidit	bat	dit	
Cõtigit	bat	git	per auenire e p acadere.
Euenit	bat	nit	
Licet	bat	uit.	per esser licito.
Cõuenit	bat	nit.	
Competit	bat	tit.	per cõuenire.

Prestat	bat	uit	p essere meglio
Licet	bat	cuit	p. essere licito
Placet	bat	uit.	
Libet	bat	uit.	per piacere.
Expedit	bat	dit.	per esser utile.
Liquet	bat	uit.	
Patet	bat	uit.	
Constat	bat	tit	p esser mãifesto.
Uacat	bat.uit.		p hauer tẽpo o cõmodita.
Sufficit	bat	cit.	per bastare.

Hec omĩa verba ⁊ alia his similia si ntium ⁊ datiuũ hñt: persoãlia sunt. ⁊ declinãtur per nũeros et personas. Si infinitũ ⁊ dtũm: ĩpersoãlia. Notandũ autẽ ꝙ dicimus recte. placet mihi me esse largũ: et placet mihi esse largus. qui modus loquẽdi reperiť etiã cũ aliis verbis. ut puto te esse bonũ amic⁹. Lucãus in decio. Titũq3 putauit tã ꝓbus esse socer. Et Ouidi⁹. q precor esse tu⁹. et Terẽti⁹. Dei mihi: pater esse disce ab his q vera sciũt. Idẽ. Qui sese ĩhoneste optauit parare hic diuitias: q̃3 ĩ patria pauper viuere. Hic mod⁹ loquẽdi e greco fluxit. apđ quos frequẽtissim⁹ est. ut ĩ sacris litteris. popule me⁹ qđ feci tibi: aut quid molestus fui: respõde. Et attende popľe meus legẽ meã. Et Uirgili⁹. Nate mee vires mea magna potẽtia solus. Nã hec (nisi a greco traherẽtur) dicerẽtur. popule mi. vľ per ntium cũ ꝓnomie sic. tu popľus me⁹ respõde mihi. et subĩtelligiť ens. ut defende me tu dñs. hoc est. tu ens domius. adiuua me optime vir. et adiuua me tu optim⁹ vir. id est. ens optimus vir.

Que sunt verba ĩpersoãlia tertii ordinis: Que accusatiuũ exigũt ⁊ infinitũ. ut me iuuat legere. te oportet discere. mulierẽ decet esse pudicam.

Iuuat	bat	uit.	per giouare. o dilectare
Oportet	bat	uit	per bisognare.
Dedecet	bat	uit	p no cõ venirse

Decet	bat	uit.	per cōuenirse.
Delectat	bat	uit	per delectarse.

Hec verba si ntium et accusatiuū habeāt: psonalia sunt. ut cōsuetudo tua delectat me. quāq3 dicatur etiā: delector cōsuetudie tua. Si vero hñt acstium et infinitū impersonalia sunt. Oportet nō repitur in usu: nisi impsonale. Decet apud Terētiū 7 plautum sepe cū dtio repitur. ut nobis decet esse bonis.

Que sunt verba impersoālia quarti ordis? que āte se accusatiuū hñt persone patiētis: 7 post se infinitum: vl gtiuum persone agētis. ut me miseret calamitatis humane.

Penitet	bat	uit	
Piget	bat	uit	per pentirse. o dolerse
Pudet	bat	uit.	p vergōgiarse.
Tedet	bat	uit.	per recrescere.
Miseret	bat. tum est ē vl fuit. p hauer miseri		

Tedet facit pteritū ptesum est vl fuit rep(cordia. itur tamē teduit. perteduit. disteduit.

Miserescit etiā repitur huius ordis. ut Terentius. Atq3 inopis te miserescat mei. et Uirgilius. His lachrimis vitā damus 7 miserescimus ultro.

Pudet cuius oppositū est depudet: aliqñ personale repitur. ut Terētius. quid ille fecit: quē neq3 pudet quicquā: neq3 metuit quēq3. Et idē. hei mihi nō te hec pudēt. Repitur etiā cum dtio. ut pudet mihi certare. Silius. quis pudeat certare senes.

Piget quoq3 persoāle repitur. Terētius. Ne plus minusue faxit quod nos postea pigeat.

Pudet 7 piget quō differūt? pudet ad dedecus refertur. ūde pudor. piget ad dolorē āimi. Terē. fratris me qdē pudet pigetq3. i. verecūdor 7 doleo.

QUe sunt verba impsonalia quinti ordis? Que si infinitis verbis personaliū iungūtur: personalia sunt. Si vero infinitis impsonaliū: impsonalia ut institutum vite tue incipit mihi placere. et incipit me penitere laboris mei.

Incipit	bat	pit.	per incomēzare.
Desinit	bat	uit vl' iit.	per finire. vl mancare
Debet	bat	uit	per deuere.
Solet	bat	uit	per solere. Potest rat uit p potere
			volo uis uul p uolere

Possunt etiā esse impersonalia supdicta verba: qn absolute h° est cū solo infinitio iūgunt. ut solet dilacescere. debet aduespescere. icipit stari. desinit amari.

De Infinitis.

INfinita quare ita dicūtur? Quia nō hnt certos ac determiatos nūeros ac personas.

Infinita verboꝝ personaliū si quē casus exigūt āte se dūtaxat accusatiuū exigūt. post se autē casus suorū verboꝝ. ut cupio te frui felicitate tua. Excipiūtur infinita que copulare deberēt similē casum. hec eni et a fronte & tergo exigūt accusatiuū. ut q tu es deformis miror. miror te esse deformē. letor quia tu euadis peritus. te euadere peritū letor. q tu icedis superbus doleo. doleo te incedere superbum.

Infinita vero impsonalia et āte & post casus suoꝝ verboꝝ exigūt. ut gaudeo tibi accidisse erudiri. letō te iuuare virtuti icūbere. doleo te nō pēitere vicioꝝ

Aliā aduertēdum ē. q infinitiua pntis & pteriti iperfecti tēporis tā personaliū q impsonaliū: aliquādo unū dūtaxat casum āte se: hoc ē casum sui verbi habent. nec alicui verbo adherēt. et tūc ponūtur p pteritis iperfcis verbi sui idicatiui modi cuiuscunq persone. et utriusq nūeri. ut Salusti. milites rōani perculsi timore insolito arma capere: alii abdere

pars territos confirmare: ꝓ ea capiebant abdebant cõfirmabãt. Sic dicere possum⁹: nos tedere: illos pigere: alios penitere. pro nos tedebat. illos pigebat. alios penitebat.

De Gerũdiis.

Gerũdia hñt non solum accusatiuũ ablatiuum ut peritus colendi agrũ: legendo: interlegendum. sed secũdum peritiores: hñt alios etiã casus. propterea verba esse nõ possunt. Sed q2 ꝯstruũtur cũ casibus verboꝝ suoꝝ trãsitiue: ut causa colendi agrũ. veni ad colẽdum agrũ: nec nõia esse pũt. ũde quidã verba esse putauerũt. Propter qd̕ Iuuenalis: quasi verbũ esset: corripuit o finalẽ. Plurim⁹ hic eger moritur vigilãdo sed illum. cõtra Uirg. ꝓduxit. Frigidus ĩ pratis cãtando rumpitur anguis.

Gerũdia que ab actiuis fiũt et neutris et coĩbus: p̃terea que a neutris absoluta fiunt: tã actiuã quaꝫ passiuã habere possunt significationẽ. ut mulier urit vidẽdo. i. dũ videt. ⁊ dom⁹ meritoria apta ẽ ad vidẽdũ. i. ut videat. et ego legẽdo disco. i. dum lego.

Quare gerũdia participialia dicũtur? q2 cum non sint nõia: et habeãt casus ⁊ genera ĩ utroqꝫ nũero: propter qd̕ nec verba sunt: merito participialia dicũtur. quasi participiis similia sunt.

Gerũdia quõ differũt a participiis? Quia ipsa significãt rei admĩstrationẽ sine tẽpore. illa vero: h⁹ est participia: tẽpus sine admĩstratiõe. ut tenet me occupatio iuris dicẽdi: gerũdium ẽ. nec tẽpus significat futurũ: sed rei admĩstratiõem. hoc ẽ ĩ iure dicẽdo. Rursus tenet me cure dotis numerãde. id est. que nũeranda est. participiuꝫ est futuri: sine rei administratione significatum.

In legẽdis libris: gerũdium ne an participiuꝫ est

legēdis. Utrūq; potest esse. Nā si dicā in legendis libris tēpus cōsumo: gerūdium est. ac si diceretur in legēdo libros. si autē dixerim ī legēdis libris dee rit tibi tēpus: participium ē futuri. hoc est. dum le ges libros. vel poti⁹ legētur a te libri.

Nota ꝙ gerūdia cū sociata sint substātiuis: semꝑ passiue accipiūtur. Disticta vero actiue. et non nū quā passiue. cū sine prepositiōe ⁊ sine genere ī casu ablīo q̄si absolute usurpātur. ut apud Virgi. uritq; vidēdo femīa. hoc ē. dū videt. et cantādo rūpitur ā guis. hec ē dū cātatur. Item apd̄ oratores. ut apud M. Euriliū. Sed mēoria excolēdo sicut alia oīa augetur. hoc est. dum excolitur.

Illud etiā aīaduertēdum est. ꝙ gtūs singl'aris ge rūdii cum genitiō plurali sine vicio copulat. Liui⁹ Nō enī vereor ne qs hoc me vestri adhortādi cau sa magnifice loqui existimet. Adhortādi enī singu laris numeri est. vestri pluralis ē. Itē Cicero secun do de diuinatiōe. dolebas tātum stoicos nostros e picureis irridendi sui facultatē vedisse. Plautus in captiuis: noīando tibi istoꝝ magis q̄z edūdi copia.

De supinis verboꝝ.

Supina que pars oōis sunt? Secūdum Quīti lianū sunt verba participialia: sicut gerūdia a quibusdā dicūtur noīa participialia. ideo nō est di cendū ꝙ sint alicui⁹ casus. Primū supinū qd̄ īdocti putāt esse accusatiui casus: nō differt a gerundio. nisi ꝙ supinā nunquā fere est sine verbo significāte motum ad locu; ut eo et venio. nā illa do filiam nu ptu;: do venū siue venūdo edes: spectatū admissi fuius. Latentē ī se motu; optinēt. Gerundia nō ita alioqui idē significāt. ut vado vēatu; ⁊ vado ad ve nādum. Ultium supiu; nō est ablatiui neq; alteri⁹

casus. neqȝ iūgitur verbo: ut venio lectu: quēadmodum vulgus grāmaticorū putat. nec iūgitur cū adiectiuo: nec regit casum: nec regit a verbo nec a participio: sed a noīe tātum. eoqȝ adiectio nūquā interueniēte prepositiōe. ut miserabilis visu: id est cū videtur facilis visu. id est ut videat. vel facilis ad vidēdum effabilis dictu. id est ut dicatur optimū factu. i. ut fiat. difficile factu. i. difficile ad faciēdum.

De Participio.

Quare inuētum est participiū: ut oratio breuior sit ac dilucidior: emissis relatiuis: aduerbiis aut ꝯiūctiōib⁹: q̄ aliogn ī ipsa orōe ponerētur. Quomodo: primo euitat copula. Dicius ei legēs disce: pro lege et disce. deīde relatiuū nomē. ut hō currēs mouet. id est. homo q currit mouetur. Preterea alie ꝯiūctiōes siue aduerbia: verba quoqȝ et alie partes orōis. ut docēte te p̄ceptore: ac te nullā lectionē p̄termittēte: celeriter ac facile disces. id est si doceret te cotidie p̄ceptor: ac tu nullā lectionem p̄termitteres: celeriter ac facile disceres. Itē cognitis bene p̄ncipiis: reliqua sine labore discūtur. id ē postq̄ȝ sint bñ cognita p̄ricipia. Itē volēte discipulo discere: parū laborat magister. id est. dū aut quando vult discipulus discere. Itē cenat⁹ eo cubitū. id ē postq̄ȝ cenatus sum: eo cubitū. Itē iterfecto patre: iratus est fili⁹. id est. q2 iterfectus fuerat pater. vel cū interfectus esset pater. Itē mortuo hoīe ei⁹ tam anīa viuit. i. quāq̄ȝ mortuus sit homo. Itē viuente pōtifice: pax erit ī italia. i. donec vixerit pōtifex.

Inuētum est etiā participium necessitatis cā: cuȝ multa p participiū dici possunt. que aliť nō liceret p verbum. ut mulieres ornāt se ne vidētes hoīes eas derideāt. nō eni posset dici: ne homines eas vide.

ant et rideant. nam vident omnino eas homines.
Quid interest inter participia et nōina tēporalia?
Noīa tēporalia nō significāt aliud nisi ipsum tēpus
p se. ut ānus. mēsis. dies. Participia vero actionē l
passionē aliquā diverso fieri tēpore dmōstrāt. ĩ tps
Quos casus exigāt participia? Quos verba (p se.
ex quibus nascūtur. verbi grā. Ego dū incūbo litte-
ris: nō desero negocia publica. ego incūbēs litteris
nō desero negocia publica. ego q amor a pceptore
meo: amo ipm. ego a pceptore meo amat⁹: amo ip
Participiū ĩ ans vl ĩ ens pñtis ⁊ pteriti ip- (sum.
fecti tēporis est. et descendit a verbo activo neutro
et cōmuni. in significatiōe activa et deponenti. ut
Legente el maestro fa che tu attendi cō diligētia.
Legente magistro: fac ut diligēter attēdas. id est.
quando legit magister.
Viuendo tuo padre: impari quanto tu poi.
Viuēte patre: disce quātū potes. i. dū pater vivit.
Quādo ha male ouero more lhomo: allora se co
gnosce la sanita e la vita.
Egrotāte aut moriente homine: valitudo aut vi.
ta cognoscitur.
Li homini che hōrano dio: farāo ben ĩ ogni tēpo
Venerātes deum: bene faciēt omni tempore.
Cōciosia cosa che mio maestro me exorta ⁊ inse-
gna ogni di: certamēte io debo deuētare dotto.
Exhortāte atq; erudiēte me quottidie pceptore:
debeo equidem fieri doctus:
Quot modis trāseunt participia in vim noīs? qn-
q; modis. Mutatiōe ɔstructiōis. Amissiōe tēporis
Cōparatiōe. Cōpositiōe. et Mutatione significati.
Mutatiōe cōstructiōis: qū ɔstruātur cū alio casu:
q̄z sua verba requirāt. ut amās virtutē participiū ē

amans virtutis nomen. Salusti⁹. Alieni appetens sui pfusus. Tēporis amissione: qñ nullū significant tēpus. ut amās. id est. qui amore captus ē. ut miseri sunt ōnes amātes Itē doctus et eruditus. ut docti ⁊ eruditi homies solent laudari. Cōparatiōe. ut amā tior et amātissim⁹. Cōpositiōe. ut īnocens et īdoct⁹ Mutatiōe significati: ut amādus. quod sigīficat nō eū qui amabit: sed eum q est dignus amari. ut merito laudādus est Cicero: que mutatio etiā in participio actiui futuri etiā aliqñ fit. Seneca de naturalib⁹ qstiōibus. Nullā aūt mētionē fecit cometarū: nō ptermissurus si qd explorari apud illos cōperisset. ptermissurus dixit: p eo q ē talis q ptermitteret. nec tēpus significat: sed qualitatē homis ⁊ āimi volūtatem. Si vero thema daretur ī passiua sigīficatione: in qua hoc participiū pñtis ⁊ pteriti īperfecti temporis nō reperitur: aut resoluendū est ī verbū quod reperitur. aut passiua significatio thematis in actiuam conuertenda: hoc modo.

Legēdose virgilio dal maestro el si imparería.

Si legeret a magistro virgilius: disceretur. aut magistro legēte virgiliū: disceretur.

In tus sus et xus ⁊ uus participia: tēporis sunt pteriti pfcī ⁊ plusquāpfcī. nascūturq3 ab oib⁹ verbis habētibus pteritū per supplemētum. hoc est. p sum es est: et participium verbi. ut

Intesa la casiōe le īfirmita piu facilmēte se curano.
Intellecta causa: morbi facilius curātur.

Quādo in prima sara fatto quisto: tu cosi seguirai el desiderio tuo.

Hoc primo facto: cōsequeris desideriū tuum.

Accōmodatur etiā plerūq3 participium verbo: cui adiūgit: qd ī exponēdo facile aīaduerti potest.

Quando io te insegno tu impari.
Me docente tu discis.
Quando io te insegnaua tu imparaua.
Me docente tu discebas.
Quādo io te insegnaro: tu impararai.
Me docente tu disces.
Quādo sono fatti li fundamēti edifica.
Jactis fundamentis edifica.
Fatti che saranno li fundamēti tu edificarai.
Jactis fundamētis edificato.
Fatti che fossero stati li fondamēti: tu haueriſſe edificato. Jactis fundamentis edificaſſes.
Si autē desit participiū: resoluatur ī verbū: aut ad participium eiusdez tēporis recurratur. Licet in alia significatiōe sicut supradictum est. ut
Hauēdo io te amato e seruito piu volte: tu douere sti recordartene.
Hoc participium non repitur in actiua significatiōe in qua thema est: sed in paſſiua tantū. Aut ergo sic resoluas ī verbū actiuum. cum ego te amauerī: vł quādo ego te amaui. aut recurras ad participium: qđ ī paſſiua significatiōe repitur. id ē te amato a me
A neutro vero. id ē seruio: quoniā nullū tale repitur participiū: resoluatur ī verbum id qđ est. qm̄ ego tibi seruiui. vł cum ego tibi seruiuerim.
Recordādome io de qsto: nō lo haueria mai fatto
Si ego huius memiſſem: nūquā id feciſſem.
Jn rus participium futuri descēdit a verbo actiuo neutro: deponēti: ⁊ cōmuni. Jn sigificatōe actiua. ut
Hauēdo tu a nauigare in asia: ⁊ andare in diuersi paesi: donde hai a tornare rico: fa cō bon āimo.
Nauigaturus in asiam: et pfectur9 ī diuersas regiones: ūde rediturus es diues: id agas bono anīo.

Utimur etiam verbo copulatiuo sum es est. cũ nominatiuo eiusdẽ participii. ut cũ tu sis nauigaturus ĩ asiam: et ꝓfecturus ĩ diuersas regiões.
Hauẽdo tu a star a viterbo: viue a modo viterbese
Cũ tu cõmoraturus sis viterbii: viue moribus viterbiẽsib⁹. vel more viterbiẽsium.
Hauendo mio zeo a caminar in Francia: me lasso molte faciende.
Profecturus patruus meus in Galliam: multa mihi negocia reliquit.
Hauẽdo me tu ad esser scolaro: et hauẽdo te io a giouare assai: de impara volẽtiera.
Cum tu sis futurus discipulus: ego vero tibi plurimũ ꝓfuturus: disce queso libenter.
Hauẽdo io ad ĩsegnare cõ diligẽtia: nõ tardaro ã
Cũ te sim diligẽter eruditurus: mĩme cessabo.
Jo te o adire alcune cose. Sũ tibi quedã dicturus.
Uoi hauete ad udire. Uos estis audituri.
Andarai in cõtra a tua madre: che ha a tornare.
Jto obuiam matri redituræ.
Uedi homo che ha a morire. Uidi hoiẽ moriturũ
Tempus vite ita metiẽdum est: quasi parũ et diu victuri sumus.
Jn dus participia nascũtur a passiuo tãtum: ⁊ cõmuni ĩ significatiõe passiua. his autẽ non utimur in abltĩo absolute: sed tãtum cũ verbo copulatio. Unde plerũq; nomen esse videtur.
Hauẽdose a legere virgilio dal maestro: ⁊ hauẽdo ad esser ĩparato da noi: se vol udirlo cõ diligẽtia
Cũ legẽd⁹ a pceptore et a nobis discẽdus sit Uirgilius: audiendus est diligẽter.
Hauẽdose ad udire da te molte cose: se vora eleger le megliore: ⁊ a qlle acostarse. Cũ abs te audiẽda

sint multa : eligenda erunt potiora.illisq; erit inhe-
Hauẽdo qstui ad esser tormẽtato e poi strã (rendũ
gulato deueria temer. Cũ puniẽdus hic ꝛ postea
strangulãdus sit : deberet formidare.
Hauẽdo tu ad esser aiutato e fauorito da li amici
non temere. Cum tu ab amicis iuuãd⁹: tibiq; a
mici fauturi sunt : ne timeas.
Hauẽdose a iparare virgilio: io usaria piu diligẽ-
tia. Si ediscẽd⁹ mihi ẽẽt virgili⁹: maiori uterer di
Nõ se hauẽdo a pdere tẽpo : impari psto.(ligẽtia
Cum nõ sit amittẽdum tẽpus : disce q̃z primũ.
Hauẽdo tu in qsto fatto ad esserne lodato da chi
ben viue: attẽdiglie cõ diligẽtia. Cũ tu i hac re lau
dãdus sis a bene viuẽtibus : da operã diligẽter.
Sepe etiã huic participio adiũgimus dtium ꝑ ab
latio. ut. Hauendo io trouato un homo el quale de
esser amato ꝛ honorato da me : pẽso che parole se
habiano ad usare. Nactus hominẽ mihi amãduz
colendumq; : cogito quib⁹ verbis utendũ sit.
Che se de fare o dire? Quid faciẽdũ dicẽdũue est?
Nel rouoltar e legere li libri: molte cose se iparão
In euoluẽdis atq; perlegẽdis libris mlta discunt.
Quãq; hec gerũdia poti⁹ sint q̃z participia.
Che cose se hãno da vui ad itẽdere ouer iparare?
Que a vobis intelligẽda aut discẽda sunt?
La lectione la quale de esser insegnata dal maest°
a li scolari : e difficile. Lectio quã a magistro do-
cẽdi sunt discipuli : ẽ difficilis. Caue dicas : lectio
docẽda : sicut nec lectio docta. discipli eni docẽtur:
nõ lectio. Simlr. La veste spogliata a pyrrho e lõ-
ga. Uestis qua exutus ẽ pyrrhus : ẽ lõga. Nõ eni
dicẽdum esset. vestis exuta : sed pyrrhus exutus.
Ab impersonalib⁹ fiũt ne participia? Mime. nisi

pertesus a tedet: quo utitur Suetõi⁹ ptesus ignauiam suã. Nã pudẽdus pigend⁹ carend⁹ dolend⁹ ⁊ similia: noīa poti⁹ sunt dicẽda vł participia abusiua.
Que sunt participia q̃ in voce passiua actiuã significationez hñt? Circũspectus: q circũspicit: q̃ solẽus appellare cõspicuũ. Cõsideratus: q agenda cõsiderat. queãdmodũ icõsideratus: q nõ videt qd agat. Desertus: qui bñ disserit. Caut⁹: qui cauet. id ẽ. q sibi sit cauere. Tutus: q tueť. ut tutus portus: qui tueť alios. Ignot⁹. aliqñ qui ignorat. ut qntiliãus. Si qs tamẽ erret ignot⁹. Argut⁹. qui arguit. hoc ẽ qui inuestigat. Falsus. qui fallit. ut Terenti⁹. censem me aliquã causaz fictã: falsaz ieptã saltez potui isse ploqui. aliqñ etiã passiue. ut idẽ. Carina falsus es. i. deceptus. Cõtent⁹. qui cõtinet qd aio satisfacit: nõ qui ptineť. Tacitus. q tacet. hoc est tacitur⁹. Uirgilius tamen passiue posuit. qs te magne Cato tacitum: aut qs Cosse reliquat. Profusus. q pfundit. Scitus. qui sciens est. Discret⁹. q qualitates psoãz et rerũ momenta discernit. Cõplacit⁹: qd ab actiua voce venit. sicut fluxus ⁊ iueteratus. ⁊ iurat⁹ a iuro Iuratos eñi iudices dicius: qui iurarũt. et excreatos edos apud Uirgiliũ. ab externo. ut exoletus ab exolere. qd dũ est substãtiuũ: sigificat scortũ masculum pcipue iã adultũ. dũ est adiectiuũ significat adultum. Tamen raro repitur. ut apud plautũ. Reliqui domi exoletam virginem. Adultus ab adolesco. Defectus. qui deficit. Martialis. dulcia defecta modulatur carmina lingua. cãtator cign⁹ funeris ipse tui. Quĩtiliãus. defecta labore senectus.
Que sunt participia que in voce actiua passiuã habent significationẽ. Euidens negociũ dicitur: quod

videtur apte: non quod videt. Indulgētior facies: q̄ pulcra. nō que aliis īdulgeat: sed cui alii īdulgeāt Preterea magnificentissimos ludos dicius: quasi magnifice factos. ꝛ hōrificētissimos: q̄si honorifice factos. Aliqñ participia p̄ntis tēporis p̄teritū tēp⁹ significāt. ut Cicero ī bruto cū e cilicia decedēs rhodum venissez. nō enī decedens venerat rhodū: sed diu postquā decesserat. quod ideo accidit. q꞉ latini carēt participio p̄teriti actiui. Unde nō recte dicere tur: cū e cilicia ꝓficiscēs rhodum venissem: sed deberet dici e cilicia profectus.

Participia p̄ntis tēporis cū substātiuātur cuius generis sunt? Neutri. ut accidēs. contingēs. ātecedēs. cōsequēs. dicēs. cōueniēs. presens. continens. apud rhethores pro firmamēto oratiōis.

Participia que substātiuātur ꝛ sunt masculini generis que sunt? Oriēs. occidēs. ꝓfluēs ꝓ flumine. et confluēs: quo duo flumina cōueniunt.

Participia q̄ cum substātiuātur sunt femīni gēris: que sunt? Cōtinēs q̄ non est insula. ut a sicilia ad cōtinētem parū intercapedis est. Animās ut Cicero. Ad quas se applicet sui gēris animātes. nōnūquaz tamē hoc nomē ī neutro genere reperit̄. sed magis in plurali. Cōsonās littera pro non vocali.

Quod ē participiū quod a nullo originē habere videtur? Pregnās. Repetūdaꝝ: ꝛ de pecuniis repetūdis. nō habet alios casus. nescio participiuz ne an gerūdiū dici debeat. hec accusatio ꝓprie cadit ī eos qui ī magistratib⁹ ꝓuīcialib⁹: aut vi aut dolo eripuerūt pecūias. aut vasa p̄ciosa. vestē. frumētū. nauigia. nūmos. que oīa pecunie noīe ꝯprehēdūtur. Et cū dicius repetūdaꝝ: subītelligit̄ pecuniaꝝ. ide o antez ī hoc verbo mutata est e in u: ut differat ab

tilo quod dicitur ad res repetendas. ut sunt missi legati ad repetendas: q̄n principi aut populo erepta sunt pecora: agri: homīes: et similia.

De Noībus Uerbalibus.

QUod ē nomē verbale? Quod a verbo derivat?
Uerbale masculinū desinēs ī or q̄uo formatur? Ab ultimo supino mutata u in or. ut doctu: doctor auctu: auctor.

Uerbale in trix feminīum q̄uo formatur? A verbali masculino: mutata tor ī trix. Nā que ī sor desinūt: nō faciūt ex se feminīum. p̄ter tōsor: qd̄ facit tōstrix assumpta t. Unde fit dimiutiuum tonstricula et tonstrina. et ab expulsor expultrix.

Quē casum regūt verbalia post se? Genitiuū. ut persecutor maloꝝ. et expultrix viciorum.

Uerbalia ī us vel in o q̄uo formātur? A supīo addita s vł mutata u in io. ut visus visio. et exigūt p⁹ se gtīuū. et aliquādo duos. hoc ē tā persone vel rei agētis: q̄ȝ patiētis. ut visio rei multaꝝ rerū. visio. n. et actionē ⁊ passionem significare potest.

Nota tamē q̄ verbalia q̄ veniūt a verbis p̄me cōiugatiōis positionē supini hn̄tibus ī itum vł ī ctum: p̄ter legem ceteꝝ exeūt in atio. nō ī itio. nec in ctio. Ueto vetitū vetatio. nō vetitio. p̄sto p̄stitū p̄statio. non p̄stitio. Cubo cubitū cubatio. domo domitū domatio. sono sonitū sonatio. crepo crepatio. tono tonitum tonatio. Licet dicam⁹ sonitus. crepitus. tonitus. non sonatus. crepatus. tonat⁹. Frico frictū fricatio. et ita in ceteris.

Sectio tamē crebri⁹ reperitur q̄ȝ secatio. Lauo ⁊ poto q̄r in otum hn̄t supinum: formāt verbalia lotio ⁊ potio. et lotor et potor: et lotiū pro urina prima tamē breui. Et q̄r aliq̄n reperitur lauatum ⁊ potatum

fit lauatio ⁊ potatio. lauatorq; ⁊ potator. Iuuo a iu-
tū facit iutor. unde adiutor. a iuuatū fit iuuatio. Ex
ceteris pauca sunt verbalia. ut a domitū domitor
et domator. et sector a seco: qui significat vendito-
rem. et sectio ipsa venditio.

In men verbalia quō formātur? A secūda psona
verbi. ut acuo acuis acumē. nuo nuis numen. doce-
o doces documē. moneo mones monumē: q̄ addita
tū: formāt in tū verbalia. ut h° documētū. monimē

In bilis verbalia passiuā hūt significationē. (tū.
⁊ iungūtur dtio. ut nec dictu effabilis ulli. aliquādo
etiā sine casu ponūtur. ut hec res est laudabilis.

In ax etiā quedā verbalia sunt. ut loquax. dicax.
multorꝝ verborꝝ. mordax. rapax. fallax. capax.

De Relatiuis.

QUid ē Relatiuū? Quod refert aliqd p̄cedens
Quotuplex est relatiuū? Duplex. Relatiuū
substātie: et relatiuū accidentis.

Quod ē relatiuū substātie? Quod refert ātecedēs
substātiuū. ut qui que quod. is suus. ipse. sui. idē. et
secūdum aliquos ali⁹. alter. reliquus. ⁊ cetera ceterū.

Que sunt relatiā accidētis? Que referūt ātecedēs
adiectiuū. ut q̄lis. quāt⁹. quot⁹ quotiēs. ⁊ quotuplex

Qui que quod trib⁹ modis accipit. Relatie. ut sū
pius. Eneas raptos: q ex hoste penates: classe ve
ho mecū. Interrogatie. Sed nos q tādem: qbus
aut venistis ab oris. Itē infinite. ut nescio quā rem
agas: aut quē hominē diligas.

Quis et qd nūquam ponūtur relatiue. sed vel īter
rogatiue. ut quis es tu? ⁊ quid agis? Uel infinite. ut
nescio quis sis. aut quid agis.

Quis vel q pōitur aliqñ ꝓ qualis. ut Terēti⁹. quis
tibi videor. Et Uirgilius. qui iuuenem quātas ostē

tant aspice vires. Item ꝓ quanto. ut quo magis. id est. quāto magis. Itē qui pōitur ꝓ quō aut ꝓpt qd ut Terētiꝰ. Qui istuc. id est. qūo aut cur.

Sui semper reciproce ponitur.

Suus semp relatiē pōit. ut pater amat filios suos.

Is ea id pōitur relatiē. ut deus diligit bonos: ego eū colo. et redditiue. ut is q deū colit est bonus.

Ipse ipsa ipsum relatiē pōitur ī tertia persona. ut ego deū colo: ipse bñfacit bonis. demōstratiē: qñ pro ꝓnoībus demōstratīs discrete pōitur. ut egoipse. tuipē. illeipē. Inuēitur etiā sine ꝓnoīe. ut Uirgilius. ipse venito. et alibi. queqꝫ ipse miserria vidi: et quoꝝ pars magna fui. Sic. n. per discretionē quādam ꝓfertur. ut in. vi. Eneidos. Ipse ratem conto subigit velisqꝫ ministrat: quasi solus.

Ille illa illud etiā figuratiue appōitur. ut Uirgiliꝰ Ille ego qui quōdam gracili modulatus auena. et tu ne ille eneas quē dardanio āchise. Alma venus phyrgii genuit Simonetis ad undā. nō tñ discretionē significat. ut ipē: sed potiꝰ relationē quādaꝫ. Relatiue pōitur. ut ego deū colo: ⁊ illum cupio videre Demonstratiue. ut videri tu illum. Redditiue. ut ille qui legit discit.

Alius alia aliud pōitur relatiue. ut video petrum et alios hoīes. licet. n. ātecedēs id ē petrus differat ab aliis hoībus nūero: cōuenit tamē specie: que est homo. Item discretiue. ut ego sum aliꝰ a te. i. q̄ꝫ tu. Item diuisiue. ut hoīum alii quiescūt alii laborāt.

Alter et alius qūo differūt: Alter dicr̄ de duobus Alius vero de pluribus. sicut uter. ex quo ꝯponitur neuter: duoꝝ tātuꝫ ē interrogatiuū. qs vero pluriū. Relatīa accidētis multa sunt: secundū diuersa genera accidētiū: q̄ ꝑ noīa adiectīa significātur. Adie-

ctiuorum.n.quedam significant quantitatem: quedam qualitatē. Adiectiorum que significāt quātitatē: alia significant quātitatem cōtinuam. alia discretam.
Que sunt adiectiua significātia quātitatē cōtinuam? ut magnus. paruus. longus. latus. altus. profundus que referūtur per tantus et quātus. ut ego sum magnus quantus tu es. vel ut tu. vel ego sum magnus. et tantus tu es. Item per tam et quam dicius. ut ego sum tā magnus quam tu. Ex his que significāt quātitatē discretam: alia significāt quātitatem discretā absolutam: alia quātitatē discretā ordinalem. Quātitatē discretā absolutā significāt: que referūtur per tot et quot. ut ego habeo decem talēta: quot habes tu. vel ut tu. et sunt hec. Unus una unū. gtīo unius. dtō uni. Acstīo unum unam unū. Utīo o une una unum. Ablatiuo ab uno ab una ab uno. Et plr ntīo uni une una. Genitīo unorum unarum unorum. Dtō unis. Accusatīo unos unas una. Utīo o uni une una. Abltīo ab unis.
Pluraliter ntīo duo due duo. Gtīo duorum duarū duorum. Dtīo duobus duabus duobus. Accusatīo duos duas duo. Utō o duo due duo. Abltō a duobus abus.
Pluralr ntīo hi et he tres et hec tria. Gtō (obus. horum et harum et horum triū. Datīo his tribus. Acstīo hos et has tres et hec tria. Uocatiuo o tres et o tria Ablatiuo ab his tribus.
Quatuor usque ad cētum indeclīabilia sunt. Quinque sex. septē. octo. nouē. Decē. undeci. duodeci. tredeci quatuordeci. quīdecim. sexdeci. decē et septē. decē et octo. vel duo de vigīti. decē et nouē. vel undeuigīti. Uigīti. unus et uigīti. duo et vigīti. tres et vigīti. quatuor et viginti. quinque et.xx. sex et.xx. septē et.xx. octo et.xx. vel duo de trigīta. nouē et.xx. vel ūdetrigīta. trigīta. unus et trigīta. duo et trigīta. tres et triginta.

⁊ cetera. Quadragita. Quiquagita. Sexagita. Se ptuagita. Octuagita. Nonagita. Centū. Centū ⁊ u nꝰ. vł unꝰ sup̄ centū. Cētū ⁊ duo. vł duo sup̄ centū Centū ⁊ decē. vel decem sup̄ centū. ⁊c. Ducēti te. ta Trecenti te. ta. Quadrigenti. Quigenti. Sexcenti. Septigenti. Octingēti. Nonigēti. Mille. Hec du o milia. hoꝝ duoꝝ miliū. his duobus milibꝰ. hec mi lia. o milia. a milibus. Tria milia. Quatuor milia. et reliqua. Ubi nota q̄ nō dicīus hi ⁊ he milia: ut quidā putāt: sed hec milia. quia est nomē substanti uum. nec dicere debemꝰ duo milia homīes: sȝ duo milia hominū. Nā quod ī sacris litteris legīus: du odecī milia signati: si nō est error: hoc modo de- bet exponi. signati nūero duodecī milia. hoc ē qui e rāt nūero duodecī milia. Quidā ideo inciderunt in hūc errorē. quia legīus duo milia pōdo argēti. sed pondo genitiui casus ē hoc loco. nō noīatiui.

Mille autē interdū adiectiuū est. et ideo possumꝰ dicere mille hoīes. Interdū substātiuū. et sic dicīus mille hoīum. ut mille numū. Nec possumꝰ dicere: duo mille: tria mille: sed duo milia tria milia. vł bis mille ter mille. ut bis centū ter centū. Ouidiꝰ. ānos vixi bis centū. iam tertia viuitur etas.

Ab his deriuātur aduerbia nūeralia: q̄ referūtur per totiens quotiens. ut ego ter legi Uirgilium: quo tiens tu. vel ut tu.

Semel. bis. ter. quater. sexies. septies. octies. noni es. decies. undecies. duodecies. tredecies. quatuor- decies. quīdecies. sexdecies. deciesseptíes. decies o- ctíes. decies nōies. vigesies. semel ⁊ vigesies. bis et vigesies. ter ⁊ vigesies. ⁊c. Trigesies. quadragesi- es. quiquagesies. sexagesies. septuagesies. octuage sies. nōagesies. Pro quibus dicimus. vities. trities

quadragies.quinquagies.sexagies.septuagies.octuagies ⁊ octagies.nonagies.Cēties.ducēties.trecenties.quadrigenties.quīgēties.sexcenties.septingēties.octigenties.nonigenties.millies.

Quātitatem discretā ordialem significāt: q̄ referūtur p totus ⁊ quotus.ut ego fui secūd⁹ quotus tu. vel ut nō fuisti tu.quot⁹ qsq3 est q̄si nemo. Et sunt hec. Primus.secūdus.terti⁹.quart⁹.quīt⁹.sextus. septius.octauus.nonus. Decimus.undecius.duodecim⁹.tertiusdecius.quartusdecius.quītusdecius sextusdecius.septiusdecius.octauusdecius.vl' duodevigesim⁹.nōusdecim⁹.vl' unde vigesim⁹. Uigesimus.vigesimusprim⁹.⁊ cetera.Trigesimus. Quadragesim⁹.quīquagesim⁹.sexagesim⁹.septuagesi⁹ octuagesim⁹.nōagesim⁹. Cētesimus.ducētesimus. tricentesimus.quadrigentesimus. quīgentesimus. sexcētesimus. septigentesimus. octigentesim⁹.noningētesimus.Millesimus.

Nos sumus ī anno salutis nostre millesimo quadrigentesimo octuagesimoquīto.xiii.kl' Augusti.

Alia sunt diuisiua in pares nūeros: que quidā dicunt referri per toteni ⁊ quoteni.que nomia legisse me: apud aliquē doctum nō memini.ut quotēi itis terni.Sunt autem hec.

Singuli singule singula.bini.terni.quaterni. quini. seni.septeni.octeni.noneni.deni.undēi.duodeni.ternideni.quaternideni.quīdeni.senideni.denisepteni. deniocteni. deninoueni.vigeni.trigeni.quadrageni quīquageni.sexageni.septuageni.octuageni.nonageni.Centeni.ducēteni vl' duceni.tricēteni vl' triceni.quadrigenteni.quīgenteni.sexcenteni.septigenteni.octigenteni.nonigenteni.Milleni.

Ponuntur ne aliqñ bina pro duo.et terna p tria ?

Ponuntur quotiens substantia quibus iunguntur: declinantur tãtum ĩ plurali. ut binas ternas denas literas nõ vnas tres decẽ. Interdũ tamẽ poete etiã cũ aliis substãtiuis eodẽ modo usurpant. ut Uirgilius. bina manu lato crispans hastilia ferro.

Alia sunt que ipsum nũerum p se sumptũ significãt ut unitas. binarius. ternarius. quaternari⁹. qnari⁹. senarius. septẽarius. octẽarius. nouenari⁹. dẽarius undenarius. duodẽarius. ⁊ cetera. Uigẽari⁹. Trigenarius. quadragẽarius. quĩquagenari⁹. sexagenarius. octuagẽarius. Cẽtenarius. ducẽtenarius. trecẽtenarius. quatuorcẽtenarius. quĩgentenarius. sexcẽtenarius. septĩgentenarius. octĩgentenari⁹. noningentenarius. Millenarius.

Alia sunt que significãt nũerum ãnorũ. ut biennis triẽnis. quadriẽnis. quĩquẽnis. sexẽnis. septẽnis. octẽnis. nouẽnis. decẽnis. unde fiũt substãtiua. biennium. triẽnium. quadriẽnium. quĩquẽniuz. septẽnium et decẽnium. Alia fere nõ sunt in usu. nec repiũtur. ut quidã ignari putãt. totẽnis et quotennis.

Alia significãt quãtitatem discretã põderis vł mẽsure: que referũtur p totuplus ⁊ quotuplus. ⁊ significãt quedam sui excessum. ut cẽtuplo maior ẽ ager meus q̃z socratis: quotuplus nõ ẽ tu⁹. Et sunt hec. Duplus pla. plũ. triplus. quadruplus. quĩtuplus. sextuplus. octuplus. decuplus. cẽtuplus. ducẽtupl⁹. millecuplus. Alia sunt diuisiua seu multiplicatiua forme. et referũtur per totuplex ⁊ quotuplex. ut habeo triplicẽ lanã ⁊ triplicẽ vestẽ. id est. triũ generũ. quotuplicẽ tu habes. Aliqñ tamẽ ĩproprie ponitur cũ dictiõibus carẽtibus plurali. ut triplex fumus vo mum nostrã egredi ur. hoc est tres fumi. si ita dici potest. Simplex. duplex. triplex. quadruplex. quĩtu

plex.sextuplex.septuplex.octuplex.nonuplex. deca-
plex.vigecuplex.trigecuplex.quadragecuplex.qui-
quagecuplex.sexagecuplex.septuagecuplex. Centu
plex.millecuplex Itē duplex et triplex ꝓ duplicatus
et triplicatus accipitur. Unde fiunt verba duplico ⁊
triplico.et a multiplex multiplico.

Relatiua que īcipiūt a c vl a q: tribus modis ac
cipiūtur. Relatiue.ut ego sum alb⁹ qualis es tu.ma
gnus quātus es tu.sentinas cuias es tu. Interroga
tiue.ut qualis es tu? quātus es tu? quotum ānum a
gis? quot nūmos habes? Infinite. ut nescio quātus
sis.cuia sis.aut cuia filia sit hec puella.

Relatia que incipiūt a t: capiūtur relatiue: copula
mediāte.ut ego sum albus ⁊ talis tu es.ego su͡z ma
gnus ⁊ tātus est plato. Ego habeo multos discipu-
los: ⁊ tot habet socrates. Redditiue.ut ego su͡z talis
et tātus: qualis ⁊ quātus ē iste. Infinite: qn̄ sequr
cōiunctio ꝙ vl ut.ut ego sum talis et tātus: ut non
egeā opa tua. Ego cupio talis esse: ut felix videar.

Repiūtur aliqua relatiua: que geminātur vl assu
mūt cunq͡z.ut quisq͡s.quicūq͡z.quotquot. quotcūq͡z
qualiscūq͡z.quātuscūq͡z: que ꝓprie posita: vim hn̄t
ipsi⁹ relatiui siml cū ātecedēte distributio. ut q͡sq͡s
aut quicūq͡z legit: discit.i.oīs qui legit discit. Ponū
tur etiā aliqn̄ ꝓ ipo relatio tātū. ut deus oīa quecū
q͡z voluit fecit.et ꝓ distributio tātum. ut ego diligo
quēcunq͡z hoīem.i.ōnem hoīe͡z. Ponūtur etiā ī fini
te.ut Uirg.quicqd erit supāda oīs fortūa ferēdo ē.

Quis et qui cū quibus et qūo componūtur?

Siquis	Enquis
Nunquis	quisputas
Aliquis	Nequis
Quilibet	Quiuis.

Assumunt etiam syllabicaʒ adiectionem nihil per se significantem. ut

Quisqʒ.quisnam.quidā.quispiā.q̄squā.et quicūqʒ.

A relatiuis substātie multa aduerbia deriuātur: que eisdē modis ponūtur.

Temporalia: ut a qui que quod quādo.

A pronoībus tunc.id est.eo vel illo tempore.

Ab alius alia aliud.alias.

Localia vero ista.A qui que quod.

Quo	Unde	Quorsum.
Qua	Ubi	quousqʒ.

Ab ille illa illud ꝓnoīe aduerbiā deriuātur.

Illinc	Illorsum	Illac vel illa.
Illuc	Illic	Illucusqʒ.

Ab is ea id.

Ibi	Eorsum	Ea
Inde	Eo	Eousqʒ.

Ab hic hec hoc.

Hic	Horsum	Hac
Hinc	Huc	Hucusqʒ.

Ab iste ista istud.

Istinc	Istorsum	Istuc
Istac vl' ista	Istic	Istucusqʒ.

Ab alius alia aliud.

Alibi	aliorsum	alio
Alia	aliunde	aliousqʒ.

Hic hec hoc.iste ista istud.ille illa illud. q̄uo diffe runt: Hic significat hoīem vel rem ꝓximā loquēti. Iste ꝓximā audiēti. Ille remotā ab utroqʒ. quēad modū et aduerbia eoꝝ. Hic significat locū ꝓximuʒ loquēti vel scribēti. Istic locū proximum audienti. vel ei ad quem sermo aut littere diriguntur. Illic locū remotum ab utroqʒ. Iste tamen aliqñ pōitur

pro hic. Cicero. cum isto tẽpore stent cuz gladiis ar mati. Ille quoqz nõnũquã p dignitatẽ quãdaz atqz eminẽtiam accipit: idicãs esse quod oẽs nosse debe- ant. ut Alexãder ille magnus. architas ille tarẽtin⁹

Is ꝛ hic quõo differũt: Is spacio lõgiore accipitur: Hic vero ppĩquiore. Multis tñ in locis cõfundũt. ut qui pfert virtutẽ diuitiis: hic sane prudẽs ẽ: vel is sane prudẽs est. Poete tamẽ aliqñ capiũt ille pro is. ut Orati⁹. qui didicit patrie qd debeat: ꝛ quid a micis. Quo sit amore parẽs: quo frater amãdus ꝛ hospes quod sit cõscripti qd iudicis officiũ: q̃ paries in bellũ missi ducis: ille pfecto reddere psone sit re- uerẽtia cuiqz. Nã qd ĩ sacris litteris legit. Non qui seipsum cõmendat: sed quẽ deus cõmendat: ille p batus est. Equidẽ non probo.

Relatiuũ discordat ne aliquãdo cũ ãtecedẽte: Di scordat. In quib⁹ accidẽtib⁹: In genere ꝛ numero. Quõ in genere: ut apud Salustiũ. Est locus ĩ carce re: qd Tulianũ appellatur. Quõ in nũero: ut õnes tenues atqz humiles: que maxima ĩ populo multi tudo est: sibi psidium paratum putat.

De Patronymicis.

Quod ẽ nomẽ patronymicũ: Est illud qd signi ficat filiũ vl filiã: nepotẽ vl neptẽ: aut aliuz descẽdentẽ. Proprie tamen a propriis patrum noĩ bus deriuatur.

Quot sunt termĩatiões patronymicoꝝ: Quatuor in des: vl ĩ as: vl ĩ is: vl in ne: ut hic priamides hoc est fili⁹ pami. hec priamis priamidos. hoc ẽ fili a priami. hec pelias peliadis vl peliados. hoc est fi lia pelei. hec adrastine. nerine. acrisine. hoc est filia vel neptis adrasti. nerei. vl acrisei.

Patronymica cui⁹ generis: Femini. pter ea q̃ de-

finũt in des. Patrõymica cui⁹ declinatiõis sunt: q̃ desinũt in des vl' in ne sunt pme decliatiõis. que vero desinũt in as vl' in is sunt tertie.
Patronymica qualia noĩa sunt: substãtiua ut priamides helene raptor: causa fuit excidii troiani.
Que noĩa sunt que interdum ꝓ patronymicis ponũtur? Possessiua. ut Juno saturnia. id est. filia saturni. et Scipio. Aemylian⁹. i. filia Aemylii.
Quõo formãtur patronymica: Jlla q̃ fiũt a noĩbus prime decliationis: formãtur a gtĩo singl'ari. mutata e in des. ut maia maie maiades. ilia ilie iliades eneas enee eneades. Quãq̃ȝ hippotes hippote hippotades. anchises anchise ꝓprie anchisades. quãquã usus obtinuit ut anchisiades diceret. Butes bute butades. Corietes coriete corietades. quãuis magis sit in usu corinetides
Patronymica masculĩa a noĩb⁹ secũde decliatiõis formãtur a gtĩo addita des. ut priamus pami priamides. sed q̃ duplex ii habẽt ĩ gtĩo: mutata ultima i in a: ⁊ addita des: faciũt patronymicũ. ut ãtoni⁹ antonii. antõiades. Menetius menetii. menetiades
Patronymica mascl'ina a noĩb⁹ tertie decliatiõis: formãtur a dtĩo singulari addita des. ut nestor ri. nestorides. antenor antenori antenorides. Licet poete aliqñ addãt a: causa metri. ut anphitrioniades. Laertiades. Dicunt etiã deucalides pro deucalioniades et scipiades pro scipionides.
Patronymica feminina a masculinis formantur: remota de. ut a priamides: priamis. a dardanides dardanis. Dixerunt tamẽ poete athlãtides ⁊ phetõtiades ĩ plurali. hoc ẽ athlãtias ⁊ phetontias ĩ singulari pro athlantis ⁊ phetontis. a peliades pelias.

ab eneades eneis cũm deberet facere eneas.
Multa tamẽ patronymica abusiue ꝓferũtur. ut a tideus tidides. a peleus pelides. ꝓmete⁹ ꝓmetides a theseus thesides. ab achilles achilleides. ab orphe us orphides. a coroneis corõides penultia ꝓducta iliades filius ilie. romulus recte formatur.
Patronymica aliqñ sumũtur loco patrioꝝ noiuȝ ut romulide. i. romani. Theside. i. Atheniẽses. enei ade troiani. Cecropide atheniẽses. Thimarchides propriũ est. et timarchides timarchi filius.
Pauca iueniũtur patronymica ĩ ne femĩna. ut ne re⁹ nerine. adrast⁹ adrastie. acrisi⁹ acrisiõe. ex quo acrisione⁹. Uirgili⁹. Acrisiõeis dane fundasse colo- nis. Quod dicit Prisciãus esse possessiuũ ab acriso ne. Seruius vero patrõymicum femininũ.
Repiuntur patronymica ĩproprie formata. ⁊ a no mibus matrũ. ut romulus. Iliades. id est. ilie filius Et ab auis maternis. ut atlantides. id ẽ. mercurius atlãtis. eilie eilius. et inachides. i. epalph⁹ iouis ina chi fili⁹. Et a regibus vł cõditorib⁹. ut cecropide. i. atheniẽses. ab enea eneade. i. Troiani ł romani. Itẽ a noie fratris. Uirgilius. Tum phetũtiadas musco circũdat amare corticis. id est sorores phetõtis.

De Comparatiuis.

Comparatiuũ qđ est: Quod cũ intellectu posi- tiui vel aliquo participe sensu positiui magis aduerbiũ significat. ut liberalior magis liberalis. et fortior magis fortis. et doctius magis docte.
Cõparatiua cuius generis? Cõmunis. p̃ter unuȝ dũtaxat: quod est masculini senior.
Cõparatiua quẽ casum exigũt post se?ntĩum cum q̃ȝ vł abltĩum sine q̃ȝ: cũ alio accusatio sigificante excessum. Et cũ oĩbus casibus: quos habere posset

positiuū suum.ut hoc doliū est pleniꝰ olei illo vł qꝫ illud dolium tribus digitis. Uerum relatiua ⁊ negatiua semper sine qꝫ ablatiuo iungūtur. ut nemo est doctior Platone.

Comparatiua unde formātur? A nominibꝰ adiectiuis significātibus accidens: quod incrementum diminutionemqꝫ suscipiat. ut ab albo albior. Uel a verbis. ut a detero deterior. quod verbum teste seruio minus bonum significat: non peiorem. Uirgil. Cum duo sint apibus reges alterū deteriorē hoc ē minus bonū iubet necari. deterior qui visus eum ne prodigꝰ obsit dede neci. A potior hic ⁊ hec potior et hoc potius.

A participiis que tunc in nomen transeunt. ut amans amantior.

A ꝑpositionibus siue aduerbiis. ut extra exterior. ultra ulteriō. quāqꝫ exter quoqꝫ nomē repiatur. ut Uirgiliꝰ. fas extera querere regna.

Antiqui aliqn̄ a ꝓnomibus ⁊ noībus propriis cōparatiua et superlatiua ꝓtulere. ut ipse ipsior ipsissimus. Nero neronior nerosissimus.

Quomodo formātur ꝯparatiā? A primo casu desinēte in i. ut albus albi albior. Fortis forti fortior

Que sunt ꝯpatiā āomala? q̄ ꝯtra hanc regulā formātur? Bonꝰ melior optīus. malus peior pessimꝰ. magnꝰ maior maxīus. paruus mīor mīmꝰ. dexter dexterior dextimꝰ. Sinister sinisterior sinistimꝰ

Senex senior sine suplatiuo. Iuuēis iunior sine suplatiuo. multū plus ī nūero singłari generis neutri. In plurali ōnis. A noībus que habēt vocalē ante is vel āte us cōparatiua nō formātur: sed accipīt magis aduerbiū. ⁊ dicit̄ magis arduus. magis tenuis. magis pius. quāuis tenuior apud veťes reperitur.

Et Iuuenalis : egregius dixit: ꝑ magis egregium
Egregius cenat meliusq; miserrimus hoꝝ.

Nequã cõe trium generum : nequior format ꝯpa ratiuũ.et superlatiuũ nequissimus.

Ab aduerbiis siue ꝑpositiõibus in ra fiunt cõparatiua i erior.ut extra exterior.intra interior.ultra ulterior.citra citerior.ĩfra ĩferior.sup̃ supior. post posterior.ante ãterior.prope ꝑpior. a sepe cõparatiuũ nõ inueĩtur. Cato tamẽ suplatiuo usus est sepissimã discordiã fuisse dicẽs. Pridẽ prior. cui⁹ superlatiuũ est primus:cum gẽitiuo iũgatur: ⁊ ad plures sui generis ꝯparetur. Uirgili⁹. primus prior se. Danaũ magna cõitante caterua: Androgeus offert nobis. Ergo prior de duob⁹. primus vero de pluribus dicitur. Magnificẽtior ⁊ magnificẽtissim⁹. Munificẽtior ⁊ munificẽtissimus. Beneficẽtior ⁊ bñficẽtissimus. quãuis a magnificẽs munificẽs et beneficens deriuari videãtur. tamẽ hec ĩ usu nõ sunt. sed ꝑ his utimur magnificus. munificus. beneficus. Cato de rege Ptolomeo dixit optimo atq; beneficissimo. et Accius magnificẽtissimo atq; excellẽtissimo hõie Terẽti⁹ in phor. atquĩ mirificẽtissimũ. Cõparatiuũ sepe pro positiuo accipit. ut senior ꝑ senex. Nõnunquã sigificat min⁹ positiuo. ut tristior ⁊ lachrymis oculos suffusa nitẽtes. ꝑ subtristis. Et quãdo ad cõ cõtraria cõparatur: min⁹ positiuo significat. ut si dicã : mare põticum est dulcius q̃; cetera.

Cõparatia sepe nũero dimiutiuoꝝ formã accipiũt a neutro : addita culus. ut maius maiuscul⁹. et regimẽ seruãt cõparatiuoꝝ. Terẽti⁹. Tais q̃; ego sum maiuscula est.

Magis aduerbiũ nõ solum positio sed etiã ꝯparatiuo aliq̃n iũgitur: cũ vł ad se vł ad aliud ꝯparatur

ut achiles fortior enea magis q̃z iustior. et Aiax uli xe fortior magis q̃z Diomede.

Nota q̄ queadmoduz dicius ego sum doctior q̃z tu i ntio casu: ita dicius etiã i obliqs. iudico te doctiorẽ q̃z illuz. amo te magis q̃z illũ. iseruio tibi magis q̃z illi. idigeo te vl' tui magis q̃z illo vl' illius.

Quãdo ꝯparatiuo iũgit̃ multo: videt̃ plus significare q̃z suplatiuũ. Cicero de officiis. Uale igitur mi Cicero tibiq̃z persuade esse te quidez esse carissimũ sed multo fore cariorẽ: si talibus monumẽtis p̄ceptisq̃z letabere.

Cõparatio quotiẽs fit apud grecos ad unũ sui generis cõparatiuo utũtur. quotiẽs vero ad plures sui generis suplatio: in quo nos cũ illis ꝯueĩmus. ⁊ hoc ab illis factũ est: ut sensuz ꝯparatiui sensu suplatiui distĩgnerẽt. qui utriq̃z. hoc est cõpatio ⁊ suplatio genitiuũ tribuũt: cum careãt abltio. apd̃ nos vero illa ãbiguitas nõ est: qui cõparatiuo abltium dam⁹ siue ad unum siue ad plura diuersi gẽris referat̃. tañ illa grecoꝝ ratio tãti est momẽti: ut iã latini ad formã grece ꝯstructiõis imitari cõparatio gtium addiderĩt: utiq̃z ĩter duo sic Aiacũ fortior fuit Thelãonius. ⁊ manuũ melior ẽ dextera. si tres fuissent aiaces nõ fortior sed fortissim⁹ dicerẽus. sicut digitoꝝ medius est longissim⁹. ũde nõ licet dicere Pyrrhus ẽ doctior sentiatib⁹: sed doctissim⁹ sentiatũ. Uirg. huic cõiunx sicheͦ erat: doctissim⁹ agri Phẽicũ. ⁊ Orati⁹ ĩ sermõib⁹. o maior iuuenũ inqt. ad duos. n. pisones filios patrẽq̃z scribebat. Ouidi⁹ ĩ p̄sona medee que duos filios habuit. Cũ mior e pueris iussus studioq̃z vidẽdi. Cõstitit ad gemĩe limia p̄ma foris. et Cesar ĩ ꝯmẽtario decio. ĩ testañto ptholomei p̄ris heredes erãt scripti ex duob⁹ filiis maior. Hic cato

maior et minor. Scipio maior et minor de duobus dicitur. de plurib⁹ vero Fabius Maxius ⁊ Valeri⁹ maximus. Cōparatiuū igr̄ inter duo pōitur. Suplatiuū iter plura: qđ māifestissime ostēdit Cicero. cuȝ ait ī pisonē: me edilē priorē p̄torē p̄mum. quippe ediles duo tantū erāt: sicut duo cēsores ⁊ duo consules: ceteri autē magistratus plures erant.

Nota hoc etiā iteresse īter cōparatiuū ⁊ suplatiuū ꝙ dubitādo vł interrogādo: cōparatiuo utrū dicamus suplatio vero qd. cuius rei ratio ē qđ cōparatiuū de duob⁹ dicit̄: suplatiuū de plurib⁹. Quitilian⁹ ita nō tantū utrū sit melius: sed qd sit optimū q̄rit. et Cicero: utrū potis aut quid potissimū dicamus. Jungitur tn̄ qd etiā cū cōparatio sed īproprie: utrū vero nūquā cū suplatiuo.

Quot modis fit cōparatio? quatuor. Aut ab una substātia ad aliā. ut ego sum maior te. Aut ad seipsam. ut ego sum ditior solito. vel ditior hodie q̄ȝ heri. Aut ab uno accidēte ad aliud. et tūc semp fere utimur aduerbio magis. ut ego sum magis fortis q̄ȝ doctus. Aut ab uno actu ad aliū. ut ego malo vitaȝ q̄ȝ mortē. et magis lego q̄ȝ disco.

Quot modis nō pōt cū abltīo iūgi cōparatiuum? quiqȝ. aut cum ꝯparatio ad duos fit. tūc ei eget gēitiuo. ut duoꝝ fratrū maior est marius. Aut qn̄ non inueītur abltīus. ut dulcius ē mare pōticum q̄ȝ cetā maria. Aut qn̄ īter ipa adiectia fit ꝯparatio. ut ego sum magis albus q̄ȝ niger. et nō nigro. Vel cū inter ipsa verba fit ꝯparatio. ut plura audio q̄ȝ credo. Vł cū dictio a qua fit exceptio fuerit in ntīo. ut Diomedes fuit fortior q̄ȝ Troiani omēs: p̄ter q̄ȝ Hector.

Coniūctio eni exceptīa coplāre debet silēs casus.

Quot modis nō pōt cōparatiuū regere ntīnm cuȝ

q̄z? similr̄ quiq̄z. aut cū ꝯparatio fit īter duos. tunc enim oīno requirit genitiuū. ut duoꝝ fratrū maior Marius. aut cū nō īuenit̄ ntīus. ut nihil est crudelius nece. ⁊ nihil est seipso carius. aut qn̄ relatiuū est terminus cōparationis. ut virtus qua nihil est hōini melius. aut quando pōitur cū dictione negatiua. ut nullo homīe sis tardior. aut quādo dictio a qua fit exceptio fuerit in abltīo. ut Diomedes fuit fortior ōnibus troianis pterq̄z Hectore.

De Superlatiuo.

QUod ē nomē suplatiuū? Quod ad plures sui generis cōparatū supponitur ōibus. vl' per se prolatū positiui ītellectū habet cū valde aduerbio.

Quot sunt termīatiōes suplatioꝝ? Octo. Due frequētissime ī rimus ⁊ in simus. et sex prare in limus ximus. timus. remus. fimus. nimus.

Suplatiua ī rimus desinētia quō formātur? A positiuis in er desinētibus siue secunde siue tertie declinationis fuerit: addita rimus. ut pulcher pulcherrimus. pauper pauperrimus. Excipiūtur dextimus et sinistimus: pro dexterrimꝰ ⁊ sinisterrimus.

Superlatiua ī simus desinentia qūo formātur? A genitiuis secunde decliationis addita s ⁊ simus. et a gēitiuis tertie addita simus. ut locuplex locupletis locupletissimꝰ. Excipiūtur a secūda que sunt anomala. bonus optimꝰ. malus pessimꝰ. magnꝰ maximus. paruus mimus. multus plurius. Et q̄ a facio cōponūtur. ut magnificus magnificētissimꝰ. munificus munificētissimus. maturus maturrimus. Cicero tamē ad Herēnium: in etate īquit velit cōparare maturissima. Nuperus nuperrius. Plautus. captū hoīem nuperū et nouitiū. Uetus veterrius. A tertia vero excipiūtur facillimus difficillimꝰ. gracil

limus. humillim⁹. simillimus dissimillimus. Excipi ũtur etiã que ĩ bris desinũt. que ris mutata ĩ er: acci piũt rimus. ut salubris saluberrius. celebris celeber rim⁹. Uetus a veter: qđ olĩ ĩ usu erat: vetrim⁹ facit.
In ximus quot superlatiua desinũt: Duo tantum. maxim⁹ ꝛ proximus. quod vocabulũ dũ ꝓ cognato accipit: significatum habet positiui. ideoqꝫ a scripto ribus legũ sepe cõparatiue ꝓfertur. ut ꝓximiores. i. propinquiores cognati.
In timus quot desinũt: Unũ dũtaxat anomalũ op timus. et deriuata ab aduerbiis siue ꝑpositiõib⁹ iter interior intim⁹. ultra ulterior ultimus. citra citerior citimus. extra exterior extimus. qđ etiã ꝓ postremo ponitur. Plautus in trũculẽto. bona perdidi. mala reperi. factus sum extimus a nobis.
Hec sunt ab aduerbiis siue ꝑpositiõibus supra su perior suprem⁹. extra exterior extrem⁹. quia si ẽent a ntĩo superus et exter: seruassent regulã.
In nimus quot superlatiua desinũt: Unũ dũtaxat anomalum minimus.
In rimus quot superlatiua desinũt: Unũ a verbo detero deterior deterimus. ꝛ unũ anomalũ multũ plus plurimus. Preterea que secũdum regulã for mãtur. Nouissim⁹ licet a nouo suplatiuũ sit: tamẽ pro positiuo ponitur. et ultimuꝫ significat. A pene Plautus suplatiuum formauit penissime. ĩ cistella ria. ita mea cõsilio peruertit penissime. A penitus penitissimus superlatiuũ format. ut ex penitissimis edibus.
Superlatiua que a ꝑpositiõib⁹ veniũt: ipaꝝ ꝑposi tionũ exigunt casus. ut arbor illa est ꝓxime littus.
A nequã (sicut supra de cõparatiuis dictum est) fit superlatiuum nequissimus.

Illud aīaduertēdum ē. ꝙ q̃ȝ pro valde semꝑ iungitur superlatio: nunquā positiuo. ut q̃ȝ fortissim⁹ et q̃ȝ celerrime. quando vero q̃ȝ accipit̄ ꝓ quātum: nunquā iungit̄ superlatiuo. nisi addātur verba possum: queo: valeo: et que eiusdē significatiōis sunt ut dicā q̃ȝ breuissime potero. feci q̃ȝ optime quiui.

Per vero nunquā iungit̄ suꝑlatiuo. nec possumus dicere peroptim⁹ perdoctissim⁹. Econtrario autem q̃ȝ qn̄ valde significat: nunquā iungit̄ positiuo. nec etiā cōparatio: nisi forte cum per vl̄ opido vl̄ sane vel admodum. vl̄ valde. vel nimis. tunc. n. positio iungitur. ut Seruī⁹ Sulpiti⁹. Sane q̃ȝ grauiter ac moleste tuli ut debui. A. Gellius. voce admodum q̃ȝ suaui oppido q̃ȝ libēs. nimis q̃ȝ impium. Et Brutus ī ep̄la. suos valde q̃ȝ paucos habet. ⁊ iterum sane q̃ȝ gauisus sum. Perq̃ȝ tn̄ usitatius est. ut perq̃ȝ bonus. perq̃ȝ pulcher. perq̃ȝ doct⁹. id est. valde bonus. valde pulcher. valde doctus.

Per vero pro valde iungitur semper positiuo. ut perpulcher. perdoctus.

Cum vero q̃ȝ ꝓ quātum accipit̄: iūgitur positīo. ut Terētius. reiecit se in eā flens q̃ȝ familiariter. id est quātū familiariter. et in Eunucho. tu scis q̃ȝ intimū te habueri ꝓ quātū. sumit̄ enī hic intim⁹ ꝓ positīo: queādmodū ꝓximus. Sic etiā iūgit̄ ꝯparatio. ut q̃ȝ doctior est Aristotele Plato: id est quāto doctior At qui dicūt: narraui q̃ȝ breui⁹ potui: errāt. dicendum est enim: q̃ȝ breuissime potui.

Quod ē cōparatiuū seu suꝑlatiuum huius positiui perdoctus: multo doctior cōparatiuū. et q̃ȝ doctissimus siue multo doctissimus suꝑlatiuum.

Perq̃ȝ nūquā iūgitur cū suꝑlatiuo. Nā qđ legitur apđ. Q. Curtiū. Bessum quoqȝ bactrianoꝝ ducem

perq̄z maxime posset exercitu coacto descẽdere ad se iubet. error potius librarii dicẽd⁹ est. cũ alia quoqz cõplura apd̃ eundẽ auctorẽ corrupta sint.

Multo etiã ꝑ valde tã ꝯparatio quã suplatiuo adiũgitur. ut multo doctior ⁊ longe doctior. multo doctissimus. ⁊ longe doctissimus.

Superlatiuũ gtĩo iungit̃ ⁊ ablatiuo ⁊ accusatio. ut Hector fortissimus Troianoꝝ. ⁊ multo maximus. et proxime domum.

Cum superlatio iũgitur semꝑ quisqz. õnis aũt nõ iũgitur. nec enĩ dicẽdum est. oĩs optius. oĩs pessiũs sed optius quisqz et pessim⁹ quisqz. Et similiter si superlatia ĩ diuerso casu ponãtur sic: maxĩa qsque fortitudĩe debet hostib⁹ resistere. maxĩo quisque ãĩmo calũpniatores despicit. Ualidissimi qsque corporis paret arma. Cõparatio vero ecõtrario non quisque ꝯuenit: sed oĩs. ut Quĩtiliãus. seruulos pẽates ⁊ oĩa utiliora. nec licet dicere boni quique. ⁊ sapiẽtes quique. sicut nõ licet dicere oẽs optimi. ⁊ õnes sapiẽtissimi. Excipiũtur ex positĩs que suplatio carẽt. ut pius ⁊ strẽnuus. Dicius. n. omĩs pius. ⁊ pius qsque. Salusti⁹. Nã strẽnuus qsque aut occiderat ĩ prelio: aut grauiter vulnerat⁹ discesserat. Itẽ nũeralia. ut tertius qsque quartus qsque nã prim⁹ ⁊ ultim⁹ suplatiua sunt. Cicero. primo quoqz die cõsules ad senatũ referãt. Ergo nõ est dicẽdum: õni qnquagesimo ãno facimus iubileũ: sed qnquagesimo quoque ãno. et hic factũ est. ut dicãus unusqsqz: singularis quisque. nã singularissim⁹ quo plerique indocti utũtur: nõ repitur. sicut ab unico nõ repit̃ unicissimus. Quotus etiã iũgitur cũ quisqz. ut quotus quisqz est. i. quotcũqz sint. Illud quoqz notãdũ. ꝙ quisqz gtĩum pluralẽ nõ habet: cũ adiectio dũtaxat

iunctum. ideo utimur gẽitiuo singulari ꝑ plurali. ut optimi cuiusc͂uq3 anim⁹: ꝑ bonoꝝ õnium ãimus.
Fa al meglio: e al piu presto che tu poi.
Fac q̃3 optime et q̃3 celerrime potes.
Jo son assai piu grãdo de tuti li viterbesi: che sono menori de me. e ãche sono mẽori de quelli che sono maiori de me. Ego sum maxim⁹ õnium viterbiẽsiũ minoꝝ me. et õnibus maioribus me.
Essendo io nato a Roma son magiore de tuti q̃lli che sono menori de me. e mẽore de quelli che sono magiori de me. Ego cum natus sim Rõe sum maior õnibus mĩoribus me ꝛ maiorib⁹ me.
Jo son piu ĩdotto de quelli che sono piu dotti ð me e piu dotto de q̃lli che sono piu ĩdotti da me.
Ego sum indoctior õnibus doctiorib⁹ me ꝛ õnib⁹ indoctioribus me.
Jo son menor de tuti q̃lli che sono maiori de me. ꝛ anche sono maiori di q̃lli che sono menori da me.
Ego sum mĩor oĩb⁹ maiorib⁹ me: ꝛ oĩb⁹ mĩorib⁹
Jo ho doi deti ĩ le man: li quali son piu lõgi (me de li altri. e doi orechi ĩ capo ðle quale lũa e maiore
Ego habeo duos digitos ĩ mãibus ceẽoꝝ lõgissimos. ꝛ duas aures ĩ capite: quaꝝ altera ẽ maior
Tuti li homini fortissimi deueno cõ grãde animo vencere quelli delecti del corpo: che sono piu bruti de li altri tutti. Debet fortissim⁹ q̃sque magno aĩo supare eas voluptates: que sunt ceẽis fediores oĩb⁹
Jn ogni diece ãni se re fa el busolo a viterbo.
Decimo quoque ãno fiunt comitia viterbii.

De aduerbiis.

Aduerbia localia aut ĩ loco significãt: aut ð loco: aut per locum: aut ad locũ: aut versus locum: aut usque ad locum.

Que sunt aduerbia sigīficātia ĩ loco? Hic illic istic intus. foris. ibi. alibi. alicubi. usquā nusquā. sicubi. necubi. nūcubi. sūpius. inferius. ubiqȝ. ubicūqȝ.
Que sunt aduerbia sigīficātia de loco? Hinc. illinc. istinc. intus. foris. unde. aliunde. sicunde. necunde. etū de. superne. inferne. celitus. funditus. utrinque. undecunque.
Que sunt aduerbia significātia p locuȝ? Hac. illac. istac. ea. siqua. nequa. aliqua. etqua. utqȝ ⁊ quacūqȝ
Que sunt aduerbia significātia ad locū? Huc. illuc. istuc. intro. foras. usquā. nusquā. eo. eodē. siquo. nequo. alio. aliq°. etquo. sup. īfra. utroqȝ. ⁊ quocūqȝ.
Que sunt aduerbia significātia versus locū? Horsum. illorsum. istorsum. dextrorsum. sinistrorsum. etquorsum. sursum. vl' sursum versus. deorsuȝ versus. utroqȝ versus. et quoque versus.
Que sunt aduerbia significātia usqȝ ad locū vl' usqȝ ad tēpus? Hucusqȝ. istucusqȝ. illucusqȝ. quousqȝ

Nomīa urbiū ponūtur p aduerbiis ī loco ī gēitio casu: si prime vel secūde decliatiōis sint. ut sum hic fui illic. sum rome. fui rome. sum Tarēti. qȝ si pluraliter tātum declinētur: ponūtur ī abltīo. ut sum Baiis. fui Thebis. Tertie vero decliationis nomina ī abltīo ponūtur. ut fui Cartagīe. Tibure. Neapuli

Ponimus etiā loco aduerbioꝝ: humi. domi. belli. militie. ruri. in dtīo. ut sum humi stratus. Dormio domi. erā ruri. belli siue militie fortis sum. Repitur etiā vesperi ⁊ luci aduerbialiter sumi. ut vesperi ad te veni. vesperi ad te veniā. et luci simlr. Cicero in philippicis. Quis enī audeat luci: et ī militari via.

Pro aduerbiis vero de loco ⁊ p locū ponūtur nomīa urbiū in abltīo casu cuiuscūqȝ decliatiōis ⁊ nūeri sint. ut venio illic. aut trāseo illac. vēio aut trāseo

Verona. Patauio. Carthagie. Thebis. et sic domo humo. rure. militia. bello.

Pro aduerbiis etiã ad locũ noĩa urbiũ ponuntur ĩ accusatio. ut eo Romã. Tarẽtũ. Cartaginẽ. eo illuc veio istuc. Et sic eo domũ. humũ. rus. militiã. bellũ.

Si fiat ĩterrogatio p quorsum: qũo respondetur: Dextrorsum. sinistrorsuz. versus Venetias. versus Thebas. versus Romam.

Si fiat interrogatio per qua: qũo respõdet: Hac. illac. istac. per Romã. p Venetias. per urbem.

Si fiat interrogatio per quo: qũo respõdetur: huc illuc. intro. foras. Venetias. Romã. Thebas. rus.

Si fiat ĩterrogatio p quousqz: qũo respõdet: Huc usqz. illucusqz. usqz ad ãnum. usqz Venetias. usqz Thebas. usqz Romã. usqz ad urbem. usqz rus. usqz domũ. bellũ. militiam. humum.

Noĩa virorum ac mulierũ ꝓpria. Item noĩa appellatiua hoĩum: aĩalium: locorum: & aliarum quarumcũqz rerũ querũt ꝑpositionẽ. ut suz in urbe. in agro. cum Socrate. eo in urbem. ad agrũ. ad socratẽ. venio ab urbe. ab agro. a socrate. Trãseo p urbẽ. per agrũ. p locum: in quo est socrates. Eo versus urbẽ. uersus agrũ. versus socratẽ. Eo usqz ad urbẽ. usqz ad agrũ usqz ad socratẽ. Interdũ tñ poete omittũt ꝑpositiones. ut Italiam fato ꝓfugus lauinaqz venit littora. Itẽ deuenere locos.

Interdũ etiã ꝓpriis noibus addit ꝑpositio. ut Cicero. ea die verres ad messanã vẽit. Aliqñ subauditur ꝑpositio noibus urbiũ. ut Virgilius. Nõ lybie nõ ante tyro despectus hiarbas. noĩaliter põitur tyro. nam si aduerbialiter ponere voluisset: dixisset tyri in casu genitiuo.

Supina etiã ꝑpositiõe nõ egent. ut eo cubitũ. & hoc

dignum relatu. pro eo ad cubandum. et hoc est dignum quod referatur.

Uersus semp̄ postponit̄. ut italiā versus. megaraz versus. Salusti⁹. quē locū cartaginēses egiptū versus finē imperii habuere. Cicero de diuinatiōe. q̄ cū exercitu lustrato aretiū versus castra cū mouisset. Interdum huic aduerbio iūgitur ad. ut ad oriētem versus. ad occidentem versus.

De Noībus Heteroclitis.

QUe sunt noīa heteroclita? Que nō seruāt declinationē aliorum noīum. ut

Pascua pascue	pascua pascuorum.
Epulum epuli	epule epularum.
Delitiū delitii	delitie delitiaꝝ. A deli
tio fit delitiolum: quo verbo utit̄ Sēca in ep̄lis.	
Carbasus carbasi	carbasa carbasoꝝ
Arbutus arbuti	arbuta arbutoꝝ.
Intybus intybi	intyba intyboꝝ. Uirgi li⁹. et amare intyba fibris
Pergam⁹ pergami	pergama p̄gamoꝝ. edificia sublimia troiana.
Celum celi	celi celoꝝ
Altilis altilis	altilia altilium.
Supellex. lis.	supellectilia. lium
Tartarus tartari	tartara. rorum.
Suparus supari	supara. rorū.
Tenarus tenari	tenara. roꝝ.

Promōtorium laconie circa finē malee. unde ad īferos dicit̄ esse descēsus. Ostēdit̄ ei ibi quedā p̄rupta vorago: per quā dicūt herculem emersisse.

Menalus	menala. oꝝ. mōs arcadie
Auernus	auerna. oꝝ. Lacus prope puteolos. dictus ab auibus. q̄ superuolātes nimio

fetore decidāt. ut Uirgili⁹. Graue olentis auerni.

Didimus	didima. oꝝ. mōs phrygie
Pileus	pilea. orum.
Garganus	gargana. oꝝ. mōs Apulie.
Gargarus	gargara. roꝝ.

Pax caret plurali nūero. Oratius dixit paces. Bella quis ꝛ paces longum diffundit in euum.

Uulgus	Uulgus neutrū est. et caret
Pelagus	cū nouē sequētib⁹ vocabulis
Tellus	plurali numero. Uirgil. Sci
Humus	ditur īcertum studio īcōtra-
Pus	ria vulgus. sed hic vulg⁹ ha
Phas	bet pluralem. Cicero. Satur
Ir	nū maxime colunt vulgi. ra-
Fors	ro tamē utimur masculino.
Tabi	Uirgili⁹. In vulgū ābiguas
Nemo	spargit voces.

Duo ambo ꝛ tria declināt ur tātum in plurali.

A quatuor usqꝫ ad centū sunt indeclinabilia.

Ilia cū vigītiquiqꝫ sequētib⁹ carēt singl'ari nūero.

Menia.	Indutie.
Manes:	Pisces.
Proceres.	Cōpitalia.
Penates.	Neptunalia.
Tenebre.	Nundine.
Exta.	Kalende.
Arma.	None.
Insidie.	Idus.
Artus.	Athene.
Spōsalia.	Thebe.
Çizania.	Micene.
Diuitie.	Uenetie.
Mine.	

Cesares:aiaces:Fabios:Scipiões pluratiue vicinus.
Sed sic non sunt ꝓpria noīa:sed appellatiua ⁊ equi-
Soles ⁊ lune a poetis dūtaxat pluraliter (uoca.
ponūtur.q2 īterduȝ plures vidētur ad sensuȝ oculoꝝ
Sanguis ⁊ puluis usu carēt plurali. Mel frumē-
tum ordeū far vinū auctoritate habent pluralia.
Aurū argētum ferrū auricalcū plūbum stānum e-
lectrū ⁊ vitrū carēt plurali. Tamē es habȝ era ī plu-
rali ī tribꝰ casibus. Metallum qđ est nomē genera-
le: habet pluralē nūerum ꝑ ōnes casus.
Triticū caret nūero plurali. Frumēta tñ ordea:pi-
sa: fabas: lentes ī plurali nūero īuenimꝰ.
Acetū mulsum oleū ⁊ similia: carēt nūero plurali.
mulsum ē vinū mellitū. inuēitur ēt aqua mulsa. hoc
est mellita. Piper. ȝinȝiber. fel ī usu cōmuni nō ha-
bēt pluralia. Mel tres tātūmodo casus habet plura-
les. ntium accusatiuū ⁊ vocatiuū mella.
Thus rus: thuris thura. ruris rura.
Balneū balnei habet plurale balnea balneoꝝ ⁊ bal-
nee balneaꝝ.
Locus loci facit ī plurali loca locoꝝ: et loci locoꝝ
utrūqȝ idem significat. tamē loci ī masculino signifi-
cant etiā sedes argumētoꝝ apud rhetores.
Jocus etiā ioca et ioci habet in plurali.
Balteus simil᷑ baltei ⁊ baltea habet in plurali.
Rastrū neutrū rastri ⁊ rastra habet in plurali. ad-
dunt qdam porrū frenū claustrum filū capistrū.
Rabies: sanies: caries: pnicies: scabies carēt plu-
rali nūero cū similibꝰ noibꝰ qnte decliationis. Res
tamē ⁊ dies acies facies ꝓgenies species maceries:
habēt numerū pluralem.
Spes tres tātum casus ī plurali habet. Juuēalis.
post dānum tēporis et spes deceptas. a quo nomīe

ꝯpositū est expes : habens ntium dūtaxat ꝛ vtium.
Cato faciex dixit secundū analogiā:sed nō ē in usu.
Verua ē plurale hui⁹ nois qđ est veru.et repiūtur dūtaxat duo casus verua ꝛ verubus. Virgili⁹. verubusq; tremētia figunt.
Fors non habet nisi forte.ut fors fortuna. et forte sua libycis cumarum astitit oris.
Tabi ꝛ tabo dūtaxat repitur. Frugi īdecliabile ē.
Vicē dicius ꝛ vice.aliis casibus singlarib⁹ raro utimur.pluralis integer est.
Precis preci precē ꝛ prece.pluralis est integer.
Nex repitur apđ ciceronē ꝛ alios ꝓbos.ūde seinex
Pōtus : aer : ether :carēt nūero plurali.
Sal neutri generis pluralē nō habet.masculini habet sales ꝛ salib⁹.ꝑ quadā urbanitate dicēdi.tractuz verbū a sale:ꝙ sicut sal ciboꝝ: ita salis cōdimētum sit oīois.Et dicitur etiā i singulari. Terētius. Qui habet salē quod in te est.
Laterē accusatiu⁹.non hn̄s alios casus in singlari raro tamē repitur latere.
Sponte abltūs solus est.ut sponte sua.
Macte in vocatiuo tātum inuenitur.Dicit tamen macte virtute esto.
Ador genus faris est:aptum sacrificiis deoꝝ:generis neutri ꝛ indecliabile.ab adorādo dictuz. Prisciāus affirmat ac Festus Pōpeus ab edēdo :vl ab adurēdo dicit appellatū igni enī tostum fiebat.
Vis ōnes casus habet ut sentit Prisciāus.
Interrogatia : relatiua : infinita : distributiua carent vocatis.ideo ambo non habet vocatiuū.q2 est distributiuū.et secūdum priscianū relatiuū. Duo vero collectiuum habet. Et omnia ꝓnomia carent vocatiuis.ꝑter tu meus noster ꝛ nostras.

Os oris ora tantū habet in plurali. quāq3 Uirgili us usus sit oribus.
Os ossis in utroq3 nūero omnes habet casus.
Ops est dea terre: que ⁊ tellus dicit̄. Sed opus o pi opem ope auxiliū significat et facultatē. ut aufer mihi opem. id est. opitulare mihi. ut Uirgilius. gra tes persoluere dignas non opis est nostre. id est. fa cultatis.
Hec opis nympha quedā fuit: cuius poete faciūt mentionē. Opes vero pluraliter significāt diuitias.
Suppetie in plurali tātum auxilia significāt. ⁊ iun gitur hoc verbū fere semꝑ cū fero. frequētissimūq3 est apud historicos. ut suppetias tulit: hoc est. pre sidium attulit vel misit.
Quidā putāt ego quoq3 pronomen etheroclitum esse. quod rectus nullam habet cum ceteris casibus similitudinem.
Hesperus seu vesperus est stella que ante noctem apparēs hesperus seu vesperus seu etiā vesper dici tur. Uirgiliꝰ. Ante diem clauso cōponet vesper oli po. ante lucē vero lucifer dicitur.
Unde fit: ut aut extrema pars diei seu malis no ctis pricipium vespera dicatur in feminino. vespe rum ī neutro genere. Uesper etiā vesperis ī mascu lino genere utitur Uirgilius. unde qui ī pricipio no ctis salutare volūt: bonū vesperū dicere cōsueuerūt qđ magis cēseo ꝓbandū: q̄3 quod a plerisq3 dicitur bonum sero. Cū enī sero aduerbiū sit: ⁊ tarde signi ficet: mala imp̄catio est. optatq3 ut bonū tarde eue niat. meliꝰ sane ⁊ elegātiꝰ diceret̄. bonū serū siue fe lix serū. Nā serū diei apđ ꝓbatissimos historicos re pitur ꝑ extrēa parte diei. Liuius. Erat iā diei serū. ego morē nostre religiōis sequēs dicere soleo. noctē

quietam.

Penu ēt aliqñ indeclīabile repitr. ut apd̄ actiū. Pēu aūt optium est: ut nihil desit. dicitr tñ hec pen⁹ pen⁹ quarte: ⁊ penus pēoris tertie. Uerba A. Gelii sunt. Q. Sceuolā ad demōstrandā penū his verbis usuȝ Pen⁹ ē inqt qd̄ esculētū aut poculētum ē familie: q̄ opus nō facit cā paratū ⁊ pēitus recōditū. ūde a pēitus penu dicitr. Nā que ad edēdū bibēdūqȝ ī dies singulos prādii aut cene causa parātur: pen⁹ nō sunt. sed poti⁹ ea q̄ longe usiōis cā recōdūtur. Serui⁹ sulpiti⁹ ait. Sacco Helio placuisse: nō q̄ ad esum ⁊ potū spectāt: sed thus quoqȝ ⁊ cereos ī penu esse.

Massuri⁹ sabin⁹ qd̄ iumētorum causa apparatum esset: qbus dn̄s uteretur: penori attributum dicit. Penu igitr ea oīa ꝯtinētur: que ad victū ptinēt. sed p̄ natum si modo domi reposita sunt. Nā loc⁹ ubi ista reponūtur. Uarrone teste penariū dicitr. que ad victū publicū spectēt: cōmeat⁹ vocātur. Sed fere nihil aliud ꝯtinet quā annonā. Nō eī ē ānona tātū frumētaria: sed carniū salitaꝝ ⁊ aliaꝝ huiusmodi reꝝ. Cicero de dīnatione putaret ānonam ī macello cariorem fore.

Repetundarum dumtaxat in genitiuo plurali inuenitr. de quo verbo supius diseruim⁹: cum de participiis tractaremus.

Indoles nūquam fere nisi numero singulari īuenitur significat autē in pueris ⁊ adolescētibus signū future virtutis. Cicero. ut enī adolescētibus bōa indole p̄ditis sapiētes senes delectātur.

Quītilianus ī primis ānis laudaretur indoles. Cicero tñ de viris īdolē dixit. De officiis in qb⁹ ē virtutis īdoles ꝯmonētr. Idē p̄ celio. si qs iudices h° robore āimi. atqȝ hac īdole virtutis ⁊ ꝯtinentie fuit

Liuius de lauinia iaȝ matre et īperiū administrāte Tāta inquit ī ea virtutis īdoles fuit. Lucānus. idole sī dignū latia: si sanguīe prisco robur inest animus Indole: quasi generositate quadā virtutis atqȝ animi. Liuiꝰ etiā in malā partē accipit. Nā loquens de Hānibale. cū hac inqt indole virtutū ac viciorꝫ: triēnio sub Hasdrubale imperatore meruit.

Copie quādo militū multitudinē significāt: tantū pluratiue declinātur. ut copie Cesaris. copie Pōpei Repitur tamen etiā in singulari. sed praro. Pōpeus ad Domitiū. atqȝ etiā hortor. ut cū ōni copia ad me venias. Salustius. postremo ex omni copia Cathe line neqȝ in plio neqȝ in fuga quisquā ciuis īgenuꝰ captus. Uirgilius. ii. Eneidos. Et que sit mecū copia lustro. prope aūt in singlari copia significat facultatē potestatēqȝ. ut faciā tibi copiā inspiciēdi libros meos. id est. dabo tibi facultatē. nec iūgitur cuȝ alio verbo q̄ȝ cū facio apud oratores. apd poetas vero cum aliis verbis. ut cū do das. Uirgiliꝰ. postq̄ȝ intrográssi ꝛ corā data copia fandi. Accipit etiā plerūqȝ copia pro habundantia. ut copia orōnis. copia frumēti. Barbare oēs fere etatis nostre usi sunt copia pro exēplari. qd nusquā apd doctores repitur.

Excubie ꝛ vigilie tātum pluralr̄ dicūtur. hec auteȝ inter se differūt. ꝙ excubie diurne ꝛ nocturne: vigilie vero dūtaxat nocturne sunt.

Tenebre qn̄ noctē significāt: pluratiue tātum dicūtur. ut luce et tenebris scribo. pro die ꝛ nocte scribo. Differt autē prima nocte ꝛ prima die. nā ibi ītelligitur prima pars diei et quasi diluculo. hic aūt prima dies. ita primis tenebris ꝛ prima nocte. ibi de parte noctis loquimur: hic de ipsa nocte. Si diluculū volimus significare: ante lucē dicimꝰ. non ante diem.

Nam ante diez significat ante tempus. Preterq; si de certo die loquamur. ut ãte diẽ decimũ kalẽ. nouẽbr. hoc est decimo die ãte kalẽ. nouẽb. Ubi notãdum est preceptum Pauli: qui ait. Ante diẽ decimũ kalẽdaꝝ. et post decium diem kalẽ. Eque utroq; sermone undecimus dies sigi ficatur. Ante noctẽ vero pro crepusculo optime dicimus.

Lues & strues nũquam fere pluratiue dicũtur.

Presto a plerisq; inter noĩa põitur. & nullũ habet casum. nec aliter q̃; cũ substãtiuo verbo cõstruitur. ut presto suz. Nã presto adsum magis poeticũ est.

Instar quoq; nõnulli nomẽ esse existimãt ĩdeclĩabile. et similitudinẽ siue eqparãtiam. ut ĩstar mõtis.

Scale et scobe tãtum pluraliter dicũtur. et licet aliquãdo scala inueĩatur: q ita profert barbarismũ (si Quĩtiliano credĩus) cõmittit.

Liberi pro filiis: pugillares: nuptie: littere pro epl'a: carẽt singl'ari. ĩimicicie dũtaxat ĩ plurali repiũ.

De Figuris.

Figuras quas greci vocãt: qũo diffiniũt? Figurã esse dicũt vicium cum ratiõe: necessitatis: ornatusue gratia permissum.

Quõ diuidũt figuras siue scematha? Alia dicunt esse lexeos. alia dianoeas. Sed diaoneas ad oratores dũtaxat ptinere: lexeos vero ad grãmaticos

Rursus figuras siue schemata lexeos: q̃ ad grãmaticos ptinẽt: qũo diuidũt? Alias dicũt esse dictionis: alias locutiõis: alias cõstructionis.

Quid est barbarismus? Est pars orõnis viciosa: que vel scribẽdo vl' loquẽdo vicium contrahit. apõ poetas methaplasmus dicitur.

Quid est soleocismus? Est viciũ ĩ ꝯtextu partium orõnis cõtra regulã artis grãmmatice factũ: quod

apud poetas vocat. Ab asinio capitone imparilitas dictus est: a vetustiorib⁹ scribiligo. ut A. Gelius testatur.

Cauēda ne sunt hec vicia: Profecto elaborādum est: ut pma barbarismi ac soleocismi feditas absit. Sed q2 aliqñ excusant hec vicia: vl cōsuetudie: vl auctoritate: vl venustate: vel vicinitate virtutuz: magna in his diligētia adhibēda est.

Quō adhibēda est diligētia: Docēdi sunt pueri: q ōnino vitāda sint. ut guerra: treuga multotiēs pro strabit singularissimus et similia. Itē que apō scriptores dūtaxat carminū venia aut laude digna sint ut cantus. ploxenus. mappalia. postremo q insoluta quoq3 oratione ab doctis recepta sint. ut Cicero ca nopitaz exercitū dicit. cū urbē canobon dicāt. et du apōdo et trepōdo. que in usu ab oībus recepta sunt. cū tamē nec dua nec tre apud auctores repiantur.

Quot modis ꝯmittitur barbarism⁹: Uno et vigīti. Primo cū oratiōi latine vocabula barbara ꝯmiscemus. quēadmodū Cicero illudēs: mastrucā (quod sardū est vocabulū) oratiōi inseruit: ꝑ scauro. quē purpura īquit regalis nō cōmouit: eū sardoꝝ mastruca mutauit. Itē fit barbarismus: additiōe. detractione. īmutatiōe. et trāsmutatiōe littere: syllabe: tēporis: toni: et aspirationis.

Per additionē quō fiūt barbarismi: per additiōez littere. ut relliquias danaū per duplicē l: cū simplicem scribi deberet. et redintegro ꝑ reintegro. Per additionē syllabe. ut nos abiisse rati. et īduperator.

Per additionē tēporis. ut Italiā fato ꝓfug⁹. cum italia: correpta pma syllaba scribere ac ꝓferre de. bereūs.

Per detractionē quō fit: p detractionez littere. ut īmitis achilli ꝑ achillis. per detractionem

syllabe. ut repostū ꝓ repositū. per detractionē temporis. ut unius obnoxam: ꝓ unius.
Per imutationē q̄uo fit? per imutationē littere. ut olli ꝓ illi. per imutationē syllabe. ut quū ꝓ cum. per imutationem tēporis. ut feruere leucatē. cū feruere producta penultima dici debuisset.
Per trāsmutationē q̄uo fit? per trāsmutationē littere. ut euādre ꝓ euāder. per trāsmutationē syllabe ut siquis displicinā ꝓ disciplinā dixerit. per trāsmutationē tēporis. ut faciūt nōnulli idocti: qui dicunt maria prima correpta ⁊ secūda ꝓducta. Itē iacobꝰ p̄ma syllaba ia ꝓducta et co correpta. cū plane contrariū sit. Nā maria primā syllabā ꝓductā habet: secundā correptā. iacobus vero quadrisyllaba dictio sit: habetq; p̄mas duas correptas: ⁊ penultiā; ꝓductā.
Toni quoq; p has quatuor spēs ꝯmutātur. Nā et ipsi adiiciūtur. detrahūtur. imutātur. ⁊ trāsmutātur. quoꝝ exēpla ultro se offerūt.
Totidē etiā modis deprehēditur barbarismꝰ. per aspirationē quā tam in ꝓnūciādo q̄; i scribēdo et adhibere possumus ⁊ tollere. quāq; nō sit littera: sed aspiratiōis nota. ut veteres sine aspiratiōe edos ircosq; dixerūt. et graccos et triūphos. erupit deinde nimius usus. ut corone senturiōes: prechones dicerētur. et mehe ꝓ me. ut qbusdā adhuc inscriptiōibꝰ videri potest.
Possunt ne aliis modis fieri barbarismi? possunt secūdum quosdā. per malas cōpositiones: que dicūt Cacosyntheta: in quibꝰ sunt iotacismi. metacismi. laudacismi. hiatꝰ. collisiōes. ⁊ q̄cunq; plꝰequo minꝰ ve sonātia ab eruditis respuūtur. Sunt p̄terea qui absurdum putāt barbarismū. qđ est unius verbi viciū fieri p nūeros aut genera sicut soleocismū. Uerū

tamē scala ⁊ scoba : cōtraq3 ordea ⁊ mulsa licet litte rarum mutationē: adiectionē: detractionē nō habe ant. nō alio modo viciosa sunt : q̄3 ꝙ pluralia singu lariter: ⁊ singl'aria pluraliter efferūtur. et gladia qui dixerūt genere exciderunt.

De Soleocismo.

De soleocismo multi errāt : qui eū putāt ī una parte orōnis fieri posse. ut si virū ostēdentes : dicam⁹ illam: aut ostēdentes mulierē: dicāus illum aut interrogāti quo pergam⁹: respōdeam⁹ Rome. aut obuiū unum : salutātes: dicamus saluete. Siquidē hec oīa vim pfecte orōnis obtineāt. ītelligi m⁹. n. illū vł illā video. Rome pergo. tu saluete.

Quot modis fit soleocismus? Duob⁹ modis. Aut per partē orōis : aut p accidens partiū orōis.

Per partes orōis quō fiūt soleocismi? Cum pars pro parte ponit̄. ut toruūq3 repēte clamat ꝓ torue. nomē ꝓ aduerbio positū. Fit etiā ī ipā parte orōis hoc viciū. cū ipsa ꝓ se : nec in suo loco (ut conuenit) ponitur. ut cui tātum de te licuit? pro in te. ⁊ apud amicum eo : ꝓ ad amicū. et intro sum : ꝓ ītus sum

Per accidētia partiū orōnis : quot modis fiūt sole ocismi? Tot modis : quot sunt ipa accidētia. Uerbi gratia. Per qualitatē noīum fiūt soleocismi. ut hau riat hunc oculis ignem crudelis ab alto Dardanus pro dardanius. ꝓpriū ꝓ appellatiuo posuit.

Per gēra. ut valide salices : ⁊ amare cortices. q̄m q̄3 sup̄ dixerius hic potius barbarismū esse: q̄3 sole ocismū. pro validi salices. et amari cortices.

Per cōparationē. ut respondit Juno saturnia san cta dearum. pro sanctissima.

Per casus. Urbem quā statuo vestra ē. ꝓ urbs

Per modos verboꝝ. ut itis paratis q̄3 primū vir⁊

pro ite parate. indicatiuum pro imperatiuo.

Per significatiões. ut spoliantur eos et corpora nu da relinquūt. pro spoliant.

Per tēpora. ut ceciditq; superbū Iliū et omīs hu mo fumat neptūnia Troia. pro fumauit.

Per personas. ut Danai qui parent atridis q̄; pri mū arma sumite. pro qui paretis.

Per aduerbia. ut venio italia. pro ab italia. et ad ro mā eo. pro romā. et intus eo. pro eo intro.

Per cōiunctiones. ut subiectisq; urere flammis. pro ve aut vel.

Per p̄positiones cū una pro alia ponitur. ut sub lu cem pro ante lucē. aut necessaria subtrahit̄. ut Siluis te tyrene feras agitare putasti. pro in siluis.

Fiunt p̄terea soleocismi pluribus aliis mōis: quos rep̄hendēdo potius q̄; imitādo possumus notare.

Quot sunt vicia que cu; barbarismo et soleocismo cōnumerātur? Duodecim. Barbarismus. Soleocis mus. Acyrologia. Cacophaton. pleonasmos. pisso logia. Macrologia. Tantologia. Eclypsis. Tapino sis. Cacosyntheton. Amphibologia.

Acyrologia ē impropria dictio. ut hūc ego si potui i tātum sperare dolorem. sperare dixit pro timere

Cacophaton est obscura enunciatio in cōposita di ctione. vel in uno verbo. ut numerū cum nauibus e quat. et arrige aures pamphile.

Pleōasmos est additio verbi supuacua ad plena; significationem. ut sic ore locuta est.

Perissologia ē supuacua addicio: verborū sine ul la vi rerū. ut qua poterāt ibant. et qua nō poterāt nō (ibāt.

Macrologia est sentēcia longa et supuacu a: res nō necessarias ꝯprehēdens. ut impator cum exercitu re īfecta; retro: ūde venerat regressus est

Tautologia est eiusdẽ rei viciosa repetitio. ut ego metipse.

Eclipsis ē necessarie dictionis defectus. quā desiderare videt̄ perfecta sententia. ut hec secum. deest enim: locuta est.

Tapinosis est alicui⁹ magne rei extenuatio: sentētia nō id qđ ostēdit agēte. ut penitusq3 cauernas ingentes. uterūq3 armato milite cōplent. et Dulychias vexasse rates in gurgite vasto.

Cacosyntheton ē viciosa cōpositio dictionū. ut versaq3 iuuēcum terga fatigamus hasta.

Amphibologia est ābiguitas dictionis: q̄ fit aut p accusatiuū. ut si quis dicat audio Socratem amare Platonē. aio te eacida Romāos vīcere posse. aut p cōmune verbū. ut si quis dicat. Cato iniuste criminatur: et nō addat quē vl̄ a quo: Aut per distinctionē. ut vidi statuā aureā hastam tenētem. Fit etiā peronymia. ut si qs dicat acie3: nec exp̄mat oculi vl̄ gladii vl̄ exercitus. Potest etiā fieri aliis modis: quos recensere superuacuum est.

De Metaplasmo.

Quid est metaplasmus? Est trāsmutatio q̄da3 recti solitiq3 sermōis in alteram speciē. metri ornatus: aut necessitatis causa.

Quot sunt spēs metaplasmi? Quatuōdecim. Prothesis. Epēthesis. Paragoge. Apheresis. Sincope. Apocope. Ectasis. Sistole. Diheresis. Episynaliphe. Eclipsis. Synaliphe. Antithes̄. ꝛ Metathesis

Quid ē prothesis? Est appositio quedā ad p̄ncipiū dictiōis littere vl̄ syllabe. ut gnato pro nato.

Epēthesis est appositio ad medium dictionis littere vel syllabe. ut induperator.

Quid ē paragoge? Est appositio q̄dā ad finē dicti

onis. ut diciet ꝑ dici. hāc alii paralipsin vocāt.
Quid ē apheresis: Est ablatio littere vł syllabe de pricipio dictiōis: cōtraria prothesi. ut temno ꝑ contemno. mitte pro dimitte.
Syncope ē ablatio de media dictiōe cōtraria epētesi. ut audacter ꝑ audaciter. cōmorat ꝑ ꝯmouerat
Quid est apocope: Est ablatio littere vł syllabe a fine dictiōis. cōtraria paragoge. ut achilli ꝑ achillis et potes pro potestis.
Quid est ectasis: Est extēsio syllabe ꝯtra verbi naturā. ut Italiā fato profugus. cum italiā primā syllabā correptā habere debeat.
Quid est systole: Est correptio syllabe cōtra verbi naturā ꝯtraria ectasi. ut aquosus orion. cū orion dici debeat pͥma producta.
Quid est dihereſis: Est unius ī duas syllabas facta diuisio. ut Aulai in medio libabāt pocula bacchi pro aule.
Quid est episynaliphe: Est cōglutinatio duarum syllabaꝝ ī unā: cōtraria dihereſi. ut pheton ꝑ phaeton. et eripidem pro aeripidem.
Quid est synaliphe: Est p interēptionē cōcurrētiū inter se vocaliū: lubrica quedam leuisqꝫ collisio. ut atqꝫ ea diuersa penitus duꝫ parte gerūtur. Sic qn̄ abiicitur s. ut aut ouiū fetus: aut urētes culta capellas. Hec a qbusdā synthereſis vł collisio noīatur.
Elipsis est cōsonātium cū vocalibus aspere cōcurrētium quedam difficilis ac dura collisio. ut Multū ille et terris iactatus et alto.
Antithesis ē littere pro littera positio. ut olli ꝑ illi.
Quid ē metathesis: Est trāslatio litteraꝝ ī alienū locum. nulla tamen ex dictione sublata. ut euandre pro euander.

De Schematib⁹. Lexeos.

Schemata lexeos quot sunt? Multa qdẽ sunt sed magis necessaria sunt decẽ ⁊ septẽ. Prolepsis. Zeuma. Hipozeuxis. Sylepsis. Anadiplosis. Anaphora. Epanalepsis. Epizeuxis. Paronomasia Schesonomaton. Paranomeon. Homotoleuton. Homoptoton. Polisyntheton. Hyrmos. Polypto ton. Dialyton.

Prolepsis quid est? Est presumptio secutarũ rerũ ordinẽ ãtecedens vel cõturbãs. ut cõtinuo reges ingenti mole latinus cõturbant.

Zeuma quid est? Est unius verbi cõclusio diuersis clausulis apte cõiuncta. ut troiugena iterpres diuũ qui numina phebi. qui tripodas clari lauros: q sydera sentis.

Hypozeuxis quid est? Est figura supiori cõtraria ubi diuersa verba singulis clausulis adiũgunt. ut regem memorat nomẽq3 genusq3.

Sylepsis qd est? Est dissimiliũ clausularũ p unum verbũ cõglutinata cõceptio. ut hic illi⁹ arma. hic currus fuit. Itẽ sunt nobis mitia poma: castanee molles: et pressi copia lactis.

Anadiplosis quid ẽ? Est cõgemiatio dictiõis ex ultimo loco pcedẽtis versus: ⁊ in pncipio sequentis. ut sequitur pulcherrius astur. astur equo fidens.

Anaphora qd est? Est relatio eiusdẽ verbi p pncipia pluriorũ versuũ. ut nate mee vires mea magna potẽtia solus. Nate pẽis summi q tela tiphora tẽnis

Epanalepsis qd est? Est verbi i pricipio versus positi: in eiusdem fine repetitio. ut ante etiam sceptrũ dictei regis et ante.

Epizeuxis qd est. Est eiusdẽ verbi i eodẽ versu sine aliqua dilatiõe cõgemiatio. ut meme adsum qui

feci : in me cõuertite ferrum.

Paranomasia qd est : Est quotiẽs de noĩe aliud efficitur nomẽ. veluti quedã congemĩatio. ut nã inceptio est amẽtium haud amantium.

Schesonomaton vl' synthisionõaton. est multitudo noĩum siml' cõiunctoꝝ quodã habitu copulandi. ut marsa manus : peligna cohors festina virũ vis. et iterũ. Nubila nix grãdo ꝓcelle flumĩa venti.

Paranomeon quid ẽ : Cũ ab eisdẽ litteris diuersa verba ĩcipiũt. ut tite tute tati tibi tãta tyrãne tulisti.

Homotoleuton qd est : Cũ simili mõ diuerse dictiones sumũtur. ut eos reduci q̃3 reliqui deuehi q̃3 deseri malui. itẽ abiit excessit euasit erupit. Fit etiã hoc schema : quotiẽs media 7 postrema versus finẽ cõ simili modo sentẽtie finiũtur. ut eccliastes. meli⁹ est videre qd cupias : q̃3 desiderare quod nescias.

Homoptotõ qd est : Cũ ĩ casus similes exeũt verba diuersa. ut merẽtes : flẽtes : lacrimãtes : ꝯmiserãtes.

Poliptoton qd est : multitudo casuũ varietate distincta. ut littora littorib⁹ cõtraria fluctibus undas. Imprecor arma armis pugnẽt ipsiq3 nepotes.

Hyrmos quid ẽ : Est series dictionũ : q tenorẽ suum usq3 ad ultimũ seruãt. ut ꝑncipio celũ ac terras cãposq3 liquẽtes. lucẽtẽq3 globũ lũe titaniaq3 astra spiritus intus alit.

Polysyntheton qd est : Est multis ꝯnexa cõiũctionib⁹ dictio. ut athãasq3 thoasq3 pelidosq3 neoptolẽus primusq3 machaon.

Dialyton vel Asyntheton qd ẽ : Est figura supiori cõtraria cõiunctiõibus carens. ut ferte citi flãmas date tela : impellite remos.

De Tropo.

TRopus quid ẽ : Est dictio trãslata a ꝓpria si-

gnificatione ad impropriam. necessitatis aut ornatus causa.
Quot sunt tropi? Tredecim. Metaphora. catachresis. Methalepsis. Metonomia. Anthonomasia. Epitheton. Sinecdoche. Onomatopeia. Periphrasis Hiperbaton. Hyperbole. Allegoria. Homoeosis.

Metaphora quid est? Est rerum verborumque translatio. Quot modis fit metaphora? Quatuor. Ab animali ad animale. ab inanimali ad inanimale. ab animali ad inanimale. ab inanimali ad animale. Ab animali ad animale. ut Tiphin aurigam celeres fecere carine. Nam auriga et gubernator animam habent. Ab inanimali ad inanimale. ut pelagus tenuere rates. nam pelagus et rates animam non habent. Ab animali ad inanimale. ut Atlantis cinctum assidue cui nubibus atris. piniferumque caput vento pulsatur et imbri. Nam ut hec animalia sunt. ita mons animam non habet: cui membra hominis ascribuntur. Ab inanimali ad animale. ut tantum pectore robur concipis. nam ut robur animam non habet: sic turnus cui hec dicuntur animam habet.

Sciendum est alias metaphoras esse reciprocas: alias unius partis.

Reciprocas: ut altum mare: celumque profundum. possumus enim convertere altum celum mareque profundum. Unius partis sunt. ut germinare vites. et fluctuare segetes. volitare nubes. in his enim rebus alas fluctus et germina non

Catachrisis quid est? Est usurpatio alieni (iuevim?) nominis. ut sepe patricidam dicimus: qui patrem non occidit. et piscinam: que pisces non habet. hec enim nisi extrinsecus sumerent suum vocabulum non haberent.

Metalepsis quid est? Est dictio gradatim pergens ad id quod ostendit. ut At pater omnipotens speluncis abdidit atris et Post aliquot mea regna videns mirabor aristas.

Metonomia quid est? Est transmutatio quedam. cuius multe sunt species. Aut enim ponitur quod continet pro eo quod

cõtinetur.ut nūc pateras libate ioui. Aut cõtra: cra teras magnos statuunt ⁊ vina coronant. Aut per inuẽtorem ostẽditur id quod inuentum ẽ. ut sine cerere ⁊ baccho friget venus. Aut cõtra. ut vinumq̃ pcantur. Nã deus est pſens. Aut per efficiẽtem effectum. ut pigruz frig⁹. pallida mors. Aut p effectuz efficiẽs. ut frena spumãt.

Antonomasia qd est: Est figura vice noīs posita que a tribus fit. Ab animo. ut magnãim⁹ anchisiades. A corpore. ut ipe arduus alta pulsatq̃ sydera extrīsecus. ut infelix puer atq̃ ipar ↄgressus achilli

Epitheton qd est: superposita dictio cū ppzio nomine. nã antonomasia vicẽ noīs sustiet. Epithetõ vero nunquã ẽ sine noīe. ut hos mihi pdixit luctus harpyia celeno. et dia camilla.

Fit etiã tribus modis Epitheton. ab aīo: a corpore: ⁊ extrīsecus. His duobus tropis vl laudam⁹ aliquẽ: vl vituperam⁹: vel ostendimus.

Synecdoche est pleni intellect⁹ capax: cuz plus minusue pnuntiet. aut enī a parte totum ostẽdit. ut puppesq̃ tue pubesq̃ tuoꝝ. aut cõtra: ut ipsi⁹ ante oculos īgens a vertice pontus. In puppim ferit: et fontẽq̃ ignẽq̃ ferebat. Cum autem a parte totum fit: ab insigniori parte faciendum est.

Onomatopeia qd est: Nomen de sono factum. ut tinitus eris clangorq̃ tubarum.

Periphrasis quid ẽ: Est circumlocutio que fit aut ornãde rei causa: que pulcra est. aut vitande: que turpis est. ut Et iã prima nouo spargebat lumīe terras. Titoni croceum liquẽs aurora cubile. et ne nimio luxu obtusior usus. fit gẽitali aruo ⁊ sulcos sub (limet iertes.

Hypbatõ est trãsgressio q̃dã verboꝝ ordīez turbãs. cui⁹ species sunt quiq̃. Hyste-

rologia: Anastrophe. Parẽthesis. Temesis. Syn-
Hysterologia vl' Histeron proteron ē sen (chisis.
tentie cū verbis ordo mutatus. ut ꝛ torrere parant
flammis ꝛ frangere saxo.
Anastrophe qd ē: Uerborꝝ tãtum ordo ꝑposter⁹.
ut italiam contra: pro cõtra italiam.
Parẽthesis qd est: Interposita oõ diuerse sentẽ
tie. ut eneas neqꝫ eni patrius ꝯsistere mẽteꝫ passus
amor rapidũ ad naues ꝑmittit achatem.
Temesis qd est: Uni⁹ cõpositi vl' simplicis verbi
sectio: una dictione aut plurib⁹ interiectis. ut septẽ
subiecta trioni: id est septẽtrioni.
Synchisis hypbaton est obscurũ ꝛ ex õni parte cõ
fusum. ut Tris nothus arreptas ĩ saxa latẽtia torq̃t
Saxa vocãt itali mediis qꝫ ĩ fluctib⁹ aras. Est enĩ
hic ordo. Nothus tris arreptas in saxa torquet que
saxa ĩ mediis fluctibus latẽtia itali vocãt aras.
Hyperbole qd est: Dictio quedã fidẽ excedẽs au-
gendi minuẽdiue causa. ut it clamor celo candidior
niue. testudine tardior.
Allegoria qd est: Tropus quo aliud sigificat quã
dicitur. ut et iã tẽp⁹ equũ fumãtia soluere colla. hoc
est carmẽ finire. Huius multe sunt spẽs. ex quibus
eminẽt septẽ. Hironia. Antiphrasis. Enigma. Cha
riẽtismos. Paroemia. Sarcasmos. ꝛ Astysmos.
Hironia qd est: Tropus ostẽdens qd conat ꝑ con
trariũ supioris. ut Egregiã vero laudẽ ꝛ spolia am-
pla refertis tuqꝫ puerqꝫ tuus. hãc nisi grauitas pro
nũciantis adiuerit: ꝯfiteri videbit qd negare ꝯtẽdit.
Antifrasis est unius verbi hirõia. ut bellũ qr mini
me bonũ et parce quia nemini parcunt.
Enigma est obscura sentẽtia ꝑ occultã similitudinẽ
rerum. ut ꝛ que me genuit mater: mox gignitur ex

me. significat eni aquã in glaciem conuerti: et ex ea dem rursus effluere.

Carientismos qd est: Est tropus quo dura dictu gratius pferũtur. ut cũ interrogãtib⁹ nobis: nũqd nos quesierit aliqs: respõdem⁹ bõa fortũa. ut ex hoc itelligatur neminẽ nos quesisse.

Paroemia quid ẽ: Accõmodatũ reb⁹ tẽporibusqz prouerbiũ. ut lupus est in fabula.

Sarcasmos qd est: pleno odio hostilisqz derisio. ut en agros et quam bello troiano petisti Hesperiã metire iacens.

Astysmos qd est: Est tropus multiplex nũerosesqz virtutis. nã astysmos putat qcquid rustica simplicitate caret: et faceta satis urbãitate expolitũ est: ut illud. qui bauiũ non odit amet tua carmĩa Meui: atqz idem iũgat vulpes et mulgeat hircos.

Homoeosis qd est: Est minus note rei p similitudinẽ eius: que magis nota est demonstratio. cuius spẽs sunt tres. Icon. parabola. et paradigma.

Icon est psoãx vel eox que psonis accidũt cõparatio. ut os humerosqz deo similis.

Parabola ẽ rerũ genere dissimiliũ comparatio. ut qualis mugitus fugit cum saucius arã. Taurus: et incertam excussit ceruice securim.

Paradigma qd est: Est narratio exẽpli hortantis vel deterrẽtis. Hortãtis: ut antenor potuit mediis elapsus achiuis illiricos penetrare sinus. Deterrentis: ut. at non sic phrygius penetrat lacedẽona pastor. Ledeãqz helenã Troianã vexit ad urbem.

Endiadis fit resolutio ĩ mobile fixi.
Uteris endiade: si dixeris arma virumqz.
Tradi rati vẽtos dicas hypallagide fiet.

Emphasis: cum dicimus scelus pro scelerato.
Prosopopeia: cum sermo reb⁹ mutis tribuitur. ut cum celum aut terra loquitur.
Chronographia: cum tẽpus describit̃. ut Tempus erat quo p̃ma qes mortalib⁹ egris incipit.
Antipophora: cum occurrim⁹ tacite questioni.
Aposiopesis: cũ partẽ silem⁹ orationis. ut quos ego
Quot sunt figure ↄstructiõis? Octo. Prolepsis Syllepsis. ceuma. Synthesis. Euocatio. Appositio. Synecdoche. ⁊ Antiptosis.
Quid est ꝓlepsis? Prolepsis q̃ presumptio latine dicitur: est cum toti ĩ suas partes diuiso: una ꝓprietas attribuitur. in qua si ordo ĩcipit a toto: tunc totum ⁊ partes ĩ eodẽ casu ponũtur. ut nos legimus. ego bene et tu male. si vero a partib⁹ ĩcipiunt: tunc totum põitur ĩ gtĩo. et ꝓprietas ĩter partes. ut aqlarũ altera volat ab oriẽte altera ab occidẽte.
Syllepsis q̃ cõceptio dicit̃ q̃ est? Cum digni⁹ cõcipit min⁹ dignũ: ⁊ una ꝓprietas subiectis diuersoꝝ accidẽtium tribuit̃. una ꝓpter alteri⁹ dignitatem. ut Scipio ⁊ Lucretia pudici. est autẽ aut diuersi gẽris. ut Pyrrhus ⁊ Faustina poti. ubi masculinũ cõcipit femininum. aut faustina ⁊ mãcipium pote. ubi femininũ ↄcipit neutrum. aut diuersi numeri. ut scipio et milites pugnãt. aut diuerse ꝑsone. ego ⁊ tu legimus ego ⁊ socrates scribim⁹. tu ⁊ Plato studetis. aut diuersi casus. ut remo cũ fratre qrinus iura dabunt.
Ceuma est cũ ꝓprietas subiectis diuersoꝝ accidẽtiũ tribuit̃ uni ꝑ pri⁹: alteri ꝑ posterius. que fit aut a superiori. ut scribo ego ⁊ tu. aut a medio. ut ego scribo et tu. aut ab inferiori. ut ego ⁊ tu lego. licet potius legimus sit dicẽdum. simĩr ĩ genere ⁊ nũero fieri põt.
Syntesis qd est? Cuꝫ aliqua ꝓprietas attribuitur

uni subiecto. aut pluribꝰ coplatis nō grā vocis sꝫ si-
gnificati. sub diuerso gēre aut nūero. ut triste lupus
stabulis. āser feta. pars ī frustra secāt. et scipio ⁊ leli
Euocatio est cuꝫ pma vł secūda (us admirātur.
persona tertiā euocat. ut ego cicero scribo. vos Ro-
mani omnia subiecistis impio vestro.
Appositio est cū una pprietas duobꝰ subiectis siē
copula attribuit uni notiori ⁊ magis cōi: alteri minꝰ
ut animal homo loqtur. canis stella lucet. Uirgiliꝰ.
Ignauū fucos pecus a psepibus arcent.
Synecdoche qd ē: cū toti tribuit pprietas partis.
ut homo albꝰ dētes. eneas os hūerosqꝫ deo simlis.
Antiptosis qd ē: Cuꝫ casus p casu pōitur. ut urbē
quā statuo vestra est. Terētiꝰ. quas credis has nō
sunt vere nuptie.

De Punctis quibus oratio distinguitur.

QUot sunt puncti: quibus in psentiaꝝ utimur?
Nouē. Suspēsiuus. Colus. Coma. Periodꝰ
Sēipunctus. Seminuspūctus: Interrogatiuꝰ. Ex-
clamatiuus seu admiratiuꝰ. et Parēthesis.
Suspensiuus est simplex virgula: que solet getis
grā poni: anteqꝫ sensus aliqs clausule hēi possit hꝰ
Sēinuspūctus ē: quo utimur: ubi (mō. Arma:
clausula maiorē quādam quietē habet: ⁊ tñ sensum
impfcūm hoc modo. Arma librosqꝫ meos:
Coma est quo utimur: ubi clausula videt esse cō-
pleta: ⁊ tamē impfecta ē. et ponit plāus ī supiori par
te linee hꝰ mō. Arma librosqꝫ meos diripuerūt mi-
Colus ē pūctus: qui pōitur ī fine clausule (lites.
qñ perfectus est sensus: et ponitur plāus in inferiori
parte linee hoc modo. Arma librosqꝫ meos: diri-
puerūt milites: qꝫqꝫ eos nūqꝫ existīaui huc vēros.

Periodus est pūctus qui pōitur ī fine clausule: qn̄ non mō pfectus est sensus: sed etiā ipe sermo. ut qd̄ sequitur quasi de nouo īchoari videatur. ⁊ pōitur in inferiori parte linee. adiecta virgula hoc modo. Arma librosq͡ȝ meos: diripuerūt milites: quāq͡ȝ eos nūquam existimaui huc vēturos. Uerum equo aīo ferenda sunt hec.

Semipūctus dicit̄ virgula quā in fine linee pōim⁹ cū dictio īpfcā est. ⁊ pars ī seq̄ntē trāsit lineā h⁹ modo.

Admiratiu⁹ siue exclamatiu⁹ est: qui in tali orōe pōitur. o hominē fortē: o integrū: o omib⁹: q ī etate nostra sunt, pponēdum te ne īcepto desistere nūq̄m aliquis vidit te ne fortune succumbere.

Interrogatiuus est: qui interrogationē significat. et fit hoc modo. De te vero quid dicam?

Parēthesis est: ubi diuersa oratio perfecte adhuc oratiōi interpōitur hoc modo. Te ne (dicā.n. quod sentio) calamitatib⁹ cedere. hoc igit̄ exēplo omnia punctoꝝ genera notabis.

Arma librosq͡ȝ meos: diripuerūt milites: quāq͡ȝ eos nūquā existimaui huc vēturos. Uerum equo animo ferēda sunt hec: de te vero qd dicā? O hoīeȝ fortem. O integrū. O omibus q etate nostra sunt: pponēdum. Te ne incepto desistere aliqs vidit. Te ne fortune succumbere. Te ne (dicā eni qd̄ sentio) calamitatibus cedere.

De Cōponēdis Epistolis.

Quare inuēte sunt epistole? ut eos cū quib⁹ siue propter absentiā: siue pp̄ter rubozē: seu ob aliam quāuis causaȝ loqui nō licet: certiores facere non possumus si quid sit qd̄ eos scire oporteat: siue nostra siue illoꝝ siue alioꝝ causa.

Unde dicitur epistola? Epistola grecū plane voca

bulū est. diciturq3 hoc est a
mittēdo. quod ad absentes mittat. Unde et
qđ similr significat: dicunt apostoli.
T. Liuius. apostolos suos fregit ī senatu. hº est epi
stolas. et nūc libelli q a iudicibus a qbus ꝓuocatum
ē ad magistratꝰ mittūtur: dicūtur apostoli. cū sint
instar eplaꝝ. Latino autē vocabulo eplas litteras
dicimus: dūtaxat ī nūero plurali. Naz in singulari
numero littera significat elemētum. ut a vł b. signi
ficat etiā manū scribētis. ut Cicero ad Atticuz. naz
Alexis manū amabam. qꝫ tam prope accedebat ad
similitudinē tue littere.
Repitur quoq3 aliqn̄ ꝓ epla apđ poetas dūtaxat.
ut Ouidiꝰ. quā legis a rapta briseide littera venit.
Quot sunt genera eplarum? Multa sunt. Alie ei
sunt dūtaxat de rebus diuinis. ut sunt platōis eple
ad dyonisium. et in religiōe nostra petri ⁊ pauli ⁊ ia
cobi iohānis epistole. Alie sunt de moribꝰ. ut eple
senece. eple aurelii augustini. Jerōimi. Ambrosii.
Cypriani. et alioꝝ: que multa etiā de rebꝰ diuinis
cōtinent. Alie sunt de rebꝰ: que quottidie accidunt:
tamē seueris ⁊ grauibus. utpote q̄ vł belli vł pacis
tēpore. aut ex castris ad urbē. aut ex urbe ī exercitū
scribuntur fere similes historie. Alie que de rebus
nouis: qualescunq3 acciderint: certiores faciūt ab
sentes. Alie cōsulatorie: ut si vł ꝓpiqui alicuiꝰ vł
āici mors aut calāitas interuenerit. Alie ꝯmēdaticie
ut cū āicum aliquē vel familiarē: aut alioqui notū.
siue ignotum litteris ꝯmēdamꝰ. Alie hortatorie. ut
cū filios: affiēs: failiares: discipłos: pncipes: aut
quosuis alios ad mores ad studia: ad laudem: ad
decus: ad gł'iam cohortamur. Alie amatorie: que
magis poetaꝝ sunt. ut sunt epistole Nasoīs Tibuli

Propertii.ceterorumq3 huiusmodi. Alie de reb⁹ famili aribus atq3 domesticis.ut de prediis: pecore: vino: frumēto: seruis: et reliquis id genus. Alie postrēo iocose: que dūtaxat ānimi gratia scribūtur.ut cū defi ciēte etiā materia scribit: qcqd ī buccā vēit. Ad hec certa fere oīa si qua sunt eplarum genera reduci pñt.

Quid ī primis obseruādum est ī eplis scribēdis? ut stilus inferior sit ⁊ quasi familiarior: quā cum vl orationes vel historias scribim⁹.et tñ sit subiecte materie ꝯueniēs. Nā ut ī ceteris tres sunt dicēdi caracteres.amplus: medius: ⁊ infimus: ita etiā epistole tres suos caracteres hñt.ab illis tamē diuersos: hꝰ est illis inferiores. Nā qui ī aliis mediocris est: hic est summus.qui in aliis infimus: hic mediocris. Infimus vero ī eplis: quo dicēdi genere ī familiarib⁹ utimur: erit ab infimo illo oīno diuersus.hoc est. leuis.facilis.verbis quottidiāis ⁊ quasi vernaculis cōtextus. in quo tamē nihil barbarū sit aut ineptū. Amplo igitur illo atq3 sublimi utēur: cū de reb⁹ altis atq3 diuinis eplas scribēus.ut Plato facit. Mediocri: cū de maioribus: de rebus gestis: de bello: de pace: de cōsilio capiēdo: aut rebus aliis seueris et grauibus tractabim⁹. Infimo: cū materia erit d rebus familiarib⁹ atq3 iocosis.

Quid āplius obseruādum? ut quo ad ei⁹ fieri pōt breues sint. Propria eni ⁊ quasi pecularis eplarum est breuitas. Cauēdū tamē ⁊ nimio breuitatis studio squalēs: ⁊ ieiuna: et cōcisa: ac plane sicca orō fiat: qualis est anaei senece.a cui⁹ lectiōe adolescētes ōnino auertēdi sunt.ne prauū ac viciosum dicēdi modū imbibāt.quāq3 paulo post quasi iactis iam fundamētis: idē auctor summo studio legēdus sit. in quo magne alioqui virtutes fuerūt.multū ingēii:

plurimũ eruditionis.cũ ꝑsertim sit vitioꝝ diligẽtissimus insectator. Quis maxie ꝓponẽdus ẽ: quẽ studeãt adolescẽtes imitari? Marcus Cicero. Hic ĩ oĩ dicẽdi genere oĩuз optĩus fuit. Hũc solũ ꝑceptores legãt. hũc discipuli imitẽtur. nec mõ verba eiꝰ hauriant: sed etiã clausulas. quĩ etiã partes ipsas epl'aꝝ interdũ furãtur. ⁊ suis ĩserãt. ita enĩ fiet. ut succo Ciceroĩs q̃si lacte nutriti: veri illiꝰ imitatores euadãt.
Quõ exordiẽde sunt epistole: In primis tã scribẽtis q̃з eius ad quẽ scribit ꝑponenduз est nomẽ. et is ad quẽ scribitur salutandus ẽ hoc modo. Pyrrhus Perottꝰ Nicolao Perotto salutẽ p. di. Uel si grece scribas.
Hic est enĩ grecoꝝ mos. ut bene agere dicãt: ubi latini salutem dicũt. In fine autẽ epl'aꝝ ponẽdum est vale. ĩ quo greci cũ latinis cõueniũt dicẽtes
Cuius nomẽ ꝑponitur: scribẽtis ne an eius ad quẽ scribitur? Scribẽtis: etiã si ad põtificẽ maximũ siue regem aut imperatorẽ scribat homo infimus. Stulta est enĩ obseruatio quoꝝdã qui dicũt dignioris nomẽ preponẽdum esse. Cauẽdum ꝑterea ẽ. ne unq̃m dominũ honoris causa noĩbus ꝓpriis ꝑponãus. ut dño Pyrrho ⁊ dño Nicolao. Barbara ẽ enĩ ea locutio. et nuper ĩuenta. Nõ hoc latini: nõ greci veteres fecerũt. Potest tñ addi nomẽ dignitatis siue magistratus post ꝓpriũ nomẽ. ut si ita scripseris. Sixto põtifici maxĩo. Federico impatori. Bessariõi cardinali. Ferdinando regi. Nicolao Perotto: Tuscie propape. Johanni perotto florentie pretori. Illud etiã summo studio fugiẽdum est: ne ad unũ scribẽs pluratiuo nũero utaris. ĩ quẽ errorẽ oẽs fere nostre etatis hoĩes incurrerũt. putãtes se magis honorare eũ ad quẽ scribũt: si barbare loquãtur. in qua re: nõ

tam ignorantiam hoium admiror: q̄z stulticiā. Nā si id hōris causa nō faciūt: cur barbare loquūtur. Sin vero id hōris cā agitur: cur eo quoqz sermōe deū nō honorāt: quē singulari nūero affant. An maior i loquēdo reuerētia regi aut pōtifici debet: q̄z deo:
At qui si barbare loqmur: cū aliquē unū alloqn̄tes plurali nūero utimur: cur etiā nō dicāur barbare loqui: cū de nobisipis loquētes p singłari pluratiuū nūerum usurpāus: dicētes nos p ego. et quod mirabili⁹ est i eodē loco mō singłarem mō pluralē nūerum adhibentes. Uirgili⁹. O melibee de⁹ nobis hec ocia fecit. Nāqz erit ille mihi semp de⁹ illi⁹ arā. Sepe tener nostris ab ouilib⁹ ībuet agnus. Ille me as errare boues ut cernis ꝛ ipsum. Ludere q̄ vellez calamo pmisit agresti. Hic eni Tityr⁹ de se loquēs nūc nos nūc me ait. Et Quītiliāus. Utinā hoc fata mihi pstarent: ut residuū laborātis aīe in uno ponerem⁹ āplexu: Obtinuit certe usus: ut i prima psona loquentes: mō singulari mō plurali nūero utimur. In secūda vero psona nemo nunq̄z doct⁹ ad unum dirigens sermonez pluralr̄ locutus est. Cui⁹ rei hec videtur ratio fuisse. q decet hoīes de seipis modeste. et ut ita dicā hūiliter loqui. d aliis vero hōrifice poti⁹ et cū dignitate ꝯuenit habere sermonem. minuerem⁹ vero quodāmodo dignitatē alteri⁹ si ei in rebus gestis aliū quasi sociū adiūgerem⁹. ut si cesarē alloquentes dicerem⁹: vos pōpeiū supastis. vestra est gloria. pro tu pōpeum superasti: tua est gloria. ita ecōtrario videmur. nescio quō modesti⁹ loqui si que nos soli egim⁹ plurali nūero exprimāus. h⁹ mō multa scripsimus multa gessim⁹. magnā sum⁹ gloriā apud nostros hoīes cōsecuti. quasi nō soli: sed aliis adiutorib⁹ ea egerim⁹. Inicū ergo hui⁹ modi

loquendi modestia fuit atq; hũilitas. sed tãtũ paulatim inualuit cõsuetudo: ut etiã ubi respectus nõ est modo singlarem mõ pluralem nũerũ pferam⁹.

Solemus etiã in pricipio eplarum psertim familiarũ ad amicos scribentes hec verba ponere. si vales bene est: ego valeo.

Quis modus ɔpositiõis i epla seruat: ut verbuʒ frequenter i fine clausule colloces: hoc modo. ego te cõmendare nõ cesso: qd lõge pulcri⁹ est: q̃ʒ si diceretur. ego nõ cesso te cõmendare: et speʒ maxiaʒ habeo. poti⁹ q̃ʒ habeo maxiam spem. interdum tñ in medio põitur. ut spem habeo maxiaʒ. iterduʒ in pricipio. ut scripsit ad me Cesar. in quo ⁊ imitationi attendendũ: et auribus consulendum est. Dari enĩ alioquin certa regula non potest.

Circumlocutiõib⁹ quas greci piphrases vocãt: raro utendum est i eplis. fugienda sunt etiã verba noua: affectata: dura: ⁊ obsoleta. Structura quoq; ipsa facilis esse debet. et miĩe implicita. ut ad mã⁹ parati esse sensus videãtur.

Est ne utenduʒ artificio dicendi i epistolis? Sepe quodã utendum artificio est. ut qd cupis absenti persuadeas. Adhibenda exordia sunt: qb⁹ aĩum ppares legentis. Adhibende ratiões qbus pmoueas. Utendum est iterim ɔfirmatiõe: cõfutatiõe: diuisione: excitãdi sunt affectus. et reliqua facienda: que etiã oratio exigeret. sed hoc nõ in õnibus eplis faciendum: sed ubi suadendum aliqd aut dissuadendũ est. et pceptum illud qd supra de caracterib⁹ dixius obseruãdum: ut etiã artificio dicendi inferiões sint oratiõibus epistole. et eo artificio ɔponende sunt: ut nullum i his artificium esse videat.

Licet ne in eplis aliqñ ponere verbum p verbo? li

cet pfecto ad maiorem vehementiã sermõis. ut Ci
cero unũ ostẽ in tabulis aut tuis aut patris tui ẽpiũ:
et uitestin p uiteris. Plinius. Dedisses huic animo
par corpus. fecisset qđ optabat: hoc est si dedisses.
Licet ne aliqñ ptermittere verbũ ĩ epistolis queadmodũ faciũt poete. ut Uirgili⁹. Mene icepto desistere victã: nec posse italiã teucro͞ꝝ auertere regẽ?
Licet. ut Cicero ad terẽtiã. me miserũ ĩ tantas calamitates mea culpa ĩcidisse. ubi ĩtelligit̃ verbũ principale verũ ẽ. ut ẽ ne ve͞ꝝ te ĩ tãtas calãitates ĩcidisse.
Deficit ne aliqñ in oratiõe suppositũ? Deficit certe ita ut vix etiam intelligi possit. Cicero ad herẽtium ob sinẽ plurimũ eo tpe reip. cõsulũ siue stulticiã siue maliciam dicere oportet siue potius utrumq3.
Qũo elegant̃ dicemus: Io receuuta la tua littera?
Multis id modis dici potest. Accepi litteras tuas. accepi abs te litteras. Reddite mihi fuerũt littere tue. reddite mihi fuerunt abs te littere. reddidit mihi Helius Perottus litteras tuas. accepi quas ad me helio perotto dedisti litteras. accepi epistolã quã ad me scripsisti. E tusculano reddita est mihi epl'a tua: attulit mihi helius perottus epistolam tuam.
Quid ĩ his notãdum est? Aiaduertendũ pmo est. q dare alicui litteras siue epl'am: ẽ tradere ei ut alii cõsignet. dare vero ad aliquẽ est mittere ut legat ut dedi helio perotto: dedi tabellario ad te litteras. id est. helio perotto vl' tabellario dedi litteras: quas ad te scripsi. Unde rescribẽtes postea dicius. Accepi litteras quas helio peretto ad me dederas.
Quid ĩterest inter litteras ⁊ epistolã? Sigificatio eadẽ est. differũt in elegẽtia. Dicius eĩ unã epistolã ⁊ unas litteras. Ideo. n. pluratiuũ nũerum hz unus una unũ: ut iũgi possit cũ noĩbus carẽtib⁹ singl'ari.

ut reliqui filio meo ternas edes.unas i foro:alteras i ianiculo : ternas i suburra.nā si vicerēus unā edē nō domū : sed tēplum sigificarēus. Itē dicius duas tres: quatuor:quīq3:sex:decē epistolas. Et binas: ternas : quaternas : quinas : senas : denas litteras nec licet dicere duas litteras : nec binas eplas . In hoc tamē ꝯueniūt ꝙ dicimus. dedi singulis singlas litteras : siue singulas eplas.vel unicuiq3 vl utriq3 singulas litteras vl eplas. In maiori vero numero nō cōueniūt.ut dedi singulas duas litteras nec bīas epistolas : sed binas litteras : ⁊ duas eplas . ternas litteras et tres eplas. Ubi etiā obseruandu3 est.ut si dicis litteras : nō subiūgas.quaꝝ alteri respondi: sed quaꝝ alteris.ita si dicis eplas : nō dicas : quaꝝ alteris iam respōdi : sed quaꝝ alteri.

Cur potiꝰ dicius accepi litteras abs te q̄3 ab te:q2 ab cū duabꝰ liq̄dis : et cū i quādo cōsonās est iūgit. et cū oībus dictioībus īcipiētibꝰ a vocali. ut ab lege ab legatis.ab rege.ab re.ab ioue.ab ianiculo.ab hominibus.ab hostibus.Abs vero cu3 te.ut abs te.abs Tito.Interdū cū.q.ut Terētius . abs quiuis hoīe beneficiū accipere gratum est. Cum ceteris vero iūgitur a.ut a nobis:a bello.a foro.

Cur nō ita dicius : retulit mihi epistolā tuā: sicut attulit mihi eplam tuā:quia afferre ⁊ referre differūt.Afferre eni est aliqd ad alique3 ferre .ut attulit mihi litteras.attulit librū. tēpus multa affert nobis Referre vero est retro aliquid ferre.ut si remitterē litteras quas accepi ita dicerē: retulit tibi Helius perottus litteras : quas mihi abs te attulerat. In quo notādum est. retulit dicēdum esse: ⁊ nō refert. Ubi oēs fere nostre etatis errāt dicētes.lator psentiū:in quo nō modo barbare loquūtur sed etiā falso. Non

eni lator est nec cū scribūtur littere nec cuz legūtur: sed cū scribūtur laturus est. cū legūtur: attulit. inspiciēdum aūt a nobis est temp⁹ quo leguntur: nō quo scribūtur.

Cum igr̄ litteras legitis ad quē scripsim⁹ nō referūtur: sed iā relate sunt littere. itaqz retulit dicēduz est: nō refert. ut Cicero ad valeriū. Publi⁹ Cornelius qui tibi has litteras dedit. ⁊ alibi. Amo illū qui ad te his litteris ꝓfect⁹ est mirū in modū. sed ut eo unde discessim⁹ reuertāur. referre est retroferre. ut Quītiliāus. arma nō retuli: id est reportaui.

Differt ne aliquid cū dicius: retulit mihi: ⁊ retulit ad me: et retulit senatui: ⁊ in senatu: ⁊ ad senatuz? Differt sane. Nā cū dicius retulit mihi vl̄ retulit senatui: significat vl̄ reportauit. ut retulit litteras et referētem signa camillū. vl̄ enarrauit. ut Ti. liuius postq̄z legati cōsulib⁹ ⁊ in senatu: que gesta erāt nō retulerūt. Cū vero dicius retulit ad me ⁊ ad senatū significat i cōsultationē tulit. ut Quītiliāus. nō retulit ad matrē: nō amicos cōsuluit: nō ꝓpinquos. Cicero in catilinā. refer īquit ad senatū. id est. fer ī cōsultationē senat⁹. Uirgili⁹. Dilectos populi ad ꝓceres primūqz parētem. Mōstra deū refero. et ne forte dubitares de sensu: subiūxit. et que sit snīa posco.

Sed nota ꝗ queādmodū dicius referre ad senatū ita dicius ferre ad populū. ut Pōpeius ad populuz tulit. ex illo fit senat⁹ consultū: ex hoc rogatio q̄ est instar legis. Dicius p̄terea refero tibi acceptū ꝓ eo qđ est. fateor me abs te accepisse. Cicero pro Deiotaro: ōnia q̄ postea vidim⁹: qđ aūtē mali nō vidim⁹ si recte ratiōabimur uni accepta referem⁹ Antonio. Itē fero tibi acceptū est habeo abs te ꝓ recepto id qđ mihi debebas: etiā si nulla solutio īterue

nerit. referre vero impēsum: est rationē reddere de expēsis factis. Io ie ho renduta rasione de le spese che io ho fatte. Retuli tibi expēsum. Pōitur etiaz aliqñ referre p cōferre. Cicero si ad unū ōnia referēda sunt dignissimū esse Pompeium. Hoc est si in unum oīa ꝯferēda sunt. Notādum ē ꝙ cū refero significat i consultationē fero: accusatiuū hr̄e potest et ablatiuū cū de. ut hec oīa referā ad senatū. ⁊ de ōnibus his referā ad senatū. hoc tn̄ et frequētiꝰ ⁊ elegātius est. Quid cetera cōposita a fero: habent ne eādem aut variā significatiōem: Variā pfecto: pro varietate cōpositiōis. Nā anteferre ē pponere. circūferre ē p oēs partes rē aliquā siue sermonē aut rūorem ferre. ut circūfert camelū. cirūfert nouū. Offerre ē dedicare seu tradere. ut optulit deo sacrificium optulit mihi librū. Perferre est tollerare. ut multas pertulit calāitates. Proferre pnūciare. ut ne verbū quidā ptulit. et est in mediū ferre ⁊ quasi revelare. ptulit ta bellas quas i sinu habebat. proferre ē etiā prorogare. ut psert negocia i longū. Preferre ē anteferre. ut pudica virgo pfert cōmodo pudorē. qd si inter pre ⁊ ferre iterponat̄ me aut te aut se: sigīficat ostēdere. ⁊ quasi signū atqz argumētuz quoddā prebere. ut pre me fero magnā hūilitatem. id ē. ostēdo magnā hūilitatē. et signū quoddā atqz argumētum prebeo magne hūilitatis. Auferre ē vl̄ furto vel vi aliquid tollere. ut abstulit mihi librū. abstulit ensem Deferre interdum ē deorsum ferre. ut detulit nauē in mare. hoc est deduxit. Interdū est accusare siue maledicere. ut pleriqz iiuste detulerunt me ad pōtificē. hoc ē accusauerunt. et male de me dixerūt pōtifici. unde dicunt̄ delatores. hoc ē. clādestini accusatores: et p improbitatē siue inuidiā mala referētes.

Efferre est extra ferre. ut effer hāc rē ex edib⁹ no
stris. Est etiā funus ferre. ut extulit defunctum sine
sumptu. hoc est fun⁹ fecit. Trāsferre ē trāsportare
ita tñ ut qđ transfertur sepe remaneat. Cicero hunc
morem spartiate trāstulerūt ī femīas. Idē de offi
ciis. quod ī una re ab ennio positū trāsfert ī multas
Lucan⁹. Nōdum trāslatos romana ī secla luxus.
Inferre est īmittere. ut infer digitū in plagā. est eti-
ā deducere. ut ex maiori ⁊ miori extrēitate ītulit cō
clusionē. hoc est deduxit. Sufferre ē tollerare ⁊ pa
ti. Differre ē ꝓtrahere. ut distulit negociū. hoc est
protraxit. Est etiā differēs esse. ut nī'tū differt pro
b⁹ ab īprobo. Unde dicit̄ differētia. Cōferre aliqñ
est ꝯparare. ut ꝯfer hāc rem illi: vł cū illa. hoc ē cō
para. interdū est ꝯiūgere. ut cōfer oīa in unū. Non-
nūquā ē ire. Ubi notādu3. ꝙ si cū re inaniata iūgit̄:
potest hr̄e in ⁊ ad ꝓpositiōes. ut ꝯfero me ī tēplum.
et cōfero me ad tēplum. cōfero me ad villā. ⁊ cōtuli
me ad villā. si vero cū re aīata: dūtaxat ad. ut con
tuli me ad platonē ⁊ non ī platonē. cōfero me ad pō
tificē: ⁊ nō in pōtificem. Nō enī pōt habere duos ac
cusatios aīatos. sed si habeat alterū accusatiuū rei
inanimate: pōt iungi cū aīato cum ꝓpositione in. et
habet significationē quādam doni siue bñficii. ut mł
ta cōtuli in te. ⁊ multa cōferā. id est multa donaui ⁊
multa donabo. mł̄tis te affeci bñficiis. mł̄tis te affi
Est ne aliud hic notādū? Illud maxie notā (ciā.
du3 est: ꝙ pme ꝑsone verbi raro addit̄ ego. et secū
de ꝑsone raro addit̄ tu. Cuius rei ratio ē. q2 sola hec
duo ꝓnoīa subintelligi possunt. cum. n. dicit̄ scripsi:
intelligit̄ ego. et cum dicit̄ scripsisti: intelligitur tu.
Frustra igr̄ sepe ponerētur hec ꝓnoīa. ponunt̄ tañ
aliqñ ad maiorem expressionē. Eadem ratio ē prie

et secũde ꝑsone nũeri pluralis:ubi nos ⁊ vos ꝓnoĩa
intelliguntur.

Q uõo latine ⁊ eleganter dicimus. De la qual litte-
ra io ho preso gran piacere? Id quoqꝫ multis mo
dis exprimimꝰ. Que magnã mihi voluptatem attu
lerũt. que mihi gratissime fuerunt. que me nõ medi
ocri voluptate affecerũt. que mihi mirum ĩ moduꝫ
iocunde fuerunt. ex quibꝰ nõ mediocrẽ leticiã ꝑcepi
que vix exprimere posseꝫ quãtum mihi voluptatis
attulerunt. quibus nihil mihi iocũdius accidere po-
tuisset. quibꝰ nihil mihi poterat gratius afferri. que
singulari me leticia affecerunt.

Q uid interest inter g̃tum ⁊ iocũdum? Iocundum
prope in rebus secundis dicit̃: g̃tum ĩ aduersis. In
iocundo.n. est quedã gr̃a delectatiõis tantuꝫ. ut flu-
mina. fontes. nemora. rose. flores. iocunda sunt. In
grato vero etiã cõmodi. ut aspectus. messis oleaꝝ.
fructicum vineaꝝ. gratus ẽ. Dicius autẽ hoĩem io
cunduꝫ: nõ q letus est: sed q leticiam alteri affert.
Unde potest aliqs tristis mestusqꝫ esse: ⁊ tamẽ io-
cundus. ut mesticia ĩimicoꝝ iocunda est nobis. Un
de nõ recte locutꝰ est: qui dixit. iocundos nos faciat
sue ĩteresse ꝯmeõrationi. iocundos dixit pro letos.
Exprimit autẽ hãc differentiã optĩe Cicero ad sul-
pitium cõsolantem de morte filie. Seruius inqt tuꝰ
õnibus rebꝰ infuit. cuiꝰ officia et si aliqñ iocũdiora
nunquã tamen gratiora. idẽ amor tuus g̃tus ⁊ opta
tus. dicerem iocundũ: nisi id verbum ĩ õne tempꝰ
ꝑdidissem. Cõiungunt etiã hec duo adiectĩa in ea:
quã dixĩus ꝓprietate hoc modo. littere tue g̃tissime
mihi ac iocundissime fuerunt.

Afficere quid ꝓprie significat? Afficere est affecti
onem quãdã siue dispositionem ĩducere. ut hec res

afficit me dolore.i.inducit in me dolorez.afficit me molestia.i.iducit mihi molestiã.afficit me leticia.afficit me cõsolatiõe.id est.affert mihi gaudiũ: affert cõsolationẽ. Repitur etiã absolute positũ hoc verbũ.ut multa sunt q̃ afficiũt hoiem.hoc ẽ affectiones siue affectus iducũt.hincqz ⁊ affectio dicitur ⁊ affectꝰ. Quãq̃m Cicero solo affectiõis vocabulo utat: nũq̃z affectus: quo Quĩtiliãus ⁊ posteriores oẽs utũtur Est aũt affectio sicut Cicero diffinit ãimi ⁊ corpõis ex tẽpore aliqua de causa mutatio.ut leticia:gaudium:dolor:molestia:⁊ similia. Aiaduertẽdũ autem ꝙ dicimus facio tibi iniuriã: ⁊ afficio te ĩiuria.facio tibi cõtumeliã:⁊ afficio te ꝯtumelia.Nõ aũt dicius: facio tibi molestiã: facio tibi leticiã: facio tibi voluptatẽ: facio tibi gaudiũ: facio tibi iocũditatẽ: sz afficio te molestia.afficio te leticia.afficio te voluptate afficio te gaudio: afficio te iocũditate.

Quid facio: ex quo hoc verbũ ꝯpõitur: quot modis capit i orõe? Multis modis. Sed illõ ĩ primis notãdum est.ꝙ in epl'is frequẽtissime põimus: facio te certiorẽ: ⁊ nũquã certũ.dicius etiã facio tibi gratum: facio ludos: facio rẽ diuinã: facio sacrificiũ. Itẽ illud diligẽter attẽdendũ est. ꝙ dicius: feci dãnum feci iacturã: naufragiũ. quasi passus sum dãnum: iacturã: nanfragiũ: ut respublica fecit iacturã ⁊ dãnũ. Cicerõis interitu latie littere fecerũt. ⁊ Quĩtiliãus.i portu naufragiũ fecꝰ. queãdmodũ etiã dicꝰ fregi brachiũ. ꝑ eo ꝙ brachiũ meũ fractũ ẽ. et fregi nauẽ: ꝑ nauis mea fracta ẽ. Itẽ dicꝰ facio tibi copiã rerũ meaꝝ. facio lucrũ. facio urinã. et similia.

Quomõ cõpõitur afficio? Ex ad ⁊ facio. Cõponit etiã cũ aliis ꝑpositiõibꝰ. ut interficio. hoc ẽ neco. officio. id est noceo. cuiꝰ passiuũ est officior. perficio qđ

est absoluo. Deficio qđ interdū significat deesse. et exigit accusatiuū. ut tēpus me deficeret. hoc ē tēpus mihi deesset. Interdū significat desistere ab uno ad aliū. et quasi rebellare. et habet accusatiuū cū ad. ut deficit a Cesare ad Pōpeium. hīc fit defectio. ut per defectionē oppidāoꝝ: presidiū se in arcem recepit. Defectus autem fit a deficio: quādo significat desum. ut quia deficiunt mihi pecunie: non possum incumbere litteris. et ꝓpter defectū pecūiarum: non possum incumbere litteris. defectu medicoꝝ: multi pereunt. hoc est. q2 desunt medici. Non autē significat culpam siue vicium: ut multi per imperitiā capiunt defectus: hoc est vicia. Unde elegāter dicere possum⁹. Plures pereūt culpa medicoꝝ q̄z defectu id est. plures pereūt quia malos hn̄t medicos: quā quia nō habēt. Efficio idē est qđ facio. ūde officium dicit: id quod facere unusquisq3 debet. Unde etiaz factio a facio dicit: quod oppidianos ambiendo facimus unius aut alteri⁹ partis. Perficio id ē fructuz et quasi ꝓfectū facio. ut adolescētes discēdo ꝓficiūt. propt qđ barbare loquūtur q discūbētes ita salutāt. proficiat vobis. Dicēdum poti⁹ esset ꝓficite aut ꝓficiatis. Preficio. id ē p̄pono alicui rei agēde. Unde p̄fecti vigilū. prefecti erarii: q aut vigiliis aut erario p̄fecti sunt. Inficio hoc ē tingo. ut lane infecte. iterdum maculo. ut ea lues finitima etiam loca infecit. Sufficio qđ interdū significat satis sum. ut sufficiat mihi bēiuolentia p̄ncipis. interdum substituo. ut in locum defuncti cōsulis suffectus ē alius.

Reficio quod est rursus facio: siue instauro. ut reficit domū. reficit templa.

Conficio quod interdum pro facio: interdum pro perficio pōitur. ut cōfeci negociū tuum. hoc ē ꝑfeci.

Repitur etiam cuȝ nomib⁹ ꝯpositum. ut supra cuȝ de verbis tractarēus ostendimus.

Officiū de quo paulo āte mētionē fecisti qd ē? Est ea virtutis actio: quā greci vocāt. hoc ē. qđ homini loco tēpori dignitati ꝯuenit. Unde recte dicitur in familia nostra oēs officiū exercēt. i. ōnes agunt qđ debēt. Et eo legatis obuiā officii grā. id est quia sic debeo. Unde factū est: ut officia significēt etiā beneficia. ut nō sunt exprobrāda officia. et Quītiliāus. Duxit me similis etas. effecerūt officia cepit fides amātem. odisse nō potui. Magistrat⁹ quoqȝ aliqñ officiū dicitur. et artes bone suū officiū habent Unde dicimus: officium grammatici. officiū medici. officium architecti.

Quomodo elegāter dicius? Per che da la ditta littera io ho facilmente cōpreso: e che tu se sano: e che nō solamente me voi bene: ma me ami grādamēte. Ex his enī facile perspexi te ꝛ valere: et nō modo me diligere: sed etiā vehemēt amare. Itē qñ quidē ex his intellexi: ꝛ tibi bene esse: ꝛ me abs te nō solū diligi: sed etiā vehemēter amari. Itē cū ex his facile cognouerī te ꝛ incolumē esse: ꝛ me nō vulgariter: sed mirifice amare. Itē ꝙ: siue qñ: siue nā: siue nāqȝ: siue quoniā: siue quia: siue quippe ex his pspexi ꝛ valere te: ꝛ nō mō me diligere: sed etiaȝ mirifice amare. vl' quin etiā mirifice amare.

Quid in primis notādum ē? ꝙ ea que ꝑ subiūctiuū verbum cū coniūctiōe ꝙ dici possunt: lōge elegātius sine ꝙ per infinitū dicūtur. Uerbi gratia. Jo so che tu legi. Scio ꝙ tu legis. Scio te legere. Jo ho cognoscuto che tu me ami. Perspexi ꝙ tu amas me. pspexi te amare me. vel me amari abs te. Spero che questo o vero e: o vero sara. Spero ꝙ hoc

vel est vł erit. spero hoc vel esse vł fore. Io te ꝓ
mitto sopra la mia fede: che tu pdonerai a me ⁊ io p
donaro a te. Do tibi fidē: et tu mihi ⁊ ego tibi veni-
am dabo. do tibi fidē ⁊ te mihi ⁊ me tibi veniā datu-
rum. Certa cosa e: che queste cose se deueriāo scri
uere nō in carta: ma in marmo o vero in metallo.
Certum est ꝙ hec nō ī mēbranis scribi deberēt: sed
vel in marmore vel in ere. certum est hec non in
mēbranis: sed in marmore vel in ere scribi debere
Uel potius. certum ē hec nō in mēbrāis: sed in mar
more vel in ere scribēda esse.
Quid interest īter esse ⁊ fore? Esse pn̄tis tēporis si
gnificationē habet. fore vero futuri. Idemq; ē fore:
quod futurū esse. Licet forem fores foret idē sit ꝙ
essem esses esset. Unde barbare loquūtur: q dicunt
amaturū fore. quod pinde est: ac si diceret: amatu
rū futuꝝ esse. quē duo futura: latina lingua nō pati
tur. itaq; cū noīb⁹ iūgit fore non cum participiis. ut
spero te amatorē fore. Nā cū dicius spero te aman
tē mei fore. nomē est amātem: nō participiū. nō enī
dicerēus: spero te amātem me fore. Cicero. spero a
miciciā nostrā notā posteritati fore. posteritati di-
xit: nō a posteritate. ut nomē sit nō participiū. dici-
mus autē. spero te admirādum fore cū adoleueris.
hoc est dignū admiratiōe. nā pro noīe pōitur. Cōpo
sita vero a fore absolute ponūtur. Uirgili⁹. Affore
cernetis hoc est affuturos videbitis. vł videbitis ꝙ
aderunt. Cicero. Uerū arbitrātur nō defore q illam
restituāt. Hoc est. nō defuturos. vel ꝙ nō deerunt.
Cōfore ⁊ ꝑfore apd̄ poetas legūtur. Horati⁹. Que
nocuere sequar. fugiā q̄ ꝑfore credā. h° ē ꝑfutura
esse. Nōne iperfcā est ōrō illa superior. Do tibi fidē

ꝙ tu mihi ⁊ ego tibi veniā dabo. deficit enī ꝙ tu mi
hi veniā dabis. nā dabo illud postremū nō pōt refer
ri ad tu: qđ est ꝓnomē secūde ꝑsone: perfcā ē oro ⁊
nihil deest. Nā cum ī oratiōe plura sunt supposita:
verbum sequi debet ultimū suppositū. ut ego te de g̃
matica: tu me de epl̃is ꝓcōctaris. Subītelligit enī
in ꝑma parte ꝓcōctor. sic ecōuerso. tu me de epistol:
ego te de grāmatica ꝓconctor. subītelligit in prima
parte ꝓcōctaris. Sz aīaduertēdū diligēter. ꝙ hoc
nō fit: quādo p ꝯparationē aut similitudinē loqmur
ut lōge meli⁹ ego q̃z tu id dixissem. nō pōt dici dix-
isses. Hector ita elegāter hoc ut tu dixisset. non pōt
dici dixisses. tu meli⁹ q̃z ego diceres non potest dici
dicerem.

Do fidē: quid significat? Dare fidē nō est adhibe
re fidem. ut fere oēs loquūtur. des fidē verbis illius
id ē credas. et nō est dāda fides verbis illi⁹. i. non ē
credendū illi. Immo soleo ego p iocū vernacl'a lin-
gua dicere cōtrarium. et cū video aliquē īfidū atq3
mēdacē asserere. A costui se vole dare fede. ⁊ q̃ren
tibus: per che? respōdere. p che nō ha niēte. Est er-
go dare fidē: aliq̄d sancte ꝓmittere. queadmodum
vernacula līgua dicius. Io te ꝓmetto sop la mia fe
de. Uirg. Accipe daq3 fidez. hoc est accipe sanctam
promissionē a me: ⁊ da mihi vicissim tuā. Qđ autē
vernacl'a lingua dicius: dare fede ad altri: latine
dicius habere fidē. Quītiliāus. Fidē habes hoībus:
quos mētiri aliis affirmat. Illud quoq3 notādnm.
ꝙ a fides fit ꝑfidus pēultima breui. hoc est is qui fi
dē violat. A fido vero verbo fit infidus penultima
longa: hoc ē cui nō est fidendum. Que ē līgua ver-
nacula: est lingua vulgaris ⁊ illitterata: quā īperiti
maternā vocāt. et dicit vernacl'a: q̄si peculiaris pa-

trie nostre ⁊ in patria nr̃a nata. Nã vernacul⁹ la. lum. sigĩficat. q̃ð ẽ domi nostre ⁊ ĩ patria nr̃a natu3. Et dicr̃ a verna: qui est seruus domi nostre natus hoc est ex nostra ancilla.

Dare veniã: est ne q̃ð dicius indulgere: an aliud significat? Lõge hec diuersa sunt. Jmpiti capiunt in dulgẽtiã ꝑ venia. ut indulgẽtiam ⁊ remissionẽ pctõ rum tuoꝝ tribuat tibi omĩpotẽs ⁊ misericors dñs. sed hoc barbare: nõ latine dicir̃. Jndulgere. n. est cõ cedere. ⁊ cum quadã quasi suauitate pmittere. ut in dulgent gule. ĩdulgẽt vẽtri. Quĩtiliãus. Mollis illa educatio quã ĩdulgentiã vocãus. nõ ergo ĩdulgẽtia pro venia accipiẽda est. nec dicẽdum ẽ. eo Romã ꝑ indulgẽtia: sed eo romã ad ĩpetrãdu3 veniã. vł gr̃a impetrãde venie. Sed ecõtrario venia aliq̃ñ quasi pro ĩdulgẽtia põitur. ut da mihi hãc veniã. hoc est. ĩ dulge mihi. et cõcede aut pmitte mihi: quasi venia3 daturus: postq̃3 id fecero. ⁊ cum venia tua ibo. hoc est dabis mihi veniã si ibo. q̃ð imperiti dicunt: cum licẽtia. ĩ qua re errãt oẽs fere grãmatice p̃ceptores: pro bonis litteris docẽtes discipłos suos barbarie3. Jdcirco diligenr̃ notãdus est hic locus. El maestro de la schola ha data licentia a li soi scolari. Nõ ẽ di cendũ. Ludi magister dedit licentiã discipłis. Licẽti a. n. est libertas q̃dã poti⁹ ad male agendũ. ⁊ dicr̃ a verbo licet. hoc est cũ licet q̃cq̃d libet. S3 ludi magi ster dimisit discipłos suos. Uel ludi magr̃ indulsit discipłis ut abirent. Uel ludi magr̃ dedit discipulis veniã abeũdi. Uł ludi magister dedit discipulis cõ meatum. Quippe tria significat ꝯmeatus. ãnonã: locum in quo ãnona publica custodir̃. et facultatem abeundi. ut petii ab impatore ꝯmeatum. accepi ab ĩ peratore ꝯmeatũ. dedit mihi ĩperator ꝯmeatũ. Jtẽ

El maestro me ha data licentia de andare a far mi o dextro. Preceptor meus idulsit mihi ut eã ad curãdum corpus. Ul' pceptor meus fecit mihi potestatẽ eũdi ad curãdum corp⁹. vel dedit mihi veniã abeũdi ꝛ corpus curãdi. Licet eĩ corpus gẽrale verbũ sit ad õnia : q̃ ad curã corporis ptinẽt : ut puta euacuare vẽtrez : lauari : pectere : esse : potare : qescere capit̃ pcipue (ut honor sit aurib⁹ tuis) ꝑ meiere ꝛ egerere. et caue ne dicas dedit mihi potestatẽ : sz fecit Dare. n. potestatẽ ẽ rem alicui⁹ arbitrio cõmittere. longe plus : q̃z facere potestatẽ.

El maestro ce ha data licentia che nui andiamo a merẽda. Cõcessit nobis pceptor noster : ut eamus meridiatum. Indulsit nobis ut eamus meridiatum dedit nobis veniã. fecit nobis potestatẽ eũdi meridiatum. Meridiare enĩ aliqñ significat cibũ meridianũ capere : qui ꝛ merẽda dicit̃. aliqñ somnũ Unde dicitur meridiãus cibus : ꝛ meridiãus somn⁹. post meridianus cibus ꝛ postmeridiãus somnus. Dicit̃ etiã meridiana exercitatio : ꝛ p⁹ meridiana exercitatio. Ut igĩ breuiter ꝯcludã idulgere est cũ quadaz facilitate cõcedere. dare veniã aliqñ est ignorare. aliquãdo pmittere et quasi indulgere.

Certũ est qd ꝓprie significat : Aliqñ mãifestum ẽ. et exploratũ est. ut nos hoc loco cepimus. Aliqñ deliberatum ꝛ cõstitutũ est. quo loco frequẽter iũgitur datiuus. ut certũ est mihi poti⁹ mori : q̃z hãc ignõiniã subire. id est. decretuz ꝛ deliberatũ a me ẽ. Uirgili⁹. Certũ ẽ ĩ syluis ĩter deserta ferarũ malle pati

Quare dicius ĩ marmor vel in es scribẽda : et non potius ĩ marmore et in ere : Quia ita obtinuit usus eruditoꝝ. Dicius. n. in marmore incise sunt littere. in gẽmis. ĩ ligno. nõ sũt ĩ marmor ĩ gẽmas ĩ lignũ.

E cõtrario vero dicimus in es ĩcisas litteras ⁊ nõ ĩ e-
re. nõ ẽ necesse afferre exẽpla. q2 nusquã alr̃ repitur
Differũt ne inter se he cõiunctiões: quib⁹ ĩ eodem
loco uteris: enĩ: quãdoqdẽ: qñ: cũ: qꝛ: nã: nãq3: quoni
ã: quia: quippe: Eadẽ certe est oĩum istoꝝ significa-
tio: quãdo accipiũtur ꝑ quia. Sed differũt in elegã
tia. Enĩ nunquã in oꝛõne ꝑponiř: sed semꝑ soꝛtitur
secũdum locum aut tertium. ut ego enĩ. ex his enim
Nã nũquã secũdu3 locũ aut tertiũ habet: semꝑ pri-
mũ. ut. Nã mlťa sunt q̃ dici possunt. Nãq3 aliqñ pri
mũ locũ soꝛtiř: aliqñ secũdum et tertiu3. Qñq3 ⁊ qñ
semꝑ ꝑponũtur. Uirgili⁹. quandoqdẽ ausonios non
fas cõtingere poꝛtus. Idem. Hic tibi faboꝛ enĩ quã
do hec te cura remoꝛdet. Quia ⁊ quoniã semꝑ ꝑpo-
nũtur: nisi foꝛte postponãtur aduerbiis siue ĩterie-
ctionibus. ut heu quia. heu quoniã. et nõ q2 heu. qm̃
heu. Sicut etiã nã: qꝺ semꝑ aliogn ꝑponiř. Heu qui
a nã tanti cinxerũt ethera nimbi. et Cicero Nun qꝺ
nã inquit noui. sed hoc ĩ compositiõe poti⁹ est et nõ
significat quia. Cũ ꝑter suꝑdictoꝝ moꝛẽ semꝑ subiũ
ctiuũ requirit. ut cũ ex his facile cognoueri. Quippe
significat quia certe.
Perspexi qꝺ pꝛopꝛie significat? Diligẽter ⁊ plane
intellexi. Unde ꝯpõitur ex per et specio. i. video quo
verbo veteres utebãtur. Ex quo etiã alia pluria cõ-
ponũtur. ut aspicio. hoc est video. circũspicio: quod
est circũlustro oculis. Despicio quod aliqñ signifi-
cat contẽpno. interdũ deoꝛsum aspicio. ut Quĩtiliã⁹
nullã ego res hũanas repicere ꝓuidẽtiam arbitroꝛ:
hoc est supne aspicere.
Pꝛospicio qꝺ est a lõge video: unde diciř ꝓspect⁹
quod speculã significat: interdũ significat ꝓuideo: si
cũ dtĩo iũgatur. ut ꝓspice reb⁹ nostris hͦ ẽ subueni.

Inspicio hoc est diligēter et quasi intus aspicio. Suspicio sursum aspicio. Introspicio: itro aspicio Dispicio diligēter intueor. Respicio retro aspicio. Cōspiceo: video siue simul video. A specio fit etiā specto. specula. spectaculū. specimē. speculū. specus. et auspiciū ab aspiciēdis auibus.

De ꝓnomē qd habet qđ sit notari dignū. Aduertēdū est ne incidāus i barbariē aliquoꝝ: q gtīos istorū ꝓnoīum mei tui sui idē putāt esse: quod ꝓnoīa ab his deriuata: meus: tuus: suus. et eque posse dici iste liber est meus: et iste liber est mei. iste liber est tu⁹ ꝛ iste liber est tui. ille legit librū suū: ꝛ ille legit librū sui. qđ a veritate multū abhorret. Hoc ut facilius intelligatur: sciēdum est gtīos oēs aut actie aut passiue accipi. Actiue: ut ꝓuidētia dei. bonitas dei. Passiue: ut timor dei. ꝛ cultus dei. quippe de⁹ timetur colitur. Tria igr̄ ista ꝓnoīa ego tu sui sola omnium binos gtīos sortita sunt. unos mei tui sui. alteros qui iā exoluerūt mis tis sis. loco quoꝝ fere nūc ponunt deriuatīa illa: meus tuus suus. id est quotiēscūq3 actiua oratio est. ut hic liber ē meus vl̄ mis. Plautus. da diē hūc sospitē reb⁹ mis agēdis. Mei vero tui sui nūquā ponūtur nisi passiue. Quītiliāus amore mei vicit esse matrē suam. Cicero ꝙ desideriū tui ferre nō posset. et me tui pudet. Uirgili⁹. quiq3 sui meores alios fecere merēdo. Ita etiā i plurali nā nostrū ꝛ vestrū: que succedūt loco mis ꝛ tis. utimur actiue tātum. ut nemo nostꝝ ꝛ nemo vestrum Nostri vero ꝛ vestri: que succedūt loco mei ꝛ tui utimur tātum passiue. ut habet curā nostri. habet curā vestri. Nec diceret nemo nostri ꝛ nemo vestri. nec habet curā nostrū et curā vestrum. Unde sunt quidā modi dicendi habētes utrūq3 sensum. ideoq3

utroq3 modo dicũtur.ut tu habes potestatẽ meam. actiue.id est õnem ptãtem quã ego habeo.et ptãte3 mei passiue.i. potestatẽ faciẽdi de me qcquid libet. Octaui⁹ oib⁹ faciebat sui ꝯueniẽdi ptãtẽ sic. copia mea et copia mei.utilitas mea ⁊ utilitas mei. amor me⁹ et ãor mei.usus me⁹ ⁊ usus mei.nõ aũt fortitu do mei: sed fortitudo mea.nec doctriña tui: sed do ctrina tua. Cui⁹ rei certissimũ argumẽtum ẽ.ꝙ dici mus mea uni⁹ causa:et non mei unius causa.quod certe diceref: si mei poni actiue ĩ gtĩo posset: sicut u nius ĩ gtĩo ponitur. Cicero ĩ gabinũ ⁊ Pisonẽ. Di co mea uni⁹ opa rẽpublicã esse liberatã. Idẽ ad At ticũ. Solius enĩ meũ peccatũ corrigi nõ põt. Idem pro murena. Ex tuo ipsius aĩmo cõiecturã ceperis Itẽ in plurali. Quĩtiliã⁹. Sue ipsoꝝ fidutie dittunt Quĩ etiã apð nostros recẽtiores hoc idẽ repitur. ut in psalmis. Exaudi vocẽ meã clamãtis ad te. ⁊ alibi Audi vocẽ meã loquẽtis. Et alibi. Meõrabor iusti cie tue solius. solius enĩ masculini generis est. et ad deum refertur. ut ex greco apparet. Itẽ libro regũ secũdo. Sustulit de latere meo ãcille tue dormiẽtis et ĩ euãgelio luce. Tuã ipsius aĩam ptrãsibit gladi⁹ Et boeti⁹ solator mesti nũc mea fata senis. Illud quoq3 notãdum de his trib⁹ ꝓnoĩbus est. ꝙ preter ceteroꝝ usu3 solent aliquãdo gemĩari. ut meme ad sum: qui feci in me cõuertite ferrum. et verte õnes tete ĩ facies. et cõtulit sese in templum.

Valere quid ꝓprie sigĩficat: bene esse et sanũ atq3 incolumen esse. et licet valitudo medium verbũ sit: et tã bonã q̃3 malam valitudinẽ significat. tamẽ va leo semp capif in bonã partem. nisi aliud verbũ ad datur. utputa male valeo. vel nõ recte valeo. Sicut ecõtrario valitudinarius semp capif ꝓ infirmo. Nã

quod apud Terẽtiuꝫ est. Ualeant qui ĩter nos dissi
dium querũt. nõ est exponẽdum pereãt: ut aliq vo-
lũt: sed abeãt ⁊ discedãt. Quod inde tractũ est: quia
semp solẽus abeũtes hoc verbo salutare: vale. sicut
veniẽtes hoc verbo: salue. quãq̃ꝫ id verbũ aliqñ eti
ã in discessu põatur. ut Cicero. vale mi Tiro vale ⁊
salue. Simile huic terẽtiano ẽ illud Cicerõis. Si de
us ẽ talis ut nulla gr̃a: nulla hoĩum caritate teneat
valeat. ꝙ si significaret pereat: ꝑfecto Cicero non
dixisset de deo. Sed hũc ipsum locũ Lactãtiꝰ ita ex
ponit. quid contẽptiꝰ ĩquit potuit ĩ deũ dici: valeat
inquit. i. abeat ac recedat. cum ergo dicĩus: valeant
qui ĩter nos dissidiũ querũt: valeãt q de nobis mala
dicunt: valeãt q aliter sentiũt: ꝑinde est: ac si dicere
mus: discedãt a nobis. Siue eos cũ suo odio ⁊ ma
ledicẽtia ⁊ inscitia reliquamꝰ. Te et valere ⁊ nõ mõ
me diligere: Nũ satis est dicere: te valere ⁊ nõ mõ
me diligere: et ita una ex his ꝯiũctiõibus et: supua-
cua est. posset qdem altera ex his ꝯiũctiõibꝰ dimitti
tamẽ nõ inelegãter sepenũero due ponũtur: ubi una
sufficeret: qđ fit ad maiorẽ rei exꝑ̃ssionẽ. ut ego quo
tidie lego aliqd ⁊ studeo: ego quotidie ⁊ lego aliqd
et studeo. ego te diligo ⁊ amo. ego te et diligo ⁊ a-
mo. ego dilexi te ⁊ quãtum ĩ me fuit tibi benefeci. e-
go ⁊ dilexi te et quãtum ĩ me fuit benefeci.

Facile perspexi: qd proprie hoc loco significat faci
le: Significat nõ dubie ⁊ mãifeste. Cicero virũ õni
um totiꝰ grecie facile doctissimũ Platonẽ. Et nota.
ꝙ tã longe q̃ꝫ facile amãt secũ iũgi cõparatiuũ. Uir
giliꝰ. At pedibus lõge melior lycus. Et relatĩs siue
aduerbiis significãtia diuersitatẽ: queãdmodũ sunt
alius: alter: secus: lõge ante: longe post: ⁊ cõpsita a
preeũt lõge prestat ⁊ lõge prestãs. Quĩtiliãus. Sed

eum longe precedunt ingenia viuentium et cetera. que quādam suplationē habēt. & proxima ad suplatiua accedūt. ut lōge supat lōge vicit. et noīa que diuersitatē significāt. ut lōge dissilis: lōge alien⁹. lōge diuersus.

Princeps: licet ne adiectiuū quidē sit: tamē quia suplationē quādam significat: ascīscit sibi lōge. Quītiliāus. Nouē lyricoꝝ lōge pindarus pnceps. facile eodē modo Cicero. Porro scio regiōis illi⁹: virtute existimatiōe: nobilitate facile priceps. Preterea cū primus: secūdus: & similib⁹: cū nō respicius ordinē: sed dignitatē. ut facile secūdus a Cesare. hoc ē. post Cesarē primus. Jūgit tū facile cū aliis plerisq; noībus & verbis: quod lōge non fecit. Neq; enī dicere m⁹: lōge intelligo & lōge pspicio: ꝑ valde intelligo et valde pspicio: sicut dicīus facile pspicio & facile intelligo. pro haud dubie perspicio et intelligo.

Hoc igr̄ inter lōge & valde differt. ꝙ lōge propriū est ꝯparatiui & suplatiui: exceptis paucis. valde aūt positiui. ut valde bōus: valde malus. valde laudat valde vitupat. nec diceret: longe bōus: lōge malus. longe laudat: longe vituperat.

Inter facile & māifeste similiter hoc īterest. ꝙ facile cū his que supdiximus pōitur. ut facile pstat. facile perspicit. manifeste passim cum omibus.

Nō modo qd ꝓprie significat: nō solum. modo. n. aliqn̄ significat solū. ut hoc loco. aliqn̄ est dtīus siue abltīus huius noīs modus modi. nōnūq; significat aliqn̄. ut modo ais modo negas. aliqn̄ pōit ꝑ dummodo. ut mō me vocaueris veniā. i. dummodo me vocaueris.

Magna aūt differētia est īter nō tantū et nedum. nedū enī duob⁹ dūtaxat modis in oꝛoe accipimus.

Uno cuz utráqz sńiam eodem claudim⁹ verbo: ut vitam pro te exponerem: nedū fortunas. Alterum cū utriqz sńie suum verbū dam⁹. ut ꝓ te vitā exponerē: nedū fortuuas meas effunderē. Pōitur etiam negatiē hoc modo. Nō perderē ꝓ te quadrátem: ne dū vitā. Itē nō ꝑderē ꝓ te quadrantē: nedū vitā exponerē. Ubi notādum ē. ꝙ i affirmādo id qđ plus ē in ꝑma parte pōitur. ⁊ qđ miūs in secūda. ut vita in prima parte pōitur. pecūia in secūda. In negādo vero ecōtrario. qđ miūs est in ꝑma parte pōitur. ut pecunia. et qđ plus i secūda: ut vita. atqz imperiti hác dictionē capiūt ꝓ non solū: dicētes. nedū pecuniā ꝓ te exponerē: sed etiā vitā. qđ dicēdum ē. uitā pro te exponerē: nō solū pecūiam. aut ꝑ nō solum sic. non solum pecūiam ꝓ te exponerē: sed etiā uitaz ipam exponerē. et negatiē nō mō ꝓ te nō exponerē uitam Itē non solum fortūas meas ꝓ te effunderē: sꝫ etiā uitā ipsam exponerē. et negatiē: nōmodo ꝓ te non exponerē uitā: uerū ne pecuniā qdem. et nō mō pro te nō exponerē uitā: uerū ne pecunias qdeꝫ meas effunderē. Ubi notādum. ꝙ qn̄ per nō modo uł nō tātum uel nō solū loqmur: affirmādo qdē qđ miūs est in prima parte ponim⁹: ⁊ qđ plus i secūda. Negādo uero: qđ plus est in prima: ⁊ qđ min⁹ i secunda. Itē notādum ꝙ ubi pōitur nedū: potest etiam poni nō modo: sed addita altera negatiōe. ego non ponerem ꝓ te obulū: nedū expōerem uitam: ut ego nō ponerem ꝓ te obulum: nō modo nō exponerem uitam. sed hoc perraro reperitur.

Quid iterest inter diligere ⁊ amare? Amare plus est q̄z diligere. Cicero. quē ⁊ si āte hac dilexi: nunc Sed aūt uero differūt ne iter se: significati amo onem qdem fere eādem habent. Uerū sed semper i

pricipio clausule põitur.nisi aliqñ apud poetas. ut arma sed arripuit.Uero 7 autem ponũtur semp ãte cedente aliqua dictiõe.et distingũt sniam a sententia.ut ego scribo tu aũt legis.ego uigilo: tu aũt dormis. Habent tamen aliqñ nescio qd differentie. nã cũ neq3 nõ põimus aũt dicentes.neq3 aũt. sed dicimus.neq3 uero. Item tũ ppter hoc.tu3 uero ppter illud.non tũ aute3 ppr illud. Ecõtrario nõ dicim⁹. nõ uero: sed nõ aute3. ut sum amicus eius: nõ aũt emulus.mutem⁹ aduerbiũ: et habebit locũ uero.sic sum eius amicus: emulus uero nõ.uł emulus aũt non. Item uero: aliquãdo ĩ pricipiis siue orationũ siue epistolaꝝ põitur.autem nõ.Uirgili⁹.egregiam uero laudem.et spolia ampla refertis. Tuq3 puerq3 tuus.et ad sulpitiũ scribens Cicero: ita epłam ĩcipit. Ego uero serui uellem: ut ais: in meis doloribus affuisses.pterea nõ dicim⁹.sane aũt: iã autem: enĩ autem: age autem: at autem. Sed sane uero: iam uero: enĩ uero: age uero: at uero. Illud magnopere notãdum. ꝙ hec duo aliqñ elegãtissime et cum maxima gratia dittuntur. Cicero. Tu cũ pncipem senatore3 auũculum domi habeas: ad eu3 nõ referes. ad ceteros referes. Longe pulchri⁹ [illegible]icitur q3 si addita autem dicerem⁹.ad ceteros aũt referes Sed qñ uerbum põitur sine cõtrarietate: oĩno necesse est addere autem.ut incumbes litteris quãtu3 poteris: poteris aũt quãtum uoles.

Porro licet eãdẽ significatiõem habeat quã uero: et autem: tamen nunquã postpõitur. nisi cu3 dicius age porro. aut aliqd simile.cum scilicet hãc sigificationem habet. Sed apud quosdã pᵱsertim poetas significat lõge.certe.postea.ultra. Ideoq3 sepe ĩ medio: non in pricipio ponitur.

Qui etiã significat ne idẽ quod sed etiã: Aliquãdo significat sed etiã. ut hoc loco: aliqñ maiorẽ quãdaꝫ vim habet: et significat immo etiam. Quin vero aliqñ significat quetiã. ut Uirgili⁹. quin aspera iuno que mare terrasqꝫ metu: celũqꝫ fatigat. cõsilia i me lius referet. Aliqñ ut nõ. ut idẽ. Hic tibi ne qua mo re fuerĩt dispẽdia tãti: quin autem insanã aspicias. Aliqñ cur non. ut quin poti⁹ imus cubitum.

Rursus et cõiunctio: cuius modo facius mẽtionẽ differt ne ab atqꝫ ꝯiũctione: Cuꝫ ãbe copulatĩe sint nõ differunt. sed et aliqñ causalis cõiunctio est. ⁊ significat nã. magnãqꝫ in eplis grãꝫ habet. ut si dicã. El si vole cõ ogni studio attẽdere a le littere. ꝑ che a pena tuta la eta del homo basta a questo. Sũmo studio incumbẽdum est litteris. ⁊ vix oĩs humana e tas ad id sufficit. Quĩtiliãus. Has pmũ audiet puer haꝝ verba effingere imitãdo conabiꝛ: ⁊ natura tẽa cissimi sumus eoꝝ que rudib⁹ ãnis ꝑcipim⁹. hoc ẽ nã tenacissimi natura sum⁹. Martial. quod numos cernis mitti nõ credis amice. Falleris ⁊ nũmos ista tabella rogat. Simlr qꝫ ꝯiunctio p͛o eodẽ accipiꝛ. Cicero. Nõ solum nobis nati sumus ortusqꝫ nostri partẽ patria vẽdicat: partẽ amici. cõpetit etiã ⁊ pnci piis sñiaꝝ. Quĩtiliã⁹. Et finite quidem sunt partes due. Interdum habet etiã affectum. Cicero. ⁊ quis est qui de me loqui possit. Interdũ significat tamẽ. ut si dicã. supaui te saltu: ⁊ sum ita senex. Significat pterea etiã. ut Uirgil. Natus ⁊ ipse dea. hoc est etiã ipse. Quĩtiliãus. Inter oẽs cõstat nisi iter eos: qui ⁊ ipsi insaniũt. Atqꝫ vero aliqñ ꝓ aduerbio põitur. ut cum dicius. Aliter ego feci atqꝫ tu. p͛o q̃ꝫ tu. Aliqñ põitur ꝓ statim. ut apud Uirg. Sic oĩa atis. in peius ruere ac retro sublapsa referri. Nõ aliter q̃ꝫ

qui aduerso vix flumie lembum. remigiis subiigit: si brachia forte remisit. atq3 illum in preceps prono rapit alueus amni. id est statim.

Est ne idē valere ꝛ beneesse? Ualere queadmodū supdiximꝰ ē incolumē esse. Beneesse ē bene habere ut beneest. i. bene res se habet.

Se tu stai bene o vero se tu sei sano: la cosa sta bē Si vales bñ est. ꝛ fere semp pōitur absolute. quod si addatur mihi vł tibi. idē significat qđ valere. vł ico lumē esse.. ut si tibi bene est gaudeo: mihi bene est. id est si vales gaudeo: ego valeo.

Quot modis possumꝰ dicere. Jo te amo summamēte? Amo te multum. amo te valde. amo te plurimū. amo te maxīe. eximie amo te. amo te vehemēt amo te summe. amo te mirifice. amo te magnopere amo te supra modum. amo te plus equo. amo te supra q̄3 dici possit: Incredibilis ē meꝰ erga te amor incredibili te bēiuolentia cōplector. exprimere non possum quātus est amor erga te meus. Ardētissiō amore te ꝑsequor. Dici nō posset: quāto tui amore cōflagrē. nemo unquā vehemētiꝰ aliquē amauit: q̄3 ego te amo. Ardentissima te caritate cōplector. Nō possum mei erga te amoris magnitudinē exprimere. ardeo te vehementer. quāquā hoc nouissimum potius poeticum sit. amo te mirum in modum.

Quomodo elegāter vicius. Jo anchora Pyrrho mio te rendo el cābio del bene che tu me vol. et ho te caro cōmo la vita mia ꝓpria: ꝛ parme che io sia senza el mezo de lāima mia quādo tu nō me sei apresso. che si nō fosse che io ho respetto a la dignita mia: io me ne veria volando in questa tua villa: e daria me piacere insieme cō questi toi cāpitelli. e giardinetti e pecurelle.

Ego quoqz mi Pyrrhe amo te. teqz nõ sec⁹ ac vitam ꝓpriã charũ habeo.. et cũ sine te sum: dimidio ani me mee carere video. Quod nisi dignitatis me e rationẽ haberẽ: aduolarẽ mox in suburbanũ tuũ. meqz una tecũ cuz pdiolis tuis ⁊ pomariolis ⁊ ouiculis oblectarem. Multa hic digna sunt q̃ notẽtur. Primo qꝫ hic mos ẽ alloquẽdi absentes cuz quadã suauitate: mi Brute: mi Cicero: mi Pyrrhe. Interdũ etiã ad ostendendũ maiorẽ vim amoris: aut desiderii: repetũtur eadem verba: cũ additiõe adiectiui. ut M. Tulius mi Cicero mi inquã suauissime Cicero.

Mutuo amare est amãtem te amare. qđ vernacula lingua dicius rẽdere el cãbio. latine autẽ redamare dicitur. Dicī aũt quasi meo tuo. ũde dicī mutuus amor. mutua bẽiuolentia. mutua caritas. mutua officia. mutua bñficia. mutue lachrime. mutue querele hoc est que abs te ad me ꝓdeunt: ⁊ a me ad te. Jdeo possum⁹ dicere ego quoqz mi pyrrhe amo te mutuo. ego quoqz redamo te. ego quoqz nõ minori te amore cõplector. ego quoqz tibi ĩ amore respõdeo ego nõ sino me abs te ĩ amore superari. Jtẽ ĩter nos vehemẽter amãus: qđ perĩde est: ac si diceremus amamus nos ĩter nos. Sed illud nos elegãtissime dimittitur. Jtem mutuo nos amam⁹: est qđ aliqui dicũt ĩuicem nos amamus: vł vicissim nos amamus Jnuicem aut vicissim aliqđ facere: ꝓprie ẽ per vices id facere. ut cãtamus vicissim. id ẽ. qñ ego cãto tu siles. ⁊ qñ ego sileo tu cãtas. Jtẽ legim⁹ ĩuicẽ vel vicissim. id est. quãdo ego lego tu non legis. et quãdo tu legis ego non lego. unde fit adiectiuũ vicari⁹ vicaria vicarium. ut dedi tibi vicariam operam: id est dedi tibi opram vice illius. itaqz si quis diceret:

amãus nos íuicem:pinde esset ac si diceret:amo te: dũ tu nõ amas me.et tu amas me dũ ego te nõ amo

Ubi cauendum est diligẽter ne dicas: hac vice tã tũ volo tibi morẽ gerere:sed nũc tãtuȝ.nec una vice tãtum:sed semel tãtuȝ: nec duabꝰ tribus: aut quatu or vicibus: sed bis ter quater vel secundo: tertio: quarto.vł bis tertio quarto.vł bis ter quater. Nec da mihi veniam ꝑ hac vice tantum.sed da mihi ve niam nunc tantum.nec quot vicibus: sed quotiens nec multis vicibus: sed plerũqȝ: sepe sepenumero. Ubi cavẽdum est simił. ne multotiẽs dicas: quod nõ minus barbarum est:q̃ȝ multis vicibus. Nec ve niam ad te alia vice:sed alias. Nec prima:secunda: aut tertia vice: sed primo secundo tertio. Nec ulti ma vice: sed demum vł deniqȝ: vel ultimo. vel tã dem uel postremo uel nouissime.

Sed quomodo dicẽus: Per la prima volta che tu fallarai te perdonaro: ma per la segõda: io te spo gliaro nudo:⁊ darote de le botte. Pro primo quo qȝ errore tuo ignoscam tibi: pro secundo te nudũ cedã. Itẽ ꝑ la prima uolta che tu me farai seruicio: io nõ te saro ĩgrato. ꝑ p̃mo quoqȝ tuo erga me bñ ficio nõ ero ĩ te ĩgratꝰ. Per la p̃ma uolta che nisuõ d li mei scolari se partira senza mia licẽtia: gli daro una spalmata cõ la bacchetta.la segõda uolta con la scoriata el bataro tuto. Si quis p̃mũ e discip̃łis me is ĩiussu meo e ludo discesserit:uirga manũ pcutiã: si secundo id fecerit:loro totum cedam. Et tengo te caro cõmo la vita mia ꝓpa. M̃łtis mõis dici põt. Atqȝ te ⁊ uitã meã carũ habeo. istar uite mee apud me es. Instar uite mee te carũ habeo. Nõ secꝰ te a mo q̃ȝ uitã meã.nõ secuſ te ac uitã ꝓpã carũ habeo Haud aliter te amo: q̃ȝ ꝓprã uitã.ita te ão ut uitã

meam. perinde te ut vitam meam carum habeo. vł pinde ac vitā meā vel vitā ꝓpriā. et pinde mihi carus es: atq3 vita ꝓpria. Ubi notādū ē. ꝙ propus propa ꝓpriū cū tribus ꝑsonis ꝯiūgit. et idē significat ꝙ meus: tuus: suus. Ut ꝓprio ꝯmodo hoc facio. i. meo cōmodo ꝓprio cōmodo id facis. hoc est tuo cō modo. ꝓprio cōmodo ille hoc facit. hoc est suo cō(modo.

Proinde vero significat quapropt̄ vel er go vł ideo. Lucreti⁹ tñ accipit proīde ꝓ perinde. et eam dictionē syllabā ponit. Subinde aliqñ significat statim post. ut Horati⁹. Si dicet recte primum gaudere subinde. Preceptū auriculis hoc īstillare memēto. capitur etiā ꝓ frequēter cū quodā īterual lo. ut si sepe retro respiciā an aliqs me sequatur: dicā. subinde respicio. hoc est. sepe cum quodam iter uallo respicio.

Deinde vero significat dehinc vł deinceps. q3qm deīceps significat ēt gradatim. Cicero. Quos vide o deinceps tribūos plebis p triēnium fore. hoc est u nū post aliū. ī qua significatiōe capit̄ aliqñ ēt subīde

Prima va el maestro: da poi li scolari vāno da rietto al maestro a un a uno. ouero luno dapo lalt°.

Primo it ludi magister. postea discipłi eū deīceps vel subīde sequūtur. Illud hoc loco p̄termittēdum nō est. ꝙ perīde exigit post se ac si: vł atq3 si: cum significat ita. ut Lege pinde ac si p̄ceptor adesset. vł perīde atq3 si p̄ceptor adesset.

Sed qñ negatio p̄cedit: exigit etiā q̄3. ut Suetōi⁹ nulla tamē re pinde motus: q̄3 respōso mathemati ci. Aliqñ tñ pōitur absolute. hoc est sine ac si ⁊ siē ne gatiōe: ⁊ modo significat. Plini⁹. Fun⁹ Ruffi claris simi viri ⁊ pinde felicis: modo multum. Suetōius de galba. Quare aduētus eius non perinde gratus

fuit. id est multum gratus.

Secus autē siue negatio p̄cedat: siue nō: habere potest & ac: & q̄z. ut lōge secus ac ego fecit. et longe secus quā ego fecit. non secus ac ego fecit. non sec⁹ q̄z ego fecit.

E par me che io sia senza el mezo dela mia vita: quādo tu nō me sei apresso. Et cū sine te sum dimidio anime mee carere videor. Itē dimidioq̄z āime mee mācus esse videor: quando tu non es apō me. Item nec dimidiū anime mee habere videor: quādo te careo. Itē & cum te careo: videor dimidio āime mee esse priuatus. Itē et cū tu mecū non es: de esse mihi dimidiū anime mee videt᷑. Itē facitq̄z disiunctio nostra: ut ne dimidiū quidē anime mee videar habere. vel facitq̄z disiūctio nostra: ut disiūctū esse anime mee dimidium videatur.

Hic notādum est i primis. ꝙ modus iste loquēdi videtur mihi: ꝙ quādo sine te sum: dimidio anime mee careā. videt᷑ tibi ꝙ ego sim doct⁹. videtur illi ꝙ tu legas. videt᷑ nobis ꝙ malefaciatis. rustican⁹ est et plane puerilis. Qua ꝓpter sic dicēdum ē. videor mihi dimidio anime mee carere. videor tibi esse doctus. videris illi legere. videmini nobis malefacere

Cū aliq̄n est aduerbium & significat quādo. ut cuz ad te venio: semꝑ te inuenio scribētez. id est quādo ad te venio. et hoc loco cum sine te sum: id ē quādo sine te sum. Aliq̄n significat partim: & tūc semper sequit᷑ tum. ut cū ꝓpter necessitatez nostrā: tū propt᷑ ingeniū tuū. id est. partim propter necessitatē nr̄am partim propter ingenium tuum.

Ubi notandum est. ꝙ semper cū precedit. et in eo est quiddam minus. in tum quiddam maius. & hoc

duobus modis. ut generale aliquid p̄cedat: sequat̄ speciale. ut apud Quītilianū: quod cum omnib⁹ cō ficiēdum est. tū nobis p̄cipue: aut ābo sint specialia. ut apud cūdem. q̄ꝺ opus Marcelle tibi dam⁹: quē cum amicissimū nobis: tum eximio litterarū amore flagrātem: dignissimū hoc mutue īter nos caritatis pignore iudicauim⁹: id est multum ꝓpter amorem tuū in nos: plus tamen ꝓpter amorē litteraꝝ.
Aliqn̄ cum subiūctiua ꝯiuncio est. ut cū in affricam uenissem. Aliqn̄ significat quāuis: iuncta cuꝫ tū. et tū significat tamē. ut Cicero. Cum ī causis grauioribus Cai Cesar inicio dicēdi comoueri soleā vehemētius quā vel usus vl̄ etas mea videt̄ postulare: tum in hac ita me multa ꝑturbāt: tū ꝓ tamē pōitur. et cum pro quāuis. Notādum ꝙ qn̄ tum ⁊ cuꝫ significāt partim: semper fere īdicatiuo adiungunt̄. qn̄ autem significat quāuis: subiūctiuo. Repit̄ etiā tuꝫ pro partim: aliqn̄ duplicatū: aliqn̄ triplicatum. aliqn̄ etiā multiplicatum: cū in reb⁹ paribus ponit̄. ut tum ingenio meo: tum studio: tū diligētia factū est.
Cū prepositio abltio casui seruit: sed nūquā iūgit̄ abltio significāte instrumētum. neqꝫ enī dicius: cū gladio pcussi: q̄ꝺ imperiti faciūt: sed gladio. nec cum pugno te impuli: sed pugno. nec cū calce te ꝓstraui sed calce. nec cū oculis te ꝑterrui: sed oculis. nec cum lacrimis litteras deleui: sed lacrimis. nec cū igni aquā tepefeci: sed igni. Quādo autē abltī significant cōiunctionē quādaꝫ ⁊ nō instrumētuꝫ: tūc requirūt cum p̄positionē. ut conor cū quāta possum facilitate scribere. cum labore hec scribo. cum facilitate discis cū tempore oīa fiunt. cum etate crescēt mores. Qui autē ita loquūtur: cū baculo pcussi: cū hasta vulnera ui: inepte sane: ⁊ p̄ter oīuꝫ āntiquoꝝ morē loquūt̄

Apud & penes quomodo differũt: Apud min⁹ est q̄z penes. nã apud te est: qualitercũqz res tenet̃. pẽs te est quodãmodo possidet̃. Festus vero pompeius dicit apud & penes ĩ hoc differre. q̄ apud: personã cum loco significat. ut apud platonẽ. id est. in loco ĩ quo est plato. et apd̄ templum. Penes vero p̄sonaz et dominũ: ac potestatẽ. qd̄ trahi dicit a penit⁹. ut pe nes te ẽ salus & vita mea. quasi in manu tua. & arbi triũ vite mee penes te est. Tamẽ aliqñ penes reqrit p̄sonam sine dominio. ut fides penes auctores est. id est apud. nonnũquam etiam loco seruit. Cicero ad Herẽnium. ita peculans es atqz acer: ut ne ad solarium quidem: ut mihi videtur: sed penes scenã et in eiusmodi locis exercitatus sis.

Ma se nõ fosse che io ho respetto a la dignita mia: io mene veria volando in questa villa. Qd̄ nisi di gnitatis mee rationẽ haberẽ: aduolarẽ mox subur banũ tuum. Ul' Ueruz nisi dignitatis mee ratio me detraheret: q̄z p̄mum ad te in suburbanũ tuum ve nirem. Quod: aliquãdo significat verum siue sed ut hoc loco. ponitur qz in p̄cipio clausule: que nul lam habeat cum supiori clausula cõnexionem.

Nisi aliqñ indicatiuo iũgitur: presertim qñ ẽ p̄ncipi um sententie. Cicero. nisi forte putam⁹ dementẽ pu bliũ scipionẽ affricanum fuisse. Aliqñ cum subiũctio ut q̄ nisi dignitatis mee rationẽ haberẽ: quãdo scilz non est in p̄ncipio sentẽtie. nã hic verbum p̄ncipale est aduolarem. Nota quãtam viz habet hec parua dictio duaꝝ syllabaꝝ nisi: quãdo significat: Se non che. vel se non fosse che.

Rationem habere: quid p̄prie significat? respectũ habere. sed capit̃ in bonã partez. ut habẽda est ratio

salutis: ꝛ ratio dignitatis. id est respect⁹ ad digni-
tatē ꝛ salutē. nō autē diceret̄ habēda est ratio egritu
dinis ꝛ infamie. Et nota habere rationē: semper req
rere gēitiuū in hoc significato. qn̄ aūt hab3 abltīuū
cum ꝑpositiōe cū: significat negociū ꝛ q̄si ꝯmertiū3
habere. Cicero de senectute. Rationē hēt cum terra
que nūquā3 recusat imperiū. id ē negociū habet.
Aduolarē ꝑ methaphorā dictū: hoc ē. q̄3 celerrīe
venirē: siue accelerarē: siue ꝓperarem. Nā matura
rem nō ausim dicere. Maturare. n. ꝓprie dicit̄: cu3
neq3 citi⁹ neq3 serius aliqd fit. sed media q̄dam via
et tēperata tenet̄. ut ī pomis. matura dicuntur: que
neq3 cruda neq3 īmitia sunt: nec caduca: neq3 squa
lētia: sed tēpore debito adulta ac matura. ut sit ma-
turare celeriter quidē: sed sine īpetu: ꝛ cū moderati
one aliqd agere. Unde Uirgili⁹. cu3 deū faceret vē
tis iubētem: ut e mari discederēt inquit. Maturare
fugā: hoc ē cum quadā moderatiōe ꝛ quasi maturi-
tate discedite. alioquin facto īpetu: maiorē maris
procellā excitassent. Hoc verbū Cesar august⁹ duo
bus grecis vocabulis elegātissime exprimebat.
hoc est: ꝓpera tarde. quasi mo
nere volēs in rebus agēdis. et celeritatem industrie
adhibēdam esse. ꝛ diligētie tarditate3. Elegātissime
videt̄ Maro noster hec duo vocabula ī Georgicis
dixisse. Inquit autē. Frigidus agricolā si qn̄ cōtinet
imber. Multa forēt: que mox celo ꝓperāda sereno
Maturare datur. quasi dicat. Possunt coloni īstan
te tēpestate multa maturare: que alioqn sereno tē-
pore properarent.
Suburbanū quid ꝓprie significat? Suburbana in
plurali tātum: ꝛ suburbanū dicitur domus cōiuncte
instar urbis: et urbi ꝓpinque: tamē extra muros.

Suburbanū vero significat ꝑdium in suburbāis. et habet pluralē nūerū suburbana : id ē predia ī suburbāis. queadmodū dicimus Tusculanū ⁊ Cumanū. hoc ē prediū in agro tusculāo ⁊ cumano. ut eamus ī tusculāo meo: formiano tuo: pompeiano neronis Frequētes vero domus extra suburbia dicūtur vicus. ꝙ sint īstar vici urbani. Uicus vero urbanus pars urbis est. quippe diuisa ē urbs ī vicos : quasi ī mēbra minora : sicut suburra. Carine. esquilie. vici Rome fuerūt. Nā diuisa fuit urbs ī regiōes circiter vigīti. in vicos autē supra mille. A vicis vicina ⁊ vicinus ⁊ vicinitas dicūtur quasi ex eodē vico. Uicus extra urbē qui pagāus dicit᷑: muris caret. Nā si haberet muros : esset castellū: qđ a castro diminutiuū est. significat autē locū muris munitū instar oppipi vel urbis. Castra ī plurali sunt loca: ī quibꝰ milites tētoria fixerūt : ut illic recipiat᷑ maneatq; exercitus Oppidū ē oīs urbs ꝑter Romā : que ꝑmo urbs dicta est . fecitq; ut cetera oppida eodē noīe appellarētur. Diciťq; oppidū ab ope danda. Urbs vero dicta ē (ut varro ait) ab urbo. urbū autē inqt appellari curuaturā aratri. qđ aratro designatꝰ sit locꝰ : in quo Roma cōdita ē. et Pōponiꝰ iuriscōsultꝰ : urbs inquit ab urbo dicta est. Urbare est aratro diffinire municipia sunt oppida : quoꝝ ciues mūcipes dicūtur. et sunt ciues romani ex mūcipiis. legibus suis et suo iure utētes : mūeris tātū cū populo Rōano honoꝝq; participes. a quo mūere capescēdo appellati sunt municipes nullis aliis populi Rōani legibus astricti. Primi aūt municipes facti fuerūt Cerites concessumq; eis ut ciues Romani essent pro sacris bello gallico custoditis. Colonie vero sunt que non extrisecus veniūt ī ciuitatē. nec suis radicibꝰ nitūť :

sed deducuntur ex ciuitate et iura atqz instituta populi Romanorum hnt. que coditio licet minus libera sit: tamen dignior existiatur: propter maiestatem populi Romani: cuius ipse colonie: quasi quedam effigies videtur. Ville dicuntur domus extra urbem et suburbia: que constitute sunt habitandi causa. Predia scribit Ulpianus dici non solum ea que sunt in oppidis: sed etiam in stabula: aut alia meritoria. in villis et in vicis agri cotinent fundos: non continetur a fundis: suntqz simul cum villis. Unde multi senatores in agris vixerunt. Differt autem ager ab aruo: quod aruum est in quo aliquid serit. Salustius. quia numidie pabulo pecoris magis quam aruo studet. Fundus ut dixi minus est quam ager. Nam prata: vinee: orti: olíueta: salicta: arbusta: pomaria: pascua: nemora: loca aucupatoria: venatoria: piscatoria: sunt partes agri. et singula singuli fundi sunt. in urbe autem siue oppido: siue vico: siue castello: tantummodo prediuz est. quicquid his que diximus simile est. eadem etiam in agro predia sunt. Unde dicere possumus. quod fundus est possessio rustica: prediuz: et rustica et urbana. Fundus autem (ut aliqui putant) dicitur a funda: quod tantum contineat: quantum funda lapidem iactaret. Dicitur autem fundus et fundum. Hinc fundamentum dicitur et fundo fundas. Differunt autem fundare et fundamenta iacere. Siquidem fundare est firmare aliquid et stabilire. ut recte funda domum tuam. Jacere autem fundamenta est qualecumqz principium edificii facere.

Est ne differentie aliquid inter una et simul? Simul aliquando geminatum reperitur apud bonos auctores: excepto Cicerone. et habet fere eam significationem quam habet tum. de quo verbo paulo ante diximus. Quintilianus simul et pleniori obsequio demererer amantissimos mei. simul ne vulgarem viam ingressus: alienis demum

vestigiis insisterem. Cicero. semel tãtum: quãtum ego inueni una ꝓ simul usus est. in verrẽ. Una ⁊ id qđ facio ꝓbauit. una et in hac causa ꝓfecto neminẽ ꝑponẽdum mihi esse existimauit. Simꝉ qñ non est geminatum põitur aliqñ ꝓ pariter. Quĩtiliãus. Homo fortis simꝉ ⁊ sapiens. id est ac pariter sapiens. Cicero ꝓ Roscio: Perditissimi est igr̃ homis simꝉ et amiciciã dissolnere ⁊ fallere eũ qui lesus nõ esset nisi credidisset. Cum autem simul significat insimꝉ: nihil differt ab una aduerbio.

Prediolum quale nomen est: diminutiuũ. ponũt autẽ aliqñ diminutiua necessitatis causa. ut si velim exprimere paruũ puerũ. dicã puerulũ. interdũ causa hũilitatis. ut si velim dicere res meas: dicã recu las. interdum cã cõtemptus. ut cũ hoĩem vocamus homũtionem aut homollũ aut homullulum. ĩterdũ etiã utimur dĩnutiuis quasi blãdiẽtes. ut ego hoc lo co feci cũ dixi ꝑdiolis: ⁊ pomariolis: ⁊ ouiculis. ꝓ prediis: pomariis: ⁊ ouibus.. Sic cicero blãdiculã spem vocitat. Sic Plautus sepe corculum dicit et animulam: et molliculum caseum: ꝓ corde animo et molli caseo. Hic notãdum est. ꝙ sunt aliqua noĩa que diminutiua videntur et nõ sunt. Diminutia. n. sunt que dimĩutionem significãt. ut corculum. corpusculum. passerculus. mendaciunculum. lucubraciuncula. recula. et similia. Que vero nõ significãt diminutionem sunt ista. auunculꝰ: qui nõ est paruꝰ auus: sed frater matris. cuniculus: animal. musculus: nõ paruus mus: sed ossis genus ĩ iuncturis. pediculus siue pedunculꝰ: animal. cuculꝰ auis. cicercꝉa nomen legumĩs. nouacꝉa: culter tõsoris. ãniculus ãnicꝉa ãniculum. ut ãniculꝰ puer. ãnicꝉa puella. ãniculũ mãcipium. id est uniꝰ anni. sicut binꝰ trinus

quadrinus.duoꝝ trium quatuoꝛ ānoꝛum. nec de a
nimalibꝰ tantū dicuntur:ſed etiā de inaīatis. ut āni
culum vinum.bimū oleum. Ridiculus ridicꝫa ridi
culum.id eſt dignum riſu. et vernaculus la.lum.id
eſt domi noſtre natum.Sunt ꝑterea multa neutra
ut umbraculum.cenaculum.crepuſculum.viculum
amiculum. pꝛo quodā genere amictus inſtar palu.
Curriculum ꝓ curſu et loco in quo curriꝭ.nōnūquā
etiā ꝓ curru.ut Curtius.Alioꝝ tamē acti equi non
modo ī voꝛagines lacūaſqꝫ: ſed etiā in amnē ꝑcipi
tauere curricula. cubiculū q̄d nō eſt dicēdū dimīuti
uū eſſe: cum in cubiculo ſit cubile. Cōuenticulā ꝓ
cōuentu.ut Cicero. Tum cōuenticula hoīum: que
ciuitates noīantur.Baculus: q̄d non ē dimīutiuū:
ſed habet dimīutiuū bacillum.repitur etiā baculum
neutri generis.ut Ouidiꝰ libꝛo decīoquīto. eſſe ſo-
let baculūqꝫ tenēs agreſte. Notādum etiā ꝙ ſunt
aliqua diminutīa recte foꝛmata: que tamē ī ſignifi
catiōe differūt a ſuo ꝑmitiuo.ut a menta que ē her
ba reddēs odoꝛem fit mētula: que ſignificat virilia
Ab os oꝛis fit oſculum: q̄d ſignificat baſium.Ab a-
cu qua veſtes ſartiūtur fit acicula: qua mulieres u
tunꝭ ad capitis oꝛnatum.Ab angue ſerpente fit an-
guilla piſcis.ab aure fit auricula: que nō ſignificat
aurem bꝛutoꝝ: ut quidā indocti dicūt. ſed cartila-
ginē illam: q̄ eſt circum auriū cōcauitatē.⁊ fidicu-
la hoc eſt coꝛdula ſiue neruulus cithare fit a fide: q̄
ut Feſtus Pōpeius inquit ē genus cithare ita dicta:
ꝙ tātum inter ſe choꝛde eius quantū īter homīes fi
des cōcoꝛdat. Quia mētio facta ē de cōuentu: Sci
endū eſt nō abſurde vocari a noſtris ꝯuētus religi
oſoꝝ.utputa cōuentus mīoꝝ.ꝯuētus heremitarum
Uerū id vocabulū nō domū ſiue habitaculū ſignifi-

eat: ut vulgus sentit: sed ad ipsaꝫ ꝯuētionē ⁊ ꝯgre gationē religiosoꝝ. hoc ē ipos religiosos. ut ego ha bui orationē in cōuentu religiosoꝝ hoīum. id est in cōgregatiōe ⁊ quasi corona religiosoꝝ: qđ significa tum habet ecclesia apud grecos. sed ignari homīes quēadmodū nomen ꝯuētus trāstulerūt. ad habita- cula religiosoꝝ viroꝝ ita nomē ecclesie: qđ cōtionē significat ad tēpla. Templū eīꝫ siue edes sacra: siue edes in singulari dicitur locus deo dicatus: non ec clesia. sed errāt in hoc ut ī aliis plerisqꝫ. quippe clau strum barbare dicunt ꝓ atrio. sacristiā ꝓ sacrario. beneficiū pro sacerdotio. de iure patrōatus ꝓ genti litio. obseruātiam ꝓ obseruatiōe. missam ꝓ sacrifici o. cōfiteor ꝓ audio cōfessiōes. cōfessorē ꝓ auditore cōfitētium. indulgentiam ꝓ venia. preterea isopum pro isopo.heremū pro eremo: sine aspiratiōe. cara cterē ꝓ charactere. iacobum ꝓ iacobo. mariā ꝓ ma ria. idolatriā pro idolatria. luciā ꝓ lucia. dolū ꝓ do lo. iosaphū ꝓ iosapho. salamonē ꝓ salamone. ada- mātinum ꝓ adamātino. christallinū ꝓ christallino. cedrinum pro cedrino. myrrinū ꝓ myrrino. et alia huiusmodi ꝑmulta. Pomaliolum similr̄ dimīutiuuꝫ est a pomarium. Est autē pomariuꝫ locꝰ pomis cō situs: siue locus in quo poma reponunt̄: ꝙ sit locus pomis cōsitus: testat̄ Ouidiꝰ: Id metuens solidis pomaria clauserat Atlas. Menibus. ꝙ autē signifi- cet locum ad reponēdum poma: certum ē. sic enim dicius tabulatum: in quo tabule hoc ē instrumenta et littere sacre reponūtur. Erariuꝫ repositoriuꝫ eris armarium: ubi reponunt̄ libri. armētarium: ubi re ponuntur arma. ceteraqꝫ huiusmodi.

Pomerium est ne idem qđ pomarium? Minime. Siquidē T. Liuiꝰ scribit pomerium esse locuꝫ apđ

muros urbis siue oppidi: tã intra q̃z extra. in quo e
dificare nõ licet. dictum pomerium: quasi post me-
nium. hoc est post menia.
Ouiciale simlr dimĩutiuũ est. hoc ẽ parue oues. U
bi cauẽdum ne incidãus ĩ errorem aliquoꝝ: qui di
cũt pecudes ⁊ oues idẽ significare. et hãc differẽtiã
inter pecus pecudis feminum ⁊ pecus pecoris neu-
trũ. quia pecus pecudis ẽ que dat nobis agnos lanã
et lac. pecus vero pecoris significat oĩe aĩal qd hu-
mana caret facie. Pecus pecudis ⁊ pecus pecoris
nihil differũt. significãt aũt omne aĩal quod sub ĩpe
rio hoĩum: e pabulo terre pascitur. ut bos. equ⁹. asi-
nus. mulus. camelus. et hec oĩa armẽta faciũt. q̃zq̃z
aliqui dicãt armẽta dũtaxat boum esse. ab arãdo di
cta aramẽta. deĩde sublata tertia littera: armenta.
Preterea ouis que marẽ feminãq̃z significat. capra
cum caper siue hircus. porcus ⁊ porca unde fiũt gre
ges. Ouidi⁹. Mille greges illi totidẽq̃z armẽta per
herbas pascebãt. Uirgili⁹. Hoc satis armẽtis: supe
rat pars altera cure. lanigeros agitare greges. Idẽ
tamẽ de seruis dixit. hos tota armẽta sequũtur. ⁊ d
bobus: greges: aut aliquã in magno seqtur grege.
Cicero etiã in philippicis. dixit. Cecidit greges ar-
mentorum. quasi grex sit generalius nomen: ar-
mentum vero specialius. Hec igr̃ oĩa ⁊ pecudes et
pecora dicũtur. Significat tñ nõnũquã pecus peco-
ris: multitudinẽ pecudũ gregaliũ poti⁹ q̃z armẽta
liũ. Uirgili⁹. Dic mihi dameta cuiũ pecus an me-
libei: Infelix o semp ouis pecus. ⁊ alibi. Caprigenũ
q̃z pecus nullo custode per herbã. Significat tamẽ
pecus pecoris oues. Quĩtiliãus. Cur in usum vesti
um sepe pecoꝝ lane detrahũtur: p̃ter pecudes: qua
drupedes fere sunt. licet prope dicãtur fere q̃ mãsu

efacte nō sunt. que vero sunt mansuefacte: dicuntur cicures. ut canis. elephas siue elephantus ad bella domitus. Aper. onager. ceruus. capreolus. dama caprea. leo. et quicqd deniqꝫ cicurari potest. Cicurare ut varro inquit ē māsuefacere quod enī fero contrariū est: cicur dicit̄. et ideo dictum ē cicur īgeniū habeo. hoc est māsuetum. A cico aūt dictū cicur videtur. Cicū dicebāt veteres mēbranā tenuē: que est in malo punico. Cicero in tusculānis hāc varrōis opinionē ꝯfirmat cū ait. nā alie sunt fere. alie cicures alie natātes: alie volucres. Illud postrēo notāduꝫ ꝙ bos ꝯprehēdit etiā taurū ⁊ vaccā. Equus ⁊ caballus differūt. q2 caballus dicit̄ potiꝰ qui asinariā artē exercet. Mulus prope dicit̄: q generat̄ ex asino ⁊ equa. nā qui ex equo ⁊ asina gignitur: himulus appellatur. quāuis aliqui burdonē nominēt. camelus cōmūis generis est. et tn̄ nūquā in femino repit̄: quēadmodū bos. ūt Uirgiliꝰ. Ille meas errare boues. qd nō est mirādum: cum lupꝰ apud veteres ī feminino genere repitur. quāuis femininum lupa.

Quomodo elegāter dicit̄. Cogliaria cō teco de le herbette. coglieria de uua. recoglieria dipomi. seria p̄sente a la vindemia. veria a vedere el torchio. gustaria el vino nouo del canale. ne me guardaria da quelle cose: che sole fare ogni homo de qsto tēpo. Legerē tecum olusculа. decerperē uuas. colligerē poma. adessem vindemie. inuiserē torculū mustum de lacu degustarem. et a cetis que agere fere ōnes hoc tēpore cōsueuerūt nō abstinerem.

Legere interdum significat ut lego librum. lego Priscianum. Unde fit frequētatiuum lectito. Interdū legere ē colligere. ut hoc loco. ⁊ Uirgilius. qui legitis flores: et humi nascentia fragra.

Legare vero est mittere : siue i testamēto relinque-
re. Unde dicūtur legati hoc ē oratores. ⁊ legata hoc
est q̄ i testamēto relinquunt. ⁊ legatarii q reliquūt.
Quādo cōponitur cū per fit plego. Est aūt plegere
usq3 ad finē legere. Lactātiꝰ. Nō iniuste videor pe-
tere. ut si qs erit q iciderit in hec. si legit perlegat.
Sic differūt scribere ⁊ pscribere. unde dicius ab ini
cio scribā ⁊ ab inicio ad finē usq3 pscripsi. Sic pferre
est usq3 ad ꝯstitutū ferre. Cicero. sed nuncius ille q
litteras cepit ut ferret: non ptulit. Seneca i tragedi
is. leue est miserias ferre: perferre est graue. id est
leue est p aliqd spaciū tēporis esse in miseriis : s3 in
his usq3 ad finē vite pseuerare: intollerabile est. Sic
Martialis: nā vigilare leue est. puigilare graue. hꝰ
est. partē noctis vigilare leue est: totā vero isomnē
ducere graue. unde idē est puigilare ⁊ pnoctare. nisi
q illud ⁊ noctu et interdiu sit. hoc tātum nocte.
Agere reum est accusare. pagere reū est ꝯdēnare.
Dicitur aūt accusator reū condēnasse: qñ eum ꝯdē-
nādum curauit. Perorare ē orādi finē facere. ūde
peroratio dicit. Persuadere ē suadēdo i opinionē
siue sentētiā suam iducere. Suadere ei ⁊ dissuade
re i actu est. psuadere i affectu. unde male dicūt qui
dā: dissuasi hoc illis. p reuocaui eos ab opione. de
bet. n. dici. persuasi eis ne facerēt. sicut ecōtrario di
cimus. psuasi eis ut facerēt. quare ⁊ suasor dicit: qui
aliquid suadet aut dissuadet. et si nihil persuadeat.
Permanere ē ad finē usq3 manere. Pliniꝰ. tūc de
mū lente cūctāterq3 veniūt. nec tñ pmanēt: sed ante
finē recedūt. Cōponit etiā lego pme ꝯiugatiōis cū
ab: ⁊ fit ablego: qd est expello siue trāsmitto. Cōpōi
tur etiā cū de. et fit delego. Est autē3 delegare aliqd
faciēdum admīstrādumue iniūgere. ut pōtifex dele

gauit mihi hãc ꝓuĩciã. impatoꝛ delegauit mihi hãc curã. Quãdo aũt lego est tertie ↄiugatiõis: fit dele go: qd̃ est eligo. quod simĺr ex e ⁊ lego ↄpõitur. Cũ di cõpositũ fit diligo. qd̃ idẽ significat. Relego si a le go tertie ↄiugatiõis ↄpositũ sit: sigĩficat rursus lego si a lego legas: significat in exiliũ mitto. ut Galba multos ex ciuib⁹ relegauerat. Cum cõ lego legis cõ positum: fit colligo. ut colligo poma. Si vero lego legas cũ cõ ↄponitur: fit collego. i. simul mitto. unde qui in eãdem legationẽ simĺ mittũtur. vel quib⁹ ali qd̃ munus simul delegatũ est: college dicũtur.

Que differẽtia ẽ inter eligo ⁊ deligo? Deligere est magis idoneũ ad rẽ agendã secernere. ut popĺus ro mãus delegit hũc sibi in impatoꝛem. Imperatoꝛ de legit sibi hos milites: nõ aũt elegit. quia viri ad bel lum gerẽdum secernũtur. Eligere vero est ad nr̃m emolumẽtum vĺ ad ei⁹ qui eligit̃ dignitatẽ. ut eligo mihi domũ. eligo mihi equũ. Et notãdum ꝙ deligo accusatiuũ requirit sine ꝑpositiõe. ut popĺus Rõa nus delegit Cesarẽ impatoꝛez. Eligo vero regit du os accusatiós. alterum cũ ꝑpositiõe. ut ppĺus Rõa nus in ꝑncipem elegit sibi Octauiũ. Cicero. quos ce sar ĩ senatum elegerat ĩter pares siue collegas. Eli gere dicit̃ cooptare. T. Liui⁹. M. Furius Cãill⁹ di ctatoꝛ magistrum equitũ Luciũ emyliũ cõoptat. Ci cero in Bruto a quo in collegiũ augurꝫ fuerã coop tatus. Dicius aũt agere delectũ. ⁊ facere delectum et habere delectũ. que a deligere ĩ hoc differũt. ꝙ d̃ ligim⁹ etiã unũ. facere vero vĺ habere delectũ sem per ad multa refert̃.

Tecum cur dicius potius q̃ꝫ cũ te: etiã mecũ: secũ nobiscũ ⁊ vobiscũ? Illa tria ꝓnoĩa mei tui ⁊ sui: ita in plerisqꝫ similia sunt: ut quicqđ uni ↄuenit: alia du

o exigere videātur. unde cū tecū nō sine ratione di-
catur poti⁹ q̄ȝ cū te: cetera etiā quasi quadā societa-
te eodē modo in o͛one collocari voluerūt. Tecū au
tem ideo dicī: q2 si huic pronomini p̄pōeret cum: in
gtio plurali fieret cacophaton: qδ viciū ep̄lis ⁊ ī ōnī
o͛oe soluta maxime vitandū est. Esſetqȝ lōge tur-
pius cacophaton: q̄ȝ illud Uirgilii. numerū cū naui
bus equat. Ceterū obtinuit usus etiā qui cū dicere-
mus in abl̄tio casu ꝑpter sup̄dictoꝝ monasyllaboꝝ
similitudinem.

Uua et poma qd ꝓprie significāt: Quid uua signi-
ficet māīfestū est. Illud aūt notādū ȝ. ꝙ īter acina et
bacchas ⁊ poma ⁊ nuces differētia est. Acina inter
fructus miores arboꝝ fructuūue dēsine nascuntur.
ut sunt uua: que cū acerba ē: omphaciū dicī. unde
oleū omphacinum hoc ē ex uua acerba factū. Item
grana hedere: grana sambuci: grana abuli: grana
malmoꝝ. et quicqd est simile. Inter bacchas vero
sunt fruct⁹ lauri. oliue. myrti. lētisci. ⁊ similia. Que
supra hec sunt: poma vicūtur: quib⁹ dūtaxat vescūt.
ut sunt cerasum siue cerasium. prunum. mespilium
castanea vero in nuces refert. ut Uirgili⁹. castāeas
qȝ nuces. sicut pin⁹: corylus: amigdalus: iuglās: et
his similia. Mustū qd ꝓprie significat: Mustus a.
um. idē ē ꝙ nouus noua nouū. Plautus mustā iu-
uēcam appellat. ideo dictū est vinū mustū: id est no
uū: postea inualuit usus: ut mustū sine vino vicerē⁹
quasi mustū substantiuū esſet: nō adiectiuū: queād-
modū merus mera merū significat solū. Unde me-
rula dicta est: quasi auis solitaria. et merū vinuȝ vi
citur: quādo solū est. hoc est sine aqua. Obtinuit tn̄
usus: ut quando merū dicimus: vinū intelligim⁹. ut
mero ingurgitatus. hoc ē vino ingurgitatus. Quin

etiā cum dicāus:vinū merati⁹:hoc est magis purū. qđ vernacula līgua dicius:piu mōdo. et vinū lymphatius:in quo plus aque est.quod eadē lingua dicimus:piu adaquato.nihilōmus etiā sine vino utrū q3 dicius.⁊ vinū intelligim⁹. ut ego meratius bibo q̄3 tu.hoc est magis purum vinum bibo q̄3 tu. et tu lymphatius bibis q̄3 ego.hoc est vinū magis aqua temperatum q̄3 tu bibas.

De lacu hoc ē ex lacu. dicitur enī : de via te allocutus sum.hoc est ex via. de lacu ad me aqua deiecta est.hoc ē ex lacu. Dicr̄ aūt lacus loc⁹ille ī quem torcis uuis: vinū decidit. Itē audiui de patre meo. .i.audiui ex patre meo.q̄siui de te ianua. hoc ē ex ianua. Sed notādum. ꝙ de via ī aliū quoq3 sensum accipit̄. Cicero.cūq3 de via languerē : ⁊ mihimet displicerē. Et alibi.nisi de via fessus esset quasi de labore vie. Hic enī via significat iter : hoc ē actionē ābulādi. Illic significat locū quo ambulamus.

Nec a neq3 dicr̄ per apocopē. q.enī idē est qđ c.u. itaq3 ablatis ex fine u.et e.remanet nec. Significāt autē he due cōiūctiōes : et nō.ut ego non scribo:nec vel neq3 tu scribis.hoc est ⁊ tu non scribis. Interdū nec capitur ꝓ nō etiā.ut Quītilianus. Persolui gratia non potest.nec malo patri.hoc est nec etiā malo patri. Nota quaten⁹ad elegātiam spectat.ꝙ et.⁊ neq3:aliquādo confundūtur.ut et discere vis:nec tam̄ studes.itē nec studes:⁊ tamē vis discere. itē ⁊ discere nō vis:⁊ tamen studes.item ⁊ studes: nec discere tamē vis. Nec ⁊ neq3 sequēte enī aut vero : pro simplici non ꝓposita negatione accipiūtur. item enī sunt nec enī lego.neq3 vero dixi.⁊ nō autem dixi.

Cōmunamēte ogniomo. Caue ne dicas cōit̄ oēs:

sed fere ões.cõmũiter enĩ nõ significat fere: ut vul gus accipit:sed pariter.ita oẽs . ut cõmunit in hanc rem cõcurrerunt.id est pariter omnes in hanc rem cõcurrerunt.

Fere qd ꝓprie significat: Aliqñ idem qđ pene.hoc est paululum abfuit quin.ut fere cecidit:id ẽ parum abfuit: quin caderet. Aliqñ significat quãdã uniuersalitatẽ rei vl tẽporis vl loci.ut fere ões ita loquũt .i.fere oẽs hoies ita loquũt.fere utor hac veste.i.q si õni tẽpõe ⁊ õni loco utor hac veste. Rõani fere orbẽ subegerũt.hoc ẽ. Rõani q̃si totũ orbẽ subegerũt.

Temere ões fere docti post Ciceronez: pro fere acceperunt. Quĩtiliã⁹. illud ingẽioꝝ velut p̃cor genꝰ nõ temere unquã ꝑuenit ad frugẽ ꝓ nõ fere unq̃z

Omĩs distributiua dictio est.⁊ ꝯplectit̃ qcquid substãtiuo est:cui iungitur.verbi grã.omnes homĩes. id est.quicqd hoĩum est.omne pecus. id est . qcqd pecoris est. Sed diligẽter aĩaduertẽdum ẽ.ne incidamus in multoꝝ errorẽ: qui dicunt quilibet õnem significare:et simil̃r dictionẽ distributiuã esse.volũt q̃z quilibet homo currit ⁊ nullꝰ homo currit ꝯtraria esse:et omĩs hõ currit ⁊ nullus homo currit nõ esse cõtraria.eo ꝙ plus significet oĩs hõ currit:q̃z nullꝰ homo currit: siquidẽ oĩs homo currit tã mares q̃m femĩas:hoc est omne humãum gẽus ꝯplectit̃.nullꝰ homo currit dũtaxat mares. in utroq̃z sane pueriliter falluntur:qui ita sentiunt.nã et oĩs homo ⁊ nullus homo plane ꝯtraria sunt. nec obstat ꝙ oĩs cõis generis sit: nullus tãtum masculini. Siquidẽ nullꝰ homo omẽ genus humãum ꝯplectitur.et nullꝰ bos õne gẽus bouinum:cum hõ ⁊ bos cõis generis sunt: et dictio distributiua nõ impediat: quo mĩus tã mares q̃z femĩas significet. Eodẽ enĩ modo dicĩt: nullꝰ

homo currit: ac si diceretur: nullus homo siue mas siue femina currit. nullus bos siue mas sit: siue femina arat.

Quilibet vero non distributiua dictio est: sed particularis. significat enim unum ex multis indeterminate ut si multi sint hic mecum pugnaturi: dicam. prodeat quilibet et mecum certet. hoc est prodeat unus quicunque ille sit. Quintilianus. quarum nos una res quelibet nihil intermittentes fatigaret adeo facilius est: multa facere quam diu. Hieronimus. Ad unum quemlibet filiorum Aaron.

Hic similiter notandum. quod aliquis et quidam differunt. Aliquis. n. particularis dictio est: et significat aliquem incertum. ut si dicam: aliquis pulsauit hostium. hoc est homo aliquis: quem nescius. Quidam vero est dictio potius singularis: et significat aliquem certum et distinctum hominem: licet non nominatum. ut si dicam: venit ad me quidam amicus meus. hoc est unus: quem scio et non nomino. nec liceret dicere: venit ad me aliquis amicus meus.

Abstinere et continere differunt ne inter se. Differunt sane. nam continere fit cum quodam labore: cum scilicet ratio obsistit sensui. hoc est sensus trahit hominem in unam partem: ratio in aliam. Abstinere vero sine aliquo labore fit: cum scilicet ratio domiatur sensui: et ab his temperat que viciosa sunt: firmato iam habitu: et sine aliqua difficultate. Unde continentia non est virtus: sed dispositio ad virtutem et principium virtutis. et sic diffinitur. Continentia est per quam cupiditas animi ratione ac concilio gubernatur. Abstinentia vero est perfecta et absoluta virtus. et diffinitur. Abstinentia est rationis ad libidinem atque alios non rectos impeditus animi firma et moderata dominatio. Tamen hec duo vocabula aliquando apud scriptores indifferenter capiuntur. Que res quemdam nostra etate virum doctissimum in maximum traxit errorem.

ut in expositione eorum verborum longe a veritate discessernt.

QUomodo elegāter diceretur: Jo giocaria ancora alcune volte cō teco a giochi piaceuoli: non ī cāpo a saltare. o a la balla. o a scrimire. o ad altri giochi: che sogliono a fatigare o stracchare li corpi nostri. ma caminādo cō teco p le silue: e colli: e valle e boschi: ⁊ portādo le toi operette in seno: cō moueria ācora le muse a giochare cō nui. nel quale loco nō seria alchuno che te reprehēdisse de troppo liberta. e si alcuno ce fosse: nui ce scusaressemo p essere ī loco solitaro: Luderē ēt interī tecū ludis nō iiocūdis. nō scilicet ī cāpo saltu: aut pila: aut gladiatoriis ludis: siue aliis: que lassum ac defatigatū reddere corpus cōsueuerūt. sed per syluas ⁊ colles: ⁊ saltus ⁊ nemora tecū deambulās: ac lusos tuos sinu gerēt. ipsas etiā camēas ad ludum excitarē. ubi nemo esset qui nos licētie accusaret. et si qs esset: facile ipsam solitudinē extusarēus.

Ludere ⁊ iocari differūt: Ludimus enī re. iocāur verbis. Unde ludus ī facto est. iocus ī verbo. Jdeo dicim⁹. ioco ne an serio loqueris. Interdū tam̄ hec duo verba ꝯfundūtur. ut Juuēalis. Quotiēs voluit fortuna iocari: ꝓ ludere posuit. Ouidi⁹ nos ignara iocos tribuit natura puellis. Materia ludūt uberiore viri. Mille fac esse iocos: turpe ē nescire puellā ludere. Ludēdo sepe paratur amor. Cicero ioca ꝓ iocos scripsit ad Atticum. itaqꝫ ioca tua plēa facetiarū. Econtrario ludus pro ioco ponitur. Horati⁹. Sed tamē a moto q̄ramus seria ludo. Hinc ludere pro iocari frequēter īuenitur. Plini⁹. ludere me putas. serio peto. Cicero. qui ita dicit: ludere videtur. Unde ⁊ ꝯposita a ludo potius ad verba q̄ꝫ ad actio

nem ptinent. ut eludo. Cicero. Sed et vos ab illo irri
demini: et ipsi illu vicissim eluditis. Ludere est dicius
versibus scribere. unde et opuscula poetarum: siue aliorum
versu scribentiu ludi dicuntur. Alludere est cum aliud
dicius. ad aliud latenter referre sniam: ut Virg. dum
narrat ludos enee: alludit ad augusti victoria. Atti
caque iliacis celebrantis littora ludis. Ludu etia appel
lamus schola. unde ludi magister dicit. Et e lud9 lit-
terarius schola gramatice. Dicit et ludus cetarum
artiu sicut musice. ut apd Terentiu de fidicina: q quo
tidie discebat i ludo. Ite lud9 armorum: qui lud9 quo-
que gladiatori9 dicit. ludos tn gladiatorios freqnti9
q ludu dicius. quoties unu plurave paria gladiato
ru ad spectaculu pugnatura pducuntur: que res mu
nus gladiatoriu dicit. et qui id spectaculu populo fa
cit: numerari9. et qui gladiatores domi exercet: et
postea vendit: lanista. Vocatur aut ludi gladiatorii:
sicut ludi Circenses. et Apollinares. et reliqui.
Interim nonunqua significat interea. ut iterim venit
ad me socrates. id est interea cu hec agerentur. non
nunquam significat aliquado. Quitilia9. barbarismi
ac soleocismi feditas absit. Sed qr interim excusan
tur hec vicia. hoc est aliqu excusantur.
Nota q elegater dicim9 ludo ludis: et ludo ludos.
sed ludo ludis: est ludere ad aliqd gen9 ludi. ut lu-
do pila. ludo palestra.
Ludere ludos: est ludere queadmodu dicius viuo
vitam: non morior morte. In quo modo dicedi mlt
tum est suauitatis. et significat viuo et morior. Se-
cus dicit acta age. hoc eni puerbiu est: qd dici solet:
cu superuacuo dicim9 aut facim9 aliquid qd notu
actum ne sit.
Non iniocundis: hoc e iocudis. Ubi aia duerte Iuz

est.ꝙ cũ positiuũ exprimere volum⁹: lõge elegãti⁹ cũ positiuo sibi cõtrario ꝑposita negatiõe exp̃mim⁹ q̃ꝫq̃m aliq̃n mĩus aliqd significet q̃ꝫ positiuũ.ut si dicã: homo nõ improb⁹: hoc est satis ꝓbus.et philosophus haud ignobilis.id est satis nobilis. Interdũm plus q̃ꝫ positiuũ significat.ut si dicã nõ illepide inq̃t poeta significat lepidissime.et nõ insulsa oõ dicitur: plurimũ sit salis.⁊ nõ semel: id ẽ sepius. q̃ꝫq̃m non semel significare ẽt possit nũquã.ut nõ semel ad me vẽit.i.sepe ad me vẽit.⁊ nõ semel ad me vẽit.i.nũq̃ꝫ siue ne semel qdem ad me venit: ita eadẽ aliquãdo verba: duo plane ĩter se ꝯtraria significãt. ut sit etiã si dicã: adolescẽs cui acutũ est ingeniũ: nullo labore sit doctus.⁊ adolescẽs cui obtusum ẽ ingenium: nullo labore fit doctus. Prima qppe oõ affirmatiua est.⁊ significat adolescẽtem boni ĩgenii sine aliquo labore fieri doctũ. Secũda vero negatia est.⁊ significat adolescẽtem obtusi ingenii cũ quãtocunqꝫ labore nõ doctum fieri. Ita hec verba nullo labõe discis: duo cõtraria significãt.hoc est sine aliquo labore discis.et cũ quouis labore nõ discis. Tu ĩpari senza alcuna fatiga. Tu nullo labore discis. Tu nõ impara etiãdio cõ qualũche fatiga. Tu nullo labore discis. Itẽ.io me merauegliõ grãdissimamente. duob⁹ modis ĩter se ꝯtrariis exp̃mitur.hoc est.non possum satis mirari.⁊ nõ possum non satis mirari. Eadem enĩ utrobiqꝫ sentẽtia est. et mirari me vehemẽter significat. Quãq̃ꝫ illic dicat̃ nõ posse me tãtum admirari: quin magis etiã admirãdũ esset: hic nõ posse me facere: quin admirer. Sic etiã dicimus nõ possum satis deflere calamitatẽ nostrã.et nõ possum nõ satis deflere calamitatẽ nostrã. Nõ possum satis queri: ⁊ nõ possum nõ satis queri. hoc ẽ lamẽ-

teri. ⁊ alia huiusmodi pmulta: que nõ veniũt mihi nunc in mẽtem. ut est veni in opinionẽ: que oĩo aliquãdo actiue accipit et significat opĩor. Aliqñ passiue. et significat venio in extimationem. id est alii opinãtur de me.

Nota q elegãtissime dicĩus. Non memini huius rei. nõ venit mihi in mẽtem huius rei. ⁊ hec res venit mihi ĩ mẽtem. ⁊ excidit mihi mẽoria hui⁹ rei: in ntio. et hec res excidit mihi mẽoria: ĩ abltio. Dici⁹ etiã. nõ occurrit mihi. nõ succurrit mihi. nõ subiit mihi. Uirgili⁹. Subiit chari gẽitoris imago. Q. Curtius hoc verbũ cũ accusatĩo cõiunxit. Sera pñia sub (it regem.

Scilicet significat certe hoc loco. ut in quarto eneidos Uirgil. Scilicet is superis labor est ea cura qetos solicitat. Scribit aũt cũ. c. q2 ꝯpositũ fere est ex scire ⁊ licet. Interdũ significat qd dicĩus id est. siue hoc ẽ. ut si dicã: homo aĩal scilꝫ mortale hoc est homo id ẽ aĩal mortale. Easdẽ significatões habet videlicet. ⁊ ꝯpõitur ex videre ⁊ licet.

Camp⁹ qd ꝓprie significat? Cãpus ẽ grãde atqꝫ amplũ spaciũ terre: que plana sit. ũde aliqñ spaciosas plateas cãpos vocãus. ut Rome cãp⁹ martius dicitur. Nã locus huiusmodi ãgustior area vocat. Differt aũt cãpus ab agro. nã ager si cũ noĩe urbis iũgat: territoriũ significat. ut ager viterbiẽsis. ager Faliscus. ager Sẽtinas. et tũc caret plurali. Aliogn est locus ruri: sicut supra dictũ est: quẽ colim⁹ siue arãdo: siue serãdo arbores. nã si terrã serãus frugibus: aruũ noĩatur. et in hoc secõdo significato habet pluratiuũ nũerum. ut oẽs agros viterbiẽses ⁊ Faliscos ⁊ Sẽtinates depopl'ati sunt hostes. Priore autẽ modo nõ recte dicerẽus: hostes depopulati sunt agros viterbiẽses ⁊ sentiates. nõ eni intelligeret de

territorio: sed dicēdum est agros Uiterbiēses ⁊ sentinatem. A cāpo autē dicta sunt cāpestria. hoc est brache: q ludētes ī cāpis omībus vestibus exuebātur. et nudi ludebāt solis cāpestrib⁹ tecti virilia. ūde et cāpestrati dicūtur: sicut tunicati ⁊ māicati. Dicūt etiā femoralia siue feminalia a femorib⁹ siue femib⁹ nā femora partē illā exteriorē significāt: femīa interiorē. Coxa autē pars illa est que est supra femora Unde coxa viciata seu fracta dicit: quādo os illud qd in vertebro voluit: fractū seu viciatū est. Saltus a saltādo dicit. Saltare siue eius frequētatiuū saltitare interdū significat chorēā agere. et quod vulgo dicunt tripudiare. ūde ⁊ saltatio dicit. et saltatiūcula ut puelle egregie saltāt. ⁊ Plato aliqñ saltauit. Scripsit autē Plato ī libris de re. p. de diuersis gērib⁹ saltatiōis: modestis tamē ⁊ nō qualia his tēporib⁹ cernim⁹. Interdū significat salire. ⁊ tūc ab eo fit saltus: qualis ē ceruor. Pōitur tamē aliqñ salire h° est tripudiare. sed saltus p saltatiōe nūquā ponitur.

Lassus: laxus: ⁊ lapsus: quomodo differūt inter se. Lassum dicius taz aio q̄z corpore defatigatum. Laxus vero nō significat largum: ut quidā putant: sed lentum molle: flexibile: nullā duriciē nullā rigiditatē habēs. et ad inaīata magis refert. ut laxi rudētes. laxe funes: ⁊ laxe vestes. Lapsus a labendo dicit. ut lapsus ī errorē. hoc est q cecidit in errorē. Fessus idē est qd fatigatus siue animo siue corpore Defessus defatigatusqz is dicit: qd ita fessus ac fatigatus est: ut ab opere desistat: qd instituerat. Cicero de oratore eqdem nūquā gescaz neqz defatigabor: donec pfecero.

Collis ⁊ mons ī hoc differunt. qz mōs est maior: collis autē minor est ⁊ quasi mōticulus quidā: siue

a monte separatus sit:siue pars mõtis. Jugũ est ipa summitas mõtis siue etiã collis. Cliuus est paruus collis ꝛ facilis. ul' cliuus capitolinꝰ. Promõtorium mõs est in mare ꝓminẽs : quod grece dicit̃ unde Sicilia dicta est Trinacria : ꝙ habeat tria ꝓmõtoria. Saltus aũt dicunt̃. qui colles ꝛ spẽt iterposîtis valliculis a saltãdo dicti. Uallis dicit̃:q̃ introitum ab una parte ꝛ ab altera exitũ habet latuȝ ꝛ patentem. Cõuallis vero: que introitũ dumtaxat habet arctum ꝛ difficilem. qualis ẽ introitus ad lacum trãsimenum venĩetibus ex Thuscia. quem locum ꝑ metaphoram fauces dicimus.

Accusare est rẽ agere vl' reprehendere. et semp iungitur cuȝ gtĩo. ut accuso te insolẽtie. accuso te patricidii. Excusare vero significat ĩ excusationẽ adducere. ꝛ requirit accusatiuum. ut excusat morbum: excusat imbrem. id est in excusationẽ adducit vl' morbũ vel imbrem. Quĩtiliãus. Tu tamẽ si ĩterpellatus tẽpestatibus secus venisses. excusares mare ꝛ ãbiguos flatus. excusares dixit: hoc est ĩ excusationẽ adduceres. Item excusare aliquãdo est expurgare. ut excusamus crimẽ obiectum. Quod cum videt̃ satis purgatuȝ vicius : accipio excusationẽ : ꝓ eo ꝙ vulgus dicit. habeo te excusatum.

Nemo nõ dicitur quasi nullus homo: ut aliqui existimãt. Nã si ita esset nõ iungeret̃ cum homo: ut Cicero dixit: hoĩem adhuc vidi nẽinem. Uerum ẽ qđ de hoĩbus solum dicit̃. et apđ poetas de diis siue de abus. Apte autem aliqñ ponitur in fine clausule. ut homo adhuc visus ẽ nemo. ꝛ hoĩem adhuc vidi neminem.

QUomodo elegãter dicemꝰ. Ma da poi che io non posso venire da te ꝛ cõdecẽte cosa: che tu

torne a nui. la qual cosa se tu farai: io hauero i tutto el desyderio mio. Concio sia cosa che io non posso da hora inanze no stare in melanconia di fatti toi: e no dubitare de te essendo tu ancora giouenetto. ouero piu tosto fanciullino. Sed postq̃ venire ad te ipse non possum: par est: ut tu ad nos reuertaris. Quod si feceris: omia nobis ex snia succedent. Neq̃ eni possum de te absente posthac no esse solicit⁹ et adolesceti tibi ne dica puero: aliq̃n no timere.

Postq̃ ateq̃ dicamus: ꝛ posteaq̃ ꝛ anteaq̃: iugutur autē plerūq̃ elegātissime cū indicatio. ut an̄q̃ ad rem venio. ꝛ posteaq̃ ad hoc veni.

Ipse oium psonarū: et si cū pma psona verbi iūgat idē significat qd ego. ut queq̃ ipse miserrima vidi: hoc est queq̃ ego vidi. Si cū secūda psona verbi iūgatur: significat tu. ut sed celer ipse redi. i. tu redi. Cū tertia vero psona ppriū habet sigificatū. Sed notādum q ipē aliq̃n cū ego ꝛ tu et ille vł cū nomie propō simł ponit. et habet maiorē expressionē. significatq̃ me te vł illū nō p alium: sed p nos aliqd agere vł egisse vł acturos esse. ut ego ipē iterfui. et tu ipse vidisti. ille ipse sensit. Plato ipē testatur: quam vim hnt hec pnoia: quādo met syllaba eis adiicit. ut egomet tumet ipēmet. Huic vero pnoīni tu iūgitur etiā te. ut tute id fecisti. id est tu ipē. Repit etiā apd veteres ipsus ipā ipm. ūde fit ipsior ꝛ ipsissim⁹

Par est p decēs est elegātissime dicit. Quītiliāus si ppter matrimōia violata urbes euerse sunt: quid queri adulterio par est. Sed nō min⁹ elegāter parē esse p sufficere pōimus: alicui operi siue resistendo siue exequendo. Resistendo: ut repugno fletui: quoad possum. sed adhuc pares nō sum⁹. Itē nunc infelix par nō est dolori: nūc nō inuenit ulla solacia.

In exequēdo sic. aspicio par laboribꝰ corpꝰ. Paria
facere est qd̄ nobis aliūde prestitum ē: aliūde ꝯpen-
sare. multūqꝫ habet elegātie. Quītiliāꝰ. paria tecū
facio res. p. que ꝓpter me unū ciuē perdideras. Et
alibi sic paria faciemꝰ. Tu illic eris vicariꝰ meꝰ Se
neca. ut statim tibi soluam qd̄ debeo: et quātum ad
hāc epl'am paria faciāus.
Reuertor siue reuerto (utroqꝫ eīm modo Cicero
utitur) interdū significat redeo. ut hoc loco. īterdū
significat venio. multūqꝫ in eo verbo elegancie est.
Cicero de fato ad chrisyppi laqueos reuertamur.
cum nihil de chrisyppo locutus fuisset. In eadē sigi
ficatiōe accipit reddo. Quītiliāꝰ. si verū est post ve
tusta secula et īnumerabiles ānos reddi rursus ali
is corporibꝰ aīas. Reddi dixit ꝓ dari. sicut Cicero
reuertamur pro veniamus.
Ex sentētia significat ꝓ desiderio nostro: et ad vo
tum: additurqꝫ aliqn̄ animi. et dicimꝰ ex animi snīa
Ubi notādum ē. ꝙ aliud est ex animo aliud ex āimi
sentētia. Nā ex animo significat qd̄ greci dicūt
hoc est ex corde: ut ex animo loquor.
quāqꝫ in anīo est: et cordi est sint diuersa. Nā ī aīo
est: significat in animo habeo. vl' anīus est mihi: vl'
volo: vl' cōstituo. Cicero. in animo mihi erat mitte
re ad dolobellā. At cordi est: significat placet ac de
lectat. Terentius. si tibi he nuptie sunt cordi. i. si tibi
iocūde sunt. Et alibi. quia uterqꝫ utriqꝫ ē cordi. hoc
est. uterqꝫ alterū amat. Ex animi vero snīa: est ex
voto vl' ad votū. ut duxi uxorē ex āimi sentētia.
Notādū est huiusmodi ꝓpositiōes e et ex magnā
habere elegātiā: si recte ī ordīe collocētur. Dicimus
e re publica. i. ꝓ re. p. vel ad utilitatē rei. p. Quītili-
anꝰ. nemo dubitabit: ut saluos esse reos magis e re

publica sit:q̃ȝ puniri. E regione : id est ex opposito
E diuerso.id est ex cõtrario. E re tua ⁊ e re nostra.
id est ad tuam ⁊ nr̃am utilitatẽ.Liuius. Peride ac
nõ postulauerit:que e re sua essent:sed suaserit:que
nobis senserit utilia esse. Similr̃ dignitate ⁊ utilita
te.ex usu Cicero.ex tua ac rei.p.dignitatefacies. Et
alibi.Legem ut equuȝ ẽ ex dignitate rei.p. cõsidera
te cesar.utrũ preliũ cõmitti ex usu sit. Ex tẽpore di-
cere:est ĩprouisum ac impm̃editatũ dicere. Hic di
cit̃ extẽporalis oratio:que non ẽ domi p̃meditata.q̃
ẽt extẽporaria dictio appellat̃. Ex tẽpore viuere di-
cit Persius.hoc est tẽpori se accõmodare. Itẽ dicit
Cicero ex tẽpore agere ⁊ ex tẽpore cõsiliũ capere.⁊
ex tẽpore officiũ querit̃:quasi ex tẽp̃ois ꝯditiõe.Itẽ
Cicero.e renibꝰ laborabat ĩquit. hoc est morbũ ĩ re
nibus patiebat̃. Ex vinculis causaȝ dicere: ẽ vinctũ
respõdere.ut ex equo pugnare:est equo ĩcidẽteȝ pu
gnare. Operep̃cium ẽ ꝯmẽorare quãtã etiã elegãtiã
in oõe habeat pro p̃positio. Si quidẽ ut A.Gelliꝰ
refert.aliter dicius põtifices ꝓ collegio decreuisse:
aliter quẽpiam testẽ introductũ ꝓ testĩonio dixisse.
aliter p̃liuȝ factũ depugnatũq̃ȝ ꝓ castris. Aliter.n.
pro castris:alr̃ ꝓ rostris: aliter ꝓ tribũali: aliter ꝓ
cõtione.aliter tribunũ plebis ꝓ potestate interesse :
que oĩa neq̃ȝ paria sunt:neq̃ȝ usquequaq̃ȝ diuersa .
Succedere qd ꝓprie significat? Succedere ẽ euẽire
et capit̃ tam in malã q̃ȝ in bonã partẽ.ut bñ successit
et male successit. Hinc dicit̃ successus: hoc ẽ rerum
euẽtus. Cõponit̃ aũt succedo ex sub ⁊ cedo.b. muta
ta ĩ.c.quẽadmodũ etiã cũ aliis p̃positiõibꝰ cedo cõ-
ponit̃.ut cũ ad accedo.qđ interdũ significat aduenio
interdũ appropĩquo. ĩterdũ capitur ꝓ addit̃. ut ad
hoc accedit.i.ad hoc additur . Unde accessus aliqñ

significat augmētum. Cū ante: antecedo. hoc ē pre eo. Cū inter: intercedo. qđ verbū multe elegātie habet. Significat enī interdū ītercedit. hoc ē necessitudo quedā inter nos est: que nos īuicem cōciliat. ut ītercedit mihi tecū affinitas. intercedit tibi cū illo āicicia. intercedit illi cū utroq3 necessitudo. Interdu3 intercedit significat mediū se verbis 7 vi oppōit. ut tribuni intercesserūt hoc est opposuerūt. Cū abs: abscedo. id est recedo. ut abscede a me scelerate. Cum de: decedo. qđ interdū est discedo sine recedo. ut cū domo decederē. vł cū ex urbe decederē. hoc ē discederē. Sed magis ꝓpe decedere ē a mandato custodie sue recedere. ut consules ꝑtores ceteriq3 magistratus dicūtur e ꝓuīcia decedere. Itē ꝑsidia ex urbibus. et milites ex castris. Differt aūt decedo qm̄ discedo significat: a migro. Migrare enī est mutare domiciliū: 7 alio se ad habitādu3 cōferre. cui similia sunt emigrare demigrare 7 cōmigrare. Remigrare aūt sigificat reuerti ī pristinū domiciliū. Trāsmigrare vero ē in locū magis remotū domicilium mutare. ut trāsmigrauit ī Syriam. Immigrare est in domū aliquā habitādi grā se ꝯferre. ꝓpter hoc q moriūtur migrare dicūtur: sed cū apposito. ut Cicero. Anteq3 ex hac vita migro. Quītiliā9. Seu cū ad infernas sedes anima migrauit. decedo aūt sine appositiōe potius significat morior. et eo modo dicitur decessit qui defunct9 est. nō enī pōitur: s3 intelligit vita. Cū ex: excedo: qđ aliqn̄ significat discedo īterdum morior: sed semper cū appositiōe. Cicero. subito excessit e vita. Cū pro: ꝓcedo: qđ ē ꝓsequor et profectū facio. ut ꝓcedit opus. Cū pre: precedo. quod ē antecedo. Cū in: incedo: qđ ē ambulo. ūde incessus dicit quicūq3 7 qualiscūq3 sit. ꝓprie tn̄ graui

oꝛ quidam atq̃ sublimioꝛ dicitur. Uirgili⁹. et vera incessu patuit dea: Optie omnium. Seneca hoc decla rat dicēs. Tenero ac molli passu suspēdim⁹ gradū: nec ambulāus: sed incedim⁹. ut liceat diffinire. incedere est tenero ac molli passu ambulare. Cū dis: discedo hoc est abeo. Cum re: recedo: qđ simīr significat abeo. Cum se: secedo. id ē seorsum cedo. ut secede parūper. Cū cō: cōcedo. qđ aliq̄n significat do seu pmitto. ut cōcedo tibi librum. cōcedo qđ petis. aliq̄n indulgeo. ut concedo hoc lachꝛymis vidue. Nōnū quā cōcedo est eo. ut cōcedo ī foꝝ: id est. eo ī forum sicut cōuenio est alloquoꝛ. ut cōcessi ī foꝝ: ⁊ cōueni hominē: hoc est iui in foꝝ: ⁊ allocutus sum hominē quāq̃ conuēire alia quoq̃ pmulta significet. Est eī simul venire. ut ōnes in unum locum conuenimus. Est etiam decens aut ꝯueniens esse. ut cōuenit hoc mihi. conuenit hoc tibi.

Conuenire ē constare ⁊ cōtrouersia carere. ut conuenit hoc inter nos cōuenit hoc mihi tecum.

Nota ꝙ plurimū elegantie habet hic modus: nō possum non legere. hoc est non possum facere qn legam. non possum non esse sollicitus: ꝓ nō possum facere quin sim solicitus. nō possum non admirari. nō possum non dolere. ꝓ non possum facere quin admirer. non possum facere quin doleam.

Quid ꝓpꝛie significat solicitus? Solicitus homo pꝛope dicit ingetus: anxius: curis plēus: inter spem metumq̃ cōstitutus. Unde solicitare aliquē dicitur: cum spē metumq̃ ostēdimus. ut apđ Ciceronē repitut. solicitare plebē. i. inquietare curāq̃ inicere.

Absens ⁊ p̄sens sunt ne cōtraria? Quādo p̄sens su ā ꝓpꝛiā sigificationē hab3. significatq̃ qđ adest: cōtraria sunt. ut modo p̄sens est modo absens. Inter

dum: presens significat īminentem rem ⁊ iā instan-
tem ac nō dilatā in aliud tēpus. ut Uirgili⁹. Presen
temq; viris intentāt oīa mortem. Iuuēalis. Pena
tamē presens: ⁊ p̄sens ultio. Unde p̄sentissimum ꝑ
iculum. p̄sentissima medicia. p̄sentissimū remediū.
p̄sentissimum venenū: qđ etiā p̄sentaneum dicitur.
Hec ideo dicunť p̄sentissima: quia stati aut sanāt:
aut occidunt. Presens etiā aliqñ idem ē qđ prestās
ut dicitur p̄sens āimus. presens cor. in rem p̄ñtem:
nō temp⁹ sed locum significat. ut Cicero. Si cōsti-
tueris cuipiam te in rem p̄ñtem esse venturum. id ē
ad locum de quo ꝯtrouersia est. Ualeri⁹. Q. Fabi⁹.
labeo arbiter a senatu ꝯstituēdoꝝ inter Nolanos et
Neapolitāos finium dat⁹: cum in rē p̄ñtem vēisset:
utrosq; sepatim monuit. Sed illud ī primis notā-
dum: ꝙ presens nō modo significat qđ est huius tē-
poris: sed etiā alteri⁹. ut Cicero. Ego īcolumitati
ciuium primum: ⁊ postea dignitati. ille p̄senti poti⁹
dignitati q̃z future cōsulebat. p̄senti dixit: nō q̄ nunc
est: sed que tunc erat. Dicť autē nō modo de p̄te-
rito: sed etiā de futuro. ut Orati⁹. Hec amet hec nō
hec p̄sens in tēpus omittat. id est in id tp̄s: qđ tem-
pus rei dicende erit. eodem mō in p̄sentia ⁊ ī p̄senti
aꝝ capiunť. hoc est tā in p̄terito q̃z in futuro. Qui-
tiliāus. q2 pauci aderāt: nō putauit ī p̄ñtia differen
dum esse. Seneca. sed si calūpniator aderit: diffe-
rendum ī p̄ñtia erit. hoc est tunc differendum est. ⁊
tunc differendum erit.

Posthac significat post hoc tēpus: sicut antehac:
ante hoc tēpus. Aliqñ tamē repiūtur significātia p⁹
illud vł ante illud tēpus. Salustius. Sic erat accē-
sa libidīe ut sepius peteret viros: q̃z peterez. sed ea
sepe ātehac fidē perdiderat: creditum abiurauerat.

Suetōi⁹ de domitiāo. pari arrogātia cū pcuratorꝝ suoꝝ noīe formalē dictaret ep̄lam:sic cepit. Dn̄s et deus noster sic iubet fieri. unde īstitutū posthac. ut ne scripto qdē ꝛ sermōe cuiusquā appellaret̄ aliter: Et adolescēti tibi ne dicam puero: aliqn̄ nō timere.

Hic duo notāda sunt p̄cipue. primo ꝙ timere te et timere tibi differūt. Timere te ē formidare te. neqd scilicet ex te quasi īimico mali mihi cōtigat. ut time o hostes. timeo naufragiū. timeo serpētez. Timere tibi est metuere: nequid tibi tanq̄ȝ amico aliūde mali contigat. ut timeo patri. timeo amicis. timeo filiis Secūdo ꝙ duob⁹ modis elegātissime hoc dicimus videlicet. adolescēti ne dicā puero. et adolescēti tibi ne dicā puerū. Sed si pnomē postpōeretur: nō liceret dicere ī accusatiō. nō eni recte diceremꝰ adolescēti ne dicā puerū te: sed dicēdum est adolescēti ne dicā puero tibi. Cicero. crudelis castor ne dicā sceleratū et impiū. sunt tamē qui volūt hanc regulā dūtaxat in recto seruari. ut si dicā homo sup̄bus ne dicā crudelis. vel homo superb⁹ ne dicā crudelē. in obliquis vero idē accipe. ut hoc viuo: ne dicam consule Milone. Diligens tamē lector aliqn̄ aliter inuenit.

Postremo etiā illud maxime aīaduertēdum est. ꝙ mihi et tibi interdū non ad unū: sed ad omēs refert. interdū ad nullū. ut si dicā: en tibi fores crepuerūt tu mihi semp dormis. oratio est sumpta de medio nec ad me: nec ad te: nec ad queq̄ȝ refertur. Sicus Cicero. hic mihi gloriatur se omēs honores sine repulsa obtinuisse. contra vero cū inquit Uirgili⁹. hei mihi tum molles libeat iacuisse p herbas. neue tibi ad solem vergat vineta cadentē. sed p̄ma ꝛ secūda persona ad uniuersos p̄cipit. hoc frequētissimū est ī omni genere scribēdi. ut si dicā: stultū est laborare

dum nihil pficis.id est ac si dicerē: stultū est hoies laborare dum nihil pficiūt.et si tu hic sis aliter sentias.id est si alii tales essent aliter sentirent.

Quomodo elegāter dicēus. che tu attēdi ogni di piu a li studii de le bone littere.io me ne piglio gran piacere: et allegromene cō teco. e regrati o dio che da picolino te ha cōcesso cosi fatto animo e spero che tu farai p modo:che non parerai idigno de tuo padre e de tuo auo: li quali fozono homini excellēti.e da bene.

Quod i dies magis optiarum artiū studiis incūbas: gaudeo mirū in modum.et tibi gratulor ac deo gratias ago: quod talē tibi ab ineūte etate animū pstiterit teque spero non cōmissurum: ut patre atque auo tuo optimis ac clarissimis viris idignus esse videare.

Quid pprie significat in dies? Quottidie. Sed nota. quod in dies in hoc a quottidie differt.quod semp fere cum quodā incremento dicit.ideoque plerūque cū cōparatiuo pōitur.ut cū in dies malum arctius pmereret.et cū in urbe malū serperet:id est manaret in dies latius:sine cōparatio etiā dicit:sed p verbū significās icremētū.Liuius. crescēte i dies multitudie quotidie aūt et hoc mō dici pōt: et sine icremēto.ut quottidie lego. quottidie scribo.nō in dies lego et in dies scribo.Est ne differētia si quis dicat:i dies vel in diem? Maxima differētia est.Nā in diē aliqd agere: ē pntis diei hēre rationē:nil cogitādo d crastio.et fere sp iūgr cū hoc verbo viuo.ut ego istar ferarum et volucrū i diē viuo. Salustius dixit panē i diē mercari.Sed uti differūt i diē et i dies:sic differūt i horā et i horas Ciceō.nec q i horā viuūt:nō mō d fortūis ac bōis ciuiū:sed d utilitate qdē sua cogitarūt.Uirg. Gallo cuius āor mihi tātum crescit i horas. Prope diē dicit

cum prope est dies. eo modo quo dicius: prope mo dũ. quod significat pene vł quasi.

Incumbere est toto pectore alicui rei faciẽde insi- stere. ut validis incũbite remis. quẽadmodũ ecõtra rio supini dicũtur: qui negligẽter aliquid agũt. Sed illud notãdum. ꝙ qñ opus aliquod manuũ signifi- cat: cum datiuo tãtum iũgitur incũbo. ut incũbite remis: non aũt ad remos: vel in remos. cũ autẽ ad hibetur ingeniũ. dicius incũbo studiis: ⁊ in studia. et ad studia. ac etiã in malã partẽ aliqñ accipit. ut ĩ cũbit ĩ ei⁹ pniciẽ. Mlta aũt verba eodẽ modo diuer saꝫ hñt ꝯstructionẽ. et elegãt dicunt. ut ĩest huic lo co ⁊ inẽ ĩ h° loco. cõparo hãc rẽ illi: ⁊ cũ illa. cõfero te isti: ⁊ cum isto. Sũ similis tibi: et sum similis tui Hoc est cõmune õibus et õnium. hoc ẽ mihi cõe te- cum ⁊ cũ ceteris. ego sum particeps laboꝶ tuoꝶ. et sum tibi in laborib⁹ particeps. Accedit huic rei: et ad hãc rem. ⁊ huc vł eo: vł eodẽ. Respondeo tibi et ad te. Rescribo tibi et ad te. Celo te hãc rem. celo ti- bi hãc rem. celo te de hac re. Impendo curã vł ope rã vł laborẽ: vel studiũ huic rei. et in hanc rẽ. et ad hanc rẽ. Audiui a patre meo: de patre meo: ⁊ ex pa tre meo. Tu es natus laudi ⁊ ad laudẽ. Ascribo ad ciuitatem: ascribo ĩ ciuitatẽ. ascribo in ciuitate. ascri bo ciuitati. Meminit vadimõia: meminit ĩiuriarũ. Uerũ in hoc verbo notãdum ẽ. ꝙ aliqñ meminit ca pitur ꝓ mẽtionem fecit. et tũc oĩno recusat accusati- uũ: exigitq; gẽitiuũ vł abltĩum cũ ꝓpositione de. ut neq; huius rei meminit Plato. Itẽ de qua re mihi memĩerunt. Hic (ut nõnulli putãt) deriuat mentio et mẽs que oĩum recordatur. et mẽtum: q2 in mẽti- one faciẽda hac parte p̃cipue utimur. Omnia ei aĩa lia mouent dũtaxat partẽ inferiorẽ: solo crocodillo

excepto: qui mouet dũtaxat superiorez. Mentẽ tñ Aurelius Augustius vel a mene: que grece signifi cat lunã dictã esse: ait. ꝙ sicut luna crescit ⁊ decre. scit: et varia vicissitudine cõmutat. in id tamẽ ꝙ fu it perscã quadam nouitate se restituit. sic mẽs nunc caput summis inserit: nunc decidit infirma. modo ad corporalia deflectitur. modo sublimibus atqȝ e. ternis rationibus adherescit. vel ab eminẽdo. ꝙ pre stãtior vis animi sit.

Quid interest inter gaudere et gratulari? Gaude re est letari. gratulari est verbis ostẽdere gaudium quod ex alicuius cõmodo: aut felicitate suscipias. a pud eũ ipsum qui commodo siue felicitate affectus est. ut gratulor tibi ob cõsulatum adeptum. gaude o mihi ꝙ sub tali prĩcipe educat⁹ sim. quod verna cula lingua dicius. Io me allegro cõ teco. io me al. legro cõ meco. Gratari videtur idẽ significare. Sȝ dũtaxat poetis atqȝ historicis pmittitur. Virgili⁹. Inueni germanã viam: gratare sorori. T. Liuius tuum sequẽtes currũ iouis optimi maximi templũ. gratãtes ouantesqȝ adire.

Quidam existimãt gratulari aliquãdo accipi pro gratias agere: cum scilicet diis imortalibus gratu. lãur. Ego cẽseo potius in priori significato accipi: q̃si sigificatio sit voluisse nobis illos bñfacere. idqȝ asse cutos esse. Neqȝ hoc mirũ est: cum etiã deos salute mus: quod hominib⁹ cõuenit: non diis. Quin etiã in religione nostra lignũ sacratissime crucis: quod sensu caret salutam⁹: dumtaxat ĩ significationẽ re. uerẽtie. Gratũ facere vero ⁊ gratificari: licet idem plane esse videãtur. nisi ꝙ alterũ cõpositum ẽ: alterũ nõ. tamẽ differũt. nam gratum facere ẽ aliqd nun⁹

et significat obsequi. hoc est: qđ vernacula lingua dicius cōpiacere. Gratificari vero est aliquid mai⁹ et significat benefacere: siue beneficia ꝯferre. quēadmodū dii gratificātur hoībus. Unde possum⁹ dicere. Se tu me farai del bene: me farai cosa grata. Si mihi gratificatus fueris: gratum facies. Et fieri potest ut gratificemur alicui: ⁊ tamē displicēāus poti⁹: q̄ȝ gratū faciāus. ut si egroto aquā negem⁹: gratificamur quidē: ⁊ tñ molesti poti⁹ sum⁹: q̄ȝ gratū faciāus.

Quid iterest iter agere grās: ⁊ hr̄e: ⁊ referre. Agim⁹ grās verbo: quod vernac̄la līgua dici⁹ regratiare. Habēus grās animo: cū scilȝ mēores sumus accepti bñficii. Referimus vero siue reddim⁹ grās facto. ut si a me bñficio aliquo honestat⁹ fueris: aut malo aliquo affectus: vicissim mihi aliquid boni maliue tribuas. ut quasi sit qđ supi⁹ dixim⁹ paria facere. ⁊ qđ vernacula lingua dicius. Io te lo rēdero. et in bonā ⁊ in malaȝ partem. Seneca tñ vult maloꝶ reddi gratiam non referri. bonorum vero e cōtrario referri: non reddi. Sed hanc differētiā sol⁹ ipse ⁊ cogitauit ⁊ fecit. Cicero nunquam fere aliter dixit: q̄ȝ referre grām siue in bonū siue in malum.

Quod aūt hec differētia sit inter grās agere et referre: apertissime declarat Plancus i eplīs Ciceronis. Immortales inquit ago tibi grās: agamq̄ȝ duȝ viuam. nam relaturū me affirmare nō possum. Tātis eni tuis officiis nō videor mihi respōdere posse. Ecce ꝙ respōdere officiis: hoc ē satisfacere bñficiis: est gratiam referre. quod aliqui ⁊ p̄sertim poete dicunt persoluere.

Illud autē quo ad elegātiam notādum est. ꝙ dicimus semꝑ agere grās: habere gratiam ⁊ grās: et referre gratiaȝ. Raro eni ⁊ fere nūquā repies refer

re gratias. Apud Ciceronē certe ⁊ Quītilianū plāe nunquā. Itē illud aīaduertēdum ē. ꝙ dūs nunquā referius grām: dicius. Quis ei referre diis gratiā possit? Agimus grāsdiis. dicim⁹ perraro. habem⁹ autem frequenter. quotiens scilicet agnoscimus et nobiscum fatemur beneficium nos ab illis accepisse Ago grates nunquaꝫ fere: nisi apud poetas aut historicos reperitur.

Ab ineunte etate: qd ꝓprie significat? A principio etatis. hoc est a puericia. Maximā enī gratiā atqꝫ elegātiam habet hoc verbū ineo: a quo fit participiū iniens ineuntis. Dicimus ineo fedus. ineo pacem. ineo societatem. ineo bellum. ineo pugnam. ineo viā. quasi ingredior ⁊ incipio. Ubi notandū ꝙ semper fere dicitur de re aliqua graui ⁊ magna. non enim recte diceremꝰ ineo opus: ineo librum. ineo prādiū ineo cenam. Hinc fit inicium: quod est principium alicuius rei maioris. ut inicium libri inicium orationis. quod aperte testatur Quītilianus. quod latine inquit principium vl̄ exordiū dicitur. id maiori quadam ratione Greci videntur proemium nomīasse quod a nostris modo inicium dicitur. Propterea etiam huius verbi participium quando post se casuꝫ non habet: cum maioribus quibusdam rebus poni solet. ut ineunte pueritia: ineunte adolescentia. ineūte vere. ineunte estate. ineunte hyeme. ineunte nouo anno. Non autem diceremus: ineunte die ineūte nocte. ineunte cōuiuio. ineunte prelio: sed ineunte bello. et ineunte belli tempore. Rursus aīaduertēdum est. ꝙ ineo aliquando significat comparo siue cōtraho. ut dicius ineo grām. nō aūt dicerēus: ineo amorē vl̄ bēniuolētiaꝫ: sicut ecōtrario dicius: cōcilio mihi amorē. ꝯcilio bēiuolētiā. nō aūt concilio grāꝫ.

Et tamen reconciliari ꝛ in gratiam redire idē sunt. Quādo q fuerāt ex amicis facti inimici: iterū ī pristinā redeunt beniuolentiam.

Dicimus aūt redire in gratiā: etiā cum inaniatis. ut cum agello meo redii ī gratiā. Cicero in gratiaꝫ cū voluptate redeāus. Preterea conciliamꝰ nobis famā: honores: non autem inimus.

Cōponitur aūt ineo: ex eo ꝛ in prepositiōe. queādmodū cum ad adeo. ut adeo Socrateꝫ. id est. eo ad socratem. Cū ante: anteeo: qđ est ꝑcedo. et iungitur tā cum datiuo qꝫ cū accusatiuo. ut anteeo te ꝛ āteeo tibi. Cū circū: circūeo. quod īterdū significat ire circū aliquid. interdū circūdare est quasi obsidere. circūiuit militibus oppidū. hoc est circūdedit. Cum ob obeo. quod aliqñ significat exequor ꝛ perago. ut obeo legationē. obeo munus mihi cōmissum. aliquādo significat morior. ꝙ qui morit̄ quasi exequat̄ ꝛ peragat mortem. queādmodū etiam dicius obiuisse aliquē diem suum: ꝓ peregisse diē suum. ꝛ obiisse vitam: id est peregisse vitā. Interdum repitur sine accusatiuo. obiit: id est mortuus est. Queādmodum etiā oppetit dicius ꝛ intelligimus mortē. et defūctꝰ est: ꝛ intelligimꝰ vita. Dicit̄ aūt defunctꝰ a defūgor Quippe fungor ē officiū ac munꝰ aliqđ ago. ut fungor magistratu. fungor pretura. fungor munere iudicis. Unde fungor vita. i. fungor mūere ꝛ administratiōe gubernādi corpus: et seruādi vitā. Quaꝓpter defunctꝰ officio dicit̄: qui finiuit officiū. nec amplius eam administrationē habet. unde dicit̄ defunctꝰ munere ꝑtorio. defunctꝰ cura tribuna. i. qui finiuit officiū ꝑtorium. et tribuniciū munꝰ. Itē defunctꝰ piculis: qui finiuit ꝛ iā est extra pericula. Uirgiliꝰ. O tādem magnis pelagi defuncte piclis. et corpora de

functa morbis: non mortua. sed que iã finierũt mor
bos ⁊ sana sunt. T. Liuius. Defuncta morbis corpo
ra salubriora esse incipere. Sic itaq; dicr̃: defunctꝰ
vita. id est q finiuit administrationẽ vite: ⁊ mortuus
est. Cũ inter simlr̃ cõponit̃ eo: ⁊ fit intereo. sigificat
q; morior. unde interitus mors. Cũ per: pereo: qđ
etiã significat morior. ut periit. id est. extinctus est.
Itẽ in magnã aliquã calamitatẽ incido. ut perii nisi
me adiuues. quod vernacula ligua dicit̃ Jo son dis
fatto. Virgiliꝰ. Ut vidi ut perii: ut me malus abstu
lit error. quod verbũ si cum de cõponat̃: fit depereo
et exigit accusatiuũ: significatq; flagro amore ali-
cuius. ut eã puellã deperibat. id est vehemẽter ama
bat. Cũ ab: abeo. hoc est recedo. Cũ ex: exeo. cuiꝰ
significatio mãifesta est. Cũ pre: preeo qđ ẽ antece
do. et interdũ apud poetas sepatur. Terẽtius. I pre
sequar. Cũ sub: subeo. qđ significat suppono me a
licui rei. ut subeo hãc puinciam. subeo hoc onus. In
terdũ sicut supra dictũ est significat ĩ mentẽ venio.
ut subiit chari gẽitoris imago. Cũ re: redeo d inter
posita: euphonie gr̃a. queẽadmodũ fit in redintegro
Significat aũt redeo reuertor. Cũ con: coeo abie-
cta n. qđ aliqñ significat ꝯiũgor. ut ĩter se coiisse vi
ros hoc ẽ ĩter se ꝯiũctos ⁊ q̃si ꝯmixtos esse. Aliqñ si
gnificat ita misceri ut ex duobꝰ aut pluribꝰ fiat unũ
ut due vocales coeunt inter se. i. ex duabꝰ fit una. ut
r̃prehẽdo reprẽdo. Interdũ coire cõcũbere. unde di
citur coitus: ꝙ ex duobus corporibꝰ unũ quasi fiat
coeũdo. Iũgitur p̃terea eo cum inficias: et dicr̃ infi
cias eo: quod est nego. Itẽ cum obuiã. ut eo obuiã.
quod multis modis dicit̃. eo tibi obuiã. obuius tibi
sum. obuio tibi. fero me tibi obuiam. obuium me ti-
bi fortuna obtulit. obuiam tibi processi.

Inter animū & animā qd interest? Anima est qua viuimus. Animus est quo sapim⁹. Sepe tn̄ alterum pro altero ponit. Plautus animam ponit pro flatu cum inquit. fetet anima uxoris tue.

Prestare qd proprie significat? Prestare aliquādo est dare siue cōcedere. ut presta mihi opem. i. da mihi opem. et hoc loco deus pstitit talē animū: hoc ē cōcessit. Aliqn̄ pstare est exhibere. ut presta te virū bonū. presta te fortem virū. hoc ē exhibe te virum bonum & fortē. quod vernacula lingua dicimus. Fa che tu sie uno bono homo. Fa che sie uno valēte homo. Interdum pstare est antecellere. ut Terētius. Dii boni homo homini quid pstat. hoc ē quātum homo homini ātecellit. et habet nōnunquā abltiuū p⁹ datiuū. ut presto tibi doctrina. id est antecedo te doctrina. & doctrina tibi superior sum. hoc ē doctior te sum. Interdum etiā pstare apd iuriscōsultos ē prohibere ne alicui fiat aliquid incōmodi. et si nō prohibuerit satisfacere. ut vēditor debet pstare viciū rei: quā vendit. hoc est. prohibere atqz efficere ne ēptor dāni quid faciat: alioquin satisfacere. Neqz id i alterum modum: verum etiā in nosipsos. Cicero. cū id qd ab homīe nō potuerit pstari euenerit. id est id quod nō potuerit caueri & phiberi: propria autem huius verbi significatio est. prestat. hoc est meli⁹ et pstantius est. unde fit pstans et prestātia. Prestat mori: q̄z in seruitute viuere. hoc ē. melius est. Cōponiturqz psto ex pre & sto. significat autē pre valde. sicut i prepotēs: pcelsus: preclar⁹: preualidus. et similibus. et precox: fructus qui valde coct⁹ ac maturus est ante tēpus. Ubi notādum est. q pre maiorē in cōpositiōe vim habet: q̄z per. plus enim ē prepotēs: q̄z si dicerēus perpotēs. quāqz aliqn̄ nullam

hec prepositio a suo positiuo diuersitatē faciat. ut p̄
cludo: premorior: p̄cingo. hoc est. claudo. morior.
cingo. Cōponit etiā sto cū aliis p̄positionibus. cum
ad: asto: quod significat assisto. ut asto tibi. id ē assi
sto tibi. presens sum ut astat. hoc est. adest ⁊ stat. ut
arrectisq; auribus astant. Cū ante: antesto. cuius si
gnificatio nota. Cū circum: circūsto. qđ simil'r notā
habet significationē. Circūsto. n. est circūdo. et facit
p̄teritum circūsteti. sicut facit etiā circūsisto: qđ sigi
ficat inuado: et cum terrore quodā aggredior. Uir
gili⁹. Circūstant anime dextra: leuaq; petētes. Nō
nonquā ecōtraria hortandi causa ponit̄. Cesar. Si
quis grauiori vulnere accepto deciderat circū siste-
bant. hoc est hortabātur tela hostiū arcentes. Cum
ob: obsto: quod est cōtrauenio ⁊ impedio. ut illud
mihi obstat. id est illud impedit. Cum per: persto.
id est fixus sto. ut perstat ī opinione. id est fix⁹ stat
et p̄manet ī opinione. Cum ex: exto. qđ verbum plu
rimum elegātie habet in orōe. Quippe existit atq;
extat unum atq; idem preteritum habēt. et significāt
eminet siue superest. sed primum cum motu dicit̄:
quasi p̄dit vl' exurgit. hoc vero sine motu: quasi su
perstat. Cicero. Submersus equus voragibus nō
exstitit adhuc. Idez nec diu ulla vox extitisset. Idē
Anguē ab ara extitisse. De rebus quoq; que ad mē
tem pertinēt existere dicius. Cicero. existit hoc lo-
co questio difficilis. De extare. Uirgili⁹. Stāt circū
fusa pruinis corpora magna boum cōfertoq; agmi
ne cerui. Torpēt mole noua: ⁊ summis vix corni-
bus extant. Hinc dicit̄ extant pauci libri varronis:
hoc est supersunt. Et sicut de homīe dicim⁹ superē
vel superstes ē: sic de reb⁹ extat. ut mēoria nō extat
extat oratio Cicerōis. Cum pro: p̄stat. hoc ē ī pro

patulo est. unde dicũtur meretrices ꝓstare. hoc est in propatulo esse ad se oibus ꝓstituẽdum. Cum in: instat: quod aliqñ significat iminet. ut instat ver. instat hyems. Aliqñ urget. ut instat Pyrrhus ut scribam. hoc est urget. Cũ sub: ⁊ super. substat ⁊ superstat: quoꝝ significatiões manifeste sunt. Cũ di: distat. hoc est differt siue remotum est. Cũ re: restat hoc est superest. Cum cõ: constat. hoc ẽ mãifestuꝫ est. vel constat in proprio eius significato. ut tãtum constat quantum valet.

Sisto nescio an a sto cõpositum sit. significat autẽ sistere repñsentare. et habet pteritum steti: ⁊ supinũ statum. Dictũqꝫ ab eo est ꝙ nõ tãtum cõparere qs debet: sed etiã manere. unde de iudicio sisti: hoc ẽ desistẽdo aliquẽ in iudicio. Cicero ad Atticum. des operã: id quod mihi affirmasti: ut te ãte kalendas ianuarias ubicũqꝫ erimꝰ sistas. Prope tam̃ sistere est retinere. et qd vernacula lingua dicimꝰ fermare ut siste gradũ. siste fugam. siste lacrimas. Unde sic stator. et iupiter stator dictus est. qui Romuluꝫ rogantẽ ut fugã suoꝝ sisteret: exaudiuit.

Spero quot modis dicit̃: Spero: nõ despero. magna spe sum. non parua spe sum. capio spem de hac re. cõcipio spem de hac re. ducor in spem huius rei. vocor in spem. ingredior in spem. colloco spẽ. repono spem. Spes fixa est. spes mihi est. nõ deest mihi spes. nõ desino sperare. speꝫ habeo. nec nulla nec magna spe sum: inquit Cicero. Sed notãduꝫ hoc loco diligẽter. ꝙ hec duo verba spero ⁊ cõfido usurpãtur frequẽtissime a doctis viris: ꝓ credo. ⁊ ideo capiũtur non solum ꝓ tẽpore futuro: sed etiã pro pterito ⁊ pñti. Pro futuro: ut spero ita fore. ⁊ cõfido ita fore. Pro pterito: ut forti (ut spero) aio morte

tulit. ⁊ facile (ut cõfido) eum laborẽ tolleravit. Pro
presenti: ut scribo rẽ (ut spero) nõ inutilem: neq; ĩ
dignam. et laboro ĩ re (ut cõfido) non inutili.

Cõmissurũ qd ꝓprie significat? Cõmittere. aliqñ
est iniũgere aliqd faciẽdu; ut quasi cõmendare. ut
cõmisi tibi hoc negociũ. hoc est mãdaui. et cõmisi ti
bi ut ad me venires. Aliqñ cõmittere ꝑcedẽte nega
tione et sequẽte ut: vl: quãobrẽ: significat ꝑmittere
et semper capit̃ in malã partem. ut nõ cõmittam ut
aliquis me laceret. Cicero. nõ cõmittas ut cũ omĩa
tibi a nobis suppeditata fuerĩt: tu tibi defuisse vide
are. Item alibi. Nihil tibi esse ꝯmittedum conside-
rare debes. quãobrem eoꝝ quos laudas te nõ simi-
limũ prebeas.

Ut quid ꝓprie significat? Ut aliquãdo ẽ coniũcti
o causalis. queãdmodũ si dicãus. cõparo mihi diui
tias: ut alere familiam possim. hoc est ꝓpter hanc
causam ⁊ hũc finẽ cõparo diuitias: ut possim alere
familiam. Aliqñ nullã talem vim habet: sed põitur
dũtaxat elegãtie causa. ut Cicero. inuitus feci ut. c.
Flaminium de Senatu eiicerem. nihil enĩ aliud si-
gnificat hec oõo inuitus feci ut eiicerẽ: nisi ĩuitus eie
ci. Et Quĩtiliãus. quis credat me fecisse ut stipẽ fili
o negarem: id est quis credat me negasse filio stipẽ
Sic hoc loco. spero te nõ cõmissurũ ut indignus vi
deare. idem est ac si diceret̃. spero ꝙ nõ videberis ĩ
dignus. Ut non nũquã significat postq̃m. ut apud
Uirgiliũ. ut vidi. id est postquã vidi. vl q̃; primum
vidi. nõnũquã quomodo. ut apud eũdem. ut vidi: ut
perii: id est postq̃; vidi qũo perii. Unde amicos si-
ue hospites ĩterrogãus. ut vales? hoc est. qũo vales
Aliqñ etiã significat sicut. ut ego loquor ut rex. id ẽ
loquor sicut rex loquitur. Aliqñ velut. ut loquor ut

rex.id est pinde ac si essem rex. Aliqñ ita.ut si dicã ꝛ
quotidie ad me hospites veniũt : ut incipiã iam sto
machari tãtam frequẽtiam. hoc est . ita ut incipiaꝫ
stomachari.vel ꝓpter qd.vł quapropt̃ icipio stõa-
chari. Aliqñ significat ꝙ.ut non ẽ opus ut fugias .
id est ꝙ fugias. Hic notãdum ꝙ velut velati ꝛ tã
q̃ꝫ: differũt a sicut sicuti : ꝛ uti.qd illa imaginẽ signi
ficãt:hec similitudinẽ.Unde illa resoluũtur ꝑ substã
tiuũ:hec per idẽ verbũ. Naꝫ si dico tu incedis velut
rex vł tãquã rex: ita resoluitur.tanquã si esses rex.
vel quasi esses rex.Si vero dico:tu loq̃ris sicut rex
et uti rex:ꝯparat̃.i.sicut rex loqtur. vł uti rex loq̃t.
Clarissimus qd ꝓprie significat: clarus: ꝑclarus:
splẽdidus: luculẽtus:ꝛ similia. impropẽ ꝛ per meta
phorã dicũtur: pro eo qui tãquã fulgore quodã glo
rie resplẽdeat clarus poeta.splẽdidus eques.ꝑclarꝰ
orator.luculẽtus homo.id est celeber ꝛ magni noĩs
ac glorie. Preclarus tñ aliqñ ꝓ bonus a Cicerone
accipit̃.et luculẽtus ꝓ magnus.In philippicis. lucu
lẽtum vulnus accipit.hoc ẽ magnũ. et alibi. O ꝑcla
rũ custode ouium (ut aiunt) lupum.ꝑclarum id est
bonum.In custodẽ.n.bonitas potius q̃ꝫ fama req-
ritur. Et in Lelio. Cũ illo vero quis neget actũ esse
ꝑclare.hoc est optime.qd ipse paulo post declarat
cũ inquit.cum illo quidem ut supradixi actũ optime
est. Nobilis aũt ꝛ clarꝰ i hoc differũt. ꝙ clarꝰ sem-
per capitur i bonã partem.nobilis vero aliqñ etiam
in malam.et a nosco dicit̃ quasi notus. unde ꝛ nobi
lis meretrix dicitur.et nobile scortum.et nobilis in
iuria.qũo etiã famosus accipit̃. aliqñ scilicet ĩ bonã
partẽ.ut apud Iuuẽalem.Famosos equitũ cũ dicta
tore magistros.aliqñ in malã: ꝓ infami ꝛ turpi. ut
famosa mulier ꝛ impudica.gloriosus etiã aliquãdo

significat plenū glorie.ut gloriosa mors.gloriosa victoria. aliqñ ostētatorē glorie. ut apd Plautū & Terētiū.miles gloriosus dicit. Itē ipiosus.qui forti aio exercet impiū.& q ē ostētator ipii. Unde Torquatus dictus ē ipiosus:q filiū ob imperiū contēptuz occidit. Hoc loco notādū. q a virtute nō dicit virtuosus: quo verbo ipiti utūtur.quēadmodū etiā greci

nō faciunt adiectiuū. sed cū virtute pditū dicere volūt: dicunt. hoc est studiosum.quos Cicero imitat in multis locis.ut i libris ad Herēniū. Ideoqz bonis viris & studiosis amicus erat.i. virtute preditis.

Videare cur potius dixisti q̄z videaris? Aiaduertēdum est.q non modo in epl'is & soluta oōe: sed etiā in carmine ubi maior licētia est: conari debent scriptores: q̄ntū fieri pōt: euitare frequētiaz littere .s.nā in oratiōe quidē.r.littera sonoritatē quādaz et pulchritudinē affert.ut si dicā fundatorez Romani imperii Cesarem.et apd Uirgiliū.Tāte molis erat romanā condere gentē. Unde graui animo Demosthenes orator: q.r.litterā pferre nature vicio nō posset.cum vero industria & exercitatiōe naturā superasset: letus exclamauit.

quod latine dicit. En tibi affero r rerorizatum. Ecōtrario vero .s.littera dehonestare (si frequēs sit) orationē videtur.nā si humili & submissa voce pferat: sibillū generat. quē ut euitaret Uirgilius: dixit.imitis achilli p īmitis achillis Sic hoc loco si diceret:optimis ac clarissimis viris indignus esse videaris: nimia esset huius littere inculcatio.ideo videare potius dicēdum fuit. Sepenumero tñ cōtinget:ut etiā nulla causa ītercedēte doceare potius q̄z docearis. & intelligare q̄z itelligaris

dicatur.in qua re standum est soli aurium iudicio: quẽadmodũ a pricipio diximus.

QUomodo latie dicẽus ꝛ eleganter. Qui hora mai laire e sano. Sia tre mexi nõ glie morto niuno di peste. Quasi tutti li citadini sono tornati a la cita. Solo Mario: el quale io amo de po de te: e ancora a fallera. Ma pure nui lo aspettamo domane o laltro. Cosi me auiso hoggi e tre di el suo maestro: hauẽdo mandato in quello de li suo cagnoli e le sue bestiolette a casa. Ma questo nõ aptiene a te:

Hic iam aer saluberrius est. nemo iã tribus mẽsibus pestilẽtia periit. ciues fere oẽs in urbẽ redierũt dũtaxat Marius (quẽ ego secundũ te diligo) adhuc phalerios incolit. eum cras aut perẽdie expectamus. Ita mihi nudiusterti9 pedagogus eius nũciauit. cũ eo die catulos eius ꝛ pullos domũ misisset. Sed hoc nihil ad te.

Hic: id est in hac urbe. Significat enĩ hic quẽadmodũ supra cuȝ de grãmatice tractarẽus. diximus locum ꝑximũ dicẽti. istic locum ꝑximũ audienti. et illic locũ remotum ab utroqȝ. Unde si volum9 dicere: Qui laire e bono: dicemus. hic vł in hac urbe salubre est celũ. Li sono piaceuolissimi prati. Istic vł in suburbano isto sunt amẽissima prata. de faleriis vero ubi marius est loquẽtes. Coli e sempre gran copia de ucelli e de bestie. Illic siue in illo oppido magna semꝑ multitudo auiũ atqȝ feraꝝ. In hoc plurimi nostre etatis scriptores errãt: ꝓ iste ista istud vł istic: scribentes ille illa illud vł illic. Misi ad illã ciuitatem dicẽtes: pro misi ad istã urbẽ. Urbs enĩ locũ significat. ciuitas multitudinem ciuium.

Iam qd ꝓprie significat: Aliqñ nunc ꝓmũ. et qd vernacula lingua dicius ormai. ut hic iã saluberri-

mus est aer. Aliqñ accipit p tunc. Cicero. ipsa verba cõpone: et quasi coagmenta: qđ ne greci quidez factitauerunt: iã neminẽ anteponens Catoni. Aliqñ significat ꝑterea. Cicero. Jam quis parentis tui singularem erga me beniuolentiã explicet: qđ idẽ efficit iunctum cũ vero. ut iã vero urbibus constitutis. Jãiam de futuro tãtum dicit. id est mox. et licet reperiãtur cum p̃senti. ut iãiamq3 manu tenet ⁊ p̃mit hasta. resoluitur tamen ad futurum. i. iamiã tenebit et premet. Aliqñ p indignationẽ dicit. ut apud Uirgilium. Jamiã nec maxĩa iuno: nec saturnius hec oculis pater aspicit equis. Jtẽ per ꝯmiserationẽ Salustius. Jãiam animo meo charissime frater: q̃3q̃m tibi ĩmaturo: ⁊ unde mĩme decuit: vita erepta est. tamẽ letãdum magis q̃3 dolendũ puto. Jtẽ p exortationẽ. ut Liui⁹. Jãiam erigite aĩos: tela sumite. ob uiam ite hostibus: habetis ĩ mãibus victoriã.

Que differẽtia est inter salubrẽ ⁊ sanũ. salubet siue salubris dicit. qđ saluti cõducit: ut aer: cibus: potus: exercitatio: ⁊ similia. sanus vero: cui sal⁹ inest. ut homo et aĩalia. salubre ẽ qđ dat: sanũ qđ accipit salutẽ. quẽadmodum differunt ꝓsper et felix. q2 prosper dicit: qui dat ꝓsperitatẽ. felix qui accipit. ut sidus ꝓsperum dicit: sub quo natus est: qui felix significatur futurus. Felix igit homo dicit: dii autem poti⁹ ꝓsperi. simlr loca: actiões: successus ꝓsperos dicimus. Aliqñ tamẽ ꝯfundũtur. ut Suetõius ꝓsperã Cesaris valitudinẽ dicit. et Uirg. sis felix nostrũ q3 leues quecũq3 laborem. sic etiã dicius interdum sanum cibum: sanum potũ. et Salustius dicit. Genus boĩum salubri corpore. in eplis tamẽ seruãda in primis est verboꝝ ꝓprietas. Notãdum autez q2 capit aliqñ celũ p aere. ũde dicere possumus. hic iã

aer saluberrius. hic saluberrimũ est celũ. hic est celi siue aeris salubritas. Celũ ẽ clemẽti⁹ solito ⁊ similia. Nemo iã trib⁹ mẽsib⁹ pestilẽtia periit: liceret ne dicere: nemo iã tres mẽses pestilẽtia periit? An ẽ aliq differẽtia: si tẽpus in abltio ⁊ in accusatio ponatur? Ineruditi dicũt ꝑ abltium significari tẽpus iterruptum ⁊ non cõtinuatum. ut si dicãus magni estus fuerũt hoc ãno: cum non toto anno: sed aliqua anni parte fuerit. Per accusatiuũ vero significãtẽ temp⁹ cõtinuũ sine interruptiõe. ut Cicero. q̃q̃ quã te marce fili annũ iam audientẽ Cratippũ. ꝙ marc⁹ integrum annũ hoc ẽ singulis dieb⁹ ⁊ sine intermissione Cratippum audisset. Frustra excogitata ẽ hec differẽtia cum falsa sit. Nã si in accusatio significaret tempus continuum: non oporteret addere vł poti⁹ non liceret addere cõtinuos. At Cicero ꝓ lege Mãlia inq̄t At hercule aliquot ãnos ꝯtinuos ãte legẽ Gabiniã ille populus romãus cui⁹ usq; ad nostrã memoriã nomẽ inuictum in naualibus pugnis ꝑmanserat. ac multo maxima parte nõ modo utilitatis: sed dignitatis atq; imperii caruit. ⁊ Uirgili⁹. Hic iã tercẽtum totos regnabit annos. Si per accusatiuũ temp⁹ minime interruptum significaretur: non oportebat addere totos. Dicendum ẽ igitur: ꝙ indifferẽter utitur ablatiuo more latino: et accusatiuo instar grecoꝝ. nihilq; differt si dicãus audiui Platonẽ decẽ annis et decem ãnos audiui Platonẽ. sed illđ fortasse verius ꝑciperetur. cum de parte non de toto tẽpore loquimur. nõ licere per accusatiuũ loqui: sed ꝑ ablatiuũ. quale est ego hoc ãno ad te veniã .i. aliquo tp̄e istius ãni. quod non recte diceres hunc ãnum. Illđ ꝑterea notãdum. ꝙ dicĩus ꝓximis dieb⁹ venimus in affricam. et Cicero. q̄ his paucis diebus põtifex

factus est.et in futuro: paucis diebus erã domesti-
cos tabellarios missurus. et triduo aut ad summũ
quatriduo periturum.et Salusti9.legati triduo na
uim cõscendere hec oia nõ per superiores dies: et ꝑ
triduum:et per paucos dies exponenda sunt. sed in
tra supiores dies : intra paucos dies : intra triduuз
aut quatridiuũ. Illud quoqз aiaduertẽdum ꝙ ali-
qñ i hoc genere sermõis omittius postq̃m vł ãte ut
triduo postqз ad te vẽi ꝯfeci õne negocinз.i. triduo
q̃з ad te vẽi ꝯfeci õe negociũ.et decẽ diebuſ q̃з ad te
vẽirem acceperam a cesare lr̃as. hoc ẽ decẽ diebus
ãtequã ad te vẽirem.In urbẽ redierũt. h° ẽ reuersi
sunt.Possum9 etiã elegãtissime dicere reuerterũt.
Secundum te qd ꝓprie significat: Post te.Secun-
dũ.n.multa significat. Primo habet notissimũ illũ
sensum.ut secũdum platonẽ loquor. secũduз pytha
gorã disputo.aliqñ significat iuxta. Uirgili9. Dulci
bus illa quidem illecebris et plẽa secũdum flumina
Sulpitius.duo vulnera accepisse unũ in stomacho
alterũ in capite secũdum aurem:et secũduз flumĩa
.i.iuxta aurẽ ⁊ iuxta flumina: qδ ea ratiõe fit qr qδ
secũdum a primo est: iuxta est aliqñ significat post
ob eandẽ rationẽ.ut hoc loco secundum te.i.post te
Quĩtiliãus.Nã qδ unũ mihi secundũ patrẽ fortuna
videbatur parasse presidium: id ego superare ĩ illa
sorte non poterã. Cicero. Proxime autẽ secunduз
deos hoĩes maxĩe utiles esse. Secundũ etiã accipit
pro eo qδ est ꝓ.ut secundũ te liteз do.ſm me iudica
id est.do litem ꝓ te.⁊ tu iudica ꝓ me.et pro in.ut se
cũduз qetem.id ẽ inter dormiẽdũ. Cicero. Secũdũ
quietem visus est repente adesse .i.in quiete .
Incolit.i.habitat.et de exteris dũtaxat dicit. Hinc
dicũtur inglini ⁊ incole.Sũt aũt ĩcole ⁊ inglini ;qui

alieno habitāt oppido. oppidani vero q habitant in suo. Cū cras aut pendie expectam⁹. Quid signifi- cat perēdie? Id qđ vulgares dicūt post cras. Dicit̄ eni pendie de die sequēti crastinū diem. dictūq3 est (ut qdā putāt) q̄si pēpto die uno. Cicero ad Atticū. Facies igr̄ cras: ut ad summū pendie. Hic dicit̄ dies perēdin⁹. h⁹ ē dies ab hic terti⁹. Cesar ī cōmētariis Quod si per te liceat pendino die cū ꝓpris hybernis cōiuncti: cōmunē cū reliquis belli casum sustineant. Unde cōpendiare apud aliquos repitur. id ē ī lōgu3 de die ī diem differre. Pridie vero ⁊ postridie qua si idē sigificāt qđ heri ⁊ cras. dictūq3 est pridie: q̄si priori die. et postridie: quasi posteriori die. S3 nota ꝙ magnā elegātiam hn̄t hec duo vocabula. Pridie eni nō significat heri a die pn̄ti. neq3 postridie signi ficat cras a die pn̄ti: sed ab altero quodā die. Unde pridie dicit̄ nō solum de tēpore p̄terito: sed etiā đ fu turo. et postridie nō solū de futuro: sed etiā de p̄teri to. hoc est. utrūq3 dicit̄ tā de preterito q̄3 de futuro. De preterito sic. pridie q̄3 Cesar urbē intraret: ꝓse cti sunt ei obuiā patres. De futuro sic. pridie q̄3 iter ingrediamur: petam⁹ a Cesare ꝯmeatū. i. die p̄cedē ti. quo cesar urbē intrauit: et nos iter īgrediemur. Item postridie de p̄terito sic. postridie q̄3 Cesar ur bē intrauit: oēs legati discesserūt. Et de futuro. Po stridie q̄3 cesar discesserit: mihi quoq3 erit abeūdu3 Iūgūtur hec aduerbia aliquādo cu3 gtīo ut pridie eius diei. et postridie ei⁹ diei. Aliqn̄ nec q̄3 hn̄t nec gtīum. sed ītelligit̄ gtīus vl̄ q̄3. ut venit ad me cre- mes postridie clamitās. hoc ē postridie ei⁹ diei: quo hec gesta sunt. vel postridie q̄3 hec gesta sunt. ⁊ cū domū tuā venissem: ut te cōuenirem: audiui te p̄die discessisse. id est pridie eius diei: quo ad te veni. vl̄

pridie q̄z ad te veni. Dicimus tamē p̄die kalendas
et pridie nōas et p̄die ludoꝝ Circēsium. ⁊ postridie
nūdinaꝝ. Essendo io andato a casa per parlarglie:
me disse. torna domane da me. Cum domū ut eum
cōuenirem iuissem: dixit mihi. postridie redeas: ma
le dicitur. debet enī dici: cras redeas. Nūquā enī di
cimus postridie vl' pridie huius diei: sed cras vl' heri
sicut cras ⁊ heri nō dicim⁹ de diebus iā p̄teritis aut
futuris āte vl' post ꝓximum. Dicēdum itaqz fuit.
dixit mihi: cras redeas. vl' dixit mihi: ut postridie
redirē. et nō ut cras redirē dixit. Intelligeret enim
cras de die: hūc quo loquor sequēti. et nō đ crastio
illius diei quo domū iui. Ex p̄die fit denōiatiuū no-
mē pridiāus p̄diana pridianum: qđ dicit nō modo
de die p̄senti hodiernū: sed de quolibet die aliquem
diē p̄cedēti. in quo significato accipit etiā hesternus
hesterna hesternū. Terēti⁹. iure hesterō panē atrū
vorāt. nō de hesterno die dixit. sed de quouis die al
terū p̄cedēte. Suetōi⁹ in vita Tiberii. Solēnib⁹ ip̄e
cenis ⁊ p̄diana sepe ⁊ semesa obsonia apposuit. Idē
ī vita Caii. marcēte iā stomaco p̄diani cibi onere:
iuriscōsulti nostri tēporis m̄ltū a veterib⁹ illis diffe
rētes exponūt postridie post tertiū diem. et p̄die ꝓ
eo qđ est nuper siue ꝓximis dieb⁹. Atqz huius tam
insignis erroris m̄ltos seq̄ces hn̄t. cuius erroris au
ctor fuisse videtur cōterrane⁹ noster. et fere ex ma
tre gētilis bartolus. Atqui postridie non format de
noiatiuū postridiāus: sicut p̄die pridiāus. Sed pro
postridiano utimur hoc vocabulo crastin⁹ crastina
crastinū. qđ significat nō modo diē sequētez hodier
nū: sz etiā quēlibz aliū diē sequētē. Virg. Si veō ad
solē rapidū lūasqz seq̄ntes: ordie respicies. nūq̄m te
crastīa fallet hōa: neqz īsidiis noctis capiere serene.

Nudiusterti⁹ qd ꝓprie significat: Nudiustertius dicitur de die ãtecedẽte diẽ hesternũ: sicut nudius quartus de die ãtecedẽte di꞉ tertiũ. ut si hodie kalẽ de sint: et dicã nudiusterti⁹ ad te veni: intellgit ter tio kalẽdas. ꝛ si nudiusquartus: quarto kalẽdas.

Cur ita dicũtur nudiusterti⁹ ꝛ nudiusquart⁹: Di cta sunt q̃si nũc de die tertio: ꝛ nũc de die quarto.

Procedius ne amplius ꝛ dicius nudiusquĩt⁹: nu diussextus: et reliqua: Mime. licꝫ plaut⁹ ꝑ licẽtiaꝫ bis aliq̃n usus fuerit. nã qd̃ ĩ philippicis legr̃ nudi⁹ et terius decius: error ẽ. Dicius itaqꝫ nudiusterti⁹ et nudiusquart⁹ tãtum: sicut biduo triduo quatridu o tãtum. et binoctio trinoctio quadrinoctio tantuꝫ.

Cur nõ dicius et nudiussecũdus: queãdmodũ terti us ꝛ quart⁹: sicut dicius biduo triduo ꝛ quatriduo. binocio trinoctio ꝛ quadrinoctio: Quia ꝑ nudiusse cũdus habẽus heri: ideo nec secũdo kalẽdas dicius q꞉ ꝑ secũdo habẽus ꝑdie. et dicius ꝑdie kalendas.

Pedagogus dicit̃ nõ ludi magister: sed is quẽ do mi tenẽus: ad sequẽdos erudiẽdosqꝫ pueros nr̃os. Est aũt grecum vocabulũ dictũ hoc est a pueroꝝ educatione.

Nũciare qd ꝓprie significat: Nunciare est verbis alicuius absentis aliquid significare. ꝛ qd̃ triuiali lin gua dicitur: mãdare adire. Uerbi gratia. Mario te manda adire che presto sera qua. Marius nũciat tibi se ꝓpediẽ affuturũ. Et tã is qui nũcio rẽ ꝯmittit quã ipse nũcius nũciare dicit̃. ut si Heli⁹ Perottus libert⁹ noster nũtius a mario veniẽs dicat: nuntio tibi Pyrrhe: verbis marii. et mari⁹ nũciat tibi ver bis meis. A nũcio nũciãs dicitur nũcius. et tã eum qui nũciat significat: q̃m id quod nunciatur. ut venit ad me nũcius tuus Helius perottus libert⁹ noster.

Et non potui non cõmoueri ob infelicẽ nuncium de obitu Camille sororis tue. hoc ẽ ob infelix nouum Seruius grãmaticus scribit ꝑ nouo nũcium i terti o genere dici. Sed ubi id reperit: ipse si põt dicat.

Catuli et pulli qui ꝓprie sunt? Catuli licet a cãib⁹ dicti esse videãtur: significãt tñ nõ solum filios canũ sed õnium feraꝝ. Unde ꝛ muriũ catulos legius. pulli vero pecudũ dicũtur. ut pulli equoꝝ: muloꝝ: asinoꝝ: et similiũ. ꝛ fetus auiũ: siue pisciũ. q̃ʒq̃m hoc ul timũ generali⁹ nomẽ sit. Unde fetificare accipim⁹ pro parere. ꝛ feturã pro partu: que ad oĩa animalia muta pertinẽt Ceruoꝝ: Capreaꝝ. Capreoloꝝ: dãmaꝝ: lepoꝝq3. et similiũ. Hinnulos dicĩus serpẽtũ catulos. ut Uirgili⁹. De colubro catulos tectis atq3 oua relinquens. Dicũtur etiã catuli immaniũ pisciuʒ qui oua non edunt. Repitur tamẽ aliqñ pullos de a uibus dici. A. Selius. pullis iã plumãtibus. Idem pulli etiã tũc in volucres erãt. Unde pullastra apõ Uarronẽ dicit: que ẽ parua adolescẽsq3 gallia. No mina vero i aster: dimiutiua sunt sepenũro. ut surdaster: qui male audit: nõ tamẽ oĩno surdus ẽ. ꝛ re caluaster: q nõ solo capite: sed sola fronte caluus est

Nihil ad te qd ꝓprie significat? Aliqñ intelligr ptinet. sicut hoc loco. et significat nihil ad te ptiet. Aliquãdo significat nihil ẽ in ꝯparatiõe tui. et qd verna cula lingua dicĩus: nõ ha a fare niẽte cõ teco. ut si dicã. Quitiliano e eloquẽte: ma nõ ha a fare niente cõ Tulio. Quitiliãus est eloquẽs: sed nihil ad Cicero nẽ. Helia perotto e bella: ma nõ ha a fare niẽte con Penelope perotta. Helia perotta ẽ pulchra: ſʒ nihil ad Penelopẽ perottã. Cicero. Luciũ volo: quẽ cognouimus virũ bonuʒ et nõ illitteratũ. sed nihil ad Persium. id est. nihil in cõparatione persii. Teren-

tius. Est ne Thais ut fertur forma? Sane. sed nihil ad nostrā hāc. hoc ē. nihil fere ad ꝯparationē nostre

QUomodo latie dicēus. Attēdi a star sano. ꝛ a parechiate a tornare. O beato e iocundo quel di: nel quale te poremo abraciare e basiare? Cura ut valeas: teqꝫ ad reditū para. O felicē illum ꝛ vere iocūdum diē: quo te amplecti oscularīqꝫ poterius. Uale. Cura ut valeas: hoc ē da operā ut valeas. Interdū dicius: cura valitudinē tuā. Dicius etiaꝫ Cure tibi sit valitudo tua. ꝛ curā habeas valitudis tue. Curare autē a cura dicit. ꝙ ea q̄ curāus cū quadā animi solicitudie agere videamur. Est enim cura: āimi solicitudo dicta quasi corura. ꝙ scilicet cor urat. Pōitur tamen cura pro studio ꝛ diligentia. ut studiis litteraꝝ omni cura atqꝫ industria incumbo O felicē illum ꝛ vere iocūdum diem. Cur potius in accusatio dicius: q̄ꝫ in vocatio: cū o aduerbio semper soleat iungi vocatius? Multis modis solemus ponere o aduerbiū. Aliqn̄ cum ntīo. Uirgili⁹. O fortunati quoꝝ iam menia surgunt. Aliquādo cum accusatiuo. ut o fortunatos nimium sua si bona norit Agricolas. Iungimus etiā o cum prima ꝛ secunda persona. ut O me miserum. O te infelicē. Aliquādo cum noīatiuo. ut ego infelix: qui alioꝝ culpa hic redactus sum. Aliquādo o ꝑmittitur: et tamē sermo eandem vim habet: ut indignum facin⁹ ꝓ eo q̄d est o indignum facin⁹ Et Cicero. hominem nequā: ꝓ o hominem nequam.

Et notādum. ꝙ non est aduerbium vocandi in his locis: sed vel miserādi vel indignandi.

Osculari ab osculo dicit. Osculū aūt interdū significat paruū os. Est enim dimīutiuuꝫ huius nomis os oris. Interdū significat q̄d basium dicim⁹. eo ꝙ

basiantes restrĩgũtur labia: ⁊ os dimĩuitur. hoc aũt osculũ ⁊ basium ĩterest. q osculũ pii amoris ẽ ⁊ cari tatis. sine aliqua cogitatiõe libidinis. ut patris ĩ filiũ et filii in parẽtes. Basium vero lasciuũ est ⁊ inter a mãtes. Eadem quoqꝫ differẽtia est inter basiare et osculari. Quãqꝫ osculari ⁊ osculum aliqñ ẽt in lasci uiam capiãtur. Suauiare etiã ⁊ dissuauiare signifi cat osculari. et in utrãqꝫ partẽ accipiẽ. et suauiũ dici tur basiũ. a suauitate (ut opinor) dictum. et ideo ma gis ꝓprie ĩ lasciuã partẽ accipiẽduꝫ est. Plautꝰ me um suauiolum dixit. Meũ suauiolũ. mea suauitas.

Quomodo latĩe dicemus. Data in viterbo a di vintinoue de ottobre. mille quatrocẽto sessan taotto: Uiterbii quarto kalendas nouẽbris. Anno salutis Millesimo quadrĩgentesĩo saxagesĩooctauo Cur potius Uiterbii qꝫ viterbio scribẽdum ẽ: utro qꝫ modo scribi põt recte. Et ꝓpouit aliqñ hoc verbũ date: subintelligiturqꝫ littere. Quod si date nõ pona tur: nihilõinus intelligit id verbũ. itaqꝫ littere tradũ tur tabellario ĩ urbe Brũdusii in castris in littore: a pud Ephesum. in Tusculano. Et sicut dicere possu mus accepi litteras tuas: quas Rome siue in urbe liberto meo dedisti. Ita possumꝰ ĩ calce litterarum scribere Rome: hoc est date sunt littere Rome: ĩ ur be: in castris: et reliqua. Sic etiã queadmodũ dice re possumꝰ. Accepi lrãs quas liberto nostro ad me ex urbe siue ex castris: siue Brũdusio dedisti. Ita possumꝰ dicere: date ex castris. ex urbe. Brũdusio. Roma. Itaqꝫ potes si velis põere. Date siue scrip te. ⁊ potes ẽt omittere noĩa oppidoꝝ. ũde scribũt in gtĩo: siue abltĩo põere potes. hoc ẽ cũ sigĩficatiõe in loco aut de loco. vl' in dtĩo et in abltĩo si sint tertie decliatiõis: q si tñ pl'r declinãtur: ĩ ablatĩo tantuꝫ.

Si vero cōposita sunt in abltīo cū ꝑpositiōe in vl̄ a-pud vl̄ ex. ut ī mōte alto. apud mōtem altā. ex mō-te alto. Potes etiā scribere: domi: ruris: militie: belli et domo: rure: militia: bello.

Quarto. kal̄. nouēbris qd ꝓprie significat. aut que sunt kal̄. ⁊ ūde dicūtur: Quarto kal̄. nouēbris signi ficat ātepenultimū diē octobris. Unusquisq3 eni mē-sis dividit̄ in kal̄. nonas ⁊ id⁹. Prim⁹ dies uniuscu iusq3 mēsis dicit̄ kalēde ī plurali. Dicte aūt kalēde: : quod ē voco. qꝫ eo die minor pōti fex calata. i. vocata ī capitoliū plebe: iuxta curiā calabrā: que edib⁹ Romuli ꝓpinqua erat. quot dies a kalēdis ad nonas supessent ꝓnūtiabat. unde et ipsa curia calabre nomē accepit: et classis appellata: qꝫ ō nis in eā poplus vocaretur. Dies vero q ē āte kal̄: hoc ē ultius dies ꝑcedētis mēsis: dicit̄ ꝑdie kal̄. q̄si primo die āte kal̄. Qui vero āte hūc diē ē: dicit̄ ter-tio kalēdas. qꝫ terti⁹ sit a kal̄. Sic ꝑcedēs hūc: quar to kal̄. Et hūc rursus ꝑcedēs: quīto kal̄. quousq3 ad idus pueneris. ¶None vero q dies sunt: aut ūde di-cūtur: Ex duodecim mēsib⁹: in quos ānus distribu itur. quatuor nonas habēt octauo die mēsis. scilicet Martius. Maius. Julius. ⁊ October. Reliqui veō mēses nonas hñt quīto die. Unde ⁊ quatuō mēsib⁹ suꝑdictis prim⁹ dies ē kalēde. secūdus sexto nonas Terti⁹ quīto nōas. quartus: quarto nōas. quintus: tertio nonas. sextus: pridie nōas. septim⁹: none. In ceteris vero mēsibus ꝑmus dies kalēde. secūd⁹ q̄r to nonas. Tertius tertio nōas. quartus ꝑdie nonas quītus nonis. ¶Notādum. n. qꝫ queādmodū nō dici m⁹ nudi⁹ secūdus: sed heri nudiusterti⁹ ⁊ nudius quartus: ita nō dicius: secūdo kal̄. secūdo nōas: se-cūdo idus: sed pridie kal̄. pridie nōas. pridie idus.

et postea tertio nõas. tertio kal. tertio idus. et sic de reliquis. Dicũtur aũt none: quasi noue. quod ideo minor põtifex nũerum dierum: qui ad nonas superãt calãdo hoc est vocãdo populũ prodebat. quod post nouam lunã: oportebat nonarum die: populares qui in agris erãt in urbẽ cõfluere: causas feriarum a rege sacrorum accipere: et quid eo mẽse faciẽdum esset intelligere. unde none dicte sunt: quasi noue inicium obseruatiõis. vel quod ab eo die ad idus: semper nouẽ dies computãtur. Idus qui sunt aut unde dicũtur? Unusquisque mensis habet octo idus. Unde in superioribus quatuõ mẽsibus. Martio. Maio. Julio. et Octobre: qui sex hñt nonas: idus est quītodecio die mẽsis. In ceteris vero qui quatuor hñt nonas: die tertiodecio. Unde in illis quatuor: octauo die ĩcipimus dicere: octauo idus. et sequẽti die: septio idus. et sic deinceps. vi. v. iiii. tertio idus et idibus. In ceteris vero mẽsibus a sexto die ĩcipimus dicere. viii. idus. et septimo die septio idus. et octauo die sexto idus. et sic deinceps. Finitis idibus. Si sint mẽses ianuarii vel Augusti vel Decẽbris: qui hi mẽses hñt unũ et trigĩta dies. et dũtaxat quatuor nõas dicius stati. xix. kalẽdas septẽbris. Si augustus sit vel ianuarii: si sit mensis decẽbris. vel februarii: si sit mẽsis iãuarii. Quippe is dies est decimusoctauus ãte kalẽdas: et cũ ultius dies dicat pridie kal. penultimus: tertio kal. ãtepenultius: quarto kal. et sic de ceteris: merito hic erit. xix. kl. Si vero sit mẽsis februarii: statim post idus dicius sextodecio kal martii nisi forte sit bisextus. tũc enĩ quia februarius habet nouẽ et vigĩti dies. et quatuor nonas dũtaxat statim post idus: dicius. xvii. kal. martii. Si autẽ sint mẽses aprilis: Junii: septẽbris: et nouembris: quod trigĩta dies habent et dumtaxat quatuor nõas: statim si-

nitis idibus: dicius .xvii. kl. Junii vl' augusti vl' no
uēbris vl' decēbris. Quod si reliqui mēses fuerit: hoc
est martius: maius: Juli⁹: et october: qui dies unū
⁊ triginta hñt: et nonas sex: statim post idus dicius
.xviii. Kl' aprilis: aut iunii: aut augusti: aut nouē-
bris. Quod ut summati colligat̄: sit hec regula. Mē
ses qui unū ⁊ trigīta dies habēt: si quatuō nonas ha
beāt: incipiūt a .xix. Kal'. Si sex habeāt nōas a .xvii
Kl'. Februari⁹ semp a .xvi. Kl'. incipit: nisi sit bisext⁹
Reliqui mēses a .xviii. Kal'. īcipiūt. Idus autē no-
men a thuscis trāslatum est. Dicūt enī illi itē: quod
verbum interp̄tatur iouis fiduciā. Nā cū iouē acci-
piāus pro lucis actore: unde Luceti⁹ a salis vocat̄
et cretenses vocitāt. Romāi quoqꝫ
diespitrē diei patrē appellarūt. optīo iure is dies itis
hoc est iouis fiducia vocat̄. cui⁹ lux nō finitur cum
solis occasu: sed splendorē diei ⁊ noctis ꝯtinuat ꝑp
ter claritatem lune: quod semp in penultīo: hoc est
medio mensis fieri solet. Alii existimāt idus quasi
uidus: a videndo dictas esse .u. littera detracta: ꝙ
tāc plena luna videat̄. Melius tamen diceret̄
deriuari. quod significat videre. ⁊ hīc
tractū est video: addita u cōsonāte. Sūt qui existi
māt idus dici hoc est a spe
cie: ꝙ eo die luna plenissimā speciem ostendat. alii
censent ab ioue idus dici: q̄ omibus idib⁹ ioui imo
latur. hāc idulā tusci vocāt. Nōnulli qđ verisimili⁹
est: opinātur idus vocari. ꝙ is dies diuidat mensē
Iduare enī etrusca lingua est diuidere. unde vidua
dicta est quasi viro diuisa. Hoc loco notādum est
ꝙ hac mensium diuisiōe soli latini utūtur. Cetere e
nim natiōes dumtaxat in dies ⁊ septīanas menses
distingunt. Unde Cesar augustus ut erat faceto in

genio: cuȝ aliquos nō soluturos existiabat: ad Kalendas grecas soluturos aiebat .i. nūquā soluturos cum mille sint apud grecos Kalende. Illud quoqȝ notādum est. ꝙ dicius tertio calendas idus ⁊ nōas Tertio calendaꝝ iduū ⁊ nonaꝝ. Item pridie calendas. Iteȝ pridie calendaꝝ. postridie calendas ⁊ postridie calēdaꝝ. Itē tertio calend. ⁊ ad tertiūcalen. q̄rto calend. et ad quartū calend. Hoc taṁ interst inter tertio calēd. ⁊ ad rtuū calēd. et similia. qꝛ ꝑ tertio calēd. quarto calēd. ⁊ huiusmodi: determiamus dies. et certus significaꝛ: qui est tertius ⁊ quartus aut quartus a calēd. Per illud vero qδ dicit ad tertium aut ad quartū calēd. nō intelligit ipsum tertiū diē ant quartū a calēd. nec aliquē tertiū diem: sed diem aliquē illi ꝓpinquū. et perinde est dicere ad tertiuȝ calēd. ac si diceremꝰ circiter tertiū calēd. Pōt tamē aliquādo poni ad tertiū siue quartuȝ calend. ꝓ ipso die tertio aut quarto calend. ut si dicā ab hoc die usqȝ ad quartū idus decem dies intersunt.

Nec illud pretermittēdum est. ꝙ dicius calendas ianuarii et ianuarias. Februarii ⁊ februarias. Martii et martias. Aprilis dūtaxat ⁊ nō aprilias. Maii et maias. Junii ⁊ iunias. Julii ⁊ iulias ⁊ quintilis. Augusti ⁊ augustias: et sextilis. septembris ⁊ septēbrias ⁊ septēbres. Octobris ⁊ octobrias ⁊ octobres Nouembris nouembrias ⁊ nouembres. Decembris decembrias ⁊ decembres.

Cur Julius ⁊ Augustus dicūtur quītilis ⁊ sextilis Rogare potiꝰ debuisti: cur quītilis ⁊ sextilis Juliꝰ et Augustus dicātur. Illa enim hoꝝ mensiū ꝓpria nomina fuere: hec postea īposita sunt. Ueteres dūtaxat decem menses habuere. eratqȝ apud eos ānus trecentoꝝ quatuor dieꝝ. Sex. n. menses: id est A-

prilis. Junius. Sextilis. Septēber. Nouēber. Decēber singuli trigīta dies habebāt. Reliqui vero q̄tuō hoc est Martius. Maius. Quītilis. October unū et triginta dies singuli cōtinebāt. Hāc anni ordīati-onē prius Rōulus fecit. et primū mēsē genitori suo Marti dicauit. et ab eius noīe martiū appellauit. Secūdum vocauit Aprilē vel a spuma quā greci vocāt. unde Uenus dicit̄ q̄ ex ea orta credatur. et sic cū aspiratiōe scriberet̄ Aphrilis. Quippe ex venere natus est Eneas. et ideo primi duo mēses āni iure videntur dicati marti et veneri geminis Romane urbis p̄cōditoribus. Ut̄ aprilē dixit quasi aperilē. eo q̄ hoc mēse et celū: qđ nubibus obductū fuerat: et mare: qđ clausum fuerat nauigātibus. et terre quasi imbres niues glaties p̄texerant ap̄iātur. quīetiā arbores frugesq; parturiāt. Unde Uirgilius inquit. Et nūc oīs ager nunc oīs parturit arbos. Nūc frōdent silue nūc formosissimus annus. Tertium mensem et quartū Romulus maiū et Junium appellauit. q̄ cū populū Romanū in maiores iunioresq; diuisisset: ut illi cōsilio: hi armis rē.p. ni-tarētur ī honorē utriusq; partis duos mēses cēsuit nominādos esse. Aliqui tamē putāt Maiū a maia Mercurii matre ita dici. q̄ hoc mēse mercatores ōnes maie mercurioq; sacrificabāt. Junium vero dictū esse p̄mo iunoniū. deinde post lōgū tēpus vetracta no. iuniū dictum est. siue q̄ edes iunoni monete kal̄. iunii dedicata ē. siue q̄ hic mēsis iunoni sit sacer. Alii tamen existimāt iuniū a iunio Bruno appellatū esse qui primus Rome cōsul fuit. q̄ kal̄. iulii expulso: Tarqnio sacrū ī monte celio fecerit. kalēde Junee dicte sunt fabarie. q: hoc mense adulte fabe sacrificiis adhibent̄. hinc seq̄tur q̄ntilis sic dictus et in

ordine quitus sit. Deide sextilis: qꝫ sit sextus. Post ea september october nouēber & december. qꝫ sint septimus octauus nonus & decius. Ceteruꝫ quintili Julii nomen i honorem Julii cesaris positū fuit: legē ferrēte M. Antonio consule. qꝫ eo mense ꝓcreatus esset Julius cesar. Similr sextilis appellatus est augustus: senatu ei hūc honorē decernente. qꝫ eo mēse primū cōsulatū iniuisset. triūphos tres i urbe ituiisset. et Egiptū in potestate populi Romāi redegisset. Statuerat etiā Domitiānus: ut noie suo october vocaret̃. Sed post mortem ei⁹ id nomen tanquā infaustum: ex ōni ere & saxo deletum est. Post Rōulum Numa Pōpilius aliquāto peritior: huic anno quīquaginta dies addidit: quib⁹ adiecit alios sex: retractos ex illis sex mensib⁹: qui. xxx. habebāt. Et ex his cōstituit duos alios menses: quos his decē ꝓposuit. Uocauitqꝫ pmum ianuarium: tāquā bicipitis diei mensem respicienteꝫ ac ꝓspicientē trāsacti āni finem: et futuri pricipiū. Secūdum dicauit Februo deo lustrationum. vocauitqꝫ Februariū: qꝫ ciuitas eo mense lustrabat̃. Postremo Caius cesar. ccclxv. dieꝝ ānum cōstituit. quo spacio addito quadrante sol zodiacum circuit. et ne quadrās deesset: ꝯstituit ut quarto quoqꝫ āno sacerdotes: qui curā de mensibus ac diebus habebāt: unum intercalarent diem: ante quīqꝫ ultimos menses februarii dies. idqꝫ bisextum noiauit.

Unde dicitur mensis. Grecum vocabulū est. Jlli enī dicunt.

Annus ūde dicitur. Quidam existimāt ab an dictum esse. quod verbum ātiqui dicebant ꝓ circum. ūde dicitur ambio. i. circūdo. et Cato an terminum dixit ꝓ circū terminū. qꝫ ann⁹ in seipsum reuoluat̃.

quia sol semp ab eodē ad eundē terminū reuoluitur Unde Uirg. Interea magnū sol circūuoluit ānum.

Annū salutis dicius: quo deus optim⁹ maximus humanū gēus: legato filio suo: a perpetuo exilio liberauit. et queādmodum veteres olim p olympiades: et Romani p cōsules tempora distiguebāt. ita nos p annos: qui ānum salutis sequūtur distiguius a quo tempore agitur nūc annus millesim⁹ quadrigentesimus sexagesimus octauus.

Da nūc totam epistolam: Nicolaus Perottus Pontifex Sypōtinus. Pyrrho. Perotto fratris filio sal. plu. d. Reddite mihi fuerunt littere tue que magnā nobis voluptatē attulerūt. Ex his enim intelleximus ꝛ tibi bene esse: et me abs te nō modo diligi: sed etiam vehemēter amari. Ego quoqȝ mi Pyrrhe amo te mutuo. teqȝ nō secus ac vitā ꝑpriam charum habeo. et cum sine te sum: dimidio anime mee carere videor. Quod nisi digitatis mee rationē haberē: aduolarē mox ī suburbanū tuū. meqȝ una tecū cum prediolis tuis et pōariolis ꝛ ouiculis oblectarē. Legerem tecū oluscula: decerperē uuas: colligerē poma: adessem videmie: mustū de lacu d gustarem. nec ab his que agere fere omnes hoc tēpore cōsueuerunt: abstinerem. Luderē etiā interiȝ tecum ludis non iniocūdis. non scilicet in cāpo: saltu aut pila: aut gladiatoriis ludis: siue aliis: q lassum ac defatigatum reddere corpus cōsueuerunt. sȝ per siluas: ꝛ per colles et saltus: et nemora tecum deābulās: ac lusus tuos sinu gerens. ipsas etiā camēas ad ludum excitarem: ubi nemo esset qui nos licētia accusaret. Et si quis esset: facile ipsam solitudinem accusaremus. Sed postquaȝ venire ad te ipse non

possum: par est ut tu ad nos reuertaris. Quod si fe ceris: omnia nobis sentētia succedent. Neqꝫ enim possum de te absente posthac non esse solicitus: ⁊ ti bi adhuc adolescēti (ne dicam puero) aliquādo non timere. Quod in dies magis optimaꝝ artium studi is incumbas: gaudeo mirum ī modum. et tibi gra tulor: ac deo gratias ago: ꝙ talem tibi mentē pre stiterit. Teqꝫ spero non cōmissuruꝫ: ut patre atqꝫ auo tuo: optimis ac clarissimis viris: indign⁹ esse videare. Hic iam aer saluberrimus est. Nemo iam tribus mēsibus pestilentia periit. Ciues fere ōnes ī urbem redierunt. Marius dūtaxat: quē ego secun dum te diligo adhuc Phalerios incolit. eum tamē cras ac perēdie expectamus. ita mihi nudiustertius pedagogus eius nunciauit. cum eo die catulos eius et pullos domum misisset. Sed hoc nihil ad te. Cu ra ut valeas: teqꝫ ad reditum para. O felicē illum et vere iocundum diem: quo te amplecti oscularíqꝫ poterimus. Uale. Date Uiterbii: quarto kalendas nouembris. Anno salutis. M°. cccc°. lxviii°.

Fratris filius potest ne recte nepos appellari? Ne pos ꝓprie dicit̄ filii aut filie filius. unde auus et ne pos sunt relatiua. et sicut nepotis filius dicit̄ prone- pos: ⁊ ꝓnepotis filius abnepos: ita aui pater dicit̄ proauus. et ꝓaui pater abauus. Tamē Aureli⁹ au gustius ⁊ Hieronim⁹ et alii recētiores alioquin do cti ⁊ excellētes viri: usurpant nepotē ꝓ filio fratris eumqꝫ ex fratre siue sorore nepotē vocant. quos e go ut in aliis plerisqꝫ: ita in hoc libēter sequor. cum id nequaqꝫ alienū esse a ratiōe videatur. qn̄quidem patrui fratrū filios diligūt instar nepotū: suntqꝫ q̄ si auoꝝ loco: unde fratres matrū dicūtur auunculi:

quod verbum certe ab auo diminutiuũ est. q̄ si parẽtum fratres auunculi sunt: pfecto sororum filii sunt nepotes. Licet itaqz mihi te appellare modo fratris filiũ: modo ex fratre nepotẽ.

Illud postremo Quĩtiliani in calce operis ponendũ existimaui plurima a nobis p mutationem figurari debere. ut scio: non ignoro. nõ me fugit: nõ me preterit. quis nescit: nemini dubium est. etiã ex primo mutuari licere. Nã et intelligo & sentio: et video et prospicio sepe idem valent quod scio.

Peroratio.

Sed satis supqz euagata est oratio nostra. Tẽpus est ut receptui canamus. Habes Pyrrhe fili: quẽ maxime õnium et q̃uo imitari debeas. Habent tua quoqz causa p̄ceptores: quã in erudiendis pueris atqz adolescẽtib9 viaz tenere: quomodo eos docere: q̃uo examiare: et que meliora sunt ĩ primis tradere debeant. Supest ut cõsiliuz meũ toto ãimo sequaris. et quãtum fieri potest nitaris ad optima. Quod si (ut spero) feceris: non dubito te breui tempore (superis iuuãtibus) in summũ virũ euasuruz. Uale.

Anno salutis. Millesimo. quadrigentesimo. octuagesimo quinto. Quarto idus septẽbris.
Gerardus de Flandria diligẽtissime impressit.
Utini.
Jeronimo Contareno: p Illustrissimo Uenetorum dominio: in Julii Foro: locũtenẽte dignissimo.

Cartarum presentis operis registrum.

Nicolai pe	Repello	rologia
sybili et	hoc est	Emphasis
De dictione	Do das	Periodus
Infinitum	Est enim	Propertii
Datiuus et	dubitare	afficit me
Quiuis nūeri	Absorbeo	Reperitur
huic poete	quia cogitādo	ꝙ tu mihi
Octaua regula	Caleo per	El maestro
Quot sunt	amicicia illi⁹	Ego quoqꝫ
primitiuum	transitiua	meam pinde
Que est	Que sunt	duob⁹ modis
mutata i	Regredior	salutis
quod non	ant ꝛ rideāt	o exigere
qđ facit	Quando io	sed fere
et caret aliquo	sint multa	ut in exposi
et addita	videtur	est ꝙ cum
perfecte	pro hic	Suetonius
Et plr sui	ab eneades	cum prope
Impatiuo	Et Iuuēalis	et significat
Edo es est	maior ꝛ mi	Et tamen
pluraliter	Cesares	aer saluber
Secūdi modi	Os oris ora	alieno habi
Meus tuus	Liuius de la	Mudiusterti
et nulla alia	apud poetas	tuis. Est ne
		Si vero cō

